TRACTATUS DE CONFESSARIJS SOLICITANTIBUS. AUTHORE ILLUSTRISSIMO, ET...

Rodrigo : da Cunha, Serafim : de Freitas

Digitized by Google

VII.

VII. 15

13. 2.5. A. 40

Digitized by Google

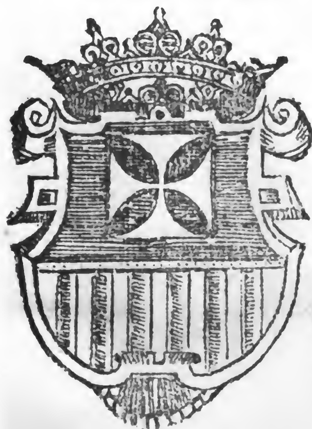
Digitized by Google

TRACTATVS

DE CONFESSARIIS SOLICITANTIBVS.

AVTHORE ILLVSTRISSIMO, ET Reuerendiſsimo D. Roderico à Cunha, Epiſcopo Portugalenſi à Conſilio Regiæ Maieſtatis.

CVM ADDITIONIBVS DOCTORIS Fr. Seraphin de Freitas Luſitani, Veſpertinę ſacrorum Canonum Cathedræ Pincianæ proprietarij, è Mercenarijs minimi.

Anno 1620.

Collegij SS.

CVM PRIVILLEGIO.

Vallisoleti, Apud Ioannem de Rueda.

Digitized by Google

Digitized by Google

ERRATA.

ANtiphorasi,lege Antiphrasi,fol.5.col.3,linea 29.repugnat,repugnant, fo.5.col.4 lin.17.ministrant,ministrat,fol.12.col.2.lin.2.excitantiũ,excitatiuum, fol. 13.col.1.lin.12. relaxatos,relaxatio,fol.18.col.1. lin.3. solicitantibus,solicitantes,fol.22.col.1.lin.14.Amplatur,ampliatur, fol.26. col.1.lin 4.quodmodo,quomodo,fol.31.col.1.lin.1.aducuerte,aduerte,fol. 32.col.4.lin.25.præfactum,præfatum,fol.43.col.1.lin.2.proculbio, proculdubio,fol.46.col 4.lin.22.demones,dæmonis,fol 46.colum.4.lin.30. apere aperte,fol.48.col.1.lin. 6.præcenti,præcedenti,fol.49 col.4.lin.21. cõpreherent,comprehenderent,fol 50.col.4 lin.24.præterira,præterita,fol.52.colum.2.lin.27.mesere,misere,fol.52.col.3.lin.12.immesceat,immisceat, folio 67.col.3.lin.11.fit,si,fol.80.col.3.lin.20.exgresse,expresse,fol.84.col.3.lin. 4 supremouse,supremosvè,fol.86.col 2.lin.1.ab,ob,fol.86.col.2.lin 13.notiam,notitiam,fol.97.col.2.lin.22.Ordinarisque,Ordinarijsque,fol. 98. col. 1.lin.28.ocasionet,ocasiones,fol.108.col.4.lin.10.l.45.dele,fol.123. col. 28. lin.2.focitationis,solicitationis,fol.136.col.4.lin.14.consultat,consulat, fol. 148.col.2.lin 9.notantudum,notandum,fol.148.col.4.lin.10.honere,honore,fol.149.col.1.lin.26 habitudo,hebetudo,fol.150.col.2.lin.16. quamuis, quã,fol.155.co.1.li.8.habiti,habiti,fol.160.col.4.lin.27.districtas,districtus, fol.171.col.1.lin.24.notant,nota,fol.176.col.4.lin.6.corrigilitatẽ,corrigibilitatem,fo.185.col.2.lin.11.dedudicitur,deducitur,fol.185.col.3.lin.10.

Con estas erratas concuerda con su original.Fecha en Valladolid à 6. de Março de 1620.

El Doctor Vergara Barona.

¶ Tassaron los señores del Consejo este libro,à quatro marauedis el pliego,como consta de la tassa,su fecha en Madrid à 30.de Mayo de 1620.

Tiene el Doctor Fr.Serafin de Freytas priuilegio por diez años, como consta del,su fecha en Madrid à 19.de Março de 1619.

¶ 2 Aproua-

Digitized by Google

APROVACION.

POR mandado de V.A. vi las adiciones, que el Doctor fray Serafin de Freytas hizo al tratado de Confessarijs Solicitátibus, cõpuesto por don Rodrigo de Acuña, Opispo del Opuerto, y muestra en ellas mucha doctrina y erudicion, y assi son dignas de que se impriman. En Madrid, y en nuestro Colegio de santo Tomas, â 27. de Enero de 1619.

El Maestro Fray Iuan de la Puente.

Aprouacion de la Orden.

FRAY Ambrosio Machin Maestro en sancta Theologia, humilde General de toda la Orden de nra señora de la Merced, Redenciõ de cautiuos, &c. Por el tenor de las presentes damos licencia al Padre Maestro, y Doctor fray Serafin de Freytas Catedratico de Visperas de Canones de la Vniuersidad de Valladolid, para que pueda imprimir las addiciones, que hizo al tratado de Cõfessarijs Solicitantibus ad turpia compuesto por el señor Obispo del Opuerto, vista la aprouacion del Padre M. Fray Geronimo Nuñez Catedratico de prima de santa Teologia en la dicha Vniuersidad, y Difinidor de capitulo general por nuestra Prouincia de Castilla, con tanto que primero impetre facultad para el dicho efecto del supremo Consejo de su Magestad, y para que conste ser esta nuestra voluntad dimos las presentes firmadas de nuestro nombre referendadas de nuestro Secretario, selladas con el sello menor de nuestro oficio, en este nuestro Cõuento de Madrid â veynte y dos de Enero de mil y seyscientos, y diez, y nueue años.

Fray Ambrosio Machin, Vicario General.

Por mandado de nuestro Reuerendissimo P. Vicario General.

Fray Iuan Gomez Presentado y Secretario.

Ad

Digitized by Google

AD ILLVSTRISSIMVM D. RODERICVM ACVGNA Episcopum Portuensem à Consilio Regiæ Maiestatis.

RCHELAVS Rex (amplissime Antistes) qui in solis deliquio rerum naturæ ignarus & pauore attonitus festinātius occludi regiam imperauit, & quod assolebat in magno plerumque mœrore, comam filio decuti iussit, socratem rogauerat, ad se iret, at ille seu per eam figuram, quæ in sermonibus erat ei perfamiliaris, seu animo serio negare perrexit eius beneficio futurum auctiorem, cui paria facere non quiret *a* quæ ratio si vim habet, indecorum erit à Regibus & magnatibus, qui in summo rerum fastigio sunt collocati, quibus nulla prę ter animi gratitudinem antidora reddi possunt, beneficia promereri, & accipere, vt bene sentit Seneca *b* cū ea Principes generosi fœnerari non soleant. Præterita æstate ab vespertinæ prælectionis cura feriatum me hospitio impense inuitasti Quos enim scholarum tyrocinium, baccha & laurus, anulus & Pileus Conymbricæ conglutinauerant, rerum vicissitudo, locorum distantia, diuersaque statuum professio dissociare haud potuere Quamobrē omisso Socratis responso, cōsilium Senecæ placuit, lubenti animo quæro hospitium beneuolentię pignus & honoris signum, ingenui namque animi est cui multum debeas, eidem plurimum velle debere. *c* in tuos amplexus datum comiter ac honorifice, vt tuus est genius, candido animo excepisti lætus. Multū prudentię, religionis cæterarumque virtutum, tua ante actæ vitæ familiaritas, innataque nobilitas mihi promittebant, at expectationem maiora superarunt, de quibus melius est nihil, quam parum dicere, *d* cum nec tu ea in theatrum diuulgari æquo feras animo.

a Rodig. antiq. lib. 4. cap. 28.

b Lib. 5. de benef. c. 4.

c Tullius lib. 2. epist. 6.

d Sallust. in Iugurtin.

Aliquando (faxit Deus) in tuarum laudum encomijs, & in heroicis maiorum factis peruicacem calamum inuitus patieris, nūc hospitij compensatio aurem mihi vellit, ne igitur ingratus viderer hospes, inter multa, quibus musæum tuum abundat ad lychnū elaborata, tractatum de confessarijs solicitantibus, vt primum tui ingenij partum (dum Inquisitioni inseruiebas) antea euolutum

Digitized by Google

Iullius de orat. nibil feracius in genijs.

succesſiuis horis dum per lego, notaui attentius variam acuminis tui inſenticuloſo & arido campo feracis e vbertatem, ex qua annotandi occaſionem, qualem in mei erga te obſequij demonſtrationem optaueram! feliciter oblatam arripui. Sed quanta tua eſt in eloquendo ſuauitas, indecernendo grauitas! quis adeo ſcientia, & omni facultate dicendi prӕditus, vt tuis facundiӕ & doctrinӕ plenis ſcriptis ſplendorem & decus adijcere prӕſumat? imprudens qui Apellӕa veneris tabula pulchrius quidpiã, & elegantius ſtudet imitari. Verear merito ne cultura & labore meo minus polita videantur, quӕ tu grauiter, diſerte & innata quadam dicendi maieſtate edoces. Hanc igitur opellam ex cultã an incultam beneuolo vultu excipe, ac protege, maioribus fruere dignitatibus, Neſtoreos viue annos & me tuis incaſtris natum, ijſdem beneuolentiӕ ac honoris ſignis, vt aſſoles, proſequere, nam.

Ouid. 3. de põt. eleg. 4.

Viribus infirmi veſtro candore valemus,
Quem mihi ſi demas, omnia rupta putem.

Ӕre tuo & libra emptus.

Doctor Fr. Seraphinus de Freytas.

TENOR

Digitized by Google

TENOR BVLLÆ.

Dilecto filio in Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis hæreticæ prauitatis Inquisitori generali nunc, & pro tempore existenti

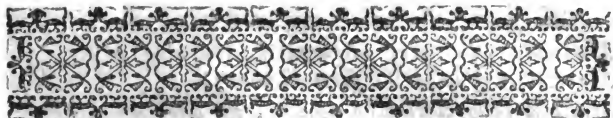
PAVLVS PAPA V.

DILECTE fili salutẽ, & Apostolicã benedictionẽ. Cũ, sicut nuper nõ sine animi nostri molestiã accepimus, diuersi sacerdotes in Regnis Portugalliȩ, & Algarbiorũ, ac eorũ ciuitatibus, & diœcesibus, ac dominijs curam animarũ habentes, siue eam pro alijs exercentes, aut aliàs audiendis confessionibus pœnitentium deputati, in tantam proruperunt iniquitatem, vt sacramẽto pœnitentiæ in sacramentali confessione abutantur: nec illi, & qui id instituit, Domino Deo & Saluatori nostro Iesu Christo iniuriam facere vereantur, mulieres videlicet pœnitentes ad actus inhonestos, dum earum audiunt confessiones, alliciendo, & prouocãdo, seu allicere, & prouocare tentando, & procurando, ac loco earum per sacramentum huiusmodi creatori nostro, reconcialiationis grauiorum peccatorum mole eas onerando, & in manibus diaboli tradendo, in diuinæ Maiestatis offensam, & animarum perniciem, ac Christi fidelium non modicum damnum. Nos in animum inducere nequeũtes, quòd qui de Fide Catholica rectè senserint, sacramẽtis ab Ecclesia Dei institutis abutantur, aut illis iniuriam faciant: tibi per prȩsentes committimus, & mandamus, quatenus, prout in alijs causis sancti officij fieri solet, per te, vel per alium, seu alios à te deputandum, seu deputandos contra omnes, & singulos sacerdotes dictorum Regnorum, ac illarum ciuitatum, & diœcesum de prȩmissis quomodolibet diffamatos, tam seculares, quam quorumuis ordinum etiam exemptorum, & Sedi Apostolicȩ immediatè subiectorum regulares, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiȩ existant, tam super prȩmissis, quàm super Fide Catholica, & quicquid de ea sentiãt, diligenter inquiras, & iuxta facul-

tatum tibi contra hęreticos, aut de hæresi quouis modo suspectos à
Sede Apostolicà concessarum, continentiam, & tenorem procedas
ac culpabiles repertos iuxta excessuum suorum qualitatem prout iu
ris fuerit, punias, eos etiam, si & prout de iure fuerit faciendum, debi
tà pręcedente degradatione, secularis iudicis arbitrio puniendos tra
dendo, non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apo
stolicis, ac Ecclesiarum, & Monasteriorũ, nec non Ordinum quorũ
libet, quorum ipsi sacerdotes fuerunt, etiam iuramento, confirma-
tione Apostolicà, vel quàuis firmitate alià roboratis statutis, & cō-
suetudinibus, priuilegijs quòque indultis, & litteris Apostolicis sub
quibuscùmque tenoribus, & formis, ac quibuscùmque clausulis, &
decretis etiam motu proprio, aut aliâs quomodolibet concessis,
etiam iteratis vicibus, approbatis, & innouatis, quibus omnibus
eorum tenores pręsentibus pro expressis habentes, hac vice dumta-
xat specialiter, & expressè derogamus, cęterisque, contrarijs quibus-
cumque. Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris, die
16. Septembris. M.DC.VIII. Pontificatus nostri anno IIII.

Scipio Cobellutius.

Digitized by Google

QVAESTIO I.

Solicitare, & solicitatio quid?

SVMMARIVM.

SOLICITATIONIS Ethimologia, n. 1. pro conatu ad labefactandum, nu. 7 solicitationis diffinitio, numero 14.

Solicitare terram, numer. 1. mare, numer. 2. pro inquietare, & perturbare, num. 3 ostendere metum, vel spem, nu. 4. pro tentare an fores aperiri possint, num. 5. pacem, num. 6. fœminas ficto cælibatu, num. 9 seruos, num. 11. pro rogare, allicere, seu inducere, nu. 12. cessare facere, n. 13.

Differentia inter solicitationem, & solicitudinem, n. 8.

Summus Pontifex iuste solicitantes confessarios ad sanctæ Inquisitionis tribunal deferri iubet, num. 15.

Solum dicitur mare, num. 2. & 16.

Solicitare pro inquietare, n. 3. & 17. pro manes euocare à n. 17.

Ericto magica apud Lucanum euocat ab inferis manes, numero 18.

Medea ob manium solicitationem exulat Creontis Regis iussu, num. 19.

Synodus Eliberina prohibuit manium solicitationem, & lex ciuilis capitaliter, num. 20.

Digitized by Google

---

1 SOLO, & cito, solicito eliciunt Grãmaticorum turba, quasi loco demoueo. Proptereà verbũ & vnico, l. in solutà, duplici in ligata scribũt oratione, metro consulẽtes. Est igitur genuina & propria verbi significatio terrã vertere: quę Verg. nota Geor. 2. *Sollici-*

Sollicitanda tamen tellus, puluisque mouendus.

Nota & Tibullo, melioris notæ auctoribus.

Et teneram ferro sollicitauit humum.

2 Atqui solum etiam mare est[a]. Neque ob id dissonum pro nauigare solicito excipi, excipiunt peritiores. Claudianus præfari inci piens de raptu Proserpinæ.

Et rudibus remis sollicitauit aquas.

Verg. lib. 2. Georg.

Sollicitant alij remis freta cæca.

3 Illud etiã poetis & oratoribus freques, solicitare pro inquietare, [b] perturbare. [c] [d] Dixit Tullius ad Atticum in Epistolis. *Multa sunt quæ me solicitant, angũtque.* Ipse iterum de finibus: *Quæ semper animum excruciant, semperque solicitant.* Habes & Terentij illa.

Cur meam senectutem huius solicito amentia?

Vah perij, hoc malum integrascit,

Siccine me, atq; illam operà tuà nunc miseros solicitarier?

Vtraq; ex Andrià.

4 Solicito te, idest, spem, ac metum tibi ostendo, docuit Valla elegãt. lib. 5. c. 75.

5 Pro aperire fores, & ianuam, vsurpauit Naso Amorum lib. 3. eleg. 1.

Per me, decepto didicit custode Corina

Liminis adstricti sollicitare forem.

6 Solicito pacem insto vt pax fiat. Liuius 4. bel. Maced. 67. *Iterum subacti: sed non eadem venia fuit victis, sub coronà venierе omnes, ne sæpius pacem solicitarent.*

7 Facit ad rem in qua sumus, sumi plerumq; solicitationem pro aliquem labe factandi tentatione & conatu. Facit ad significationẽ Tullij locus in Catil. *Iã verò illa Allobrogũ solicitatio à Lẽtulo, cæterisq; domesticis, hostibus, tanta res, tam demẽter credita, & ignotis, & barbaris.*

Discri-

Discriminantur sic voces Guyllelmus, & Donatus Terentij interpretes in Andr. scenà. 5. act. 1. solicitudinem [e] nempè mētibus inhęrere, solicitationem ab alio alicui fieri. Vnde mulierem solicitare, ducum animos, iudicum pretio, donis, vi, armis, dicunt Romani.

8 Abijt ad Iurisperitos vulgaris interpretatio, esse idē alienarum nuptiarum solicitatores, [f] quod aliarū vxorum affectatores, ambientes, omnia conantes, vt libidinem expleāt; qui tales vel re non peccantes, peccandi tamen ob animum extra ordinem puniebantur. Vt est tex. in l. 1. ff. de extraord. criminib. Agit de qua, præter alios, quos suggerit, Menoch. lib. 2. de arbi. casu 360. nu. 46. Cuiacius senten. lib. 5. tit. 4. versi. solicitatores, quē tex. refert Gratianus cap. solicitatores 15. de Pœnitent. dist. 1.

9 Qui autem ficto cælibatu, aliam matrem familias domi relinquentes, mulieres exambiebant ad nouas nuptias alliciendo, pollicitando, donando, solicitare, & solicitatores dicebāt Galien. & Valent. Imperatores l. 5. C. de donationibus ante nuptias. Hanc verò donationem ante nuptias nihil valère tex. probat. Meminit præterea illorum Iustinianus Imperator, qui mulieres solicitauerint, quas rapuerūt, l. vnica ad finem, versi. nisi, C. de raptu virginum.

10 Milites prætereà solicitare, stimulare, est, cōcitare ad seditionem [g] & tumultus in Rempub. Qui verò sic solicitabant, læsæ maiestatis pœna afficiebantur. De his tex. l. 1. vers. fin. ff. ad legem Iuliam maiestatis, quæ Rebuf. non præterit l. quibus 57. colum. 7. ff. de verborum significatione. Decianus in tracta. criminali lib. 7. c. 12. nu. 7. qui doctus ibi à Tullio pro Clu. Publum. & Stolonem

nem

Digitized by Google

nem maiestatis hoc nomine damnatos.

11 Valet solicitare seruos idem, quod ad delinquẽdũ impellere. Huiusmodi solicitatores de seruo corrupto pœnà tenebantur, vt arguit Vlpian. l. 1. §. qui igitur, & in l. Neratius 11. §. prçeunte tamen. Paul. in l. vt tantũ 14. §. çstimatio. ff. de seruo corrupto. Addo insuper, solicitãtes seruos, nunc furti crimine, nunc legis Flauiæ pœnà multari. Sic disponit Calist. l. non statim, 6. ff. ad legem Flauiam de Plagiarijs, dispo nit & Imperator Constantinus l. mãcipia, 5. Cod. de seruis fugitiuis, talem solicitatorem teneri reddere alterum pro solicitato seruo, insuper cum solidorum duodecim summa ciuitatis reipublicæ inferendà, à qua mãcipium abductum est.

Seruos solicitatos meminerũt Diocle. & Maximian. Imperatores, l. 3. Cod. de noxal. actio. Voces circũuentus, seductus, solicitatus, collatæ inter se arrident l. 3. §. Si quis volentem, ff. de libero homine exhibendo.

12. Quæ voces sunt Pontificibus eiusdem significationis, qui etiam solicitare precibus, pro rogare habẽt, blãditijs allicere, h seu inducere, vt firmat Innocẽtius III. ad Abbatem Cistercien. scrĩbens c. per Inquisitionẽ 26. de elect. ibi: *Eosq́ sollicitasset precibus, vt ipsum eligerent in Episcopum.* Adnotauit ibidem Abb. num. 5. & in Epistola Leonis Papæ 81. ad Anastasium Thesal. cap. 9. pars cuius affertur tom. 2. Conciliorum in Concilio Aquisgran. cap. 57. sub Greg. 4. habito ad annum Domini 380. Atque ibi legitur: *Nullus alienũ clericum solicitare, vel tentare præsumat, sui Episcopi non interueniente consensu.* Idẽ habet eiusdem Concilij caput 58. *Alienum clericum inuito Episcopo ipsius nemo suscipiat, nemo solicitet, nisi fortè e [illegible]*

placito caritatis id inter dantē & accipiētē cōueniat. Quę verba, quoad principiū refert Gratian. c. alienū, 19. q. 2.

13 Solicitare in sacris litteris est etiam cessare facere. Exod. cap. 5. *Quare Moyses & Aaron solicitatis populum ab operibus suis?* Cessare facitis interpretatur Marginalis glossa.

14 Præfatus tot de variâ vocum significatione venio tandem ad institutum, & venio cum lacrymis, dolori immersus, cum videam peccata ita equitare, vt altaria ascendant, diuinis locis insultent, Patrem, Romanum Iouem, aliòqui mitissimum, concitent iaculantem fulmina. Obrue, Deus, Gigantomachiam in gloriam tuam, in tuorum salutem. *Solicitatio itaq; est à confessarijs crimē, dum in ipsa confessione mulieres pœnitentes ad obscænos actus, etiam non adimpletos, prouocāt vel prouocare tentant.* Dixi *nō adimpletos*, quia nihil opus est, vt obscæni isti actus adimpleantur, vt pœnas dent confessarij (quorum adimplemētum coitus solùm est, & pollutio) sed ad rem satis erit, si in confessione actus dentur turpes incompleti, veluti basia, amplexus, nutus, & id genus alia. Dixi *vel prouocare tentant*, vt solicitationem comprehendamus, vel actibus, vel verbis, vel nutibus, vel pellaci oculorū nictu, vel manus in manum inuolutione, vel quibuscùmque alijs amatorijs signis factam. Vera enim, & propria est solicitatio, quæ ab ijs omnibus, & à singulis prouenit modis. Quod liquet ex ipsa litterà: *Alliciendo, & prouocando, vel allicere, & prouocare tendādo.* Docetq. Paramus in explicatione quæst. 10. n. 116. & 118. Infrà autem disseremus, an hac commissione teneantur confessarij, cum nō ad libidinem, sed ad peccata alia pœnitentes mulieres impellere nituntur.

15 Sanxit æquißimè iuxtà & sanctißimè summus Pontifex, vt confessarij ordinis cuiusuis & instituti, qui dum fœminarũ crimina sacramentaliter excipientes, venereis verbis appellant, ad Sacrosanctum, & incorruptißimum Inquisitionis Tribunal deferantur, atq; cum illis seueriùs agatur: cũ illis, ò Deus! æternam mortem fratribus moliri contendentibus, sacramentali purißimo illi fonti venenum commiscentibus mortiferum, vt pœnitentes miserè combibant. Inhumanum quidem, & immanißimum est ibi mortis supponere irritamẽtum, vbi vitæ auctor Christus Dominus vitam apposuit. O malum, ò nefas, si quãdo, his nunc nostris temporibus stupendum, deflendũ sanguine, seuerißimis, imò sæuißimis vexandum supplicijs! His, inquam, funestißimis temporibus, quibus hæreticorum impietas, & furor in auricularem cõfeßionem attollunt vexilla, illudũt, superstitiosam asserentes, incipiente Ecclesia fuisse negantes. Quid ni dabunt triumphandi occasionem Christiani hi homines, mendacio applaudentes, fauentes, Ecclesiæ nocentißimi? Quid plura? Mitto vos ad Salzed. in additionib' ad Bernard. c. 82. ad Paramũ qui in his multus à n. 78. q. 10. p. fi.

ANNOTATIO.

16 Ibi, [a] *Solum etiam mare est.* Virg. 5. num. 199.

Vastis tremit ictibus aeria puppis,
Subtrahiturq; solum.

17 Ibi, *Inquietare*, [b] sic & solicitare, hoc est, euocare animas defunctorum, iuxta illud Virg. 3.

Manesq; vocabat
Hectoreum ad tumulum.

Vnde ne solicitarentur, ad ipsorum memoriam, id est, sepulchrum, testabantur veteres apud Plinium lib. 28. cap. 2. naturalis histor. notant

tant Brison.lib.1. de formulis, pa.96. Cęsar. Baron. tom. 1. annal. anno. 34. nume. 312. ad quod alludit illud, 1. Reg. ca. 28. ex persona Samuelis: *Quare inquietasti me, vt suscitarer?* Maximam enim pœnam ex hac solicitatione recipere manes suscitatos, innuit Lucan. lib. 6.

18 Vbi Magica Ericto ab orco vmbram euocauit, quã postquam excantauit, vt futuras ciuilis belli clades sciret, solicitata vmbra abundãtibus lacrymis quid sciat exponit.

Addidit & carmen, quo quidquid consulit vmbra,
Scire dedit mæstum fletu manante cadauer.
Tristia non equidem Parcarum stamina, dixit,
Aspexi, tacitæ reuocatus ab aggere ripæ.

Sic & nutrix Octauiam deprecatur, ne matris à Nerone interfectæ manes solicitet apud Senecam in Octauia n. 270. vbi Mart. del Rio.

Renouare luctus parce cum fletu pios
Manes parentis ne vexe solicita tuæ.

Explicat Brison. lib. 1. de formulis, pa. 96. ideoque Creõ Chorintiorum Rex Medeã Colchis exulem pronunciat ob eãdem sollicitationem, quam scelestis exercebat carminibus, in Medea apud Senecam an. 289.

Egredere, purga regna, lethalesque simul
Tecum adfer herbas, libera ciues metu.
Alia sedens tellure sollicita deos.

19 De dijs inferis intelligo, qui per Magica carmina ab orco euocabãtur, quidquid Martin. Delrius de cœlestibus sentire videatur; dum non de euocatione, sed de molestia exponit, quæ expositio Creontis timori non congruit.

20 Hanc igitur solicitationem, inquietudinẽ, seu euocationem prohibuit Synodus

nodus Eliberina, c.34. *Ne accensis cereis supra defunctorum sepulchra eorum animæ inquietarentur*, prout explicat Baron. 1. tom. annal. annot. 34. num. 312. Diuerso exposuit sensu Bellarm. libr. 2. de purgator. cap. 19. ante fin. & lib. 2. de reliquijs, cap. 4. col. 4. Aliter Puiol. de sacro adorationis cultu, disp. 4. sect. 1. ad vlt. Lex quoque ciuilis hanc animarum solicitationẽ capitaliter punit l. multi, C. de maleficis.

21 Propria tamen significatio verbi, solicitare, est molestare, seu offendere, vt vult Delrius in Medeam, n. 71. Vnde solicitare humũ, æquor, Iouem, Deos. Sic apud Tibul. 3. eleg. 4.

Pro qua sollicitas cœlestia numina votis,

Quæ tibi securos non sinit ire dies.

Mart. 1. epigr. 4.

Quæ semper miseras sollicitabat opes.

ibi Perott. Quo pacto & solicitare manes, accipit Delrius in Octauiam, nu. 270. 22 *Quia*, ait, *credebant manes nimio planctu, & luctu offendi*, iuxta illud Tibul. 1. eleg. 1.

Tu manes ne læde meos, sed parce solutis

Crinibus, & teneris Delia parce genis.

Magna apud me Delrij authoritas est: vereor tamen, ne subtilior fuerit Tibulli sensus. Lachrymas namq; & fletus non solùm Tibullus Deliæ non prohibuit, sed & bis commendauit.

Flebis & arsuro positũ me, Delia lecto,

Tristibus & lachrymis oscula mixta dabis.

Flebis: non tua sunt duro præcordia ferro

Vincta, nec in tenero stat tibi corde silex.

Illo non iuuenis poterit de funere quisquam,

Lumina non virgo sicca referre domum.

Obsecrat tamen, ne ob nimium

mium dolorem in se ipsam sæuiat, qua sæuitia lædet maximè & cruciabit suos manes, apud quos Deliæ amor manebit, qui aduersus se ipsam crudelem ægrè feret.

Tu manes ne lede meos, sed parce solutis
Crinibus, & teneris Delia parce genis.

Quod & Ouid. ab vxore petit. 3. de tristib. eleg. 3.

Parce tamē lacerare genas, nec scinde capillos.

Veteres fortè magnos planctus, & lachrymas immodicas in funeribus molestiam, & iniuriam manibus inferre putabant.

23 Quia manes, animæ erant eorum, qui expiatis culpis tandem ad Elisios discessuri erant campos: lemures, eorum qui in baratro, & pœnarum loco damnati detinebantur, ex D. Augusst. lib. 9. de Ciuitate Dei, c. 11. Sancio Brocēsi in Minerua, lib. 4. de antiphorasi, & in Ibin, nu. 140. Martino Delrio de Magia libr. 2. quæst. 26. sect. 1. colum. vlt. Meritò ergo offendebantur manes immodico planctu, quasi per illum vel animarum immortalitatem negarent, vel perpetuā damnationem faterentur lugentes.

24 Animæ enim etiam à corpore seiūctæ amant, & intelligunt. D. Thom. 1. par. quæst. 89. art. 5. & quodlibe. 3. art. 21. Habitus nāque & simulachra voluntatis & intellectus, præter illos qui statui beatorū aut damnatorum repugnat, non amittantur ab anima corpore libera. Delrius in Octauiam, nume. 12. Quod dubitantes sentiunt Quintilian. in declamatione pro patre circa sepulturæ curā, ibi: *Siue omnis in defunctis sensus perit.* Ouid. lib. 2. de pont. eleg. 11.

Hoc pater ille tuus primo mihi cultus ab auo,
Si quid habet sensus vmbra diserta, petit.

cum similibus congestis à

Brison.

rison. libr. 8. de formulis, ag.841.

25 Ideoque anima defuncti tristatur vxore ad secundas transeunte nuptias, uthent. de nuptijs, §. nos gitur. Notat ad propositũ lberic. in dictionario, vero, Anima.

26 Cognoscunt autem nimæ, quæ in hoc sæculo guntur, siue per Angelos, ue per animas hinc discentes, siue ex diuina reuetione. cap. fatendum, 13. uæst. 2. vbi Archidiacon. etr. Thyreus tract. de locis festis, par. 1. cap. 12. Carrio enla Bulla de defunctos, par. cap. 12.

27 Sed ad rem, l. vltim. .1. lib. 1. Recopil. in defunorum funeribus insanos anctus, crinium laceratio m, vultusque impressis guib⁹ deformationẽ sub auibus prohibet pœnis, moreGentilium, animam resurrectionem neget iilis ylulatus.

28 Vnde & hodie apud Sinas funestis indutæ vestibus, honestæque anus in defunctorum funeribus conducuntur, vt lachrymabundæ mœstis cantionibus defunctorũ consanguineos ad lachrymarum copiam excitent; ex Ferdinando Pinto em suas peregrinaçoes, cap. 99. quas nęnias inter Catholicos damnat D. August. to. 5. sermon 2. ad fin. de consolatio. mortuorum. Azeued. dict. l. vlt. Sed quò calamus progreditur? Huc tamẽ excurrit, vt solicitare animas vel deos, iuxta subiectã materiam, modò pro molestare, modò pro euocare, non oscitans accipiat lector. Illud meminerim, dæmones pro animis apparere euocatis, vt ex Tertulliano aduertit Martin. Delrio de mag. disquisition. lib. 4. cap. 2. q. 6. nu. 14. Samuelis tamen animæ apparitionẽ fuisse verã, verior opinio est; nõ tamen Magicæ Pythonissę arte, sed

mium dolorem in se ipsam sæuiat, qua sæuitia lædet maximè & cruciabit suos manes, apud quos Deliæ amor manebit, qui aduersus se ipsam crudelem ægrè feret.

Tu manes ne læde meos, sed parce solutis
Crinibus, & teneris Delia parce genis.

Quod & Ouid. ab vxore petit 3. de tristib. eleg. 3.

Parce tamē lacerare genas, nec scinde capillos.

Veteres fortè magnos planctus, & lachrymas immodicas in funeribus molestiam, & iniuriam manibus inferre putabant.

23 Quia manes, animæ erant eorum, qui expiatis culpis tandem ad Elisios discessuri erant campos: lemures, eorum qui in baratro, & pœnarum loco damnati detinebantur, ex D. August. lib. 9. de Ciuitate Dei, c. 11. Sancio Brocēsi in Minerua, lib. 4. de antiphorasi, & in Ibin, nu. 140. Martino Delrio de Magia libr. 2. quæst. 26. sect. 1. colum. vlt. Meritò ergo offendebantur manes immodico planctu, quasi per illum vel animarum immortalitatem negarent, vel perpetuā damnationem faterentur lugentes.

24 Animæ enim etiam à corpore seiūctæ amant, & intelligunt. D. Thom. 1. par. quæst. 89. art. 5. & quodlibe. 3. art. 21. Habitus nāque & simulachra voluntatis & intellectus, præter illos qui statui beatorū aut damnatorum repugnat, non amittantur ab anima corpore libera. Delrius in Octauiam, nume. 12. Quod dubitantes sentiunt Quintilian. in declamatione pro patre circa sepulturæ curā, ibi: *Siue omnis in defunctis sensus perit.* Ouid. lib. 2. de pont. eleg. 11.

Hoc pater ille tuus primo mihi cultus ab æuo,
Si quid habet sensus vmbra diserta, petit.

cum similibus congestis à

Brison.

...rison. libr. 8. de formulis, ...ag.841.

25 Ideoque anima de-...uncti tristatur vxore ad se-...undas transeunte nuptias, ...uthent. de nuptijs, §. nos ...gitur. Notat ad propositũ ...Alberic.in dictionario, ver-...o, Anima.

26 Cognoscunt autem ...nimæ, quæ in hoc sæculo ...guntur, siue per Angelos, ...ue per animas hinc disce-...entes, siue ex diuina reue-...atione. cap. fatendum, 13. ...uæst. 2. vbi Archidiacon. ...etr. Thyreus tract. de locis ...infestis, par.1.cap.12. Carri-...o enla Bulla de defunctos, ...par.cap.12.

27 Sed ad rem, l. vltim. ...t.1.lib.1. Recopil. in defun...torum funeribus insanos ...lanctus, crinium laceratio...em, vultusque impressis ...nguib⁹ deformationẽ sub ...grauibus prohibet pœnis, ...e more Gentilium, anima-...um resurrectionem neget ...milis vlulatus.

28 Vnde & hodie apud Sinas funestis indutæ vestibus, honestæque anus in defunctorum funeribus conducuntur, vt lachrymabundæ mœstis cantionibus defunctorũ consanguineos ad lachrymarum copiam excitent; ex Ferdinando Pinto em suas peregrinaçoes, cap. 99. quas nęnias inter Catholicos damnat D. August. to. 5. sermon 2. ad fin. de consolatio. mortuorum. Azeued. dict. l. vlt. Sed quò calamus progreditur? Huc tamẽ excurrit, vt solicitare animas vel deos, iuxta subiectã materiam, modò pro molestare, modò pro euocare, non oscitans accipiat lector. Illud meminerim, dæmones pro animis apparere euocatis, vt ex Tertulliano aduertit Martin. Delrio de mag. disquisition. lib. 4. cap. 2. q. 6. nu. 14. Samuelis tamen animæ apparitionẽ fuisse verã, verior opinio est; nõ tamen Magicæ Pythonissę arte, sed

ex diuina ordinatione ad maiorem terrorem & confusionẽ Saulis. Delrius lib. 2.de Magia, quæst.25.sect.4. vers.octauo, cum sequentibus, Suar.dict.cap.16.nu.17. & 18. Serarius 1. Reg.cap. 30.quæst.3.

29 Ibi: *Perturbare*, c Lucan.6.

Nec gloria parua
Sollicitet vita.

Hoc est, ne perturbet, vel potiùs tristem reddat. Sic Cassius apud Tullium libr. 15.epist.19. *Velim scire, vtrũ ista solicito animo, an soluto legas*, id est, tristi, vel hilari; tristes enim curis detinentur, quibus læti soluti sunt.

30 Ibi: *Tullius*. d Alia Ciceronis loca apud Nizol. verbo, Solicito, Solicitudo, Solicitus.

31 Ibi: *Solicitudinem*, quę duplex est; bona, & mala: illa virtutem, hæc vitium sequitur. Arias in Lexicon Eccles. verb. *Solicitudo*, vbi exẽplis declarat. Diffinitur n.35

32 Ibi: *Alienarum nuptiarum solicitatores*. f Ouid.3.de ponto, eleg.3.

Non me legitimos sollicitasse toros.

Et lib.2.de tristibus.

Quas ratus es vetitos sollicitare toros.

Helena Paridi.

Ausus es hospitij temeratis aduena sacris,
Legitimam nuptæ sollicitare fidem.

De pœnis quorum Petr. Gregor.Syntagm.lib.39.ca. 1.nu.2. Quos solicitatores alieni affectus, vocat Cassiodor.lib.5.variar.

33 Ibi: *Concitare ad seditionem*, 2.Reg. c. 15. *Solicitabat* (Absalon) *corda virorum Israel.*

34 Ibi: *Allicere*. Alexand.3. in cap.ex parte, 11.de sepultur. *Quam solicitabat sæpe de stupro*. Auson.epist.16. ad Paulum. *Tegat oportet auditor doctrinam suam, qui vellet ad discendum solicitare trepidantem*. Sic dum Chirurgus blan

dè

Digitized by Google

telum à vulnere allicere detrahere tentat, solicita dicitur apud Virgil. 11.

Ne quid quā spicula dextra Sollicitat.

5 Definit auctor solicitationem, de qua agimus, quā solicitudine differre, tra- : num. 7. ad fin. Non erit re hanc quoque defini- . Est ergo anxia inquietu- , seu vehemens mentis cu . Notat ex Driedon. Arias Lexicō, verb. Solicitudo. inc apud Ouid. Metamor . 11. num. 600.

Sollicitive canes, canibusve sagacior [...]*r.*

Indeq; litium forensium institores, vulgo, solicitatores nuncupātur, Renat. Chopin. de sacra politia lib. 2. tit. 7. numer. 21. Octauian. lib. 2. de stylo Curiæ, cap. 20. Petr. Gregor. Syntagm. lib. 15. ca. 42. num. 4. ad fin. & lib. 44. c. 5. nu. 17. cum sequētibus. Sic solicitatio supponit vehemens studium & diligentiā. Vterque Tho. 2. 2. q. 47. art. 9. & in materia nostra Riccius in praxi, decis. 369.

SVMMARIVM.

IVRISDICTIO Episcoporum, & Inquisitorum in causa hæresis olim, & hodie, num. 1 & 24.

Episcopi an se gerere debeant in causa solicitationis, sicut in causa hæresis, num. 2.

[Iu]risdictio noua, quando censeatur cumulatiua, vel priuatiua ad ordinariam, num 3. 12. & 25.

[Pu]blicus fauor inducit cumulatiuam iurisdictionem, nu. 3. & 26.

[Su]spicio hæresis an ex solicitatione insurgat, num. 4.

[Co]gnitio contra binubos, & sodomiticos, est cumulatiua inter Inquisitores, & ordinarios, num. 5. & 18.

Cognitio

Rela-

laxatio vltimum supplicium importat, num. 34.
lex inferior, cui cognitio arbitraria cõmittitur, non imponit vltimum supplicium, ex communiori, n. 35. & 43.
ena mortis in foro sæculari, succedit depositio, seu incarceratio perpetua apud Ecclesiasticos, num. 36.
is Quintus clericos exercentes nefandum, relaxari iubet, nu. 37.
laxatio requirit incorrigibilitatem, nu. 38.
s emendationis non deest in peccante contra naturam, n. 39.
ploma contra nefandum committentes explicatur, nu. 40.
lex Ecclesiasticus, quem punire potest, relaxare nõ debet, n. 41.
laxatio est inuenta à posterioribus Pontificibus, num. 42.
icus exercens sodomiam, an relaxetur, nu. 44.

QVAESTIO. II.

rum Pauli V. constitutio pro Inquisitorum iurisditione contra Confessarios fœminas in Sacramentali Confessione solicitãtes, Episcopos potestate ordinaria hos tales puniendi priuet.

INTER omnes quæ pro præcedẽti cõstitutione excitari posſũt, sens quæstio loco prima quæ nec facilè enodari erit. In cuius terminorũ itiam, Inquisitorum iurisdictionem in re hęreticã, præuisa origine, suppono, nõ priuatiuã ad Episcopos, sed cumulatiuam.[a] ex cap. per hoc, de hæreticis, lib. 6. Prolabẽte tamen tempore sic practicante, vtente sacræ Inquisitionis Senatu, obtentum est, asſistant Inquisitoribus

ribus per se solum, vel per Vicarium Episcopi, quibus nec potestas de hæreticis causis separatim cognoscendi, imò denunciationem sibi factam ad Inquisitores secretissimè remittent obligati, seorsum à quibus frustrà est processio. Sic tradit Simanç. de Catholicis, tit. 25. num. 5. & sequentibus. Núc nouissimè D. Molin. de iust. tract. 5. disp. 28. numer. 13. & 14. fol. 2892.

2 Hoc supposito, illud nunc quæstionis est, an Episcopi, non obstante Pontificià hac commissione, per se solos animaduertere valeant in hoc crimen, vt & in alia merè Ecclesiastica, vel vtriusq; fori animaduertũt, & inquirunt: an eandem viam insistere debeant, quam & insistũt in re hæreticà apud Inquisitores.

3 Iuxta quos quæstionis terminos ad Episcopos facit primò, iurisdictioni ordinariæ nunquam derogatum censeri, nisi factà de derogatione expressè mentione, l. 1. vbi notant omnes, Cod. de officio Præfect. vrbis. Quod maximè admittunt Doctores, cúm in publicum fauorem crimen aliquod certis iudicibus traditur faciliùs extirpandum, tunc enim publicus ille fauor, qui priuatam persuasit commissionem, erit in causà, ne Ordinario cognoscendi adimatur facultas, sed cumulatiua fiat iurisdictio, vt vtrorumq; curà de crimine faciliùs inquiratur, cognoscatur, seuerius inferatur supplicium. Ita notant plures, de quibus Afflict. decisi. 41. num. 2. & ibi additio. Menoch. præsump. 18. n. 26. lib. 2. qui plures refert. Ergo nõ derogãte prædictà constitutione ordinariæ iurisdictioni, innixà præterea fauori publico & prædictà commissione in tãti mali occasum; videtur, non adimendam ordinarijs & cognoscendi, & puniendi

per

ber se solos facultatem.

4 Facit deinde, nullam vi-
deri oriri ex crimine hære-
is suspicionem, quod in pu
liciæ, non in Fidei dammnũ
:st: nec ex facta Sacramen-
o irreuerentia sufficienter
ubodoreris talem suspicio
né: sacrilegij arguet ad sum-
num violatum Sacramen-
um. Ac si videas sacerdotes
rminis assuescentes, fre-
uenter operari sacris; tori
dem, & matrimonij Sacra
nentum frangete adulte-
os; ac tamen nullam de hæ
esi elicias suspicionem. Cũ
rgo tale hoc peccatum pec
intem non reddat suspe-
um, iniqua ducitur à tali
ognitione Episcoporum
iuatio.

Faciũt tertiò aliorum cri-
inum exempla, quorum
gnitio per speciales com-
issiones Inquisitorũ sub-
itur examini, de quibus
nen iure promiscuo cog-
scunt Episcopi. Inter alia
lubium sunt, & venus pos
an

6 Facit deniq; si quãdo hoc
crimen, veluti de hæresi prębens suspicionem, Inquisitorum reseruatur iudicio, potuisse quidem ex suę cõmissionis ordinariæ vi, ante prędictam constitutionem, de crimine inquiere. Ergo superflui aliquid, noui nihil importat noua hæc constitutio. Possunt prętereà ante hanc ipsam & in delinquentes ire. Quod vtrumq; duritiem olet.

7 His tamen non obstantibus, per constitutionem prædictam Ordinarios nõ posse in senatu suo ordinario de tali crimine cognoscere, tenendum est. Probatur ex sequentibus. Primò, quia Inquisitorum iurisdictionis quasi ordinariæ fundamenta sunt crimina quælibet de hæresi præbẽtia suspicionẽ; quod notant in cap. accusatus, in principio de hæreticis lib. 6. Albertin. de agnoscendis, quęst. 34. num. 46. Ex pluribus Paramus de origi-

Digitized by Google

e Inquisitorum, quæst. 10. umc.97. Atqui crimen hoc e hæresi facit omnino suscicionem, vt Pontificis in cõmissionis procemio denotant verba, ibi: *Nos in animũ ducere nequeuntes, quod quidẽ Fide Catholicà rectè sentiunt, Sacramẽtis ab Ecclesia Dei instisutis abutantur,* &c. iuncto c. ad abolẽdam, in principio, de hæreticis. Iunctis deinde quæ traduntur per Pen. ad Directorium 2. part. Comment. 81. vers. ille quoq; Sicq; habent omnes in hanc rẽ scribẽtes. Emmanuel Rod. tom. 2. regul. quæst. 27. arti. 1. in fine, & arti. 2. post medium; nouissimè Farinac. in praxi crimin. par. 4. de delictis carnis, quæst. 137. nume. 28. post Salzed. in pract. cap. 82. versi. deponatur. Ergo Inquisitores necessariò procedent iuxta formam obseruatam sibi in officio suo, neque Episcopo fas erit se immiscere, & interponere reb' ad sacræ Inquisitionis officium attinentibus; cui ipsi Episcopo nefas sit per se solũ immistio & interpositio.

8 Facit deinde, iubere prædictam constitutionem, facultatis concessæ Inquisitoribus formam in hæreticos, vel de hæresi suspectos, religiosè seruari, vt patet ibi: *Iuxta facultatem contra hæreticos à Sede Apostolicà concessam,* &c. At verò talis facultas non patitur Episcoporũ in taliter suspectos separatum iudicium, separatum supplicium. Ergo neque in prædicti criminis reos: aliter commissionis illa verba non obseruari vides.

9 Facit tertiò, fidem sic delinquentium, quæ labi videtur, excutiendam esse & explorandam, vt habet prædicta constitutio, ibi: *Ac super Fide Catholicà & quicquid de eà sentiant diligenter inquiras,* &c. Hoc autẽ, præterquã Inquisitores, faciet nemo. Ergo omnino neq; faciet Episcopus ipsis inconsultis.

10 Fa-

10 Facit prætereà Clemē-is VIII. Decretū ex sacræ .quisitionis Senatus deli-eratione: refert Pará. d. q. o.n.168.fol.881.quo edictū st, vt ita in huiusmodi pec ata procedatur, sicut in a-a, quorū cognitio sancti Of cij est, *Etiā & priuatiuè quo d regulariū superiores.* [c] Quo x Decreto deducitur, in oc tali crimine Inquisitorū uriſdictionē ad omnes alios rdinarios iudices priuatiuā ſe. Neq; dicēdū, de solis re ularium Prælatis Decretū gere, neque ad alios exten i posse; littera manifestè im licat, & Decreti mens, quia erba: *Priuatiuè etiam quoad periores regulariū,* vtrumq; uoluūt, [f] quæ dum expri-ūt intricatiorē casum, ex-icatiorem supprimunt. equiùs enim dubitaretur regulariū Prælatis, queis è cōmuni iure, sed specia ndulto, firmato mille clau lis sua est iurisdictio, ac ob de illo obscurior præsumi tur notitia: sua verò est Ordinarijs è communi iure, Pontifici notior, vnde faciliùs præsumimus derogationē. Non tāta deinde fit Ordinarijs iniuria, tantum præiudicium, quando de hoc crimine cognoscendi per se solos facultate exuantur, alioquì Inquisitoribus immisti, cū ipsis iudicaturi, quibus non fruuntur regularium Prælati: vnde seueriùs cum illis agetur, si priuatiuè quoad illos censeatur iurisdictio. Quocirca aduerbio illo, *etiam*, inserto, quod habet prædictum Decretum, dum Pōtifex regulares Prælatos sua iurisdictione priuatos expresse vult, quod ipsis plus nocet, tacitè inseruit; idem dicendum in Ordinarijs, cum quibus mitior erat sermo.

11 Comprobatā igitur verissima hac conclusione, circa quam nullum moueri debet dubium, reliquum est, vt ijs respondeamus argu-

mentis, per quæ aliqui nitũtur in contrarium, quorum solutio & firmiorem resolutionem, & illustriorem reddet materiam.

12 Diluimus autem primum argumentum, si aduertamus, Doctorum omnia dicta ibi relata, in dubio procedere, dum legislator aliter non declarauit; quo declarante, & iurisdictioni ordinariæ derogatur, & quæ denuò tribuitur, etsi facta in fauorem publicum, priuatiua censetur. Ita admittunt ibi citati omnes. At verò in præsenti Pontifex per commissionem suã luce clarius exprimit, separatam ab Inquisitoribus Episcoporum iurisdictionem nequaquam posse procedere; atque exprimit verbis id in effectu denotantibus, vt suprà argumentando pro hac parte ostendimus. Ex quibus est, vt iurisdictio priuatiua censeatur, iuxtà tradita per Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 40. n. 8.

13 Secundum autem vt diluamus, alcius, & à capite exhaurire oportet. An, & cur crimen hoc de hæresi inducat suspicionem. Occurrit in primis illud inter Doctores nostros diffusius, & satis controuersum, quibusnam circunstantijs effectum sit, vt crimen in formalitate sua ab hæresi diuersum, inferat aliòqui hæresis suspicionem. Qui varias tradunt regulas, quæ id indicent, vt cõstat ex traditis per Param. vbi suprà quæst. 10. à nume. 71. Meum verò est iudiciũ, nullam certam ex re hac oriri posse. Cùm enim suspicio nihil aliud sit, quàm mali ex indicijs proueniens opinio, vt ait Diuus Thomas 2-2. quæst. 60. art. 3. vel potiùs Barto. qui magis ad rem, in l. admonendi, num. 21. ff. de iureiurando, cui assentit Menoch. de præsump. lib. 1. q. 7. numer. 44. per quam iudicis animus argumenti colore in hoc, vel illud propendet; fit

it consequenter, quid facti
uſpicionem eſſe, quam non
præſcribas certà regulà, cer-
is ſignis. Quæ enim hodie
ɪoſita in tali homine, in tali
ocô, te mouent iudicem in
ɪanc, vel illam partem; ea-
em in homine alio, in loco
ſio cras demouent. Nullũ
gitur tradetur documentũ,
er quod de hæreſi ſuſpicio
em imbibat iudex, depen-
ente à facto re tota: cùm
ɪaxime vſuveniat, talem
ɪſpicionem ex varijs cir-
unſtantijs occurrẽtibus ali
uando grauiſsimum cri-
ɪen non gignere, gignente
uiore alio. Crimen dein-
e, quod tempus, locus, per
na, ab omni tali ſuſpicione
erum reddunt; eadem
utata in contrarium, ali-
r reddent. Sentit doctè Si-
anc. de Catho. tit. 50. à nu.
. vſque ad finem.

. Cùm ergo, quò ducatur
dex, nihil certi ſit, totum
bitrio ſuo relinquitur, iux
regul. l. 1. ff. de iure delibe
randi, iuxtà quæ, illud crimẽ
de hæreſi ingerit. ſuſpicio-
nem, per quod vel lege, vel
conſuetudine, vel legitimi
iudicis arbitrio dictãtibus,
peccans homo ſuſpectus in
Fide redditur. *Lege, conſue-
tudine, legitimi iudicis*, dixi
prudens, quia legiſlatoris
lex ea cuncta, quæ in arbi-
trio ſunt iudicis, declarare
poterit; cùm par ſit & iudi-
candi, & leges ferendi pote-
ſtas, vt notatur in l. Impe-
riũ, ff. de iuriſdict. omn. iu-
dic. & in cap. Eccleſia ſanctæ
Mariæ, de conſtit.

Quia deinde conſuetudi
nem legis virtutem habere,
tradit Iuriſconſultus l. de
quibus, ff. de legib'; eſſeque
veriſsimum interpretem, l.
ſed ea, ff. illo tit. Vtq; tandẽ
intelligas iudicem futurum,
cui de materià Fidei cogno-
cendà incumbit iuridicum
onus. Hic in re hac iudex le
gitimus eſt, & proprius.

15 Ex quibus conſequimur
euidenter, crimen de quo
agitur,

agitur, de hæresi inducere suspicionem. Quod inferas ex Summi Pōtificis Romani Decreto, qui in rebus Fidei supremus arbiter, supremus iudex sic arbitratus est, iudicauit, rectè voluit per hanc suam constitutionem. Inferas deinde ex Inquisitionū diuersis in orbis partibus agentium stylo & consuetudine hoc idem obtinēte. Habes in hanc rem auctores simpliciter asserentes, ex hoc tali crimine talē exoriri suspicionem. Vide Pen. dict.2.part.com.81. Salzed. in pract.c.82.verb. deponātur, qui ait, *Cùm malè de sanctissimo Sacramento Pœnitentiæ sentire videantur*. Emmanuel Rod. & Farinac. suprà citatis locis. g

16 Causa autem, quæ in hanc impellit suspicionem, ex varijs quæ considerat Paramus de sumi potest. Vltra quem hæ mihi consideratiōnes. Sacramento nempè duplicem maculam inuri posse; vel enim circa accidentia, vel circa substātiam maculamus. Macula erit in accidentibus, quando vel ministretur, vel sumatur indecenter, vel aliquid in illius effectum, seu finem admittatur. Erit in substantia, tollendo dolosè aliquid de illius substantialibus. Vt si Baptismus celebrètur citra Ecclesiæ formam. Sunt in alijs alia exempla. Sed in priori casu licèt grauiter & miserè miser quis peccet, sanctissimum Sacramentū, cui procumbunt Angeli reuerentes, h cœlestia contremiscunt & infera, irreuerēter tractans, effectui obsistens, finem defraudans; nō erit tamen efficax causa, vt suspiceris hunc talem de diuinissimo Sacramento malè sentire, cui nihil detrahit substantiale, ministrando formā debitā, & materiā. Licètque effectum impediat, seu finem, non tamen expediet, vt persuadearis, hunc

ipsum

Digitized by Google

»ſum fidem non adhibere
ıtegram Sacramenti fini,
; effectui. Vt etiã qui mor-
ıliter peccat ex prauo vo-
ıntatis affectu, creaturam
ffectat pro fine, non tamen
b id opinandum erit, hunc
ılem ſpeculatiuè credere,
Deum non eſſe verum finé,
t docent Theologi ad 1.2.
uæſtio. 1. vbi Medina art.
. in explicatione articuli.
ıt verò in maculantes Sa-
ramentũ in ſubſtantia, gra
is inclamat coniectura, ve
ıti non credentes veriſsi-
ıam veriſsimi Sacramenti
octrinam. Quî enim certi
timus, illum rectè de Sa-
ramento ſentire, qui mini-
rando, ſubſtantialem for-
ıam cõfringit, labefactat?

17 Infertur ex quo, meri
ɔ ſuſpectos haberi de Fide,
ui in ſacra Confeſsione in
ırpes actus fœminas ſoli-
tant. Conſiſtente enim Sa-
:amenti ſubſtantia in dolo
: peccati & deteſtatione
bfirmatã, ſubſtantiam tol-
lit omnino à Sacramento,
qui dum miniſtrant, pecca-
tum ſuadet. Neque inferas
ex hac ratione, idem eſſe di-
cendum, cùm confeſſarius
dicentem peccata quemli-
bet ad quodlibet aliud pro-
uocare nitatur: quia Pon-
tificis conſtitutio in libidi-
nis ſolicitatores impudici-
tiam fœmineam iaculantes
tantùm inuehitur. Satis
enim fit, vel cùm ex omni
ſolicitatione prædictam ori
ri ſuſpicioné dignoſcimus,
vt indicat Pen. ſuprà citato
loco: Pontificemque ex eo
in conſtitutione conſultò
poſuiſſe ad libidinoſos ſolos
actus, iuxtà infrà dicenda.
Vel cum dicimus, non eſſe
fortè per ſe efficacem hanc
noſtram rationem, niſi Pon
tificis Decreto munitam,
qui iuſtiſsimo iudicio ſuo
dictam imbibit ſuſpicioné,
ex regula ſuprà poſita. Ergo
habentes nos in talem hanc
obſcęnorum actuum ſolici-
tationem Põtificis arbitriũ,

quod

Digitized by Google

quod fortasse deerit in aliorum criminũ illectionem, meritissimò ex illa neque ex alterà opinabimur hæresis suspicionem. Atque hæc dissoluunt argumentũ hoc secundum.

18 Dissoluitur facilè tertium, si dicamus, id introductum consuetudine, quæ iurisdictionem illam Ordinarijs cumulatiuã cum Inquisitoribus potuit tribuere; si fortè verum est, de criminibus per specialem commissionem Inquisitoribus reseruatis, de illisquè suspicionẽ de hæresi indicantibus Episcopos in cognitionem venisse; quod ego non probabile cẽseo, ex ijs quę tradunt Couar.4.Decret.par.2.cap.7.§.3.numer.6. Simanc. de Catholicis, titu.4.nu.2.Pen. ad Directorium, 2.par. commen.81.versi.de eo, qui viuente. Quà de re plura alio loco.

19 Quod ego admitterem faciliùs circa nefandum peccatum, quia facta de illo Inquisitoribus commissio nõ ideò facta est, quòd tale peccatum de hęresi faciat suspicionem, nec hæresim sic peccantes abiurant; vt patet ex Apostolico rescripto, cui innititur commissio. Cumque non ex vi ordinarij officij sui, *sed ex commissionis cognoscant Inquisitores*; hæc talis cõmissio in dubio cumulatiua iudicatur in criminis odiũ. At verò in nostro hoc casu Inquisitorum cognitio ab officio suo est, sic edicente Pontificis speciali constitutione. Quod eleganter confirmatum habet Clem. VIII. Decretùm, à Páramo relatum in fine 10. quæstionis, ibi: *Sicut in alijs ad sanctæ Inquisitionis officium pertinentibus*, ponderando vocẽ, *alijs*, quæ similia repetit, & eiusdem naturæ, ostenditque, esse inter ea hũc casum, quæ ad Inquisitores pertinent, iuxta legem, si fugitiui, C. de seru. fugitiu. vbi gloss. verb.

verb. alia, communiter recepta ex Couar. Pract. cap. 25. num. 3. Menoch. recuperandæ remedio 9. n. 256. Tiraq. de constit. par. 1. num. 63. notatur in cap. sedes de rescriptis. Tandem facit Fr. Emmanuel de regul. qui optime prim. tom. quæst. 30. art. 14. colum. vlt. Atq; ita commissionis rescriptum ordinariæ iurisdictionis excitantium haberi. Quæ verba de peccato nefando in rescripto, quod vidi, nõ reperi sub eàdem formà. Propterea nihil mirum, si ex hoc ad illud non valeat argumentum.

20 Quartum, & vltimum duplicem propinat quæstionem: an potuissent Inquisitores ex vi ordinariæ suæ iurisdictionis animaduertere in tale crimen absque commissione, an etiam nũc possint in peccantes, qui peccarũt ante factã commissionẽ, libere procedere. Ad primam dico sic: verum esse, tale hoc crimen de hæresi inijcere suspicionem; atque ob id Inquisitores ex vi suæ iurisdictionis in suspectos de hæresi inquirere potuisse. m Ex cap. accusatus de hæreticis, lib. 6. & ex ijs supradictis. Ex quo tamen malè inferas, frustrà dari prædictam constitutionem, tùm quia de hæresi suspicio non adeò nota erat, vt talis haberetur, non arbitrãte Romano Pontifice, nec decidente; nec in Lusitaniæ hoc Regnum id consuetudo, in alia fortasse introductum, introduxerat; tùm vel maximè, quia talis suspicio, vt fatemur, leuis est. Atque dubiũ moueri poterat, an in leuiter tantùm suspectos ire potuissent Inquisitores. Vt cõstat ex traditis per Simanc. dict. titu. 50. num. 29. Vtque tolleretur dubium, immissa est constitutio, per quam in quoslibet dicti criminis reos Inquisitoribus liceret cognitio, non obstante prædicta suspicionis leuitate,

Digitized by Google

quæ inanis ob id non reputari debet. Argumenti pars postera dignissima est, quã tractet integra quæstio.

21 Oboriuntur autem nũc, imò aboriuntur Doctorum aliquot sententiæ, nostrę dissentiẽtes, qui id asserunt non reddi de hæresi suspectos, qui solicitant in confessione, licètque habeantur suspecti, non propterea exi- mi posse ab Episcoporum cognitione, per se solos cog noscentium, cum ipsis Episcopis hoc liceat per ius, nullà contrariante consuetudine, quæ facit ad reliquos hæresis casus: de hac enim nusquam, & nunquàm in hoc Regno facta est mentio.

Sed quàm æquè pugnent, & impugnent, indicat summus Pontifex illis verbis: *Nos in animum inducere nequeuntes*, &c. Ex quibus apertè videas, sic solicitantes hæresis incurrere suspicionẽ. Assentiuntur viri docti omnes, agentes de tali hoc casu, quos testor nume. 7. At nobis stat Praxis totius Hispaniæ, totius Italiæ. Quod etiam colligitur ex Iacobo de Graphijs, consi. 1. de cogna. spirituali, qui affirmat posse Inquisitores procedere contra confessores solicitantes in confessione; nullamque de nostro Breui facit mentionem, quasi de iure communi Inquisitoribus hæc competat potestas.

22 Quo facto, per se solos de hoc crimine minimè valent cognoscere Episcopi: tum quia qui mos n vetuit Episcopis cognitionem per se solos de hæresis crimine, nõ hoc, vel illud vetuit, sed hæretica omnia, vel hæresim olentia: tum quia ipsis nefas o est iuxtà Apostolicas litteras in his Portugalliæ Regnis, hæreticorum criminum, vel hæresi accedentium cognitio. Lubuit in hanc rẽ exscribere Pij IIII. Breue integrum ad serenissimum Infantem Cardinalem

lem Henricum, tunc generalē Inquisitorē: quod nunc cum eadē extentione prorogatione sanctissim' Clemēs VIII. Illustrissimo D. Petro Castillo generali Inquisitori concessit, sub annulo Piscatoris, Anno Domini 1604. die 23. August. Concesserūt prætereà omnes summi Pōtifices omnibus generalibus Inquisitoribus ab Henrico vsq; adhuc. Patet ex Bullis. En habes Breue.

Dilecto filio Hērico tituli sanctorum quatuor Coronatorum, Presbytero Cardinali Infanti Portugalliæ nuncupato.

PIVS PAPA IIII.

23 DILECTE fili noster, salutē, & Apostolicam benedictionem. Cum audiamus quosdam locorum Ordinarios istarum partium, gratià odio, vel timore causas hæresis inconsultò, ac præcipitanter expedire, seu in longissimum tempus protrahere. Nos huic malo, quo nullum aliud in religione periculosius cōspicitur, eà, quà possumus prouidētià occurrere volētes, tibi, cuius prudentiæ officium Inquisitionis huius prauitatis primò, & deinde legationis munus in istis Regnis, cæterisq; Prouincijs & locis serenissimo Regi Portugalliç subiectis quoad causas fidei demādata sunt, quascunq; causas hæresis, & illius prauitatem huiusmodi sapiētes corā ordinarijs Regnorū, Prouinciarū, & locorū præfatorū, nūc & in futurū in quibuscunq; statu, ac terminis pendētes, quādocūq; tibi expediēs visum fuerit, ab ipsis Ordinarijs ad te aduocandi, ac illis eorumq; iudicibus, & personis, ne in eis vlterius procedant, sub censuris, & pœnis Ecclesiasticis inhibendi, easque causas cum omnibus,

Digitized by Google

& singulis suis incidétibus, dependentibus, emergentibus, annexis, & connexis iuxtà facultates tibi traditas per te, vel alium, seu alios audiendi, & fine debito terminandi, cæteraq; in præmissis, & circa ea necessarià, & opportuna faciendi, & exequendi plenam, & liberam autoritate Apostolicà tenore præsentium concedimus facultatem. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, contrarijs quibuscumq; aut si ordinarijs, iudicib9, & personis prefatis, vel quibusuis alijs communiter, vel diuisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenã, & expræssam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentioné. Dat. Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 14. Aprilis 1561. Pontificatus nostri, anno secundo.

Breue est in Collectorio Apostolicarum litterarum, titu. 3. fol. 53.

24 *Cumulatiuam.* a De materia Farin. de hæresibus, q. 186. à num. 56.

25 *Facit,* b Quando iurisdictio censeatur concessa priuatiuè, vel accumulatiue. Couar. in cap. alma mater, 1. par. §. 12. nume. 3. Barbos. in l. 1. art. 4. à numer. 73. 123. 134. & 143. de iudicijs.

26 *Publicus fauor.* c Vltra citatos, adde Decian. tractat. crimin. lib. 4. cap. 10. numer. 23.

27 Ibi, *Sicque habent omnes.* d Adde Azeued. l. 7. tit. 2. num. 90. libr. 8. Recopilat. Iacob. à Graffis consi. 1. nu. 29. de cognat. spiritual. Petr. Ledesma in summa, part. 1. de pœnitent. cap. 19. conclu. 6. versic. En esta dificultad. Sanchez de matrim. libr. 7. disput. 55. nume. 1. Aloysius Riccius in praxi fori Ecclesiastici, decis. 369. numer. 1.

Qua-

Quarant, verbo, Confessor, versicul. sciendum, Baptista Corrad. in responsionib. casuum conscientiæ, casu 151. versi. dicitur, fol. 298. & relati, q. 5. num. 18.

28 *Priuatiue quoad regularium superiores.* e Hoc regulare est, vt crimina religiosorum ad Inquisitionis tribunal attinentia puniantur, non per ipsorum Prælatos, sed per Inquisitores in simul cum Episcopo districti, ad quem pertinet religiosus Molin. de iusti. tract. 5. disput. 7. nu. 5. antequam tamen Inquisitores ad regularium, & insignium personarum capturam procedãt, consulere tenentur, ex Castellæ statuto generalem Inquisitorem. Simanc. de Catholicis, tit. 34. num. 32. Molin. dict. num. 5. declarantes id non procedere, si in mora periculum vertatur.

29 *Vtrumque inuoluunt.* f Particula etiam casum minus dubitabilem implicat Menoch. consi. 753. num. 17. volum. 8.

30 *Supra citatis.* g nu. 7. vbi additio.

31 *Procumbunt Angeli reuerentes.* h Quod absque dubio firmant D. Gregor. libr. 4. dialog. cap. 58. refertur à Gratiano in cap. quid sit sanguis, 73. de consecrat. dist. 2. *Quis fidelium habere dubium possit, in ipsa immolationis hora, ad Sacerdotis vocem cælos aperiri, in illo Iesu Christi mysterio Angelorum choros adesse, summa, & ima sociari, terrena cælestibus iungi, vnumque ex inuisibilibus, atque visibilibus fieri.* D. Chrysostomo libr. 6. de Sacerdotio, Magister in 4. distin. 13. Innocent. de sacro altaris mysterio, libr. 2. cap. 24. & libr. 5. cap. 6. relati per Canis. de Eucharistia, articul. 6. ad fin. Bellarmin. de Eucharistia, libr. 2. cap. 34. §. 5. Henrique lib. 8. de Eucharistia, cap. 11. §. 4. litera Q. & cap. 32. §. 2. litera R. & lib. 9. de Missa, cap. 34. §. 2. Valen-

Digitized by Google

& singulis suis incidẽtibus, dependentibus, emergentibus, annexis, & connexis iuxtà facultates tibi traditas per te, vel alium, seu alios audiendi, & fine debito terminandi, cæteraq; in præmissis, & circa ea necessariã, & opportuna faciendi, & exequendi plenam, & liberam autoritate Apostolicà tenore præsentium concedimus facultatem. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, contrarijs quibuscunq; aut si ordinarijs, iudicib⁹, & personis pręfatis, vel quibusuis alijs communiter, vel diuisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, excommunicari non posśint per litteras Apostolicas non facientes plenã, & expræssam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionẽ. Dat. Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 14. Aprilis 1561. Pontificatus nostri, anno secundo.

Breue est in Collectorio Apostolicarum litterarum, titu.3.fol.53.

24 *Cumulatiuam.* [a] De materia Farin. de hæresibus, q. 186. à num. 56.

25 *Facit,* [b] Quando iurisdictio censeatur concessa priuatiuè, vel accumulatiue. Couar. in cap. alma mater, 1. par. §. 12. nume. 3. Barbos. in l. 1. art. 4. à numer. 73. 123. 134. & 143. de iudicijs.

26 *Publicus fauor.* [c] Vltra citatos, adde Decian. tract. crimin. lib. 4. cap. 10. numer. 23.

27 Ibi, *Sicque habent omnes.* [d] Adde Azeued. l. 7. tit. 2. num. 90. libr. 8. Recopilat. Iacob. à Graffis consi. 1. nu. 29. de cognat. spiritual. Petr. Ledesma in summa, part. 1. de pœnitent. cap. 19. conclu. 6. versic. En esta dificultad. Sanchez de matrim. libr. 7. disput. 55. nume. 1. Aloysius Riccius in praxi fori Ecclesiastici, decis. 369. numer. 1.

Qua-

Quarant, verbo, Confessor, versicul. sciendum, Baptista Corrad. in responsionib. casuum conscientiæ, casu 151. versi. dicitur, fol. 298. & relati, q. 5. num. 18.

28 *Priuatiue quoad regularium superiores.* e Hoc regulare est, vt crimina religiosorum ad Inquisitionis tribunal attinentia puniantur, non per ipsorum Prælatos, sed per Inquisitores in simul cum Episcopo districti, ad quem pertinet religiosus Molin. de iusti. tract. 5. disput. 7. nu. 5. antequam tamen Inquisitores ad regularium, & insignium personarum capturam procedãt, consulere tenentur, ex Castellæ statuto generalem Inquisitorem. Simanc. de Catholicis, tit. 34. num. 32. Molin. dict. num. 5. declarantes id non procedere, si in mora periculum vertatur.

29 *Vtrumque inuoluunt.* f Particula etiam casum minus dubitabilem implicat Menoch. consi. 753. num. 17. volum. 8.

30 *Supra citatis.* g nu. 7. vbi additio.

31 *Procumbunt Angeli reuerentes.* h Quod absque dubio firmant D. Gregor. libr. 4. dialog. cap. 58. refertur à Gratiano in cap. quid sit sanguis, 73. de consecrat. dist. 2. *Quis fidelium habere dubium possit in ipsa immolationis hora, ad Sacerdotis vocem cælos aperiri, in illo Iesu Christi mysterio Angelorum choros adesse, summa, & ima sociari, terrena cælestibus iungi, vnumque ex inuisibilibus, atque visibilibus fieri.* D. Chrysostomo libr. 6. de Sacerdotio, Magister in 4. distin. 13. Innocent. de sacro altaris mysterio, libr. 2. cap. 24. & libr. 5. cap. 6. relati per Canis. de Eucharistia, articul. 6. ad fin. Bellarmin. de Eucharistia, libr. 2. cap. 34. §. 5. Henrique lib. 8. de Eucharistia, cap. 11. §. 4. litera Q. & cap. 32. §. 2. litera R. & lib. 9. de Missa, cap. 34. §. 2. Valen-

Digitized by Google

çuela contra Venetos, 4. parte, nu. 60. Non solùm autem adorant, sed & oratione supplicant erga Sacramentum. Bellarmin. dict. §. 5. Henriquez dict. cap. 32. §. 2. litera F. post alios: ideoque sacrificans per illa verba, *Iube hæc perferri, &c.* petit, vt oblatio per Angelum ad cælum deferatur, host est, vt Angeli circunstantes sua prece nostrum obsequium Deo cōmendent, D. Thom. 3. part. quæst. 83. art. 4. ad 9. Bellarmin. lib. 2. de Missa, cap. 24. versi. primo, & inde in fine sacrificij Sacerdos, vel Diaconus licentiat populum dicens, *Ite Missa est*, scilicet, hostia ad Deum per Angelum, vt sit Deo accepta. D. Thom. dict. loco.

32 *Ex his quæ tradunt*, 1 Adde Rebuf. in concordata titul. de publicis concubinarijs, §. & cum omne, glos. & cum omne, in princip. Henriquez libr. 11. cap. 2. §. 3. & lib. 12. de matrim. cap. 6. §. 4. qui secure affirmant contra illum, qui duas habet vxores, posse de hæresi inquiri: Vnde deducitur cognitionē Episcopis eo in casu esse inhibitā, iuxta resoluta per authorem suprà à nume. 7. tametsi in binubio inter Inquisitores, Episcopum, & iudicem sæcularem præuentioni esse locū, cùm sit mixti fori, testentur Albertin. de agnoscendis, quæst. 23. n. 76. Couarru. in 4. part. 2. cap. 7. §. 3. num. 6. Salzedo in practic. cap. 80. verbo, deponi, versi. nec illud, cum sequentibus. Decian. tract. crimin. tom. 1. lib. 5. cap. 23. nume. 1. Petr. Cabal. eodem tract. tomo 1. casu 98. num. 31. Si tamen Inquisitores hos delinquentes tanquam suspectos de hæresi petant, ad suum tribunal causam præuētam delinquentiumque personas auocabunt, ex citatis, & Menoch. de arbitr. casu 420. num. 214. Farina. 1. tom. q. 8. nu. 127. & 4. tom. quæst. 140. num.

Digitized by Google

nume.24.quos ſic intellige, quia eo caſu intrat Inquiſitorum iuriſdictio. Cabal.d. num.31.Farinac. de hæreſibus,quæſt.178.nume.72. ad fin.Forſitan de hoc caſu, & ſimili alio mixti fori, agit Azeued. l. 7.titul. 20.libr.8. num.82.Recopilat.dum refert Epiſcopum Placentinũ habere ius incarcerandi laicos hæreticos, idque obtinuiſſe in contraditorio iudicio in regiæ iuriſdictionis præiudiciũ,ꝙ præiudiciũ in eo mihi conſiſtere videtur, vt in cauſa binubij,inceſtus, & ſimilium, quæ vel ſuſpicionem hæreſis præſeferũt, vel illius appellatione,licèt late comprehendantur,ceſſet pręuentio;priuatiueque ad Epiſcopum pertineat cognitio.

Reſoluunt autem Albertin. & alij ſupra citati, cum Simanc.de Catholicis,titul. 40.num.3.&4.& in praxi hęreſeos,cap.12.à num.4.in binubio, non poſſe Inquiſitores ſeſe ingerere, niſi quando duas vel plures habens vxores, fuerit alias ſuſpectus de hæreſi, vel palam cõtrahat, aliudue ſimile concurrat;ex quo præter binubium hæreſis ſuſpicio oriatur. Mouentur primò, quia actus fornicationis, vſuræ, & furti ſunt omni iure illiciti, hæreticique ſunt, qui eos licitos crediderint, clemen.1.§.vltim.de vſur. clement.ad noſtram,de hæret. illos tamen exercens, nec eſt ſupectus de hæreſi, nec fidei cenſoribus puniendus ſubeſt, cap.accuſatus, §. de quæſtionibus, de hæret. in 6. nullaque inter vtroſque differentiæ ratio conſtitui poteſt. Secundò, quia ſi Inquiſitores de binubio indiſtincte cognoſcere poſſunt, poterũt & de omni alio peccato contra ius naturale cõmiſſo, quòd nullus admittit.Tertio,quia fidei cenſores non poſſunt cognoſcere,niſi de hęreſi formali,aut

Digitized by Google

cum tantum habet contra clericos, vt ex illa constat, citatique Doctores, & ab illis relati obseruant. Vltimum, vt constitutioni sit locus cōtra clericos crimen illud exercentes: ita vt frequentia sit necessaria, ex dict. constit. verbo, *exercentes*, prout bene defendit Nauar. in manua. cap. 27. num. 249. dicens ita respondisse Greg. XIII. & eius datarium. Eman. 1. tomo, de regular. quęst. 30. artic. 19. Henriq. libr. 13. cap. 36. litera N. & libr. 14. cap. 5. §. 1. litera F. Soarez de censur. disput. 31. sect. 4. numer. 21. & plures alij, quos refert & sequitur Garcia de beneficijs, 2. tom. part. 11. cap. 10. §. 2. nu. 198. contra Salzed. in pract. c. 80. Vela, & Azeuedo relatos per Garciā, vbi proximè, nume. 199. & contra Farinac. 4. tom. quæst. 148. num. 30. & contra P. Aldrete, lib. 2. de relig. disciplina tuenda, cap. 15. à num. 27. cuius fundamenta euincunt tantum crimen illud etiam pro prima vice puniēdum, non tamen probant clericum eo casu relaxandum. Ex quibus duo deducuntur quoad propositum, prius constitutionem illam locū non habere in laicis. Nauar. dict. nume. 249. Suar. nu. 20. Graffis, Tolet. & alij, quos congerit Garcia nume. 202. Secūdum in clericis requiri frequentiam ex veriori, de qua suprà. Ergo extra hunc casum in toto iure canonico non inuenies relaxationem, igitur per argumētum ab speciali, non debet in reliquis relaxatio practicari, & quod est mirandum, adeo ea constitutio viris doctissimis rigurosa visa est, vt indubium reuocarint, an iudices præcisè eam obseruare tenerentur, vt per Suarez num. 22. suprà.

38 Quarto ostenditur hęc pars, quia relaxationi, vt sit locus necessaria est incorrigibilitas, vel qu[illegible] crimen

Digitized by Google

commode per Ecclesiam puniri nequeat, vt aduertit Bernardus Diaz in pract. cap. 90. Ego addo, & quando emendationis non est spes; sed in proposito nullus ex tribus casibus considerari potest: incorrigibilitas enim pendet potiùs à primæua, & præcedente prælati, & iudicis punitione, quã à criminis perpatratione, cap. cum non ab homine, cũ ibi notatis, de iudicijs, & colligitur, ex Bernard. cap. 96. In secundo vero casu canones sacri pœnã tam contra clericos, quàm cõtra laicos statuunt in cap. clerici, de excessibus prælat. tradunt Bernard. in pract. cap. 86. Farinac. 4. tom. quæst. 148. à n. 23. Menoch. casu 286. qui relaxationem non iniungunt, vnde Ecclesiasticus iudex eam imponere nequit. Neque enim iudex lege crudelior esse debet.

39 Tandem emendationis spes non deest in hoc casu, teste Emanuel Rodrig. 1. tom. de regularibus, quæst. 30. articul. 19. ad fin. atque ita hanc partem tenet Nauar. consi. 1. de iudicijs, vbi ait non solùm comprehensum in hoc crimine non esse relaxandum à iudice Ecclesiastico, sed nec processum iudici sæculari tradendum, idem de Inquisitoribus agẽs tenet Albert. de agnoscendis, quæst. 25. num. 28. ad fin. iuncto num. 66. vbi testatur se in facto habuisse de quodã accusato de criminibus hæresis, & apostasiæ, qui inter confitendum illa crimina dixit se commisisse crimen sodomiticum cum quadã muliercula, & dict. num. 66. resoluit non esse tradendum curiæ seculari, & cum prædictus Albertinus citerioris Siciliæ Inquisitor esset, Siciliaque ad Aragoniæ principatum expectet, & in eo de prędicto crimine cognoscãt Inquisitores, magnam nostræ opinioni authoritatem præstat.

Digitized by Google

præstat. Nec me mouet, quod in casu Albertini confessio fuit incidens. Nam cũ domini Inquisitores sint eo casu iudices, ex ea confessione, instituta accusatione per fiscalem, procedi potuit, & debuit ad pœnam ordinariam, ex tex. in cap. 2. de confessis.

40 Nec contra supradicta obstabunt verba diplomatis Pontificij, quibus facultas puniendi de nefando conuictos, vel confessos, pœnis etiam sæcularibus conceditur Inquisitori, cui dificultati multipliciter satisfit. Primo, quia in pęnis benignior interpretatio est facienda, reg. in pœnis, lib. 6. Secũdò, quia si Pontifex vellet relaxationem significare, apertius declarasset, nec ambigibus opus erat in re, & pœna tam graui, arg. cap. ad audiẽtiam, de decimis, notabilia enim speciali nota indigẽt, l. item apud Labeonẽ, 15. §. hoc edictum, ff. de iniurijs, ibi: *Ea enim, quæ notabiliter fiunt, nisi specialiter notentur, videntur quasi neglecta*. Tertio, cum secundum canones pœna huius criminis esset excõmunicatio, depositio, carceris mancipatio, in monasterium detrusio, & similis, voluit Pontifex, vt vltra has possent Inquisitores fustibus, exilio, triremibus, & similibus, quæ potius sæculares quam canonicæ sunt, plectere, & damnare delinquentes. Quarto, ex eisdem verbis ostenditur noluisse Pontificem, vt prædicti delinquẽtes relaxarẽtur, nã relaxatio indicitur, vbi Ecclesia iam non habet quid faciat, cap. cum non ab homine, de iudicijs, sed in nostra specie iubet, vt Inquisitores puniãt, designatque quibus pœnis. Ergo ipsi punire, nõ verò puniendos tradere debent.

41 Vnde dixerat Cardin. Alex. quem refert, & sequitur agens de Inquisitoribus, Boer.

Boer.decisi.341.ad fin.iudicem Ecclesiasticum, quem punire potest, relaxare non debere.

42 Adde, quod relaxatio pœna est Ecclesiastica à modernioribus Pontificibus inuenta, vt ex Platina, & alijs aduertit Henriquez in summa,lib.13. de excom municat.cap.55.§.2.litera I. Inquisitoresque pœnã mortis imponere non possunt, cap. sententiam sanguinis, cap.clericis.Ne clerici, vel Monachi.Ergo si ipsi punire debent pœnis sæcularibus,non est interpretãdum de relaxatione, quæ non est pœna sęcularis,non de vltimo supplicio,quia non possunt;ergo alijs pœnis à relaxatione,& ab vltimo supplicio diuersis.

43 Et quando supremus Princeps diuersas ab vltimo supplicio pœnas arbitrio iudicis imponendas insinuat, commissarius mortis pœnam imponere non potest, ex omnium sententia,glo.verb.alioquin, in c. Inquisitionis,sic intelligenda de accusat. Maranta disput.3.num.14. Menoch. de arbitr.quæst.86.num.6.post alios.

44 Vnico tamen casu limitari poterit prædicta opinio,quãdo scilicet rei assue facti sunt pessimo illi sceleri,tunc enim incorrigibiles reputantur, ex Fr. Eman. 1.tom.de regular.q.33. art. 19.infin. ac proinde tanquã incorrigibiles, quos Ecclesia cõmodè punire nequit, Curiæ sæculari tradendos ratio suadet. De quo tamen adhuc dubitabit qui casum motus proprij Pij Quinti tantũ exceperit,& ab speciali argumentatus fuerit. Sed hoc, & reliqua præcedẽtia Inquisitorum prudentię & doctrinę discutienda relinquamus,quorum iudicio standum est. De execratione huius criminis vide quæ dicturi sumus infra quęst. 6.Quan-

ſuſpectos inquiri etiam nulla præcedente infamia poteſt cap. excommunicamus, §. adijcimus de hæretic. vbi Cardin. col. 2. & Anan. ad fin. Farinac. 1. tom. quæſt. 9. num. 14. Duas vero habens vxores ipſo facto, vita, & moribus à reliquorum fidelium conſortio, & vſu diſsidet, contraque Eccleſiæ dogma explicite agit, Mahumeto, Anabaptiſtis, & luthero vxorũ pluralitatem impie defendentibus conſentiens, vt per Sanchez ſuprà nu. 2. in eos ergo ſic cõtrahentes, ſeu potius delinquentes tanquam contra ſuſpectos de hęreſi cognitionem Fidei cenſores habent, & indubiò ad ipſos cognitio pertinet, vtrum ſibi iuriſdictio, & animaduerſio eo in caſu competat ex dicendis infra q. 5. à nu. 38. Imò & in diſtincte hæreſis præſumptionem cõtra ſimilem adeſſe tenet nouiſsime Farinac. de hæreſibus quæſt. 178. num. 70. poſt Vmber. & Campeg. Nec obſtant ex aduerſo adducta, refellitur primum ſi aduertas in caſu, de quo noſtra eſt quæſtio, non ſolùm ius naturale, aut diuinum, ſed & Sacramentum preſſe ſumptum violari, ideoque non caret hæreſis ſuſpicione propter Sacramenti abuſum. Farinac. de hæreſibus, quæſt. 178. num. 72. Quæ Sacramẽti circunſtantia in exemplis fornicationis, furti, & ſimilium non militat, neque Inquiſitores de bigamia, ſeu polygamia cognoſcũt, quia per illud ius naturale, aut diuinum poſitiuum per ſe offenditur, ſed quia Sacramẽti vnioni, & inſtitutioni ex iure naturali, aut diuino prò uenienti repugnat; quo etiam pacto ſecundum ſoluitur argumentum. Neque tertium obſtat, quod doctiſſimos tranſuerſos traduxit viros, ad cuius refutationẽ aduerto diſtinctionem illã inter publicum, & ſecretum

matrimonium vix in praxi hodierna mihi probari. Nã cum omne matrimonium, vt tale sit, publice, & in facie Ecclesiæ celebrari debeat, ex Trident. ses. 24. cap. 1. de reformat. matri. vix hodie inter Catholicos, vbi Tridẽtinum fuerit receptum, differentia verificari poterit. Quod si in diuersis locis, regnis, aut prouincijs habitent vxores, parum quoque ad rem attinet, semper enim homo nequam tenebras quærit: sed esto quod publicitas, vel clandestinitas augeat, vel minuat suspitionẽ, vtroque casu Fidei censoribus competet cognitio. Qui tam in vehementer suspectos, quã in leuiter animaduersionem habent, cap. cum contumacia, cap. accusatus, in princip. de hæret. in 6. & in dubio cognoscere possũt, vt bene resoluit illustrissimus auctor infra quæst. 5. num. 13. vbi videbis. Neque obstat dict. §. sane quo doctiores decipiuntur, tũ quia distinguendum est inter actum, qui per se suspitionẽ hæresis importat, & inter eum, qui hęresim sapit, cum differant, vt explicabis infra quęst. 5. à num. 32. Tùm etiã, quia si aliquo binubij casu Fidei cẽsoribus animaduersio competit, in dubio ad ipsos cognitio competet, vtrũ sua sit iurisdictio, ex reg. l. si quis ex aliena, ff. de iudicijs, explicabis quæst. 5. à n. 38.

33 *Sed ex commissionis.* 1 Quæri potest, vtrum Domini Inquisitores ex huius commissionis vi conuictum, vel confessum de nefando crimine relaxare debeant? & sub eorum censura non debere probatur primò, quia de iure communi non relaxantur huiusmodi delinquentes, cap. clerici 4. de excessibus prælator. commissio autem Põtificia ad ius commune redigenda est, c. causam 18. de rescript. iunctis traditis per Molin.

lib.

Digitized by Google

lib.2.cap.1.nu.13. Menoch. lib.2.præsumpt.9.à princip.

34 Secundò relaxatos, seu curiæ sæculari traditio vltimum suplicium importat vltimate, extraditis per tex. ibi in capit. nouimus, 27. de verbor. capit. Inquisitionis, de hæretic. cum alijs notat Suar. de cēsuris disp. 30. sect. 1. nu. 22. & sect. 2. num. 10. & in hoc casu, cum sit ignis, est omnium maximum, l. capitalium 29. in princip. de pœnis, notat Farinac. in praxi criminali tom. 1. q. 19. n. 21.

35 *Sed iudex inferior in casu sibi commisso pœnam vltimi supplicij imponere nequit, iuxta glos. verb. alioquin in cap. Inquisitionis, in princip. de accusat. quam sequūtur post alios Menoch. de arbitr. quæst. 86. nume. 1. Clar. in pract. §. vlt. quæstio. 83. num. 11. Padil. nume. 27. in l. transigere. C. de transactio. Salzed. in pract. c. 146. Castr. de lege Pœnali, cap. 6. ad fin. & alij relati per Farinac. 1. tom. quæst. 17. nume. 34. versic. & licet, quam magis communem veram & æquiorem fatētur, Salzedo & alij relati per Farinac. vbi proxime, cōtra aliam deductam ex glos. verb. extra ordinaria, in §. in summa, inst. de iniurijs, quam plures sequuntur à prædictis præcipue à Farinac. dict. num. 34. relati. Quam tamen licet alij communem dicant, cōmuniter tamē reprobari testantur Afflict. decis. 276. nu. 6. Marsilius in pract. §. oportune, nu. 40. & in praxi priorem esse seruandam tuetur Carauita ritu 41. magnæ Curię, nume. 15. ad fin. Mench. communem dicit vsu frequent. (& non illustr. vt per incuriam à Farina. refertur) cap. 39. num. 26. citant vltra alia illud Arist. 1. Rethoricar. cap. 1. *Iudicibus inferioribus non grauia, & maxima cōmitti debere.* Exornant Soto. lib. 1. de iustit. quæst. 5. art. 1. Mench. illustr. cap. 1. nume.

 12. co

Digitized by Google

6. Quādo autem complices non sint testes in hoc crimine notabiliter aduertes infra ad quæst. 23. Cognitionem autem hanc ab Inquisitorum tribunali remouendam, breueque, reuocandū exoptat agens de Inquisitoribus Aragoniæ Fr. Iacob. Bleda è Prædicatorum familia in defensione Fidei in causa Morischorum consectar. 12. pagin. 424. doletque illud in vulgus publicasse Paramum lib. 2. de origine Inquisitorum, tit. 2. capit. 8. pag. 184. Aduerto tamen disputationem nostram attento iure procedere, quando quidē Domini Inquisitores Lusitani ex speciali Gregor. XIII. breui cinædos brachio sęculari pro arbitrio relaxare possūt. Interim caue bis à Gracia de nobilit. gloss. 9. num. 29. dum ex dict. constitutione Pij oscitanter tradit clericū de hoc cōuictum crimine, absq; degradatione à iudice sæculari puniendū.

45 *Inquirere potuisse*, m resoluit illustrissimus Inquisitores ex vi suæ iurisdictionis contra solicitantes in cōfessione inquirere potuisse, etiam absque commissione Pontificia, quæ tamen opinio non procedit sine controuersia, suos namque pro & contra habet patronos. Nam eam tenet Pegna ad directorium Inquisitorum 2. part. comment. 81. versi. ille quoque, dum generaliter Inquisitoribus cōcedit cognitionem in solicitantes in cōfessione ad venerem, vel ad quæcumque alia flagitia, contrariam tamen sentētiā tuetur P. Aldrete tract. de religios. disciplina tuenda, lib. 2. cap. 15. num. 22. Qui tamē in huius sententiæ defensione dupliciter labitur; primo dum eam imponit Nauarro consil. 1. vel 2. de hæret. qui non de solicitante in confessione, sed de habente copulam cum filia spirituali extra confessionis locum, &

Digitized by Google

tempus loquitur, qui casus longe differt à nostra specie, vt videbis apud illustrissimum, quæst. 5. nume. 14. & 51. Decipitur secundo, dum Inquisitoribus tribuit tantum cognitionem contra hæreticos, non vero contra suspectos de hæresi, in quo loquitur contra tex. in cap. accusatus de hæret. lib. 6. Aldrete tamen sententia probabilior mihi videtur. Primò, quia praxis eam obseruat testante illustrissimo d. num. 20. Secundò, quia suspicio ex hac solicitatione resultans leuis est, vt aduertit illustrissimus hic ideoq; manifeste non sapit hæresim, & ptopterea ordinarijs, nõ vero Inquisitoribus compe tit cognitio ex reg. dict. cap. accusatus, §. sane iunctis, resolutis per me q. 5. à nu. 47. Vnde cauebis à Pegna, vbi suprà dum non leuem ex eo actu suspicionem deduci firmat: Tertiò, quia id elicitur ex mente Pontificis noue speciali ex diplomate id Inquisitoribus committentis, & tandem, quia id sentiunt omnes Doctores, dum hanc cognitionem Pontificiæ bullæ tribuunt.

46 *Qui mos*, n iam literis Apostolicis cõfirmatus est, Molin. tract. 5. de iust. disp. 28. nume. 13. Quod cum Fidei negotio expediret, optauerat Simanc. de Catholic. tit. 25. num. 5. & quoad Lusitaniæ Principatum extant breuia, quorum mẽtionem facit author inserens Pij Quarti breue, num. 23.

47 *Nefas est*, o ex breui hic inserto, num. 23. non aufertur potestas Ordinarijs cognoscendi de hæresi iuxta iuris terminos, de quibus in cap. per hoc, capit. vt officium, §. verum de hæret. in 6. Clemen. 1. §. 1. eodem, sed generali Inquisitori conceditur facultas auocandi ab Ordinarijs causas, processusq; hæresis, in quibuscũq; statu, & terminis pendẽtes.

Vnde

Digitized by Google

Vnde Ordinari' valide procedit, quousque inhibeatur, & causa auocetur, processusque ab eo factus validus est iuxta tradita per Mãdos. de inhibitionibus, q. 22. nume. 3. cum seqq. & quæst. 70. solent tamen Ordinarij in his sese nõ intromittere, ne postea inhibeantur, & quia Fidei negocio, secreto que sic conuenit, si vero aliquid reperiant, summariam conficiunt informationem, quam ad Inquisitores remittunt, Mol. tract. 5. de iustit. disp. 28. num. 13. cuius nouę praxis non meminit, Farin. de hæresibus quæst. 186. à n. 56. vnde tota illa quæstio hodie non est in vsu, dum Episcopis seorsum cognoscendi contra hæreticos facultatẽ admittit ex iure antiquo.

SVMMARIVM.

DIPLOMA contra solicitantibus extenditur ad præterita, à num. 1. & num. 20. & 24 non extenditur, à num. 7. resolutio, num. 10.

Lex declaratoria comprehendit præterita, num. 2.

Intellectus, cap. vlt. & cap. licet, de sponsal. duorum, nu. 2. & 19.

Lex non extenditur ad præterita, num. 7. & 21. extenditur declaratoria, num. 22. & quid si pœnam contineat, num. 7. 8. & 23.

Diploma contra solicitantes, quo tempore Olysipone publicatum. num. 9.

Delinquens si dubitet, vtrum ante, vel post legem deliquerit, non subiacet pœnis legis, num. 9.

Suarius Coymbricensis Primarius, in sacra Theologia laudatus, num. 10.

D. Andreas Dalmada Conymbricensis Vespertinæ Cathedræ

 in sacra

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO. III.

Vtrùm ad præterita extendi possit Constitutio, qua & comprehendātur qui fœminas solicitauerant ante promulgationem.

1 INtricataque stio, quæ mihi, & fortasse alijs lapsus paret, quos fugere nitar, patrocinante Deo. Quæstionis Pars affirmatiua a suaderi potest. Primò, quia Pontificiam per hanc constitutionem, vt suprà probamus, non introduci, non institui ius nouum, sed iam introductum, institutum illustrari, patens fieri videtur; cum tantum suppositã, quam declarat, hæresis suspicione, ordinariæ iurisdictionis excitatoria habeatur. Atqui quando declaratoria lex est, ex vi suà ad præteritã iure extendi potest.

2 Sic docemur ex Authē. de filijs instrumenta antedotalia natis, Collat. 3. Exemplum etiam desumi licet ex cap. vlt. de sponsa duorum, b vbi contractum, & non consumatum matrimoniũ, post aliud item ratum, & cō sumatum, validum cēsetur: quod ibi etiam præteritã amplexum vides ex Pontificis sententià. Desume aliud ex cap. de infidelibus, de cōsanguinitate, & affinitate, ex cap. cum tu de v suris. At qui sic ratiocinabimur; declaratoriam regulam non esse actionis regulam, sed illius merè suppositricem, & interpretem, quia declaratoriam regulam iam lex præiuerat, vel ius obligationem,

Digitized by Google

nem, vel alium huiusmodi effectum imponens. Lex igitur, per quam tale ius clarius redditur, ipsum nunquàm caruisse effectu supponit. Ius enim primum non effectum quærit à declaratione, factà posteà à legislatore in maiorem lucem argu.tex.in l.hæredes, §.1.ff. de testamentis.

3 Est à nobis deinde Pontificis constitutio, quæ proprius iurisdictionis commissionem, quam legem facit. Iurisdictionem in iam commissa delicta alteri tradiposse quis dubitat? Atque summus Pontifex in talia peccata iurisdictione, quę sua est, fungitur, qui exerceret pro arbitrio. Ergo eadem iurisdictione obarmari Inquisitores *& permisit,* & potuit. Iuuat maximè, quod licèt lex non directe feratur in præterita, de futuris tamen, quæ circa præterita versari possunt, disponit; vt est vulgare. Sed decretum hoc de futuris directè disponit, id est, de supplicio tali crimini inferendo. Iuxtà quod igitur & tali supplicio æquè affici possunt multò ante decreti factam publicationem talium criminum facti rei; Poterit etiam prædicta lex in præterita peccata inuehi idest, solicitationes in cõfessione fœminis factas, quas tales semper punire valet Pontificis Constitutio.

4 Quamobrem facta in hunc sensum iurisdictionis commissione, vt ostensum est, nulloquè in constitutione reperto verbo, ex quò in alium factam colligatur, & nos colligere debemus, ita factam esse in prędictum sensum. Minor probatur, quia nullum in hoc decreto dabis verbum concessionem consignatè astringens ad futura. Vnde inferas consequentiam. Primò, quia potestatis hæc delegatio fauorabilis est, ob id nunquam restringendam, imò pro verbo-

verborum permiſsione extendendam aſſeres, iuxtà doctrinam Innocentij cap. Epiſcopi, numer. 3. de rebus Eccleſiæ, Dominic. in cap. licet, §. fin. num. 4. verſic. nota benè, de elect. lib. 6. cui Decius aſſentit conſi. 233. num. 7. Deinde, quia licèt conceſſio delinquentibus ſimpliciter videatur grauis: Fidei tamen maxime, & Religioni ſalubris eſt. Sũma eſt ratio, quæ pro religione facit, dixit Iuriſconſult. in l. ſunt, in fin. ff. de relig. & ſumpt. funerum. Facit tex. in cap. in fidei fauorem, de hæreticis, lib. 6.

5 Tertiò probatur maximè, quia ex decreti verbis, & ſerie hoc plane percipitur. Prior eſt Pontifex in dolendis abuſu, & frequentia delicti, per hæc regna graſſantis, tunc addit, *Vt Inquiſitores procedant in omnes, & ſingulos Sacerdotes dictorum Regnorum, ac illarum Ciuitatum, Diæceſum, Locorum, ac Dominiorum de præmiſsis quomodolibet diffamatos, &c.* Ac infrà: *tam ſuper præmiſsis, quàm ſuper Fide Catholica, & quid de ea ſentiant, diligenter inquirãt.* Quæ igitur verba, & conſtitutionis initium apertè indicant, ſummi Põtificis animum ſic velle, vt talia delicta, etiam eo tempore iam commiſſa puniat Inquiſitionis ſanctum Officium, & ſeueritas, vt cautio ſit in futurum.

6 Probatur vltimò, quia vt ſuperiori proxima quæſtione diximus, per nouam hanc conſtitutionem iam nulla Epiſcopi cognoſcendi per ſe ſolos de tali hoc crimine eſt iuriſdictio. Ergo ſi neque Inquiſitoribus, impunè abibunt delinquentes, contra notata in l. ſi operis, C. de pœnis: optimè Decianus tract. crim. lib. 2. cap. 10. nume. 2. & 4. Farinac. tom. 1. quæſt. 5. nu. 2. Si autem objiciatur fore, vt poſsint Epiſcopi de confeſſarijs cognoſcere,

cere, qui ante, Inquisitores autem de illis, qui post promulgationem peccarunt; sic reijcietur magna exhaciuris dictionis immistione oriri posse inconuenientia, & cõfusiones, vt consideranti occurret. Maximè cum dari possit, vt confessarius ante, & post publicationem peccasset. Tuncque nefas erit; vtrosque Episcopos nempè, & Inquisitores separatim cognitionem excipere de delinquentibus.

7 Reluctatur autem supradictis, cap. 2. de constitutionibus, d quo asseritur nũquam legem amplexari prẹterita. Si autem dicatur non de declaratoria lege, e sed de constitutiua textum loqui, responsio adhuc est in promptu, non etiam extendi ad præterita declaratoriam legem, agentem de puniẽdo crimine aliquo, id prẹcipiendo, contrarium cuius elapso tempore obseruanter tenebatur Anan. in cap. cum tu de vsuris nu. 3. Butrius in cap. vltim. nu. 15. de constitut. vbi Feli. nu. 6. post alios dicit communẽ. Cum ergo lex in procedendi modo pœnam contineat quin potiùs terrendis hominibus inferatur, vt à crimine caueant in futurum, non videtur extendi posse ad præterita, vbi tunc, licètaliò quî, sit lex declaratoria, cõtraibat communis obseruãtia, quam certum est, communem Regni huius fuisse vsque adhuc ante prædictã constitutionem, vt tale hoc crimen, iure ordinario, Episcoporum vindictæ subijceretur.

8 Reluctatur deinde tex. cap. 1. de postulatione Prælatorum lib. 6. quò in textu constitutio, & si antiqui iuris dicatur declaratoria, prẹcedentes tamen factas electiones non attingit, propphtereà ad præterita, quoad pænam nequaquàm extendes. f

9 Cum

9 Cum ergo edictum hoc contra solicitantes anno Domini 1609.5. die Aprilis soléni illo fidei actu in Olyssipone celebrato, palam lectum fuerit: ante hoc tempus solicitatæ mulieres de solicitantibus denunciare Inquisitoribus non teneri debent. Imò restantibus adhuc prędictę quadragesimę 5. diebus, si pænitens mulier fortè dicat se solicitatá in eadem Quadragesimà, non tamen meminisse, an ante, vel post publicationem fuerit solicitata, non poterunt in hoc casu procedere Inquisitores, in delinquentem, iuxtà Bartho. celebrem doctrinam l. non solum, §. sed vt probari, nume. 2. & 3. ff. operis noui nuntiatione, conducit optimè gloss. doctrina, verbo aliqui in cap. clerici 81. distin. quam singularem dicit Roman. consil. 81. nume. 3. Abb. in c. cum num. 13. de accusat. Deci. omnino videndus, respons. 8. num. 42. & 43. volum. 1.

10 Ecce mihi hæsitanti caligauti illuxit luminare illud, totius Hispaniæ decantandum decus, è societate Iesu Franciscus Suarius, Theologiæ nunc in Conimbricen. Academiâ Doctor primarius, qui mihi consultus respondit ita se opinari; prædictam Pontificis constitutionem etiam in illos excitari, qui ante ipsam, in sacramẽtali confessione mulieres solicitauerant. Opinioni accedunt eiusdem societatis viri alij pijssimi, doctissimi, quos, & alios Theologiæ, & vtriusquè iuris peritissimos maturè consului in re tantà. Equibus est *Dominus* Andreas Dalmadà, quem illustre genus, Theologiæ speculatio, quam nũc Conimbricę profitetur, Regno satis illustrẽ fecit. Vocăt laudes calamum, reuocat suspicionis metus, notissimo consanguinitatis, & amicitiæ inter nos arctissimo

vinculo. Vides corroboratam opinionem tot munumentis? Quid ni acquiescã? Acquiesco equidem, amplector, suadeo.g

11 Cui tamen doctrinę dico limitem, & modum adhibendum. Tunc enim non extendetur ad pręterita nostra conclusio, cum talia crimina ab Ordinario iudice præiudicata fuerint; manẽt tunc extincta in foro Ecclesiæ. Vel enim reus iudicialiter absolutus est; ob id sistet accusatio non vltra progrediens, cap. de his, de accusationibus, & ibi relati per Cenedo Collect. 113. nume. 1. par. 2. glos. 2. & omnes in c. habet. 2. quæst. 5. l. si cui, §. 1. vbi Bart. & communis, ff. de accusationibus, l. licet 6. ad fin. versic. sed si absolutus, ff. nautæ, caupones. Greg. Lopez l. 12. titu. 1. par. 7. glos. 1. tradunt post alios Couar. 2. resolut. capit. 1. à principio. Clarus in practi. §. vlti. quęstio. 57. à principio. Latè Decianus tracta. crimi. lib. 3. c. 30. per totum. Probat apud nos lex regia lib. 5. titul. 113. in principio. Vel damnatus idem reus per diffinitiuam sententiam est, atque similiter in ipsum accusatio progredi non potest, iuxta communem mentem in dict. c. de his, & in dict. l. si cui, §. 1. glos. 2. in principio, in leg. qui de crimine 9. vbi Doctores, C. de accusationibus, ex pluribus, Clarus dict. quæst. 57. n. 1. & 12. Greg. vbi proximè, in glo. 1. Gomez de delictis cap. 1. num. 27. Tradunt latiùs citati per Cenedo vbi suprà.

12 Qui modus, & limes ampliantur, primò vbi ab eodem accusatore non tantùm, sed vbi diuerso ab alio accusatio refricatur, glos. & omnes in dict. cap. de his, glo. Bart. & alij in d. §. 1. cõmunis, vt per Couarru. Clarum, & præcitatos, insinuat Ordinatio dict. principio, ibi: *Naõ seja daby em dian-*

te mais accusado. Expresse dicta lex 12. partitæ, ibi: *No lo podria accusar otro ninguno*. Amplatur deinde, vbi absolutio non solùm data sit reo per accusationis, sed per Inquisitionis viã. Bart. & alij in dict. l. si cui, §. 1. Abbas n. 7. post Innocentium quem citat, & alij, vt per Beroium nume. 20. in dict. cap. de his. Couarru. vbi suprà, num. 5. Marant. de ordine iudiciorum, part. 6. titul. de Inquisitione, num. 49. Gregor. dict. l. 12. glos. 3. Clarus d. quæst. 7. num. 7. Decian. dict. cap. 10. nume. 5. communem dicentes.

13 Ampliatur prætereà, quando legitimi superioris indulgentia & gratia per remissionẽ, abolitionẽ, vel dispensationẽ; non si solùm per sententiam, aut iustitiæ ordinem reus absolutus est, glo. & Doctores in dict. cap. de his, glos. penult. cap. vltim. de temporibus ordinat. & cap. ex tua verbo, irritari, de filijs presbyter. Communis ex Couarru. vbi suprà, n. 2. Gregor. in glos. 2. Clarus num. 9. Decian. num. 7.

14 Secundo constitutionem moderandam duco, si quo tempore promulgata est, crimina iam venerant ad Ordinarij iudicium, inchoatà iam, & formatà causa, tunc ad præterita delicta non extendi debere censeo, quia rem integram iam nõ dabis, quam legitimè præoccupaüerat aliud forum, quẽ modum docet Bart. l. omnes populi, quæst. 5. numer. 40. ff. de iustitia & iure, qui asserit statutum nunquam præterita attingere decisa iam, vel finita, vel in principalis causæ iudicio pendentia, ibi additio litera E. multa congerit; Iuuant, quæ Ordinatio de iurisdictionis disponit præuentione, lib. 2. titul. 9. in principio, & §. 3. circa illam, Cabedo decis. 88. tom. 1. Multa eleganter tradit Decianus libr. 4. cap. 20.

Digitized by Google

num.7.& cap.22.à numer.1. Si autem [h] solicitator constitutioné Pontificiam præodoratus, præsentiens id obnixè curauit, vt Ordinario nomen suum deferretur, ac cusaretur ipse faciliùs absoluendus, forsan frustra faceret, ex ijs, quæ tradit Boeri[9] decis. 289. nu. 10. in fin. post Iasonem, & alios. Decian. d. cap.20.num.24.

15 Similitèrque si multi suntanni [i] post factam solicitationem: atque solicitata fœmina iterum veniens ad ipsummet cófessarium, peccata dictura, ipsum inuenit alium, peccati dolentem: vel si ex parte aliâ, [l] etsi nó ex confessione, sibi constat verisimiliter de mutatione, & peccati dolore: alijsq; tandem verisimilibus innixa fundamentis bonum habet, bonum plerumque habitú; Tunc videtur ipsa olim solicitata fæmina non vrgeri ad denunciationem.

16 Nec opinioni retentæ, debere nempè prædictam constitutionem ad solicitationes extédi ante promulgationem factas, erunt obstaculo pro parte contraria adducta fundaméta. Respondemus ad primú: valere communé illam doctriná, quando de superioris *,acta præterita ligare volentis* , [m] mente non constat, atqui si constet, tunc sub lege , vel commissione comprehendi certum est, iuxta superius tradita . Sed de Pontificis mente, & voluntate apertissimè cóstat ex verbis, *Quomodolibet diffamatos*, & ex verbis, *Super præmissis diligenter inquirant*. E quibus manifestè colliges per Pontificiam constitutionem Inquisitoribus licere, de diffamatis cognoscere, & delinquentibus, qui delicta aggressi fuerant ante factam commissioné.

17 Dissoluitur facilè secundum argumentum ex cap.1.de postulatione prælatorum lib.6. cú dicamus,

tex-

Digitized by Google

extum illum, vel gesta an-
ea comprehendere debe-
e, ni insereretur vox de cæ
ero. Fatetur Imol. cap. vlti.
ium. 12. vers. nam primo de
onstitutionibus; glos. ibi in
licta voce de cætero.

18 *Pars affirmatiua.* a
Quam sequi videtur Iaco-
ius de Graphis, consi. 1. nu.
6. de cognat. spirituali, cir-
a explicationem constitu-
ionis Neapolitanæ, qua
onfessarij ad turpia spiri-
uales filias solicitantis, re-
ocatur ipso iure audiendi
onfessiones facultas, vt nõ
omprehendat confessariũ,
ui ante constitutionem il-
im filias spirituales solici-
iuit, induxitue ad turpia;
e quo notabis infrà nu. 24.

19 Ibi: *Cap. vltim. de spon-
s duorum.* b Textus iste addu
itur pro contraria parte.
Dum Innocent. III. decla-
ins prius matrimonium ra
im, præferri posteriori
onsummato. Innuit hanc
eclarationem non exten-
di ad præterita, vt constat
ex illis verbis: *In matrimo-
nijs de cætero contrahendis
illud te volumus obseruare;*
notat Morla in emporio iu
ris, titul. 1. quæst. 6. num. 13.
sed communis in dict. capi.
vltim. intelligit ex consue-
tudine posteriora matrimo
nia valuisse ante illam deci-
sionem, quam merito repro
bat Couar. de sponsalibus 2.
part. cap. 7. §. 3. num. 5. At ve
ro communis in eum sen-
sum accipi potest, vt intelli-
gatur interueniente Ponti-
ficis maximè dispensatione,
quæ ex illo verbo, *de cætero,*
deducitur, prout intelligit,
ibi Præpositus, Felin. num. 7.
post Imol. in capit. vltim. de
constit. quæ vera est inter
pretatio, nam si Pontifex ex
veriori, & recepta in praxi
sententia, in matrimonio ra
to dispensare potest, ex tra-
ditis post alios, per Henri-
quez libr. 11. de matrimon.
cap. 8. §. 11. & lib. 12. cap. 5. §.
3. Nauarr. cap. 22. nume. 21.

Digitized by Google

Menoch.casu 455.num.4.& lib.2.præsumpt.10.num.37. Sanchez lib.2. de matrimo. disput.14.num.2.Barbos.in rubric.part.2.numer.103.ff. soluto matrimon. iustaque dispensandi causa est scandalum, Menoch. d. præsumpt. 10.num.42.& consil.385.n. 7.Sanchez libr.2. disput.16. nume.3. cum sequentibus, magna certe scandala, & incommoda oriri poterant, si in specie dict.cap.fi. separarentur posteriora matrimonia consuetudinis prætextu inita, & priora redintegrarentur in maximum prolis, & familiarum dedecus, & perniciem. Meritò ergo Pôtifex eo casu dispensauit, tametsi declaratio ex rei natura compreheret præterita, proutintẽdit illustrissimus.

20 *Permisit.* c Per illa verba, *De præmissis quomodolibet infamatos inquiras, procedas, punias, &c.* quæ Inquisitionis, processus, pœnęque facultas respicit etiam infamiam, & reatum præcedentem, contra quæ de præsenti inquiri, & animaduerti iubet Pontifex, aduertit Illustrissimus auctor numer. 16. Adde quod quãdo constitutio declaratoria secundum verba referri potest ad præterita, & futura, debet trahi etiam ad præterita. Gabriel.lib.communium, titu. de regul. iur. conclus.3. numer.11.

21 *Cap.2 de constit.* d Ornãt Menoch.casu 185.nu.1. Morla in emporio iuris, tit. 1. q.6. Cenedo ad decretales, collect.1. Marta de iurisdict.part.4. casu 94. à nu.27. Soar.de legibus, libr.3.cap. 14.à princip. Salas de legibus, disput.21.sect.7.à n.17.

22 *Declaratoria lege.* e Hæc ad præterita extenditur Mãdos.reg.9.Chancel.quæst.3. numer.2.& regul.32.quæst. 12.num.7. Syluester verbo, lex, §.23. repertorium Inquisitorum, cum addit.verbo, dubium. Gabriel. tit. de regu-

egulis iuris, conclu.3.n.10. Salas de legibus, disput.21. ect.7.à num.17. Morla omino videndus in emporio uris, tit.1.quæst.6.num.12. um sequentibus, optime leclarans.

23 *Ad præterita quoad pœam nequaquam extendes.* f ylueft.& Mandos.citati nu ner. præcedenti, Morla in mporio, tit.1.quæst.6. nu. 1.& optime à nu.15. Azor. .tom.libr.5. cap.16. quæst. 3. Salas de legibus, disp.21. ect.7.num.19.

24 *Suadeo,* g Vltra ea, uæ addidimus num.20. ex o mihi hæc sententia proatur, quia expresse declara it edictũ publicatum Vlyssi one nonis Aprilis, anno 509. cuius publicationis ieminit actor nume.9. ibi: *iuerem cometido, ou prouodo, ou cometerem, ou prouorem.* Mitius tamen cùm il agendum fore arbitror im actore, quæs.24.nu.15. ec obstat sententia Graphis consi.1.num.36. de cognatione spirituali, cuius meminimus numer.18. agit enim generaliter de solicitante, vel cognoscente carnaliter filiam spiritualem, etiã extra confessionis actũ, & locum, & de reuocatione facultatis audiendi confessiones antea obtentæ, quod lõge diuersum est à nostra quæstione.

25 *Si autem.* h Adde Barbosa, l.si quis postea, nu.88. ff.de iudicijs. Merito actor noster vsus est, verbo, *forsan,* Nam nec sententia Boerij cum cæteris, nec applicatio ad nostrum casum mihi vera indistinctè videtur. Puto enim, quod si delinquẽs à diuersis iudicibus (inter quos detur præuentio, vt in mixti fori criminibus) puniri possit; poterit vtique ad iudicis benignioris tribunal recurrere, ex Cæpola caute la 5. in princip. post alios.

26 Rei enim semper iudicium timent, & fugiunt, ll. inter

inter stipulantem, §.1.ff.de verbor. Ideoque rei appellantur fugientes, l. properandum, §.etsi quidem, vbi glo.verbo,fugientem. C.de iudicijs,notat Zas.nume. 2. in dict.§.1.Cabedo lib.4.diuersor.cap.10.num.7.

27 Indeque illis etiam in causis capitalibus transigere integrum est, l.transigere,C.de transact. vbi Padil. Corras.2.miscel. cap.1. Gouean. libr. 1. variar.cap. 30. Cuiat.19.obseruat.cap.pen. & passim alij; repugnat ergo rationi non quærere mitiorem iudicem.

28 Vnde sententia Angeli in l. si seruus plurium, §. penul.ff.de legat.1. quam sequuti sunt Boer.& alij relati à nostro auctore, intelligenda est, quando pœna ridicula,& leuissima imponitur à iudice præuento, ex traditis per Gam.decis. 53. Tiber. Decian.lib.4.cap.16. nume.7.tom.1. Barbos. in l. hæres absens,§.proinde, numer.60. ff.de iudicijs. Admissa tamen Angeli opinio non potest in nostri breuis specie verificari. Tùm. quia illa procedit casu, quo vterque iudex in actu habet cognoscendi,& puniendi iurisdictionem, nos autem agimus de iudice futuro euitando. Tûm etiam, quia per breue non compelluntur fœminæ solicitatę ad deferendum,sed Inquisitoribus inquirendi, cognoscendi, & puniendi facultas committitur, qua si velint, vti possunt, & ab ipsorum arbitrio pendet rescripto vti. Cur ergo compelletur reus futurum arbitrium, & iudicium expectare.

29 Poterat tamen nostri autoris sententia iuuari ex eo quia scientia breuis, seu rescripti æquipolet citationi,cap. cum causa 22. versi. quia tamen ante, de officio delegat.cap.suggestum, 15. cap.adhæc,30. glos. magna in cap.meminimus,9. de ac-

pellat. Sed adhuc subsisto: Tùm quia vix in nostra specie probabis scientiam de re Inquisitoribus cōmissa, quæ non præsumitur reg. præsumitur in 6. Tùm etiã, quia citata iura agunt de persona certa & nominata, contra quam rescriptũ fuit impetratum, quæ cum sint exorbitantia non debent extendi reg. quæ à iure libr. 6. acproinde personas incertas & nominandas, seu defendas comprehendere nõ debent, si præuentæ fuerint. Antequam enim personæ exprimãtur, commissarius nõ habet in actu iurisdictionem, vnde præuentioni locus erit cap. pastoralis 14. §. quoniam, de rescriptis capi. volentes, vbi Abb. not. 1. & alij de offic. legati, Bart. in l. 4. §. si tam vicinũ, ff. de damno infecto, Mandos. forma 2. commission. verb. in executione citationis: Nec replices quod si hæc regula sit obseruanda, idem procedet etiam post breuis promulgationem, vt ante reorum delationem possit Inquisitoribus per præuentionem cognitio auferri. Refellitur enim obiectio, supposita iurisdictione quoad alios priuatiua post promulgationem. Quod planius locum habebit, si cõmissio adhuc Inquisitoribus præsentata non fuerit ex reg. cap. vt debitus honos 69. de appellat. cum ibi notatis.

30 Adde quod rei diffugium in specie cap. suggestum de appellation. cum similibus, in magnum impetrantis cedit nocumentum, cuius laborem & expensas frustratur, nec debitum, nec rem soluens, aut restituens; quæ ratio in nostra hypothesi cessat, cessabit ergo & argumentum, ex reg. l. Papinianus, ff. de minorib. & in materia criminali planius procedet dissimilitudo. Nam in terminis à Boerio, & à communi propositis ea

cere, qui ante, Inquisitores autem de illis, qui post promulgationem peccarunt; sic reijcietur magna ex hac iurisdictionis immistione oriri posse inconuenientia, & cōfusiones, vt consideranti occurret. Maximè cum dari possit, vt confessarius ante, & post publicationem peccasset. Tuncque nefas erit; vtrosque Episcopos nempè, & Inquisitores separatim cognitionem excipere de delinquentibus.

7 Reluctatur autem supradictis, cap. 2. de constitutionibus, [d] quo asseritur nūquam legem amplexari prę terita. Si autem dicatur non de declaratoria lege, [e] sed de constitutiua textum loqui, responsio adhuc est in promptu, non etiam extendi ad præterita declaratoriam legem, agentem de puniēdo crimine aliquo, id pręcipiendo, contrarium cuius elapso tempore obseruanter tenebatur Anan. in cap. cum tu de vsuris nu. 3. Butrius in cap. vltim. nu. 15. de constitut. vbi Feli. nu. 6. post alios dicit communē. Cum ergo lex in procedendi modo pœnam contineat quin potiùs terrendis hominibus inferatur, vt à crimine caueant in futurum, non videtur extendi posse ad præterita, vbi tunc, licèt aliò quî, sit lex declaratoria, cōtraibat communis obseruātia, quam certum est, communem Regni huius fuisse vsque adhuc ante prædictā constitutionem, vt tale hoc crimen, iure ordinario, Episcoporum vindictæ subijceretur.

8 Reluctatur deinde tex. cap. 1. de postulatione Prælatorum lib. 6. quò in textu constitutio, & si antiqui iuris dicatur declaratoria, prę cedentes tamen factas electiones non attingit, propter eà ad præterita, quoad pænam nequaquam extendes. [f]

9 Cum

9 Cum ergo edictum hoc contra solicitantes anno Domini 1609.5. die Aprilis soléni illo fidei actu in Olyspone celebrato, palam lectum fuerit: ante hoc tempus solicitatæ mulieres de solicitantibus denunciare inquisitoribus non teneri debent. Imò restantibus adhuc prędictę quadragesimę 5. diebus, si pænitens mulier fortè dicat se solicitatã in eadem Quadragesimà, non tamen meminisse, an ante, vel post publicationem fuerit solicitata, non poterunt in hoc casu procedere inquisitores, in delinquentem, iuxtà Bartho. celebrem doctrinam l. non solum, §. sed vt probari, nume. 2. & 3. ff. operis noui nuntiatione, conducit optimè gloss. doctrina, verbo aliqui in cap. clerici 81. distin. quam singularem dicit Roman. consil. 31. nume. 3. Abb. in c. cum num. 13. de accusat. Deci. omnino videndus, respons. 8. num. 42. & 43. volum. 1.

10 Ecce mihi hæsitanti caliganti illuxit luminare illud, totius Hispaniæ decantandum decus, è societate Iesu Franciscus Suarius, Theologiæ nunc in Conimbricen. Academià Doctor primarius, qui mihi consultus respondit ita se opinari; prædictam Pontificis constitutionem etiam in illos excitari, qui ante ipsam, in sacramētali confessione mulieres solicitauerant. Opinioni accedunt eiusdem societatis viri alij pijssimi, doctissimi, quos, & alios Theologiæ, & vtriusquè iuris peritissimos maturè consului in re tantà. Equibus est *Dominus* Andreas Dalmadà, quem illustre genus, Theologiæ speculatio, quam nūc Conimbricę profitetur, Regno satis illustrē fecit. Vocāt laudes calamum, reuocat suspicionis metus, notissimo consanguinitatis, & amicitiæ inter nos arctissimo

G vin-

vinculo. Vides corroboratam opinionem tot munumentis? Quid ni acquiescā? Acquiesco equidem, amplector, suadeo.g

11 Cui tamen doctrinę dico limitem, & modum adhibendum. Tunc enim non extendetur ad pręterita nostra conclusio, cum talia crimina ab Ordinario iudice præiudicata fuerint; manēt tunc extincta in foro Ecclesiæ. Vel enim reus iudicialiter absolutus est; ob id sistet accusatio non vltra progrediens, cap. de his, de accusationibus, & ibi relati per Cenedo Collect. 113. nume. 1. par. 2. glos. 2. & omnes in c. habet. 2. quæst. 5. l. si cui, §. 1. vbi Bart. & communis, ff. de accusationibus, l. licet 6. ad fin. versic. sed si absolutus, ff. nautæ, caupones. Greg. Lopez l. 12. titu. 1. par. 7. glos. 1. tradunt post alios Couar. 2. resolut. capit. 1. à principio. Clarus in practi. §. vlti. quęstio. 57. à principio. Latè Decianus tracta. crimi. lib. 3. c. 30. per totum. Probat apud nos lex regia lib. 5. titul. 113. in principio. Vel damnatus idem reus per diffinitiuam sententiam est, atque similiter in ipsum accusatio progredi non potest, iuxta communem mentem in dict. c. de his, & in dict. l. si cui, §. 1. glos. 2. in principio, in leg. qui de crimine 9. vbi Doctores, C. de accusationibus, ex pluribus Clarus dict. quæst. 57. n. 1. & 12. Greg. vbi proximè, in glo. 1. Gomez de delictis cap. 1. num. 27. Tradunt latiùs citati per Cenedo vbi suprà.

12 Qui modus, & limes ampliantur, primò vbi ab eodem accusatore non tantùm, sed vbi diuerso ab alio accusatio refricatur, glos. & omnes in dict. cap. de his, glo. Bart. & alij in d. §. 1. cōmunis, vt per Couarru. Clarum, & præcitatos, insinuat Ordinatio dict. principio, ibi: *Naõ seja daby em dian-*

te mais accusado. Expresse dicta lex 12. partitæ, ibi: *No lo podria accusar otro ninguno.* Amplatur deinde, vbi absolutio non solùm data sit reo per accusationis, sed per Inquisitionis viã. Bart. & alij in dict. l. si cui, §. 1. Abbas n. 7. post Innocentium quem citat, & alij, vt per Beroium nume. 20. in dict. cap. de his. Couarru. vbi suprà, num. 5. Marant. de ordine iudiciorum, part. 6. titul. de Inquisitione, num. 49. Gregor. dict. l. 12. glos. 3. Clarus d. quæst. 57. num. 7. Decian. dict. cap. 30. nume. 5. communem dicentes.

13 Ampliatur prætereà, quando legitimi superioris indulgentia & gratia per remissioné, abolitioné, vel dispésationé; non si solùm per sententiam, aut iustitiæ ordinem reus absolutus est, glo. & Doctores in dict. cap. de his, glos. penult. cap. vltim. de temporibus ordinat. & cap. ex tua verbo, irritari, de filijs presbyter. Communis ex Couarru. vbi suprà, n. 2. Gregor. in glos. 2. Clarus num. 9. Decian. num. 7.

14 Secundo constitutionem moderandam duco, si quo tempore promulgata est, crimina iam venerant ad Ordinarij iudicium, inchoatà iam, & formatà causa, tunc ad præterita delicta non extendi debere censeo, quia rem integram iam nõ dabis, quam legitimè præoccupauerat aliud forum, qué modum docet Bart. l. omnes populi, quæst. 5. numer. 40. ff. de iustitia & iure, qui asserit statutum nunquam præterita attingere decisa iam, vel finita, vel in principalis causæ iudicio pendentia, ibi additio litera E. multa congerit; Iuuant, quæ Ordinatio de iurisdictionis disponit præuentione, lib. 2. titul. 9. in principio, & §. 3. circa illam, Cabedo decis. 88. tom. 1. Multa eleganter tradit Decianus libr. 4. cap. 20.

num.7.& cap.22.à numer.1. Si autem [h] solicitator constitutioné Pontificiam præodoratus,præsentiens id obnixè curauit, vt Ordinario nomen suum deferretur, ac cusaretur ipse faciliùs absoluendus,forsan frustra faceret,ex ijs,quæ tradit Boeri⁹ decis. 289. nu. 10. in fin.post Iasonem,& alios.Decian.d. cap.20.num.24.

15 Similitèrque si multi sunt anni [i] post factam solicitationem:atque solicitata fœmina iterum veniens ad ipsummet cõfessarium,peccata dictura, ipsum inuenit alium, peccati dolentem: vel si ex parte alià, [l] etsi nõ ex confessione, sibi constat verisimiliter de mutatione, & peccati dolore:alijsq́,tandem verisimilibus innixa fundamentis bonum habet, bonum plerumque habitũ; Tunc videtur ipsa olim solicitata fæmina non vrgeri ad denunciationem.

16 Nec opinioni retentæ, debere nempè prædictam constitutionem ad solicitationes extẽdi ante promulgationem factas, erunt obstaculo pro parte contraria adducta fundaméta. Respondemus ad primũ:valere communé illam doctriná, quando de superioris *acta præterita ligare volentis*, [m] mente non constat, atqui si constet, tunc sub lege, vel commissione comprehendi certum est,iuxta superius tradita. Sed de Pontificis mente,& voluntate apertissimè cõstat ex verbis, *Quomodolibet diffamatos*, & ex verbis, *Super præmissis diligenter inquirant*. E quibus manifestè colliges per Pontificiam constitutionem Inquisitoribus licere,de diffamatis cognoscere, & delinquentibus, qui delicta aggressi fuerant ante factam commissioné.

17 Dissoluitur facilè secundum argumentum ex cap.1.de postulatione prælatorum lib.6. cũ dicamus,

tex-

textum illum, vel gesta antea comprehendere debere, ni insereretur vox de cætero. Fatetur Imol. cap. vlti. num. 12. vers. nam primo de constitutionibus; glos. ibi in dicta voce de cætero.

18 *Pars affirmatiua*. a Quam sequi videtur Iacobus de Graphis, consi. 1. nu. 36. de cognat. spirituali, circa explicationem constitutionis Neapolitanæ, qua confessarij ad turpia spirituales filias solicitantis, reuocatur ipso iure audiendi confessiones facultas, vt nõ comprehendat confessariũ, qui ante constitutionem illam filias spirituales solicitauit, induxitue ad turpia, de quo notabis infrà nu. 24.

19 Ibi: *Cap. vltim. de sponsa duorum*. b Textus iste adducitur pro contraria parte. Dum Innocent. III. declarans prius matrimonium ratum, præferri posteriori consummato. Innuit hanc declarationem non extendi ad præterita, vt constat ex illis verbis: *In matrimonijs de cætero contrahendis illud te volumus obseruare*, notat Morla in emporio iuris, titul. 1. quæst. 6. num. 13. sed communis in dict. capi. vltim. intelligit ex consuetudine posteriora matrimonia valuisse ante illam decisionem, quam merito reprobat Couar. de sponsalibus 2. part. cap. 7. §. 3. num. 5. At vero communis in eum sensum accipi potest, vt intelligatur interueniente Pontificis maximè dispensatione, quæ ex illo verbo, *de cætero*, deducitur, prout intelligit, ibi Pręposítus, Felin. num. 7. post Imol. in capit. vltim. de constit. quæ vera est interpretatio, nam si Pontifex ex veriori, & recepta in praxi sententia, in matrimonio rato dispensare potest, ex traditis post alios, per Henriquez libr. 11. de matrimon. cap. 8. §. 11. & lib. 12. cap. 5. §. 3. Nauarr. cap. 22. nume. 21.

Digitized by Google

Menoch.casu 455.num.4.& lib.2.præsumpt.10.num.37. Sanchez lib.2. de matrimo. disput.14.num.2.Barbos.in rubric.part.2.numer.103.ff. soluto matrimon. iustaque dispensandi causa est scandalum,Menoch. d. presumpt. 10.num.42.& consil.385.n. 7.Sanchez libr.2. disput.16. nume.3. cum sequentibus, magna certe scandala,& incommoda oriri poterant, si in specie dict.cap.fi. separarentur posteriora matrimonia consuetudinis prætextu inita, & priora redintegrarentur in maximum prolis, & familiarum dedecus, & perniciem. Meritò ergo Pōtifex eo casu dispensauit,tametsi declaratio ex rei natura compreheret præterita, proutintēdit illustrissimus.

20 *Permisit.* c Per illa verba, *De præmissis quomodolibet infamatos inquiras,procedas,punias,&c.* quæ Inquisitionis, processus, pœneque facultas respicit etiam infamiam,& reatum præcedentem,contra quæ de præsenti inquiri, & animaduerti iubet Pontifex, aduertit Illustrissimus auctor numer. 16. Adde quod quādo constitutio declaratoria secundum verba referri potest ad præterita, & futura, debet trahi etiam ad præterita.Gabriel.lib.communium,titu. de regul. iur. conclus.3. numer.11.

21 *Cap.2 de constit.* d Ornāt Menoch.casu 185.nu.1. Morla in emporio iuris,tit. 1. q.6. Cenedo ad decretales,collect.1.Marta de iurisdict.part.4. casu 94. à nu.27. Soar.de legibus, libr.3.cap. 14.à princip. Salas de legibus, disput.21.sect.7.à n.17.

22 *Declaratoria lege.* e Hæc ad præterita extenditur Mādos.reg.9.Chancel.quæst.3. numer.2.& regul.32.quæst. 12.num.7. Syluester verbo, lex, §.23. repertorium Inquisitorum,cum addit.verbo,dubium. Gabriel.tit. de regu-

regulis iuris, conclu.3.n.10. Salas de legibus, disput.21. sect.7.à num.17. Morla omnino videndus in emporio iuris, tit.1.quæst.6.num.12. cum sequentibus, optime declarans.

23 *Ad præterita quoad pœnam nequaquam extendes.* [f] Syluest.& Mandos.citati numer. præcedenti, Morla in emporio, tit.1.quæst.6. nu. 11.& optime à nu.15. Azor. 1.tom.libr.5. cap.16. quæst. 13. Salas de legibus, disp.21. sect.7.num.19.

24 *Suadeo,* [g] Vltra ea, quæ addidimus num.20. ex eo mihi hæc sententia probatur, quia expresse declarauit edictũ publicatum Vlyssipone nonis Aprilis, anno 1609. cuius publicationis meminit actor nume.9. ibi: *Tiuerem cometido, ou prouocado, ou cometerem, ou prouocarem.* Mitius tamen cùm illis agendum fore arbitror cum actore, quæs.24.nu.15. Nec obstat sententia Graphis consi.1.num.36.de cognatione spirituali, cuius meminimus numer.18.agit enim generaliter de solicitante, vel cognoscente carnaliter filiam spiritualem, etiã extra confessionis actũ, & locum, & de reuocatione facultatis audiendi confessiones antea obtentæ, quod lõge diuersum est à nostra quæstione.

25 *Si autem.* [h] Adde Barbosa, l.si quis postea, nu.88. ff.de iudicijs. Merito actor noster vsus est, verbo, *forsan,* Nam nec sententia Boerij cum cæteris, nec applicatio ad nostrum casum mihi vera indistinctè videtur. Puto enim, quod si delinquẽs à diuersis iudicibus (inter quos detur præuentio, vt in mixti fori criminibus) puniri possit; poterit vtique ad iudicis benignioris tribunal recurrere, ex Cæpola caute la 5.in princip.post alios.

26 Rei enim semper iudicium timent, & fugiunt, l. inter

Digitized by Google

inter ſtipulantem, §.1.ff.de verbor. Ideoque rei appellantur fugientes, l. properandum, §.etſi quidem, vbi glo. verbo, fugientem. C.de iudicijs, notat Zaſ.nume. 2. in dict.§.1.Cabedo lib.4.diuerſor.cap.10.num.7.

27 Indeque illis etiam in cauſis capitalibus tranſigere integrum eſt, l.tranſigere, C.de tranſact. vbi Padil. Corraſ.2.miſcel. cap.1. Govean. libr. 1. variar.cap. 30. Cuiat.19.obſeruat.cap.pen. & paſsim alij; repugnat ergo rationi non quærere mitiorem iudicem.

28 Vnde ſententia Angeli in l. ſi ſeruus plurium, §. penul.ff.delegat.1. quam ſe quuti ſunt Boer.& alij relati à noſtro auctore, intelligenda eſt, quando pœna ridicula, & leuiſsima imponitur à iudice præuento, ex traditis per Gam. deciſ. 53. Tiber. Decian.lib.4.cap.16. nume.7.tom.1. Barboſ. in l. hæres abſens, §.proinde, numer. 60. ff.de iudicijs. Admiſſa tamen Angeli opinio non poteſt in noſtri breuis ſpecie verificari. Tùm. quia illa procedit caſu, quo vterque iudex in actu habet cognoſcendi, & puniendi iuriſdictionem, nos autem agimus de iudice futuro euitando. Tùm etiam, quia per breue non compelluntur fœminæ ſolicitatę ad deferendum, ſed Inquiſitoribus inquirendi, cognoſcendi, & puniendi facultas committitur, qua ſi velint, vti poſſunt, & ab ipſorum arbitrio pendet reſcripto vti. Cur ergo compelletur reus futurum arbitrium, & iudicium expectare.

29 Poterat tamen noſtri autoris ſententia iuuari ex eo quia ſcientia breuis, ſeu reſcripti æquipolet citationi, cap. cum cauſa 22. verſi. quia tamen ante, de officio delegat.cap.ſuggeſtum, 15. cap. adhæc, 30. gloſ. magna in cap. meminimus, 9. de appellat.

pellat. Sed adhuc ſubſiſto: Tùm quia vix in noſtra ſpecie probabis ſcientiam de re Inquiſitoribus cõmiſſa, quæ non præſumitur reg. præſumitur in 6. Tùm etiã, quia citata iura agunt de perſona certa & nominata, contra quam reſcriptũ fuit impetratum, quæ cum ſint exorbitantia non debent extendi reg. quæ à iure libr. 6. acproinde perſonas incertas & nominandas, ſeu deferendas comprehendere nõ debent, ſi præuentæ fuerint. Antequam enim perſonæ exprimãtur, commiſſarius nõ habet in actu iuriſdictionem, vnde præuentioni locus erit cap. paſtoralis 14. §. quoniam, de reſcriptis capi. volentes, vbi Abb. not. 1. & alij de offic. legati, Bart. in l. 4. §. ſi tam vicinũ, ff. de damno infecto, Mandoſ. forma 2. commiſsion. verb. in executione citationis: Nec replices quod ſi hæc regula ſit obſeruanda, idem procedet etiam poſt breuis promulgationem, vt ante reorum delationem poſsit Inquiſitoribus per præuentionem cognitio auferri. Refellitur enim obiectio, ſuppoſita iuriſdictione quoad alios priuatiua poſt promulgationem. Quod planius locum habebit, ſi cõmiſsio adhuc Inquiſitoribus præſentata non fuerit ex reg. cap. vt debitus honos 69. de appellat. cum ibi notatis.

30 Adde quod rei diffugium in ſpecie cap. ſuggeſtum de appellation. cum ſimilibus, in magnum impetrantis cedit nocumentum, cuius laborem & expenſas fruſtratur, nec debitum, nec rem ſoluens, aut reſtituens; quæ ratio in noſtra hypotheſi ceſſat, ceſſabit ergo & argumentum, ex reg. l. Papinianus, ff. de minorib. & in materia criminali planius procedet diſsimilitudo. Nam in terminis à Boerio, & à communi propoſitis ea

ratio versari videtur.

31 Quia in illis pœnitentia non liberat à pœna, l. qui ea mente, 67. ff. de furtis, Alciat. in l. si insulam, 84. n. 27. ff. de verbor. Menoch. remed. 9. recup. nu. 144. Per contrarium vero solicitantis pœnitentia solicitatis fœminis nota, eas à deferendo solicitante liberat ex traditis per nostrum auctorem, num. 15. iuncta nostra additione in scholijs sequentibus.

32 *Multi sunt anni*, i tres annos exigit communis ad emendationem præsumendam in criminoso, ex Mascard. conclus. 600. nume. 14. Alciat. reg. 2. præsumpt. 7. Farinac. in praxi quæst. 23. à nu. 26. & decis. 51. nu. 10. lib. 1. vbi agit de suspecto de hæresi, qui abiurauit.

33 *Vel ex alia parte*, l quia hæreticus is desinere dicitur, qui pœnitentia ductus se ipsum corrigit. Decian. respons. 5. num. 1. volum. 2. emendatio enim delicti extinguit nomẽ, & infamiam, cap. ferrum, 50. dist. conducit tex. in l. 1. §. vlt. ff. de ædilit. edicto, vbi non dicitur phreneticus, qui talis esse desijt, cumulat alia Menoch. casu 499. num. 30. rationes tamen ab auctore relatę nõ solum obtinent ante, sed etiã post huius delicti reseruationem, vt de obligent fœminam ad denunciandum, si correctio fraterna locum in nostra materia habet, prout habere, si certa emendationis sit spes, resoluit idẽ auctor cum communi quęst. 18. num. 14.

34 Vnde infero ad illum casum, quod si fœmina solicitata non denunciauit, & tamen ex aliarum delatione confessus, vel conuictus confessor abiurauit, & ab Inquisitoribus punitus est, tenebitur ne hæc, quæ tacuit confessorẽ deferre? & quod teneatur constat, quia in hac causa proceditur adinstar hæ-

hæreticę prauitatis ex ipso breui, notatque Illustrissimus quæst. 2. nu. 4. & quæst. 4. num. 7. & 11. & passim in causa autem hæresis absolutus, siue condemnatus, superueniente noua probatione iterum condemnari debet, late Rojas de hęret. 2. p. assert. 49. & 50. igitur idem in nostra specie dicendum videtur. Contrarium tamē puto verius, ratio, quia ex Illustrissimo in præsentiarum, fœmina deferre nō tenetur, si de emendatione solicitantis sibi constet, & ad hūc effectum Illustrissimus admittit etiam fraternam correctionem, quæst. 18. nu. 14. ergo siue confessor sit absolutus, siue condemnatus, si de eius emendatione constat, non erit deferendus, quę opinio iuuatur ex resolutis per Illustrissimum à n. 12. & ita in nostro casu poterit fœmina absolui virtute bullæ ab excommunicatione, cum deferendi obligatio cesset, prout supponitur ex confessoris emendatione. Nā in casu abiurationis de ea constat, in casu verò absolutionis par credere est confessarium sibi præcauere debere, ac per consequens abstinebit de inceps à solicitationibus, quæ emendatio sufficit, vt solicitata fœmina deferre non teneatur, quod si absolutus perseueret in solicitationis vitio, erit proculdubio deferendus, etiam ob præteritam solicitationem. Nec obstat argumentum hæretici, tum quia in eo casu agitur de iudicio Inquisitorum repetendo ex noua probatione, quod forsan & in nostro casu, si fœmina deferat, locum habebit. Nos autem agimus de obligatione deferēdi. Tum etiā, quia in causa hæresis hæreticus, qui tacuit complices, qui puniendi sunt, vel diuersam hæresim, diminutus est, & vere non absolutus, vel saltem, plene non punitus,

ac proinde nil mirũ, si nouũ in eum instituatur iudiciũ.

35 *Acta præterita ligare volentis :* [m] potest enim legislator pręterita comprehendere l. leges C. de legibus, ibi : *Nisi nominatim, & de præterito tempore, & adhuc pendentibus negotijs cautum sit,* resoluit glos. recepta in cap. vlt. de const. cum alijs Syluester verb. lex quæstio. 23. Azor. 1. tom. lib. 5. cap. 16. q. 13. Salas de legibus disput. 21. sect. 7. num. 17. in princi- & numer. 18. Suar. eodem tract. lib. 3. capitul. 14. à numer. 9.

SVMMARIVM.

DIPLOMA contra solicitantes requirit diffamationem, num. 1.

Inquisitores procedunt contra solicitantes, licet nulla laborent infamia, à num. 2.

Solicitans raro infamia laborat, num. 3.

Inquisitores tripliciter in causa hæresis procedunt, numer 4. sic & contra solicitantes, num. 7.

Accusationem inscriptio accusantis, denunciationem fraterna correctio, Inquisitionem infamia præcedunt, num 5.

Infamia non requiritur ad inquirendum in causa hæresis, num. 6. & à num. 14. & à num. 31. & num. 35. contra Decian.

Infamia non requiritur ad accusandum, vel ad denuntiandum, num. 8. & 9.

Fæmina solicitata tenetur deferre, solicitantem, licet non laboret infamia, num. 9. & licet sit sola, num. 37.

Inquisitio specialis creari potest in solicitantem, postquam delatus est, licet non laboret infamia, num. 10.

Infamia

Digitized by Google

QVAESTIO IIII.

Vtrum Pauli V. Constitutio in solicitantes in confessione ad actus turpes, locum habeat in eos, quibus nulla adhuc talis peccati nota inusta est.

1 Væstioni causam dederunt prædictæ constitutionis, illa verba: *De præmissis quomodolibet diffamatos, & c.* Quæ etiam dubitare fecerunt multæ litteraturæ viros inquirentes de solutione, quorum mens sic erat; sic procedentem constitutionem

tionem eos tantùm illigare, de crimine iam aliqua notatos infamia. Atquè ab illis ſtare videtur, eſſe pœnalem conſtitutionem, nequeuntem extēdi vltra verborum latitudinem, regula odia, lib. 6. Ergo conſtitutio ſolùm de diffamatis loquēs eos non complecti poterit, quos nulla tetigit infamia.

2 In quos tales nimis anxios retorqueri poteſt vetus illud: *Nodū in ſcirpo quaris.* Atquè nullum eſt dubiū, quin valeant Inquiſitores in quoslibet procedere ſuſpectos de hoc crimine, de quibus denunciatū eſt; quin prætereà denunciare omnes teneantur, etſi de denūciatis nulla extet, nec probetur infamia. Quæ aſſertio hác confirmatur ratione; generaliter per hanc conſtitutionem conceſiſſe Inquiſitoribus ſummum Pontificem poteſtatem procedendi in tales delinquentes iuxtà eādem illam formam, quà & in hæreticos. Sed nulli dubium eſt, quin Inquiſitoribus ex ſuæ facultatis vi liceat in hæreticos procedere denunciatos, & ſuſpectos, etſi ipſi in nullà ſint infamià. Ergo inuehi poterunt in talis criminis reos armati hac eadem facultate.

3 Deinde ſi Pōtificis mēs eſſet, vt ſolùm intelligeretur commiſsio in diffamatos, nemo quidem ad Inquiſitores, niſi de diffamatis, deferre teneretur. Hoc autem eſſet conſtitutionē deſtruere, & praxim tollere. Ergo patet ſequella: Si iuriſdictio limitatiuè conceſſa eſt ad infamiam patientes, vltra iuriſdictionis terminos denunciationes Inquiſitores non excipere poterūt. Quo dato, ceſſare conſtitutionis praxim vides; quia facto ſemper ſecretiſsimè tali hoc peccato, peccantis nunquāvera apparebit infamia. Quo circa raró, vel nunquā

Digitized by Google

surget in delinquentem Inquisitorum iurisdictio. Ergo vides certissimam hanc assertionem, quæ nunquam dignè controuertetur. Maximè quia difficilè, imò nefas sit pœnitētibus, quæ mulieres sunt, dijudicare, quando ipse confessor dici possit infamatus, aut infamia liberatus.

4 Neque obstabunt prædicta verba, quæ præbuere dubitandi ansam, ibi: *Quomodolibet diffamatos*, &c. Quorum sensus vt ex vulgatà iuris peritià eliciatur. Aduertendum est primò dari triplicem viam, quam insistit Inquisitorum tribunal, vt de hæreticis cognoscant, ac cusationem, denuntiationē, Inquisitionem, qui sunt vulgares procedendi modi in omni crimine. Vt apparet ex rubr. de accusationibus in Decretalibus. Tradunt omnes per textum, ibi: l. 2. C. de apostatis, & cap. accusatus, de hæreticis lib. 6. Aflict. lib. 1. constitut. rubr. 1. Carreri. in Pract. tit. de hæreticis num. 102. Repertor. Inquisitor. verb. denunciatio, cum vulgaribus.

5 Aduerte secundò, sicuti regulariter in accusatione requiri libellum cū inscriptione, & legitimum accusatorem, & in denunciatione præeuntem monitionem cum caritate; ita in Inquisitione de aliquo facta, requiri infamiam, veluti ipsi quidpiam particulare, quā vocant clamosam insinuationem,[a] est tex. in cap. qualiter in 2. cap. Inquisitionis, §. tertiæ, de accusationibus. Latè Duen. regu. 298. Clar. §. vult. quæst. 6. Abb. Felin. ac post alios Marian. nume. 16. in cap. licet, de accusationibus.

6 Aduerte tertiò, recipi specialiter in causa hæresis, vt particularis fiat Inquisitio, etsi vera delinquētem nō præcedat infamia, b ita Duenh. vbi suprà, nu. 9. Simanc.

Simanc. de Catholicis, cap. 44. num. 9. Auenda. responſ. 31. in principio; Communis ex Clar. §. vltim. quæſtio. 6. verſi. item ſcias. Dummodo tamen præcedant Inquiſitũ ſuſpicio, vel indicia, quę pro infamia ſunt, vt exponunt ſupra citati. Nauarr. in cap. inter verba concluſ. 6. num. 296. Clar. vbi ſuprà. Vt etiã in prædicto hæreſis crimine receptum eſt, vt monitione non præcedente, poſsit fieri denunciatio. Simanc. de Catholicis, cap. 19. nu. 6. & 10. Atquè à nobis diffuſius probatum eſt.

7 Quib' ſuppoſitis, primò dicẽdum eſt, in tali hæc crimine in peccantes agi poſſe accuſatione, denunciatione Inquiſitione. Factâ enim in hæreſi proceſsione per hos tales modos, oportet, vt procedatur in hoc crimen iuxta conſtitutionis ſuprà relara verba, quod & illa intendunt Pontificis, ibi: *Diligenter inquirant, & iuxta facultatem tibi contra hæreticos, &c. procedas*. Quaſi non ſolùm Inquiſitoribus fas ſit inquirere, ſed & procedere quocunque modo, quacunque via.

8 Secundò dicendum eſt, nullo modo præire debere infamiam ad accuſationem faciendam, vel denunciationem. Patet, quia infamia circunſtat Inquiſitionem, nequè in iure requiritur ad alium proceſſum, vt ſuprà diximus, ac probat tex. dict. cap. qualiter. Quapropter ne dicas in ſua conſtitutione iaculatà in ſolicitantium abolitionem, Pontificem ſic voluiſſe, vt declarandis reis noua requiſita poſtularentur, defraudato iure. Vnde fit cõſequẽs, illa verba: *Cõtra quomodolibet diffamatos*, cõnectenda ſubſequentibus: *diligenter inquirant*. Quaſi requiratur qualisqualis infamia Inquiſitioni faciendæ, non autẽ alijs procedẽdi modis, accuſationi, denũciationi.

Digitized by Google

9 Erit prætereà consequenter teneri quemuis sub mortali & excommunicatione,c quæ iam fulminata est, denunciare de reis etiam non diffamatis, *si certus sit*,d vel legitimè saltem habeat notitiam. Non requisita enim in denunciatione præcedenti infamia, nō est cur à denunciatione excusetur aliquis. Tandem sic infertur fore, vt aduersus denūciatum, etsi vera infamia non præcedat, pòssit sanctæ Inquisitionis promotor libellū offerre accusationis, per quam processum faciét Inquisitores, quia ad accusationem nulla præcedens requiritur infamia.

10 Tertiò hoc maximum, & præcipuum est, quòd potest in delinquentem creari noua, & specialis *Inquisitio*, e licèt non detur vera, & legitimè probata infamia, dum præeant tamen vrgentia indicia, de reo grauis suspicio, quę in crimine hæresis locū occupāt pro infamia, vt suprà dictum est. Atque probatur, quia iubet summus Pontifex eamdem in hoc crimine obseruari formam, quæ obseruatur in hæretico, quod non requires, vt præcedat vera infamia, pro qua sunt sufficiencia indicia, vel suspicio ad specialem Inquisitionem. Ergo ad inquirendum de hoc crimine, vel indicia, vel suspicio sufficere debent.

11 Neque verba: *Quomodolibet diffamatos*, contra arguent. Imò fortissimè firmant assertionem nostram, si maturè discutias. Illud enim *quomodolibet* adsignificat non esse opus verà infamia, sed qualemqualem sufficere, cap. indemnitatibus, §. sanè, vers. si qua, & ibi glos. de elect. lib. 6. cap. statutum, §. nullo, de rescriptis, eodē lib. Clem. 2. in fi. de priuileg. post alios Menoch. de recuper. remed. 6. nume. 15. Parum quidem infamiæ est,

quæ

Digitized by Google

quæ prouenit ab indicijs, & suspicione. Ergo ab illa ad specialem Inquisitionem iri potest. Iuuat declarasse Pontificem verba; *Quomodolibet diffamatos*, per sequẽtia, ibi: *Iuxta facultatem tibi contra hæreticos*, &c. per quæ formã intelligit, qua inquiritur de crimine hæresis: Cum ergo de crimine hęresis suspectus, vel grauatus indicijs, quomodolibet habeatur diffamatus, vt in ipsum specialiter inquiri posit, idem meritò dicendum est in hoc crimine, atquebenè fundata iuris peritia probare, & approbare videtur horũ verborum sensum.

12 Vnde iam inferas, summum Pontificem per illa verba noluisse Inquisitorum iurisdictionem coarctare, imò voluisse perampliare. Cum enim ex prædictæ constitutionis vi in prædictos reos procedere potuissent per accusationem, vt supra testatum fecimus, etiam voluit, vt & per Inquisitionem possent specialiter factam, cui faciendæ non requiras veram infamiam, sed qualemqualem, vti obseruant in crimine hæresis. Quæ iuxta interpretanda est Pontificis mens.

13 *Requiri infamiam, quã vocant clamosam insinuationem*, [a] Sic Innocent. in princip. Abb. nume. 5. Anania in cap. qualiter, 2. de accusat. Soto de tegendo secret. mẽbro 2. quæst. 6. dub. 3. pro eodem capiunt. Verumtamen infamia, & clamosa insinuatio, licet eumdem operentur effectum, differunt, & tanquam diuersa ponuntur in dict. cap. qualiter, ibi: *Per clamorem & famam*, & ibi: *Denunciante fama, vel deferente clamore*, cap. Inquisitionis, §. 1. de accusat. ibi: *Super quo non laborat aliqua infamia, seu clamosa insinuatio non præcesserit*, vbi Aret. num. 3. cap. licet Heli, de simonia, ibi: *Per publicam famam, vel insi-*

insinuationem frequentem, resoluunt Alciat.num.61. vers. sic.secundo,in cap.pernicio sam,de offic.ordina.Nauar. in cap.inter verba, conclus. 6.num.124. Ex quorum mēte(quidquid Salon 2.2.q.69. art.2.controuers.1.differentiam agnoscens,potius confundat,quam explicet,dum infamiam ad iudicij attestationes,insinuationem verò ad extraiudicialem rumorem refert. Tùm insinuationis vim violans. Tùm iudicium ad infamiam requirens. Cùm potiùs infamia iudicium prçcedat)infamia est quoties legitimus rumor de crimine inter probos,& honestos viros spargitur, qui verosimiliter rei notitiā habere possunt,glo. vlt.iuncto tex.in cap. Inquisitionis,§.vlt. de accusat.optime Bart.in l.de minore,§. plurimum,à numer.5. ff. de quæst.Soto de tegendo, mēbro 2.quæst.6.Insinuatio verò clamosa est, quando per plures crimen iudici extraiudicialiter frequenter insinuatum est, ac proinde ad inquirendi effectum nō est necessaria legitima, & perfecte probata fama,ex resolutis per Alciat.dict.nume. 61. Sed sufficit illa extraiudicialis insinuatio,cap.qualiter,2.ibi:*Sed sæpe*, de accusat.Sufficit enim ad Inquisitionem contra aliquem formandam alterum membrum, scilicet infamia, vel insinuatio prout citata iura exposcunt, & exponit late post alios Farinac.1.tomo,quæst.9.à principio.

14 Licet autem prædictæ locum habeant regulariter in quacunque Inquisitione particulari, attamen in nostra specie, sicut in causa hæresis non est necessaria fama,vel frequens illa insinuatio, vt concludit auctor illustrissimus,probantque in causa hæresis Param. de origine Inquisit. lib.3.q. 6.num.92.& quæst.7.nu.34. & plu-

& plures alij, quos congerit Farinac. de hęresibus, quęst. 185. num. 48. Dummodo indicia præcedant. Martin Delrio de disquisitionibus magicis, libr. 5. sect. 2. versic. quinto, Farinac. vbi proxime num. 50.

15 Sed magis in specie inspici oportet, quæ indicia in nostra materia sufficiant ad solicitantis delati capturam, torturam, & cōdemnationem. Sed quia de probatione respectu condemnationis agit auctor illustrissimus infra quæst. 23. de reliquis in præsentiarum disputari absre non erit.

16 In qua quæstione Didacus à Cantera in quæstionibus criminalib. c. de plena probatione, num. 47. fol. mihi 313. resoluit vnius fœminæ solicitatę delationem sufficere ad solicitantis capturam; & torturam. Mouetur, quia quando de sui natura, nec actu, nec habitu possit sciri crimen, nisi per socium, tūc sufficeret dictū socij ad torturam, licet non sit aliud indicium, quæ fuit opinio Gomez, 3. to. c. 12. n. 18. Blanc. de indicijs à num. 378. tradentium in criminibus exceptis dictum socij facere indicium ad torturam, etiam sine adminiculis. Sed hæc opinio cōmuniter reiecta est, & contrarium, vt veriorem, & in praxi receptā sequuntur post alios Menoch. de arbitr. casu 474. nu. 45. & lib. 1. de præsumpt. quæst. 89. numer. 73. Mascard. conclus. 158. num. 3. & conclusi. 1312. numer. 52. Farinac. 1. tom. quæst. 43. à numer. 147. vbi num. 150. post alios resoluit idem procedere in crimine hęresis, & in tract. de hæreticis, q. 185. à n. 130.

17 Aduerto autem, ꝙ fundamentū Canteræ, & precedēs Doctorum cōtrouersia versatur in criminis socio, qui cum nō sit integer, cap. in Fidei fauorem de hæret. in 6. mirum non est non suffice-

ficere ipsiusdictũ ad torturã quã legitima indicia præcedere debent,l.1.l.vnius §.in ea causa,l.fin.ff.de quæst. c. cum in contemplatione vbi glos.verb. quæstionibus,de regulis iur. prosequuntur post alios Mascard.conclus. 1386.á princip.Farina.1. tom.quæst.37.à num.1.

18 Quod procedit etiam in criminibus exceptis Peguera decisi.17. num.1. Farinac.quæst.37.à num.60.Nos autem agimus de ea, quæ solicitata fuit, inquam regulariter crimen non cadit,vnde videtur Canteræ opinio admittenda, licet falso,& alieno nitatur fundamento.

19 Verum tamen non placet eius resolutio, quia receptior est sententia,fœminæ vel mari asserenti se tentatum, aut solicitatum non esse credendum ad torturæ condemnationem,vt resoluit ex alijs Farinac. 1. tom. quæst.43.nu.94.nec ad probationem Marta.voto 138. à num.1.Barbosa adOrd.Lusit.lib.5.tit.13.§.6.numer.1. Riccius decis.Metropol.Archiep.118.num.5.part.2.

20 Distingendũ ergo erit, quod aut fœmina deferens est inhonesta,& malæfamę, aut honesta: in primo membro recijcienda,nedicam repræhenda est, cap.testimonium de testibus cum similibus.Si vero sit honesta,dicatque se in confessione à confessario fuisse solicitatã, nõ sufficit eius dictum,quia singularis est,non solum ad torturam, vt proxime resoluimus, sed nec etiam ad purgationem indicendã,vt resoluit Iacob. Leomissæ, consi.55.num.12. volum. 1. apud Ziletũ, sequitur Farinac.4.tom.quæstio.147.numer.32.

21 Secundum quos dictum fœminę honestæ importat tantum præsumptionem.

22 Quæ cum sit vnica ad torturam non coget extradi

tis

tis per Menoc. de pręsump. lib. 1. quęst. 89. num. 3. Farinac. quæst. 36. à n. 219. Dum probant per l. maritum vbi glos. verb. à quęstionibus, & verb. illicite, ff. de quæstionibus non posse deueniri ad torturam per dictum vnius testis, nisi sit omni exceptione maior, aut delictũ simeplene probatũ, quod declarat Farin. de hæres. q. 185. à num. 130.

23 Cum autem præsumptio sit minus, quam semiplena probatio, ex Claro in pract. §. fin. quæst. 20. in princip. Petra de fideicommissis quæst. 6. num. 75.

24 Imo & minus, quam indicium Natta consi. 499. numer. 7. volum. 3. Roland. consi. 37. à num. 17. volum. 3. Mascard. de probat. libr. 1. quæst. 10. num. 14. Albertin. de agnoscendis, quæstio. 36. numer. 38. Menoch. lib. 1. de præsumpt. quæst. 7. à num. 6. Petra de fideicommissis q. 9. num. 134.

25 Vnicum autem indicium nõ sufficit ad torquendum, ex doctrina Bart. nu. 9. in l. final. ff. de quęstionibus, recepti ex Menoch. de arbitr. casu 270. num. 32. Farinc. quæst. 37. nu. 43. consequens est dicamus non sufficere ad torturam.

26 Stante ergo hac contra confessarium præsumptione, seu indicio, stat tamẽ pro eo sacramenti reuerentia, personæ qualitas, vnde in hoc dubio incõfessarij fauorem, sicut in sigilli fractione, si accusatus confessarius neget, resoluit Abb. & communis in cap. omnis de pœnit. Lap. allegat. 94. Henriquez in summa libr. 6. capit. 19. num. 10.

27 Ex hac nostra resolutione infertur ex vnius fœminæ quamtumuis honestę delatione non esse confessarium in carcerem detrudendum contra Canteram in quęstion. crim. cap. de plena probatione, nu. 47. pag. 113.

eodem, quo Cantera innititur fundaméto, docet enim moris esse apud fideicensores neminem incarcerandum, nisi sufficientes adsint præsumptiones, seu probatio ad torquendum; satis autẽ supra probauim' in proposita hypothesi cõfessariũ non esse torquendum. Ergo nec carcerandus erit. Præcipue, si vera est illa sententia quod nec in causa hæresis, sit presbyter incarcerandus ex vnius testis delatione seu dicto, de quo Simanc. in inchiridion violatæ religionis, tit. 25. rubric. de comprehendendis, num. 5. Farinac. de hæresibus, quęst. 185. numer. 7.

28 Prædicta tamen delatio ad inquirendum erit sufficiens, Menoch. de præsumptio. lib. 1. quęst. 88. num. 14. Farinac. quæst. 37. à num. 25. quod si per Inquisitionem apparuerit cõfessariũ leuis, seu poti' malæ vitæ esse, poterit & capi, ac subinde torqueri, ex traditis post alios per Menoc. n. 6. Farin. n. 65. vbi proxime, & quæ Mandos. ad Lapum, allegat. 94. litera R. circa sigillum frangentem. Sic intelligo Riccium 3. part. decis. collect. 549. dum tradit Neapoli ad deferentis dictum confessarium tortum fuisse propter solicitationis vitium. Nam vt ipse explicat interuenit Inquisitio præcedens.

29 Concludo ergo, quòd licet in hoc crimine, sicut in quolibet alio occulto, & difficilis probationis ad torquendum iudex debeat esse promptior, quam in alijs, & ideo leuiora sufficiant indicia, ex doctrina Baldi in l. quicunque, nu. 25. C. de seruis fugitiuis, recepta ex Granut. Theoremat. 23. nu. 15. Farinac. post alios, quęst. 37. à num. 150. In criminibus tamen exceptis non sufficit vnus testis ad torturam, qui nõ sit omni exceptione maior, vt suprà probauimus, & tradit

tradit Peguera decis. 17. nu. 1. communis est Farinac. q. 37. nu. 60.

30 Fœmina autem licet in criminibus occultis & exceptis admittatur, nũquam tamen est omni exceptione maior, Bursat. consil. 20. nu. 22. Roland. consi. 7. num. 12. & consi. 24. num. 63. volum. 1. Hieron. Magon. decis. Lucan. 89. nu. 3. Farinac. q. 59. num. 26. & in materia torturæ quæst. 37. num. 63.

31 Ibi; *Non præcedat infamia.*[b] In gratiam huius quęstionis, inquiri operæ pretium erit, quare in his fit specialis Inquisitio absque infamia, contra cap. qualiter, de accusat. cap. licet Heli, de simonia, cum similibus? dicendum erit prædicta iura ad ius pertinere priuatum, quoniam infamiam præexigunt ad ius singulorum tuendum circa bonitatis præsumptionem, secundum quam vnusquisque bonus præsumitur, cap. vltim. de præsumpt. cap. store, de regul. iuris. D. Thom. 2. 2. q. 60. art. 4. Soto lib. 3. de iustit. quæst. 4. art. 4. quod ius priuatum esse constat ex regula l. 1. §. huius studij, ff. de iustitia, ac proinde à partibus remissibile cap. 2. de accusat. in 6. obseruat Clar. §. vlt. q. 6. n. 9.

Hinc fit merito defendi leges, & statuta, quę in nonnullis casibus ob vtilitatem publicam nulla præcedente infamia speciales admittũt Inquisitiones, præferunt enim priuato bonum publicum, sic cõtra electum proceditur, c. cum à nobis, 19. versi. is igitur, de elect. Contra testes, seu tabelliones falsum committentes, contra calumniatores, & id genus alios, de quibus Bart. l. 2. §. si publico, num. 10. ff. ad l. Iuliam, de adulter. Gom. 3. tomo, cap. 1. numer. 49. not. 4. contra seruos de nece Domini l. 1. ff. ad Syllanian. Cõtra officiales publicos in syndi-

Digitized by Google

ſyndicatu, Marant. 6. par. in princip. nume. 28. quidquid Clar. d. q. 6. hũc caſum aliter defendat: & tandẽ in noſtra ſpecie, pro qua adducitur text. in cap. excommunicamus, 13. §. pen. de hæret. vbi omnes, & vltra hîc citatos, & ſcholio præcedenti, adde Menoch. conſil. 100. nu. 67. Confirmatur autem noſtri auctoris ſententia ex alia cõmuniter recepta, quod in omnibus enormibus delictis, non eſt neceſſaria præcedens infamia ad Inquiſitionem ſpecialem formandam, ex doctrina Bart. in extrauag. ad reprimẽdam, verbo, Inquiſitionem, ad medium, verſi. ſed tunc, Gig. de crimine læſæ maieſtatis, lib. 1. rubric. qualiter procedatur, quæſt. 9. nu. 6. Menoch. conſi. 100. nume. 66. Cephal. conſ. 304. volum. 3. num. 88. Farinac. q. 9. numer. 15. & de hæreſibus q. 185. numer. 48. Cùm in his atrocioribus liceat iura tranſgredi, ex Baldo q. 10. in l. obſeruandum, ff. de offic. Præſidis, in quam concluſionẽ allegatur text. in l. 1. C. de falſa moneta.

32 Vnde extra crimina enormia infamia præcedere debet Inquiſitionem ſpecialem, cap. qualiter, de accuſat. cum ſimilibus, vt reſoluiſti præcedenti ſcholio, aut loco infamiæ indicia neceſſaria ſunt, ex Bart. in l. cõgruit, ff. de offic. Præſidis recepto, vt per Dueñ. regul. 298. limitat. 12. Farina. q. 92. num. 20.

33 Indicia autem hæc infamiæ loco requiſita non quælibet, ſed illa requiruntur, quæ infamiam euincãt, hinc fit dicta trium, vel quatuor teſtium ad ſpecialem Inquiſitionem non ſufficere licet enim iudicialiter plene cõuincant, c. in omni negotio, de teſtibus.

34 Extraiudicialiter tamen ſolùm faciunt iudiciũ ab infamia longe diuerſum, cap. Inquiſitionis, §. vlti. de accuſat.

Digitized by Google

accúsat. quod ad instituendá specialem Inquisitionem nõ sufficit, d. §. vlt. Nauar. cap. inter verba, conclu. 6. corol. 48. Dueñas reg. 298. num. 1. Sufficiunt tamen ad instituendam Inquisitionem super in famia, cap. 2. ibi: *Infamia omissa Inquisitione*, de accussation. in 6. Innocen. in c. licet, de accusation. communis ex Claro §. vlt. quæst. 6. versi. scias etiam.

35 Quod autem crimẽ hoc sit enorme ex eo constat, quia est depositione dignũ, imo & degradatione, de quo infra quęst. 24. à num. 7. & à num. 23. Hinc cauebis à Deciano. 1. tom. lib. 5. capit. 29. num. 1. tradente non posse in causa hæresis procedi sine infamia, si specialiter cõtra aliquem inquiratur.

36 *Sub mortali & excommunicatione*, [c] de quo infra quæst. 20.

37 *Si certus sit*, [d] licet sciat se esse solam solicitatam, vt probamus infra. quæst. 10. num. 8. & quæst. 18. num. 13.

38 *Inquisitione*, [e] Dueñas regul. 298. Martin Delrio, Mag. disquisition. lib. 5. sect. 2. vers. quinto, ad finem post Clarum quem citat.

SVMMARIVM.

PARS negatiua, à nu. 1. affirmatiua, & resolutio, à n. 6.

Inquisitores an cognoscere possint de his, quæ hæresim sapiunt, sed non manifeste, num. 3. & à num. 22.

Doctores, qui agunt de solicitantibus in confessione, non excludunt actum proximum, num. 4. & 17.

Iurisdictionem alienam vsurpare peccatum, n. 5.

Solicitatio ante, vel post confessionem immediate pertinet ad Inquisitores, nu. 6. & 18.

Digitized by Google

Inquisi-

QAESTIO V.

Quo tempore fieri debeat solicitatio, vt denunciandi detur obligatio: an necesse sit fiat in confessione, an sufficiat fieri proximè ante, vel post?

1 NEGATIVA pars videtur efficacissimè probari, primò, quia per Pauli V. commissionem tantùm de solicitantibus cognoscere possunt Inquisitores. Verùm ipse Pontifex sic ait: *Sacramentalis confessione abutentes, & mulieres pænitentes, dum earum audiunt confessiones, ad actus inhonestos prouocantes,* pertinere ad Inquisitores. Sed nō abutuntur confessione ante vel post solicitantes, nec mulieres prouocant, dum earum confessiones audiunt. Ergo non subdi videntur Inquisitoribus: cum fœminæ maximè ante, vel post confessionem, nec sint, nec dici possint pænitentes, confitētes, seu pœnitentiæ actum exercen-

exercẽtes. Vim maximè facit vox, *audiunt*, ex quà pro genuinà significatione præsens tempus intelligas.

2 Secundò, quia propterea Inquisitorum censuræ subijciuntur sic peccantes, quòd de Sacramentis male opinari, illisquè iniuriam facere videantur. Sed ante, vel post confessionem solicitantes, nullam Sacramento faciũt iniuriam; cum saltem per suam partem (eomodo, quo res successiuè existunt) ante confessionem simpliciter nondum sit, nec extet Sacramentum, nihilquè iam extet post absolutionem. Ergo nec iniuria fit, nec sacrilegium, quę digna sint sancti Officij animaduersione.

3 Tertiò, Nauar. libr. 5. consiliorum edict. 2. cons. 2. de hæreticis, incipit, vtrum Inquisitores num. 4. illud asserit conclusionem recipi receptissimam, non posse Inquisitores cognoscere, nisi de peccatis hæresis, vel hæresim manifeste, olẽtibus. Quod adeò recepit, glo. c. accusatus, §. sanè, verb. manifestè, de hæreticis lib. 6. ibi recepta per Ioannem Andream, Dominic. Franc. & alios, vt doceat, non sufficere in dubio nosse an crimen hæresim sapiat, necne, sed requiri, vt manifestè sapiat, quò possint Inquisitores cognoscere. Ergo saltem excitato dubio, an iurisdictio ad solicitationem extẽdatur factam ante, vel post confessionem, minimè ad Inquisitores deferetur de delinquentibus.

4 Propterea Ludouico Lopez videtur [b] hæc probari opinio instructor. consciẽtiæ part. 1. c. 35. §. at hic iam. Qui ait, casus pertinere ad Inquisitores, quando confessor intra confessionem feminam solicitat. Ad hærere videtur Sanch. lib. 7. de matri. cap. 55. in principio, qua tenus docet esse Inquisitorum talium delictorũ cognitio-

nitionem, quando confessarius vtitur confessione, tanquam medio ad libidinem, in ipsaquè confessione solicitat pœnitentem.

5 Vnde iuxta prædict. opinionem, grauiter peccabunt fęminę, si ante, vel post cõfessioné solicitationé factã ad Inquisitores detulerint; cũ graue sit peccatũ peccata proximorũ abscondita non iudicibus reuelare: cũ confessarij boni esse debeát ob se, & benè audire ob alios, vt ait August. cap. non sunt audiendi 11. quæst. 3. & cap. nolo 12. quæst. 1. Peccabunt in super Inquisitores, si ex tali denunciatione procedant, quia vsurpare alienam iurisdictionem ex suo genere mortale peccatum est. D. Tho. 2. 2. quæst. 60. arti. 6. receptus, vt per Nauar. dict. cons. 2. de hæreticis nu. 4. & notatur l. vlti. ff. de iurisdictione omnium iudic.

6 Hæc tamen est conclusio. c Ante, vel post confessionem, in confessionis ipso loco, vel in altero facta solitatio, pertinet ad Inquisitorum cognitionem, atquè fęminæ tenentur in foro conscientiæ, & sub excommunicatione rem Inquisitoribus aperire. Ita expressè docent Henriquez in sum. lib. 6. c. 17. nume. 4. littera L. Frater Emanuel Rode. summ. cap. 207. numer. 1. aliàs 204. 119. aliàs, in quo cap. de luxurià agit, clarius idem docuit 1. tom. regul. quæst. 59. art. 4. versi. vnde iustissimè, & 2. to. quæst. 27. artic. 1. ad fin. & art. 2. ad med. atque, art. 3. in princ. Paramus dict. quæst. 10. numer. 90. esseque sancti Officij stylum, & communévsum tradit idem Param. nu. 116. &. 119. vbi refert Ledesm. in additionibus ad tertiam partem quæst. 56. artic. 2. conclusi. 1. sic opinantem. Quæ verissima esse mihi rogatus respondit D. Frãciscus Suarius.

7 Probatur primò, quia id

id habetur pro facto, quod proximè faciendum est, atque æquo iure censetur esse factum aliquid, vel in proximè faciendum, [d] vt tradit Bart. per textum il[illegible]n in l. penult. ff. de militari testamento, vbi Bald. ipsum liquat, qui ait: propinqua potẽtia actui habetur pro actu. Quod etiam dicit in l. si impuberi num. 2. ff. de tutoribus, & curatoribus. Ripa n. 57. in l. admonendi, ff. de iureiurando, Paramus refert multos dict. numer. 34. quos vltra, Tiraq. vide omnino post connubiales leges, glo. 2. à numer. 2. cum perditum habeatur quod statim perdendum est, glos. in dict. l. pen. verb. confestim. Ergo pertinente ad Inquisitores inter confessionem factã solicitatione, & pertinebit eàdem ratione quæ ante, vel post fiet.

8 Secundò, quia pro actu completo habetur destinatio secundum Feli. cap. cum adeò de rescriptis num. 2. & 4. Et tradit post multos Paramus num. 38. Quæ doctrina procedit maxime in fauorabili causa, vt post Alexan. ait idem Param. numer. 39. sed fidei causa fauorabilis est, vt patet ex Clem. sæpe de verborum significatione Simanc. post alios de Catholic. cap. 40. num. 30. Cum solicitato igitur iuris sit Inquisitorum, ne abeat impunè talis solicitatio, valebit in ea prædictus canon. cum conatus maximè, & processus ad maleficium pro impleto habeatur [e] maleficio, vt elicitur ex textu in l. is, qui cum telo, C. ad legem Cornel. de Sicarijs, & ex l. 1. §. Diuus Adrian. ff. eodem: Vltra alios Menoch. de arbit. casu 36[illegible]. nume. 59. Atquè à simili confirmatur, quia iuxtà sententiam communẽ apud Clar. §. fin. quęst. 82. statut. 7. num. 8. versic. pone, quod ille; Si quis contemptà Lusitana lege, quæ vetat asportan-

Digitized by Google

tandas merces extra Regnū in itinere comprehendatur reus, etsi nequè extra Regni fines, poterit tamen acerrimè vexari. Ergo similiter in nostro casu.

9 Tertiò, quia vicinitas actuum ante, vel post vnum facit, & eundem actum, eandemque dispositionem, ratione contextualitatis, & similitudinis iuxta textum in cap. officij, §. nos autem de electione, l. si ventri, §. in bonis. ff. de priuilegijs creditorum. Atquè igitur de his actibus, ac si essent vnus, vnum fit iudicium per l. cū antiquitas, C. de testamētis, ac iuxta doctores, quos citat Paramus num. 43. Quo in actore supradicta omnia videbis diffusiùs.

10 Quod vltrà aduertendum est, talem hanc opinionem optimè suaderi, si incōmodis prospiciatur. Quì enim reperiès confessariū, qui ita æstuet libidine, ita præceps sit, & effrænis, imò ita stultus, vt in ipso confessionis actu fœminam solicitet? Solicitabit quidem ante, vel post, ne ad tribunal reus veniat Inquisitorum, atque prætereà summi Pontificis cōstitutio semper frustrà erit. Quod argumentum in iure validissimum est ex multis, quæ tradit Euerard. in centurijs, loco 8. Facitq; communis doctrina, vt etiā in onerosis legibus, ne omnīno, vel penè frustrentur, necessaria fiat extentio, argumen. tex. in cap. si ciuitas de sententiâ excommunicationis lib. 6. vt ex illo textu colligit Nauar. in sum. cap. 27. num. 51. ante finem. Couar. 3. variarum cap. 3. numer. 9. versi. 5. Quia semper prudēter lex facta habetur, vt optatum cum vtilitate finem obtineat, Atqui hòc idem in lege præcipuum est, quæ in religionis, & Sacramenti venerationem, animarumque salutem sancitur; quæ omnia nostræ constitutioni cōuenien-

Digitized by Google

uenientissima sunt.

11 Neque nobis retinentibus hanc talem opinioné pro contraria parte reluctabuntur adducta fundamenta. Sic autem ad primum respondetur: non obstare illa verba? *Ut Sacramento pœnitétia in sacramentali confessione abutantur*: tùm quia illic summus Pontifex factum refert; ob idquè sub communi vsu, quo tale factum frequentiùs obuenire solet, verba subintelligenda sunt. Frequentiùs vero hoc modo committi solet peccatum, ad cõfessioné proximè, sub eius initio, vel fine. Tùm prætereà, quia in aliquo actu illud moraliter fieri dicitur, quod proximè, & ferè concomitanter cum illo fit: maximèque si sub eius fiat amictu, & prætextu, vt hic est, & nos suprà probatum fecimus.

12 Ad secundum autem fatemur, nisi in actu confessionis, non dari sacrilegium iuxta ea, quæ affert Hériq. in sum. lib. 6. cap. 19. num. 8. atque ex Suarez colligitur de pœnitétia, dispu. 33. sect. 2. & 3. Verùtamen ob adductas rationes necessario extendi debere constitutioné, quæ in solicitationem fertur; ante, vel post confessionem factam. Cum enim sancti Officij instructionis dispositio instructa super hanc rem confessarium ad venerea pœnitentem prouocantem suspectum de hæresi declarare videatur, potuit & similiter confessarium suspectum habere, ante, vel post confessionem proximè solicitantem. Cum paria sint, in confessionis actu, vel incontinenti ante, vel incontinenti post aliquid fieri. Ex suprà dictis regulis, de quibus latè Tiraquel. de conuention. retract. par. 2. § . 1. glos. 4. & glos. 5. num. 25. in terminis post alios tradit Paramus d. quæst. 10. num. 44. & 45.

13 Ad tertiú respondeo, toties Hispaniæ Inquisitionú

vſum nos certos reddere ſine controuerſià, talem hunc caſum ad ſanctum Officium pertinere, ac de illo poſſe Inquiſitores cognoſcere. Cum maximè ſententia, h gloſ. in dict. verb. manifeſtè, verum non contineat, quia probabilior eſt contraria opinio, vt per Imol. capit. 1. de officio delegati num. 8. & poſt alios tradit Felin. ibidem num. 17. verſi. ſeptima eſt. Arelatan. de hæreticis notab. 3. eſſeque praxi, & vſu receptum affirmat poſt plures Simanc. de Catholicis, cap. 30. num. 21. Ac poſt Cardinalem Iaſon num. 6. in l. 2. ff. ſi quis in ius vocatus, qui communiter reprobari teſtatur dictam gloſ.

14 Aduertimus tamen, non licere Inquiſitoribus de incæſtus crimine i Inquiſitionem facere, quod cum filiabus ſpiritualibus habuere confeſſarij, quorum peccata excepere per ſacramentalem confeſsionem, quoniam tales fœminæ neque in confeſsionis actu, neque proximè ſolicitantur, verũ poſt longum à confeſsione tempus: quod eleganter docet Nauar. conſ. 2. de hæreticis: incipit, *Vtrum Inquiſitores* per totum, & poſt Emmanuel Rod. tradit Paramus dict. q. 10. nu. 91. Etſi ibi Nauar. immeritò arguat, putãs longe aliter cenſuiſſe ſapiẽtiſsimum ſenem, ſequitur Iacob de Graphijs ſic intelligendus, in deciſio. par. 1. lib. 2. cap. 48. num. 16.

15 Similiter nec ille cõfeſſarius Bullæ pænas incurrit, qui ſpirituales confeſsionis filias litteris amatorijs, lenis, & internũtijs ſolicitat, cum talem in actu confeſsionis nullo modo ſolicitare dicas. Nec cõtra ſtat Graphijs conſi. 1. de cognat. ſpirit. à n. 37. dum aſſerit taliter ſolicitantes eiſdem pænis adſtringi, ſicut & illis adſtringuntur qui in confeſsione ſacramentali fœminas ſolicitãt.

Nam

Namque id pro responsione moneo, præfactum aucto rem solùm loqui iuxtà terminos casus, de quo agit: qui casus Neapoli (vbi Pœnitentiarius maior ille existit) indistinctè reseruatur. Casus autem reseruatus ecce est. *Cõfessarius qui filiam spiritualem in confessione, siue extra cõfessionem solicitauerit, ne possit deinceps confessiones audire: imò ipso iure, licencia, quam ad munus istud exercendum illi erat concessa, manet inualida:* Verum in nostræ Bullæ terminis, absolutè omnis solitatio minimè reseruatur: sed illa solùm quæ in ipso confessionis actu committitur.

16 Ibi, *Manifeste,* a vide infrà à num. 45.

17 Ibi, *Videtur,* b Doctores, quos auctor illustrissimus allegat, non excludunt proximum confessioni actum, cúm non phisico, sed morali modo sint intelligendi, vnde auctor recte, verbo, *videtur,* vtitur, sicut nec bulla illum excludit, ex relatis n. 6. Sic Henriquez lib. 6. cap. 10. §. 2. litera H. meminit tantùm clerici in confessione sôlicitantis, & tamen libr. 4. cap. 14. §. 4. ad fin. libr. 5. cap. 10. §. 11. litera T. libr. 6. c. 17. §. 4. litera L. & cap. 23. ad fin. addit. *intra, prope, aut circiter.* Probaturque nostra aduersio, si Sanchez libr. 7. de matrimon. disput. 55. num. 1. & 2. ponderetur. nam nume. 1. dixerat ad fideicẽsores pertinere cognitionem contra Sacerdotem, qui in confessione pœnitentem solicitat, numer. vero 2. agit, quando extra confessionem filiam spiritualem cognoscit, quẽ casum, vt opponat, sic declarat: *Quando non accipitur confessio, vt medium, sed multo transacto tẽpore Sacerdos rem habet cum fœmina, cuius aliquando confessionem excepit,* vides, quod in priori mẽbro cõprehendit etiã actum cõfessioni proximum, vt à posteriori distinguatur.

Digitized by Google

18 Ibi: *Conclusio*, c Eamdem sententiam aperte sequuntur Henriquez in locis citatis num. 17. Fr. Petrus de Ledesma de pœnitent. cap. 19. sub conclus. 6. fol. 327. alias 264. ibi: *En la misma confessiõ, ò proximamente à la confessiõ.* Iacob. à Graphis consi. 1. nu. 29. ad medium, de cognat. spirituali. Fr. Francis. Ortiz in summa summarum, c. 24. num. 11. Viualdo in Candelabro 3. part. titu. de irregul. sub num. 62. versi. vltra pœnas, fol. mihi 87. Basil. de impedim. matrim. cap. 24. §. 2. versi. sed quid dicẽdum. Benedictus Aegidius Lusitanus citans illustrissimum in tractat. de iure & priuileg. honestatis, art. 11. num. 19. Colendissimus Cardin. D. Balthasar Moscoso de Sandoual Episcopus Giennensis en la instruccion de Curas, cap. 17. §. 5. qui nostrum illustrissimũ authorem cõmendat, & sic per Clement. VIII. declaratum fuisse refert Aloysius Riccius in praxi fori Ecclesiast. decis. 369. num. 1.

19 Ibi: *Factum aliquid, vel in proxime faciendum*, d sic illud dicitur factum tempore vindemiæ, quod factum fuit parum ante vindemiã, vel poti⁹ in vindemię pręparatione, l. diuortio, in princip. versi. neque enim, iuncta glos. verb. vindemiæ, ff. solut. matrim. vbi notat Baldus col. 2. & Alex. Sic & Pædius ait posse etiam dici (ad pœnam incurrendam contra rapiẽtem ex naufragio) ex naufragio rapere, qui cũ non dum naufragium fiat, in ipsa trepidatione rapiat, l. 4. ff. de incẽdio, ruina, exornant Roman. consi. 301. n. 8. vbi bona additio, Boer. decis. 249. à nume. 6. Tiraquel. de retract. tit. 2. §. 1. glos. 5. n. 6. Valasc. de iure emphyt. q. 27. num. 13. versi. rursus, resoluentes idem dici fieri tẽpore belli, quod in belli trepidatione, seu immediata præ-

præparatione, quod ad varios iuris articulos conducit, prout proxime citati ad praxim vtilia deducunt.

20 Sed adhuc manet dubium, qualis dicatur actus proximus: in quo resoluendum est illum esse proximum, qui immediatus fuerit, quo supposito alterius sequitur continuatio, argu. l. tria prędia, l. qui cella, §. in rusticis, ff. de seruitut. rusticorũ præd. notat Bald. cõsi. 356. volum. 1. & ita in nostra specie ille actus dicetur confessioni proximus, inter quem, & ipsam confessionem non potest alius magis proximus dari: sicut proxima ea dicuntur, quæ immediate contingunt, l. ait prætor, 1. §. æstas, ff. nequid in flumine publico. Proximus in successionibus, quem nemo præcedit, §. hoc quoque de success. feud. Vel erit proximus, quod in idem reincidit, quando confessor ad extraneos actus non diuertit Param. quæst. 16. n. 47. lib. 3. Ac proinde, si post absolutã mulierem confessarius ad extraneum alium actum diuertat, quamuis eam statim solicitet, incontinenti solicitasse non dicetur, ac per consequens hæc constitutio locum non habebit, vt resoluit Aegidius de iure & priuileg. honestatis, art. 11. numero 19. post illustrissimum, quem allegat. Sic in atrocioribus, vt puniatur conatus, non sufficit tractatus, sed necesse est, vt dicatur peruentum ad actũ proximum, vt sequatur insultus, vel offensio, deducit multa Farinac. consil. 4. nu. 7. litera M.

21 Aduertas tamen notabiliter, quod licet respectu temporis, in quo specialiter sacramenti circumstantia & irreuerentia requiritur, proximus desideretur actus; attamen ad puniendã solicitationem non est necessarius proximus conatus,

tus, sed remotus sufficit ex l. vnica, C. de raptu virgin. resoluit Menoch. de arbitr. casu 359. n. 33. quæ resolutio ad materiam quæstionis septimę optime conducit.

22 *Conatus pro impleto habetur*, e sic solicitans leno, etiam quod lenociniũ effectum non habuerit, punitur ex Petro Caballo tract. crimin. tom. 1. centur. 2. casu 171. num. 15. non tamen ordinaria lenocinij pœna, sed extra ordinaria ex Gom. l. 80. Taur. n. 74. Petr. Gregor. syntagm. lib. 36. cap. 11. n. 6. ad fin. Menoch. casu 534. nu. 48. Farinac. quæst. 144. n. 33. Cabal. dict. numer. 15. quod probat text. in l. 1. §. fin. ff. de extraordinar. criminibus: quo pacto cõsiliari possunt, Bertachin. & alij relati, & reprobati per Farinac. dict. q. 144. num. 34.

23 Quando verò, & in quibus casibus conatus puniri debeat ordinaria, vel extra ordinaria pœna, consulẽdi sunt Anton. Gomez 3. tom. cap. 3. num. 30. Couar. omnino videndus in clem. si furiosus, 2. p. in princip. à num. 6. Menoch. de arbitr. casu 360. à nume. 1. Decian. tract. crimin. tom. 2. lib. 9. c. 29. à princip. Farinac. tom. 4. quæst. 124. à numer. 1. Petr. Caballus 1. tom. capit. 27 à princip.

24 *Vicinitas actuum ante vel post vnũ facit*, f vnde sicut clericus in fragãti delicto à laico iudice capi potest, c. si iudex laicus, de sentent. excommunication. in 6. sic etiam capitur immediate post delictum, ex Bernard. de Plotis apud Ziletum consi. 133. numer. 22. ad fin. tom. 1.

25 *Nisi in actu confessionis non dari sacrilegium*, g imò sacrilegiũ dari, quando sacerdos ante vel post immediate solicitat, constat ex fundamentis, de quibus hac quæst. à num. 7.

26 Nec obstat, quod vio-

latio

latio sigilli non considera- tur, nisi de peccatis intra sacramentalem confessionem detectis, ex Henriquez & Suar. ab auctore citatis, quia aliud est frangere sigillum sacramentale, aliud sacrilegium cõmittere, quod confessor cõmittit, dum irreuerenter circa illius sacramenti administrationẽ segerit, tametsi non intra, sed immediate, & circiter in loco, & administrationis tempore impudiciciam exerceat.

27 Cum sacrilegium cõsistat in rerum sacrarum irreuerentia D. Thom. receptus 2. 2. quæst. 99. art. 1. in corpore.

28 Factum namque concernit non solum actum, in quem dirigitur, & disponitur, sed antecedens, & subsequens immediatum, pulcher tex. in l. cum pater 30. ff. de negotijs gestis (si spiritualem, & carnalem æquipares natiuitatem) vbi actio tutelæ pro filij nascituri tẽpore concessa compræhendit subsequens, & antecedens natiuitatis immediatum tempus, ibi: *Si natus fuerit posthumus, tutela erit actio, & in eam vtrumque tempus veniet, & quo, antequam nasceretur infans, gessit, & quo postea quam natus sit.*

29 Ratione namque connexitatis, & immedietatis idem concedi resoluit Azo in Brocard. rubr. 90. alias 98. num. 2.

30 Si enim prohibitio vtrumque compræhendit latus, & in ipso Sacramenti actu datur sacrilegiũ, dabitur & in vtroque latere, ex eo quia ex prohibitione propter Sacramenti reuerentiam in hac specie constituta resultat sacrilegium, vt docet Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 55. num. 3. atque ita committi in hac specie sacrilegium tenet expresse Sanchez vbi proxime nũ. 1. iunctis resolutis per me supra num. 17. Imo & illustrissimus

simus actor idem tenet quæstion.24.nu.2.& 6.&Param. lib.3.quæst.10.numer.53. & 119.post Ledsem.quem cita Vitorel.ad Sa. verb.confessio,num.25. Lusius in summa,cap. 24.nu.11. Graphis cõsi.1. num.28. de cognat. spirit. Quod si solicitatio Sacramentum subsequatur, nulla eritdubitatio,quando quidem & sacrilegium committit sacerdos cognoscens filiam spiritualem, de qua agimus,multo transacto tẽpore post confessionem ex resolutis per Sanchez dict. disput.55.à num.3.

31 De quo latius additio,nostra infra nu.50. cum sequentibus.

32 Quando Inquisitores possint cognoscere de criminibus quæ manifeste sapiunt hæresim, confunduntur scribentes:tres ergo constitue conclusiones, prima sit Inquisitores ex vi commissionis contra hæreticam prauitatem non possuntcognoscere de his ; quæ non sunt hæresis, vel notorium non habeant hæresis saporem.Probatur conclusio, Inquisitores nec debent, nec possunt sese ingerere,nisi de negocijs Fidei, hoc est, quæ probata concludunt errorem contra Fidem,cap.accusatus,§.sane, de hæret. in 6. sed huiusmodi sunt ea tantum quæ vel sunt hæreses, vel proxime accedunt adhęresim,& illam sapiunt manifeste non alias dict.§. sane, cum sequentibus.

33 Vnde ea, quæ aliquod hæresis vestigium præsefe-runt,vel hæresim aliquomodo sapiunt,sed non manifeste,ad Inquisitorum cognitionem proculbio non pertinent,vt constat ex diuinationibus,& sortilegijs,quorum exemplà adducit Pontifex in d. §. sane, hæc enim non sunt hæreses, habent tamen qualemqualem hæresis saporem:quia sunt opera demones,cuius auxilium inuoca-

uocatur, & cum quo saltem tacitum pactum celebratur cap.1.26.quæst.4.D.Thom. 2.2.quæst.95.art.2.ad 2.& plures per Simanc.decatholici,cap.21.num.9.per quæ ad gentilium errorem maxime acceditur capit.2.26. quæst.5.saporemq; hæresis præseferunt, cap.non obseruetis,26.quæst.7.ibi:*Qui talibus credunt, sciant se Fidem Christianam, & Baptismum prauaricasse,& vt paganum, & apostatam, id est retro abeũtem, & Dei inimicũ iram Dei grauiter in æternum incurrisse.* Non tamen ex eo cognitio Inquisitoribus competit, d.§.sanè, vbi non bene Pontifex dubitaret, an ea pertinerent ad fideicensores,si nullus in eis hæreseos sapor reperiretur.

34 Inde inferes diuinationes, & sortilegia per se sumpta, etiamsi pactum expressum, vel tacitum cum dęmone interueniat, super his, quæ ab ipsis effici possunt, cuius modi est reuelatio eorum, quæ nobis sunt occulta, cap. sciendum, 26. quæst. 4. non pertinere ad Inquisitorũ iurisdictionem, si nulla detur aliũde admixtio hæresis veluti dęmonis adoratio,aut manifestus sapor illius inducatur, veluti si consulatur ad ea,quæ ipse per naturã scire nequit,glo. d.verb. saperent sic intelligenda cum resolutis per Castr.lib.1.de iusta hæretic. punit.cap.13.Simanc.de Catholicis,cap.21.à num.10.& cap.30. à numer.14. post D. Thom.2.2.quæst.95.artic.2. Griland.de sortilegijs quæstione 10.num.19. Villadiego quæst.9.à num.6.& relati per Emanuel Barbos. in addit. ad Ordinat. Lusitan. lib.5.tit.3.§.1.numer.1.& 4. Vnde cauebis à varijs exemplis Simanc. dict.cap.21.à num.11.& num.15.in quibus indistincte iurisdictionem Inquisitoribus concedit,& num.10.violat, & in-

Digitized by Google

terpretatur tex.in dict.§.sane agere, de sortilegijs, & diuinationibus, quæ fiunt ex simplicitate, non verò ex malitia. Melius ergo Oldr. consi.210.Pōzinibius in tractat. de Lamijs, nu. 81. Malleus malefic. 3. part.quæst. 1.versi. & propter. Farinac. de hæresibus, quæst.181.à n. 91.nostrã amplectuntur cōclusionem. Quidquid contradicant Fr. Bartholom. Spin.apolog.3.in Ponzinib. cap. vlti. & Martin Delrio lib.5.de magia, sect.15.

35 Hodie tamen Inquisitores ex Pontificijs constitutionibus cognoscunt contra omnes sortilegos, & maleficos. Azor instit.moral.1. part.libr.9. cap.26. quæst.4. Farinac.dict.quæst. 181.nu. 101.Sanchez in summa, lib. 2.cap.38.nu.92.De qua materia congerit plures Barbosa ad Ordin.Lusitan.lib.5.titul.3.§.2.num.4.. Adhuc tamen puto, quod si sortilegia, diuinationes, & maleficia hæresim non sapiant manifeste, locus erit præuentioni inter laicos, Episcopos, & Inquisitores, iurisdictioque Inquisitorum accumulatiue censeatur, quo pacto defendi potest opinio Mallei malefic. 3. part. quæst.1.versi.sed quod cum sequentibus. Dum tradit crimen hoc ad laicos iudices pertinere, licet hæresim cōtineat, & de vsu, & praxi iudicum laicorum testantur Gregor. de Valentia ad D. Thom.2.2.disp.6.quæst.13. punct. 4. versic. & quidem, Caball.2.tom.resolut.crim. centur.3.casu 223.nume.71. Intelligēdi enim sunt quoties in his sortilegijs & maleficijs nō admiscetur idololatria, aut manifestus hæresis sapor inest.

36 Secunda cunclusio. Inquisitores ex vi commissionis cōtra hæreticam prauitatem possunt, & debēt se se intromittere contra suspectos de hæresi. Nō solùm

vbi vehemens, ſed etiam vbi leuis eſt ſuſpicio, cap. cõtumacia, cap. accuſatus, in princip. cap. vt officium, in princip. de hæret. in 6.

37 In quo illud meminiſſe oportet dici leuem, & modicam ſuſpicionem in propoſito per comparationem ad vehementem. In ſe tamen notabilis eſſe debet iudicis arbitrio, gloſ. 1. in c. excommunicamus, 1. §. qui autem, de hæret. Hoſtienſ. in ſumma, tit. de hæretic. §. qualiter, num. 4. verſi. ſin autem, iuxta quòd explicandi ſunt Squillac. de Fide, cap. 36. Boſsius in pract. titul. de hæret. nu. 6. Simanc. de Catholic. cap. 50. nume. 27. Rojas de hæret. 2. par. num. 20. & nume. 180. Arelat. de hæret. notab. 27. Farinac. de hæreſibus, quæſt. 187. à numer. 23. Dum tradunt in hoc crimine poſſe procedi contra quoſcũque, pro quauis etiã leui ſuſpicione. Nam ſuſpicio in ſe minima ſufficere non debet in hoc grauiſsimo crimine, in quo cautius eſt agendum, cap. vt officiũ, §. verum, de hæret. in 6. iunctis reſolutis per Villadiego de hæret. quæſt. 11. num. 4. Rojas 2. par. num. 18. Aduertunt in ſpecie Simãc. de Catholicis, cap. 50. à nu. 28. Decian. 1. tom. lib. 5. cap. 35. num. 29. Azeue. l. 7. tit. 20. n. 82. lib. 8. recopilat. Nauarr. conſi. 1. nume. 8. de hæret. in 2. edit. conſi. 2.

38 Quis autem leuiter, vel vehementer dicatur ſuſpectus, videndi ſunt Alber. de agnoſcend. quæſt. 34. nu. 46. Simanc. de Catholic. c. 50. à num. 24. & relati per Farinac. d. loco.

39 Tertia concluſio. Inquiſitores in dubio poſſunt cognoſcere, vtrum dictum, vel factum manifeſte, vel nõ ſapiat hæreſim, ad ſuam iuriſdictionem fundandam. Probatur concluſio, quoniã quicunque iudex poteſt cognoſcere, an ſua ſit iuriſdictio in

in casu, de quo agitur quando dubium vertitur, vtrum in ea specie ad ipsum pertineat cognitio, ex reg . l. si quis ex aliena, ff. de iudicijs, quæ ęque procedit in iudice delegato, c. super literis, ad fin. vbi Felin. à n. 18. de rescript. l. præscriptione , C. si contra ius. Gracian. reg. 123. à princip.

40 Cùm ergo Inquisitores sint iudices delegati in vtroque foro, cap. ne aliqui de hæret. in 6. Henriquez in summa, libr. 6. c. 7. §. 3 . Sanchez in summa lib. 2. cap. 12. à num. 1. omnino videndus, vbi agit, vtrum hæc facultas competat etiam in solo pœnitentiæ foro, de quo latius infra quæst. 21. à num. 15 . & in eis non reperiatur limitata regul. dict. l. si quis ex aliena, oporteatque verificare qualitatem , in cuius euentum eis iurisdictio competit, poterũt proculdubio de ea qualitate cognoscere cõtra glos. verb. manifeste, in cap. accusatus, §. sane, de hęret. lib. 6. à nonnullis secutam, communiter tamen reprobatam ab alijs, vt per nostrum auctorem in præsenti, atque ita hanc conclusionem tenet repertor. Inquisitor. verb. hęresis, col. 4. versi. vlterius, & col. 5. versi. item quæritur, Francisc. Leon in Thesauro fori Ecclesiastici, cap. 36. numer. 19. versi. Sed quando, Caballus resolut. criminal. 2. tom. centur. 3. casu 223. num. 73. Pegna comment. 67. ad fin. ad direct. p. 2. Martin Delrio de magia lib. 5. sect. 15. axiomat. 1. in fin. quem vide.

41 Nec placet distinctio Deci. tom. 1. lib. 5. c. 23. n. 9. dũ ait Inquisitoribus licere extraiudicialiter cognoscere, an suasit iurisdictio non vero iudicialiter, quæ distinctio per se confunditur ex supradictis, quo etiã pacto explicabitur alia eiusdem distinctio dict. cap. 23. num. 1. tradentis Inquisitores

res non posse cognoscere in dubio, an dictũ, vel factum sit hæresis, vel non, posse tamen cognoscere, an sit hæresis manifesta, vel nõ. Nam prior illa cognitio pertinet ad Theologos qualificatores Martin Delrio de magia lib. 5. sect. 15. axiomat. 1. ad fin. quod & intendit Pegna ad direct. 3. part. comment. 67. ad fin. & inde obseruabis lapsum communis, quæ dũ docebat Inquisitores non posse cognoscere, an factum vel dictum sapiat hæresim, vel non, vt verum est; præpostere inferebant id prætoribus (quasi in dubio possessoribus, dum manifeste contrarium non constat) conuenire, cum potius neutris, sed qualificatoribus cognitio competeret.

42 At conclusionem nostram confirmat apere, text. in cap. statutum 9. de hæret. in 6. vbi Inquisitores cognoscunt, an statuta laicorũ impediant, vel retardẽt ipsorũ Inquisitorũ officiũ, ac proinde sicut in eo dubio sic & in hoc, & alijs erunt iudices competentes, ita vt ad illud tribunal cõpetat cognitio, vtrum factum, vel dictum sapiat hæresim, vel non, & si ijdemmet Inquisitores sint etiam Theologi, de eodem dubio possunt cognoscere, si vero iurisperiti, ad qualificatores, vtpote Theologos erit ea prouincia demandãda, ex ipsius senatus commissione, cum vtrique eiusdem tribunalis sint ministri.

43 Iuxta quas conclusiones, Inquisitores, nõ possunt cognoscere de criminibus, quę sapiunt hæresim, sed non manifeste dict. §. sane, cognoscunt tamen contra quemcunque leuiter de hæresi suspectum dict. cap. accusatus in princip. cum alijs de hæret. in 6. & in eo stat differentia, quod in priori membro licet plane probetur factum, vel dictum, non

tamen

tamen ex illis certa reſultat hæreſis, ſed ex circũſtantijs aliquo modo, vel manifeſte ſapit hæreſim, hæreſisque indicia leuia, vel vrgentia importat, de quo Siman. de Catholic. cap. 50. à num. 31. Vnde in hac ſpecie non aliter cognoſcit Inquiſitor, quam ſi ſuſpicio ſit admodum vrgens, quæ probato facto, vel dicto concludat manifeſtum, ſeu notorium hæreſis ſaporem iuxta dict. §. ſane.

44 Illud obiter aduertẽdum erit circa hanc materiam, quod differunt interſe eſſe hæreſim, manifeſte ſapere hæreſim, vel aliquo modo ſapere. Nam hæreſis denotat veritatem, cui proprie hæreſis diffinitio competit. Secũdum vero denotat maximam ſimilitudinẽ, & vrgentiſsima indicia erroris in fide. Vltimum autem aliquam ſimilitudinem, indicium, aut veſtigium eiuſdem. Sic in materialibus, cũ dicimus, hic eſt talis cibus, veritatem oſtendimus, cum vero obſonium manifeſte ſapit talẽ cibũ, denotamus ſaporem patẽtem, qui vel primis labijs deguſtanti cuicũque producitur & apparet. Tandem cum cibus aliquo modo præſefert ſaporem alterius cibi, ſignificamus ſaporem illius non patentem, nec omnibus ſtatim notum, quidquid aliter diſtinguat, & explicet Martin Delrio diſquit. magic. lib. 5. ſect. 15. ſub axiomat. 1.

45 Redeundo vero ad propoſitum in ſecundo mẽbro, ſeu in ſpecie vltimæ cõcluſionis conſtat de hæreſi formaliter, extat tamen dubium circa dictum, vel factum, vtrum delatus reus dixerit, vel fecerit, & ex probationibus in iudicio faciendis pendebit, an vera ſit ſuſpicio, & an reus fecerit, vel dixerit, & in defectum probationum concludentium, vel purgatio indicenda, vel ab-

abiuratio de leui, aut de vehemẽti erit iniũgenda iuxtà tex. in cap. excommunicamus, §. adijcimus de hæret. cap. literas de præsumpt. c. accusatus in princip. de hæret. in 6. de quo alibi.

46 Itaque aliud est agere de suspitione circa factũ, vel dictum hæretici, de quo dubitamus, aliud de suspitione circa hæresim, de qua non constat, vtrum sit hęresis, sed dubitamus, & suspicamur, vtrũ factũ ipsum, seu dictum etiam plene probatũ sit hæresis, vel hæreticus talia exercens, vt in specie d. §. adijcimus, versic. vel aliquos vbi Marian. num. 29.

47 Hinc refutabis communem Doctorum interprętationem ad dict. §. sane, qui vt opinionem glossę ibidem, verb. *manifeste*, fugiãt, & cognitionem contra leuiter suspectos admittãt, incidunt in Scylam, præposte re explicantes verba illa, *hæresim saperent manifeste*, dum inuertunt, *Hæresim manifestã saperent*, contra rectam Pontificis mentem, & constructionem, imo & rationem. Sic exponunt omnes ibi Domin. consi. 54. Barbat. consi. 55. lib. 1. repertorium Inquisitor. verb. hæresis, tit. de sapientibus manifestam hæresim, Squilacensis de fide c. 8. cum sequentibus. Siman. de Catholicis cap. 21. à num. 10. & cap. 30. à num. 14. Decian. 1. tom. lib. 5. cap. 23. num. 3. & post alios Farinac. de hæresibus, quæst. 181. num. 95. sed audiendi non sunt, tum quia literam violant, tum etiam quia omnis hæresis iure definita dicitur manifesta, cap. erit autem lex dist. 4.

48 Et quo ad ipsam legem omnia sunt certa l. cum quidam, §. suum, ff. de acquirenda hæred. At vero factum, vel dictum non est necesse, vt sit notorium, vel manifestum, id enim ex judicialibus probationibus resulta-

Digitized by Google

bit ad notata in cap. excommunicamus, §. adijcimus, de hæret. c. 1. de officio delegat.

49 Imo & quando propositio manifesta non est, hoc est, iure non definita, quod possint Inquisitores damnare nouas hæreseos propositiones, quando ex scriptura, aut traditione, & patrum consensu colliguntur, præmissa Episcoporum, & Doctorum consultatione, iuxta cap. ad abolẽdam, de hæreticis, docent post alios Arelat. de hæret. not. 19. Simanc. de Catholic. c. 48. nu. 19. cum seqq. Letmatius lib. 2. de instauranda religione, cap. 9. Grisald. in decisionibus Fidei, verbo, concilium, num. 11. prout latius trado in repetione, cap. 1. de pactis, quæ facultas cessat admissa scribentium interpretatione ad d. §. sane.

50 Constat ergo, quod verb. *manifeste.* Non refertur ad hæresim, sed ad saporem, quem calificat, & ita si aduertas, licet diuinatio, & sortilegium sapiant hæresim, & quidem manifestam; non tamen pertinent ad Inquisitorum iurisdictionem attento iure, nisi ex circumstantijs sapor hæresis fiat manifestus.

51 *De incæstus crimine*, i Inquisitores non cognoscũt de incæstus crimine, quia licet aliquo modo hæresis dicatur, iuxta l. 7. titu. 20. lib. 8. recopil. Non tamen manifeste sapit hæresim, ex nostro auctore post Nauar. & cæteros, quos citat, quibus addo Azeued. à num. 80. in dict. l. 7. & ita confirmabis resoluta scholio præcenti à nu. 32. & post illustrisimũ quem citat Ægidius de priuilegijs honstatis, art. 11. n. 19. ad fin.

52 Commisceri vero cũ filiabus spiritualibus est sacrilegium ratione specialis prohibitionis Ecclesiæ, cap. si quis Sacerdos, cap. fin. ibi: *Non debet Episcopus, aut clericus*

tus cõmiſceri cum mulieribus, quæ ei ſua fuerint peccata confeſſæ, ſi forte (quod abſit) hoc cõtigerit, ſic pæniteat, quomodo de filia ſpirituali, 30. q. 1. Item eſt quoque incæſtus ratione vinculi ſimilis cognationi ex eo Sacramento contracti, cap. omnes, 30. quæſt. 1. vbi Symmachus ait: *Omnes quos in pænitentia accepimus, ita filij noſtri ſunt, vt in baptiſmate ſuſcepti*. Vt cum communi, & veriori reſoluit Sãchez lib. 7. de matrim. diſp. 55. cũ ſequentibus. Ac proinde hæc circumſtantia tanquam ſpeciem mutans eſt in confeſsione aperienda, Candelabrum aureum de confeſsione, nume. 50. alias tit. de circumſtantijs, nu. 20. & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez dict. nume. 7. & Hẽriquez in ſumma, lib. 12. de matrim. cap. 11. nume. 1. agnoſcit in ea copula ſacrilegium, tametſi idem Henriquez lib. 4. de pœnitent. c. 14. §. 4. Sà mutans ſententiã, verbo, confeſsio, num. 25. & alij relati per Sanchez nu. 2. vbi proxime, non eſſe neceſſario fatendam ſine ſolido fundamento exiſtiment.

53 Alterutra tamen opinio in praxi ſeruari poteſt propter Doctorum auctoritatem. Vnde non admitto circumſtantiam hanc non eſſe declarãdam ex conſuetudinis vi, vt intendit Pater Baſilius de impedimentis matrimonij, cap. 24. §. 2. ad fin. Tùm quia nemo de hac deſuetudine teſtis eſſe poteſt, cum de omnium confeſsionibus teſtificari nequeat. Quoti enim in cõfeſſione explicant, quæ neceſſaria non ſunt, & multo magis, quæ ſcrupulum timoratis viris inijcere poſſunt? vixque percipio, qua ratione confeſſori conſtare poſſit, quod pœnitens hanc ſacrilegij circumſtantiã omittit. Tùm etiam, quia ratio, qua Baſilius mouetur, non euincit. Eſto enim quod co-

Digitized by Google

gnatio illa ex confessione contracta euanuerit, quod nullus admittit, adhuc sacrilegij vis stat propter legis Ecclesiasticæ prohibitionē ex dict. cap. fin. 30. quæst. 1. & ita diuersa est prohibitionis ratio à cognationis vinculo, vt supra aduertimus. Cessante ergo cognationis spiritualis vinculo, non proinde cessat legis prohibitio. Nec etiam satisfacit alia Basilij ponderatio, dum resoluit quod confessor si sese maribus, quos in confessione audiuit, immisceat, non tenetur hanc circumstantiā explicare, quia respondeo, quòd prohibitio, prohibitionisque pœna confessorē comprehendit, qui cum fœminis tātum commiscetur, dict. cap. fin. ibi: *cum mulieribus*, dict. cap. omnes, ibi: *Ad suam pænitentialem accedat.*

54 Et ita in prædictis iuribus fornicatio cum fœminis tantum prohibetur, vt constat ex d. cap. omnes, ibi: *Nullus causa fornicationis ad suam pænitentialem accedat*, dict. c. si quis Sacerdos, ibi: *Si quis Sacerdos cum filia spirituali fornicatus fuerit, sciat se graue adulterium commisisse*, quam fornicationem in verbo, *commisceri*, de quo in d. c. vlt. 30. q. 1. intelligi constat ex eo, quia Celestinus est auctor vtriusque text. tam d. cap. si quis Sacerdos, quàm d. cap. vlt. Fornicatio autem seu adulterium inter mares non datur.

55 Quia fornicatio, incæstus, adulterium connotant copulā in vase naturali, Sayrus in claue Regia, p. 1. lib. 8. cap. 5. nu. 20. vbi compendium Constantini Nolani. Etsi ergo constitutiones prædictæ vigerent, non cōpreherent mares, vnde non ex eo ipsarum constitutionum abolitionem inferas contra Basilium.

56 Benedictus Ægidius in tractatu de iure, & priuilegijs honestatis, artic. 11. num.

Digitized by Google

nume.18.ad fin.noue resoluit hanc cognationem mutatione loci, seu personæ extingui,quia hęc cognatio non est perpetua. Vnde infert non committi sacrilegium cum ea, quæ alium cõfessorem eligit, licet prius filia spiritualis fuisset concubitoris, & in eo distingui à cognatione ex Baptismo, vel Chrismate orta, quæ est perpetua.Sed hanc differentiam nec ratione, nec auctoritate probat, & iura indistincte loquuntur in vtraq; cognatione. Et admissa hac sententia facile legi fraus fieret,nam confessor consuleret filię spirituali, vt aliũ eligeret confessorem, quo electo prior confessor ad eã accederet,& expleta libidine,iterum se illi in confessorem offerret, & postea remitteret eam ad alium confessorem,post cuius electionem cum ea copulam haberet,& ita quoties illis libuisset,legem fraudarét,nec video, quod Neapoli, vbi in cognoscentes filiam spiritualem viget statutum pœnale, de quo illustrissimus quæst.5.num.15. talis interpretatio in praxi admittatur.Imo si ex cõfessarij mutatione cessat sacrilegium. Non sunt reprehendendi, sed laudandi, qui vt minus peccent, hac variatione vtãtur. Imo & eluderetur omnino lex,si comprehensi cõcubitores in delicto, cauta fœmina,& antea à confessario admonita assereret se antea alij confessam fuisse,confessoremque mutasse.

SVMMARIVM.

SODOMIAE exaggeratio, num. 1. Doctores, qui de ea scribunt, num. 16. auctor num. 17. pœna, n. 18. & 22.

L. cum vir, C. ad l. Iuliam de adulter. num. 2. 12. & 26.

Negatiua pars, à num. 3. resolutio, num. 6. hodie Pontificijs literis declaratur num. 26.

Fœmina virum, & vir virum rapientes an excusantur à pœnis in raptores statutis, num. 4. & 25.

Solicitationis erga pueros Inquisitio an aliquo iure fidei censoribus competat, n. 5.

Lex pœnalis extenditur ex identitate rationis in lege expressa, n. 7. & ad similia, n. 10.

Solicitans in confessione masculum magis peccat, quam si fœminã solicitet, num. 8.

Puerum, aut fœminam ad stuprum prouocans æqualiter punitur, numer. 9.

Animæ respectu nullum fit discrimen inter marem, & fœminam, num 9.

Cap. 1. de maledicis procedit etiam contra laicos, nu. 10.

Iniuriam inferens Pontifici, seu Pontificis legato Cardinali æque punitur, n. 10.

Muros transcendenti pœna imposita, comprehendit & rumpentem, n. 10.

Viro bis nubenti pœna imposita includit & fœminam bis nubentem, num. 10.

Reg. de infirmis comprehendit etiam fœminas, nu. 10.

Rebaptizans irregularis fit, siue sit acolitus, siue Sacerdos, nu. 10.

For-

QVAESTIO V.

Vtrum pueri ad nefandam venerem solicitati à confessario denunciare teneantur.

1 DE nefando crimine à mihi nunc materies, & sermo, quem differo cum dolore, & pudore. In detestationem cuius ipse Deus, cui omnia patent, præterita, præsentia, futura, in dubio est (vt ita loquamur) an fidem habeat ad se clamantibus super infa-

mes

mes ciuitates. *Descendam, & videbo*, ait Dominus, quasi hac præfatione significans, non posse dari in terris sic dæmoniaca peccata, sic extra vsum, & naturam; esseque sibi opus terras lustrare visurum oculis, quę auribus perceperat. Vidit tandem, irascitur, ignem mittit in quinq; illas vrbes, & turpitudinis filios: mesere perierunt, consumpti sunt.

2 Sed dolentem me, & pudentem facit loquentem proximorũ salus, quæ mihi inprimis: Diui Chrisostomi deinde exemplum, exponẽtis D. Paulum ad Corint. epist. 37. qui ait, neminem quid se indignum facere, dicentem de tali hoc crimine pro instructione, & pœnà malorum; Atque Lactãtius gladium stringit in talis peccati reos lib. 6. de diuina institutione cap. 23. Dico maximè, meum hîc non esse sermonem de nefandi peccati pœnis, agit de quibus satis elegans textus in l. cum vir, C. ad legem Iuliam de adulterijs, quem illectum præterire scolas pro materiæ turpitudine ait ibidem Bart. est etiam illud Alberici, legis illius pulchrum esse stylum, rem turpem, iustam sententiam. Sed id monitũ velim, me tãtùm præloqui, quid in foro conscientiæ faciendum sit, quãdo, ò Deus, incidatur in tale quid!

3 Intricatam satis aggredimur quæstionem, & controuersam, multorum mentes intricantem, & controuertentem. In quà pars negans primò probatur, quia dispositio nihil est, quãdo eius verba non verificantur l. quod constitutio ff. de militari testamento, l. 4. §. toties, ff. de damno infecto. Sed cõstitutionis verba solùm verificãtur in confessarijs ad actus inhonestos in confessione fæminas solicitantibus. Ergò ad pueros nequaquam potest extendi; cum fœmina,

na, & mas opponantur in l. sed & si quis §. 1. ff. instituto rià actione, maxime in odio sis, & pænalibus.

4 Secundò, quia ob id, quod communiter accidit, sanciuntur leges. Atqui raro masculi, fœminæ frequentiùs solicitantur. Ergo solùm solicitatæ fœminæ denunciare tenentur. Quapropter ipsa fœmina virum, aut vir virum rapientes à pœnis *excusantur*,[b] in raptores statutis, vt per Decian. in tract. criminali lib. 8. cap. 7. num. 28. & 29. & capit. 13. num. 33. & 34. late Sanchez de matri. lib. 7. disput. 12. n. 25. [b]Neque fas est credere, pueros solicitari à sacerdote in confessionis loco, extra quem facilis est alloquutio; & solicitatio. Sed hoc idem longè aliter in fæminis, ad quas in confessione solicitandas tale peccatum plerùmque opportunā nanciscitur occasionem, quia multis in confessione tantùm, neque alibi extra ipsam, potest fieri solicitatio, & alloquutio.

5 Tertiò, quia si possint de hoc crimine cognoscere Inquisitores, vel excommuni iure, vel ex priuilegio, vel esset ex consuetudine. Non autem dicas ex communi iure, quia nullibi expressum inuenias; neque ex priuilegio, cum tantum id referat expresse confessarium solicitantem fœminam; neque ex consuetudine, cum in edicto Fidei palàm lecto nulla de tali hoc crimine facta sit mentio. Ergò punire tale crimen minime valent Inquisitores. Ob quæ fundamenta dubius hæret. in quæstione Paramus dict. quęst. 10. numer. 92. & sequen.

6 Verumtamen probabiliùs apparet; constitutionē nostram tales personas, & turpia delicta amplexari, ad quæ possunt solicitari masculi. Ergo si prouocentur ad

nefandam libidinem, de crimine tenentur Inquisitores certiores facere. Cui opinioni *assentit*, b Ludouicus Lopez in structorio conscientiæ par. 1. cap. 35. versi. at hic iam in fine. Docet expresse Salzedus in pract. criminali fol. magno, c. 82. versi. deponantur in fin. vbi ait, sic seruatum in casu, in quem grauissimè inciderat confessarius quidam, qui pœnitentem marem ad posterá venerem solicitarat. Idem tenet expressius Emmanuel Rod. tom. 1. regul. quæst. 59. articul. 4. in fin. Iterùmque 2. tom. quæst. 27. art. 3. sicquè tenendum respondit, quem consului, D. Franciscus Suarius. Atquè securius duco, & prudentius ire cum multis, & his doctissimis, quàm cum solo vno Paramo dubitare. Quibus sanè adiungi potest Iacobus de Graphijs consi. 1. de cogna. spirit. á num. 45. qui post longam disputationem pro, & contra, num. 51. affirmat ita declaratum & conclusum fuisse in curia Archiepiscopali Neapolitana.

7 Mouent me deinde legislatoris mens, & legis ratio, quæ multò maiori iure in masculos, quàm in fœminas vires sumit. Vt vides ex ipsius constitutionis proæmio, in quo est propria motionis causa, vt Pontifex delegationem faceret. Ex identitate autem rationis expressâ in lege, facere in ipsa licet extentionem, quod etiam ad legem pœnalem multi extendunt. Atquè colligitur ex cap. si quis suadente 17. quæst. 4. Quod ad conuersos, & nouitios extenditur, cum tantùm de clericis loquatur, & monachis, cap. non est dubium, & ibi glos. 2. de sententiâ excommunic. c. religioso, & ibi glos. vlt. eodem tit. lib. 6. Hoc autem multò certiùs est in non pœnali lege, certissimum erit in fauorabili. Sed fauorabi-

rabilem censeo nostram cōstitutionem, vt obiter supra dixi 3. quæst. Quia non ideò lata est, vt imponantur pœnæ, sed vt delegetur iurisdictio, Fides seruetur integra, Sacramenta colantur, animarum casus vitentur. Ergo ad omnem turpem, & inhonestam extenditur solicitationem, quæ pœnitentibus in confessione fit.

8 Alterum sic iacio fundamentum: suspectiorem de Fide reddi confessarium, si masculum potiùs solicitet, quam fœminam, quia pœnitentiæ Sacramento maior infertur iniuria, confessario masculum ad libidem prouocante. Propterea ex antiquæ iurisdictionis vi, non factà nouà hac constitutione, de taliter peccante possent Inquisitores cognoscere, iuxtà dicta in 2. & 3. quæst. Et poterunt maiori iure, ipsa supposità constitutione, quia quoad declarandum hoc delictum, velu ti de Fide inijciens suspicionem, in Sacramentis pollutà, potiùs declaratiuæ, quàm constitutiuæ vim habet. Propterea multò latiùs extendi potest per identitatem rationis in lege expressà, eiusdem generis ad grauiùs delictum, quod etiam in latà quadam significatione sub fœminarū solicitatione contineri potest, vt patebit ex ad primum argumentum responsione.

9 Tertiò, quia leges, & Canones eos puniunt æqua pœna, qui puerum, aut fœminam ad stuprum prouocant l. 1. §. qui puero, ff. de extraordinarijs criminibus, l. stuprum, §. 1. ff. ad legem Iuliam de adulterijs, cap. solicitatores, vers. qui puero, de pœnitentià, dist. 1. vltra alios Rebuf. in l. quibus 57. versi. solicitatores, ff. de verborū significatione, Menoch. de arbitr. lib. 2. casu 360. nu. 59. Gomez l. 80. Tauri, nume. 5. Namquè quādo & in mascu

lo, & in fœmina datur eadem ratio, non est cur applicetur sexus diuisio, vt notat eleganter Bald. in l. vnica num. 17. in fin. C. de raptu virginis, cum respectu animæ nullum sit sexus discrimen ex Gomez in regul. de infirmis quæst. 6. §. sed istis.

10 Facit tandem quia leges, etiam pœnales ad similia frequentissimè extenduntur. Neque in ipsis, quá in nostro casu plus, imò minus valent rationes. Sic vidimus dispositioné cap. 1. de maledicis, quæ est in clericos, eádem esse & in laicos, tradit ex communi Farinac. quæst. 105. num. 398. Atquè in eum, qui non Pontifici, sed Cardinali legato iniuriam, aut maledictú infert, vt per eundem numer. 399. Sic eadem ratione acris pœna imposita muros, vel vrbium portas transcendentibus, & rumpentibus erit acrior ex eodem Farinacio quæstio. 20. num. 146. & 147. Sic etiam similiter eadem pœna, quæ viro est matrimonium bis ducenti, priori superstite vxore, erit & fœminæ bis nubenti, priori superstite viro, ex Antonio Gomezio in l. 80. Tauri nu. 28. Ita etiam de infirmis resignantibus regula, religiosas fœminas dignitatem habentes æque comprehédit, atque viros, vt per Ludouicum Gomez in dict. regula quæstio. 6. Quod totum confirmatur ex cap. 2. de apostatis, vbi soli acolyto, qui sacerdoti ministrat, rebaptizanti irregularitas imponitur. Cúmque nullus legatur textus, per quem talis pœna statuatur rebaptizanti sacerdoti; pœnam, quæ in acolytum, etiam in sacerdotem extendunt omnes Doctores asserentes per eum textum irregularem esse. Rationem cuius extensionis exponit optimè Suarius 3. part. quęst. 71. disput. 31. sect. 6. Vltimò tandem, & plus confir-

matur

matur in specie, quia sodomiticus coitus, sicut & fornicarius ad diuortiùm sufficiens est, cum tamen à iure id tantùm disponatur in fornicatione, prætermissa sodomià. Vtrùmque ex multis probat Sanchez de matrim. lib. 10. disput. 4. num. 8.

11 Ex quibus videtur colligi conclusio, idem esse dicendum, quando confessarius non ad sodomiam, sed ad mollitiem pueros solicitarit. Rationes enim adductę, si quid valent (valent quidem) non minus vnum, quã alterum probant. Francisci Suarez responsio maximè fauet, qui ad masculos, & ad turpia omnia delicta, ad quę ipsi solicitari possunt, hanc extendit constitutionem. Cum ergo possint ad hoc pueri prouocari, criméque fornicatione grauius sit, veluti in naturam cõmissum, vt per Graphijs par. 1. lib. 2. c. 88. & cap. 91. num. vlt. Atq; ex vtroque Thom. tradit Nauar. in Man. cap. 16. nu. 3. Quod expressius docet idẽ. D. Thom. 2. 2. quæst. 154. art. 11. & 12. Rectè infertur talẽ casum ab Inquisitoribus puniri debere. Quî enim erit, vt reseruetur fornicatio, nõ itẽ mollities, quæ scelestior est? Tradit in simili casu Comitolus lib. 1. respons. moral. quæst. 39. num. 2. versi. 2. dubitatio. Verùm adhuc in quæstione hęreo, neque mihi facilis solutio, quam nemo dabit, nisi præuijs longis disputationibus.

12 Neque contrariorum argumentorum refutatio magni negotij est. Etenim ad primum respondetur, quod etsi in litteris constitutionis fœminæ nominentur à confessarijs frequentius solicitatę in hoc crimen; sub eis tamen masculos intelliges, quibus abuti optant cõfessarij, vt fœminis. Videtur autem per fœminas intellixisse Pontifex pœnitentes omnes, & fœminas, & ma-

res, qui hi, vt fœminæ, solicitantur. Quem sensum, & mentem apertè elicies, ex l. cum vir, d C. ad legẽ Iuliam de adulterijs, dum ait Constantinus Imperator; *Cum vir nubit in fœminam.* Vnde est sermo, quando cum alio masculo masculus matrimonium contraxit, ac sub matrimonij colore ad eum accessum habuit. Atque illius legis hic sensus videtur, dũ ait. *Cum vir nubit in fœminã,* idest, cum vir viro alteri nupsit, quo abutebatur, sicut fœminã. Quam mentem aperte tenet glos. 1. ibidem cui similis in cap. cum secundum verbo, naturæ de hæreticis lib. 6. Couar. 2. part. de sponsalibus cap. 6. §. 8. num. 1. ad fin. eleganter Gomez l. 80. Tauri, num. 32. ibi ait, vtriusque linguæ peritissimum quendam commendatariũ interrogasse in Academiã Salmantic. cathedræ perpetuum moderatorem, qui respondit, hunc esse verum, & genuinum illius legis, & verborum sensum.

13 Quod etiam curiose confirmant receptissimi historiographorum; & poetarum libri, qui prespicacissimum faciunt, illo tunc tempore inter masculos nefandissima contrahi matrimonia, dotes cõsignari. e Quod expresse habet Suetonius in Nerone cap. 28. qui sic: *Puerum sporum exsectis testibus, etiam in muliebrem naturam transfigurare conatus est, cum dote, & flammeo per solemni, nuptiarum celeberrimo officio deductum ad se pro vxore habuit: huncq; Augustarum ornamentis excultum, lecticaque vectũ, & circa conuentus, mercatusq; Gratiæ, ac mox Romæ circa sigillaria comitatus est, identidem exosculans.* Habet etiã Iuuen, satyr. 2.

Quadrigenta dedit Graccus sestertia, dotem Cornicini.

Et infra.

Traditur ecce viro clarus genere, atque opibus vir.

Plura

Plura aggerit in eadem Satyra.

Quæ causa officij: quid quæris? nubis amicus.

14 Non autem maioris erit negotij secundi argumẽti refutatio. Posita enim in lege frequentioris vsus verba, eam restringere nequaquam solent, quin ad casum minus frequenter extendantur; vt multis adductis probat Tiraquel. de retract. linag. §. 1. glos. vnica, nu. 4. & sequentibus. In specie Emmanuel Rod. dict. tom. 1. art. 3. in fin. Deciani autem ad confirmationem respondetur, inter vtrumque casum magnam reperiri differẽtiam, iuxta ea, quæ tradit Sanchez lib. 7. de matri. disput. 12. num. 25. Maximè cum sint non contemnẽdi auctores, qui contrariam opinionem verissimam asserunt. Bald. in l. vnica, nu. 25. C. de raptu virg. Tiraq. vbi proximè n. 4. & 9. Gomez in regul. de infirmis resignantibus, q. 2. æst. 6. §. Sed his non obstantibus; Gomez in l. 80. Tauri, num. 37. Henriq. lib. 12. de matri. cap. 14. num. 4. Decia. sibi contrarius dict. lib. 8. cap. 13. num. 28. Et facit optimè textus in l. & cum, ff. ad legem Iuliam de de vi publicà.

15 Vltimum tandem diluimus argumentum, asserentes crimen hoc tale, tum ex communi iure pertinere ad Inquisitores ex dictis in q. 2. Tum etiam ex priuilegio iuxtà tradita in 1. ac 2. fundamentis, exque ad primũ argumentum responsione; prætereà ex consuetudine, iuxta Salzedi, & Emanuelis Roderici de ipsa supra citatis locis testimonia.

16 *De nefando crimine,* a de pœnis sodomitarum, & de horrendo hoc crimine vltra clasicos multa tradunt Azeued. l. 1. tit. 21. à num. 1. lib. 8. recopilat. Menoch. casu 286. Decian. consi. 83. volum. 1. Cabal. 1. tom. resolution.

tion.criminal.casu 16. Farinac.tom.4. quæst. 143.à nu. 73.& quęst.148.Ludouic.de Sotomayor, 1. ad Timoth. epistola 1. verbo, masculorum concubitores.Petr.Mathæ.in constitu.27.Pij Quinti.Cãtera in quæst.crimin.c. de sodomia.Cebal. communium,q.247.nume.6.Marta de iurisdictione 2.part.cap. 15. Cened. collect. 130. ad decretales: Circa vero clericos huius criminis reos latissime Garc.de beneficijs, 2.tom.part.11.cap.10.num. 191.Farinac.quęst.148.à nu. 28.Soarez de censuris, disp. 31.sect.4.à nume.17. Marta dict. 2. part. c. 16.& passim alij: ad huius criminis detestationem nonnulla silentio præteriri nequeunt.

17 Auctorem huius nefandæ libidinis Orpheum, Thracem referũt ex Ouid. 10.Metamorph.

Ille etiam Thracum populis fuit auctor amorem
In teneros transferre mares,
citraque iuuentam,
Ætatis breue ver, & primos carpere flores.

18 Verius tamen est ante diluuium inualuisse, ex Villadiego num.1.in l.5.tit. 5.lib.3.fori. Vltra varias pœnas,quibus pædicatores animaduertebantur, ignis pœna vindicandum hoc crimẽ statuere Cæsares in l. omnes, C.Theodosian.de adulterijs, addidit & Iustinian. Zonara auctore, virilium amputationem, quam pœnam innouarunt Egica, & Reccindus Gothorum Reges in l.5.& 6.tit.5.lib.3.del fuero juzgo,vbi Villadiego num.3.Iustinianæ constitutionis non meminit, leues pœnę si cum delicti magnitudine comparentur,ex Brison.ad l.Iuliam, de adulter. quęst.1.Nam vt cętera omittã,grauius hæresi tradit Petrus Mathe.constitut.27.Pij Quinti.

19 Sertorius Romani Imperij terror adeo vitium hoc

hoc abhorruit, vt propter nimis infamem vnius militis libidinem, vniuersam cohortem, quia istius argumento necesse esset & deteriores alios continere, vltore gladio deleuerit, referente Appiano lib. 1. bellorum ciuilium.

20 Vnde si talis delinquẽs punitus, & morte mulctatus vitæ redderetur, iterum morti tradendus esset, vt impurum spiritum renascens pœna torqueret, si Lucæ de Peña credendum sit in l. siue ex prætoriano, colum. 3. ad medium, versi. quinimo si sodomita, C. de exauctoribus lib. 12. prout ad criminis grauitatem refert Cabal. 2. tom. centur. 3. casu 257. num. fin.

21 Hoc per hyperbolem intelligatur propter criminis immanitatem, quandoquidem ex resurrectionis miraculo innocentia potius quam culpa deduci posset. Cũ & viros etiam nefando scelere inuolutos, & igni addictos beatitudinẽ miraculose cõsequutos fuisse cõstat; refertur enim in vita Beatæ Ioánę, c. 14. (quam singulariter, vt assolet, conscripsit P. Antonius de Daza ex Seraphica familia, & Prouinciæ sanctę Conceptionis custos, Ordinisque secretarius, vir in quo an nobilitatem cum summa animi summisione coniunctam, an potius morum integritatem cum vario scientiarum studio connexam admireris, apud æquos virtutum & literarũ arbitros dubitari potest) quod vidit animam cuiusdam rei ob nefandum combusti à rogo in cœlos ascendisse. Narrat etiam Fr. Franciscus Diago in historia Prouinciæ Aragoniæ Ordinis Prędicatorum, lib. 2. cap. 60. quod cum duo de nefando conuicti ad ignem ducerentur. Sanctus Vincentius Ferrer à iustitiæ ministris impetrauit, vt punitionem tantis

Digitized by Google

per differrent, iussit autem vir Sanctus, vt delinquentes operirentur, ne circumstantibus horrorem incuterent, ipsiue & alij animum à prædicantis discursu auerterēt, qui totus ad sceleris immanis detestationem sermonem conuertit, quo finito ministris annuit, vt munus suum exequerentur. At remotis stragulis non homines, non corpora, sed cineres apparuere, tanta enim contrictio ex prædicationis vi, & sancti viri meritis reos criminis inflammauit, vt alia pœna non indigerēt, forsitanque illinc cœlestem ad patriam sine purgatorio igne euolarūt animæ. Caue tamen, ne ex his specialibus priuilegijs peccādi ansam, pœnitentiœve protelandæ occasionem aucuperis.

22 Hodie in Hispania ignis pœna viget, vt constat ex l.1.tit.21.lib.8.recopilat. vbi Azeued. Villadiego l.5. tit.5.lib.3.num.3.vbi de praxi testatur del fuero juzgo, & in Lusitania Ordinat. lib. 5.titul.13.in princ.vbi additionator Eman. Barbosa.

23 Quæ Regia constitutio ad eliminandum à rep. scelus hoc, eum qui manifestauerit, præmio inuitat, ita vt si crimen probetur contra delatum in carcerem detrusum, deferens dimidiam obtineat partem bonorum confiscatorum, vel æstimationem illius prout elegerit, ne vnquam delatio detegatur, quod si reum delatū bonis carere constet, ex ærario regio centum aureos in secreto consequetur, ita disponit in §.4.tacentem verò bonis, & exilio multat in §. 5.& §.pen.testes duos singulares admittit, de quo vide quæst.22.nu.27.ad fin. Complici vero detegenti veniā, & securitatē concedit. Quo casu an sotius deferens sit testis contra socium, vide infrà q.23.n.17.

24 Qui autem stare possit,

ſit, vt diaboli ſint ſuccubi, & incubi in coitu contra naturam, & tamen ab hoc aufugiant ſcelere, videndus Fr. Barthol. Spineus apolog. 2. in Ponzinib. de Lamijs, cap. 2. ſecundum quem excitant ad illud, tempore tamen, quo committitur, aufugiát propter ſuæ naturæ nobilitatem, quod ſi perpetrari nequeat ſine ipſorum concurſu, tunc peccatum propriæ nobilitati, & naturæ præferunt. Multa de incubis, & ſuccubis dæmonibus. Martin Delrio de magia libro 2. quæſt. 15. Incubos autem, & ſuccubos dæmones negare impudentiæ tribuit, D. Auguſt. lib. 15. de Ciuitate Dei, cap. 23. Suar. de religione, tom. 1. lib. 2. de ſuperſtitione, cap. 14. num. 8.

25 *Excuſantur*, b Adde Emanuel Barboſ. & ab eo relati ad Ordinat. lib. 5. tit. 18. §. 3. nu. 2. An autem minor ætas excuſſet à pœna ordinaria. Farinac. quæſt. 92. à nu. 87. circa vero materiam l. 1. C. de raptu virginum vide Auguſt. Barboſa ad Trident. Seſsio. 24. de reformatione, cap. 6. fol. 97. & eius Pater Eman. Barboſ. dict. §. 3. num. 1. vbi infinitos refert.

26 Ibi: *Aſſentit*, c Adde Quaranta, verbo, confeſſor, verſi. ampliatur, fol. 199. de hac quæſtione iam nulla lis eſt. Nam ſanctiſsimus Paulus Quintus, 29. Nouembris anno 1612. decreuit, ſeu declarauit breui noſtro comprehendi etiam ſolicitantes mares. Ita Cardinal. Millinus reſcripſit anno 1613. 28. Februarij ad Inquiſitorem Luſitaniæ generalem Epiſcopum Eluenſem Dom. Petrum de Caſtillo.

27 *Ad l. cum vir*, d vltra relatos num. 16. adde Cãtera in quæſtionibus criminalibus, cap. de ſodomia, numer. 68. Ceuallos communium, quæſt. 247. numer. 6. nec pœnas euitabit, qui in

volentem nefandum scelus committat, vt in Cornelij crimine tradit Valer. libr. 6. cap. 1.

28 Ibi: *Dotes consignari*, Concinit Martial libr. 12. epigram. 42.

Barbatus rigido nupsit Callistratus Afro
Hac, qua lege viro nubere virgo solet.
Praeluxere faces, velarunt flammea vultus,
Nec tua defuerunt verba Thalasse tibi,
Dos etiam dicta est. Non dum tibi Roma videtur
Hoc satis? spectas nunquid & vt pariat?

29 Illud notãdum, quòd quamuis nonnulli huic vitio vehementer indulgerẽt, adeo tamen Barbarum, & Ferinum omnibus visum fuit, vt ipsimet paedicatores illud legibus damnarent, vt in Augusto cernere licet, cuius secretiorẽ coenam explicare in animo nõ est, scelus tamen ipsum grauibus prohibuit poenis. Prout ludit, & assentandi ergo cecinit Martial lib. 6. epigram.

Lusus erat sacrae connubia fallere tedae,
Lusus, & immeritos execuisse mares.
Vtraque tu prohibes Caesar, populisque futuris
Succurris, nasci quos sine fraude iubes.
Nec spado iam, nec maechus erit te Praeside quisquam
At prius ò mores, & spado, maechus erat.

Tanti enim pudicitia aestimata est, vt institores libidinis, seueros eius vindices euasisse animaduertamus, Valerius lib. 6. c. 1. §. 6.

SVM-

SVMMARIVM.

VERITAS Ignorata multipliciter exponitur n. 1.
Pars negatiua num. 2.
Clericus fœminam amplectens, an benedicere præsumatur num. 2. & 18.
Pœnales leges interpretatione moliendas n. 3.
Malum minus in dubio præsumendum num. 4.
Verba, quæ in hæreticum, & Catholicum sensum sonant, ad Catholicum sunt referenda n. 4.
Timere culpã; vbi culpa non apparet, bonarum est mentium numer. 5.
Affirmatiua pars suadetur num. 6.
Peccat in legem, qui verba legis amplectens ipsam offendit n. 6.
Tempus, & locus Sacramenti rem desiderant seriam n. 7.
Solicitans nutibus, & signis incidit in bullam n. 8.
Dans operam rei illicitæ non excusatur à culpa nu. 9.
Factum dubium in deteriorem partem assumitur in concernentibus animam num. 9.
Confessarius abstineat se ab experiendo, & tentando fœminæ infirmitatem nu. 9.
Mens Pontificis in committenda solicitationis culpa n. 10.
Abusus quid n. 11.
Actus à fine sortitur effectum num. 11.
Tentare quid num. 11.
Legis penalis extentio, & restrictio per tres conclusiones n. 12.
Lex pœnalis in publicam vtilitatem lata extẽditur n. 12. & 14.
Resolutio quæstionis pro parte affirmatiua n. 13.

Tactus

Tactus, & signa in foro externo, & subsistente scãdalo erunt mortalia, n. 31.

Locus, tẽpus, causa, persona, & qualitas augent, vel diminuũt, num. 32.

Venialia de per se, ex tempore, & loco possunt esse mortalia, n. 33.

Themistius capite damnatur, quod initijs Eleusinis Citharistriã violasset Athenis, n. 34.

Flamines à Sacerdotum Collegijs eiecti propter exta parum curiose amota deorum aris. n. 35.

Sacramenta sancte, & non scurriliter tractanda, n. 36.

Stultiloquium recedere debet à Sacramentorum administratione, nu. 37.

Verba præbent ad res ipsas ingressum, n. 37.

Verba primum locum occupant ad solicitandos animos, postea nutus, & signa, n. 38.

Lachryma, & silentium aliquando plus ponderis, quam verba, habent num. 39.

Parochus suspensus à Cura, quia filias spirituales in confessionis actu tentauerat signis, & tactu, n. 40.

Pœnalis lex in publicam vtilitatem edita extenditur, n. 41.

Pœnalis lex extenditur pro animarum fauore, legis pœnalis de extensione vide remissiue, num. 42.

QVÆSTIO.

Digitized by Google

QVÆSTIO VII.

Vtrum confeßarius in confeßionis actu pœnitentis faciem laudando à pulchritudine, venustate, gestu, libidinosi animi veluti signa ostendens ad alliciendam fœminam, omißis verbis expreßioribus, incidat in pœnas Bullæ.

1 DVO continet hæc quæstio ambiguum alterum, certũ. Supponit intentionem certam, verba dubia, & quæ in varios sensus torqueri possunt. De animo Deus solus iudex, capit. erubescant in fin. 32. distin. Agendum igitur de verbis, quæ ad vtrùmque nobis præbent latam viam, glos. in l. 1. C. vsufruct. & ibi Doctores, cui consonat illud Bald. in l. scire, n. 5. ff. de legibus, dum ait, illud multiplicer exponi, cuius nescitur veritas.

2 Pro parte negatiua facit in primis, verba Bullæ restringenda solùm ad illos cõfessarios, pœnitentes ad actus turpes solicitantes, quod cum pœnale sit, proprium casum excedere non debet, vt sæpißimè dictum est, ac probat caput pœnitentià distin. 1. Atque prætereà asseri non potest, *laudare*, a idem esse, ac prouocare ad turpitudinem. Imò credere digum est, confessorum alloquia fœminarum pulchritudinem commendantia illuc tendere, vt ipsæ à pulchra facie causam habeant desiderandæ virtutis, & spititualis decoris. Atque con-

confirmatur, quia ſacerdotum fœminas baſiandi actus nō ſumi ſolet in malam partem, vt notatur in cap. abſit 11. quæſt. 3. vbi gloſ. verb. *Siniſtrum*, affirmat, clericum amplexum fœminam debere interpretari, eam benedicendi cauſa, feciſſe; quam Cæſar Lucianus ſequitur inter conſi. Farinac. conſi. 25. num. 46. lib. 1.

3 Facit ſecundò, pro eadem parte infame nomen, quod reus adquirit ex comprehenſione factà Inquiſitorum iuſſu, pœna præterea, & carceris anguſtiæ. Quæ omnia, quoad fieri poſsit, reſtringenda ſunt iuxtà regu. iuris l. interpretatione, ff. de pœnis. Neque fas eſt, vt tam leuis cauſà tot pariat nocumenta, infamiam, pœnam; fidelium ſcandalum, hæreticorum gloriam. Atquè deinde ſi ex qualibet vel leuiſsimà cauſa comprehenderentur confeſsarij, fugerent vel boni à confeſsionibus audiendis, in animas retardantes zelum, quibus frigeſcit charitas, decreſcit Dei timor, maritis, & patribus datur occaſio, vt vxores, & filias auferant à ſalutiferi Sacramenti frequentia.

4 Facit tertiò minus malum in dubio præſumendū; regul. in obſcuris, de regul. iuris in 6. c. eſtote miſericordes, eodem tit. in antiquis. Etſi ergo verba illa & in bonum, & in malum ſenſum adduci poſsint; de malo dū non conſtat, bonus præſumendus eſt, l. meritò, ff. pro ſocio, cap. cum dilecti; vbi gloſsa, verb. valeant, de accuſat. l. proximè, ibi. *In re dubia benigniorem interpretationem ſequi non minus iuſtius, quam tutius*, ff. de his, quæ in teſtamento. Stat etiam ab hac opinione, quod in reuerendo illo Sacramentali loco, cui Deus aſsidet iudex, & teſtis, omnia intelligi debent iuxta ſanam doctrinā,

quæ, dum de alia non constat, præsumenda est cap. si forte, vbi glos. verb. scientia de ele. in 6. prædictum roborat, quia verba, quæ in hæreticum, & catholicum sensum afferri possunt, in catholicum potius, quam in hæreticum afferenda sunt: Resoluit Rojas 1. part. de hæreticis, num. 366. qui ibi multos citat. Et confirmatur ex magni Gregorij sententia dicentis, *Graue satis esse & indecens in re dubia certam dari sententiam.* Refertur in cap. graue 11. quæst. 3. Faciunt cap. quanuis, & cap. non solùm eadem causa, & quæstione.

5 Tandem si ambigua verba in quæstione, in qua sumus, essent accipienda in prauum sensum, nec bona dicere auderent confessarij & necessaria; quia bonorum est, culpam timere, vbi culpæ ne vestigium quidem apparet cap. 2. de obseruat. ieiun. Aeque igitur timerent pænitentis inscitiam, intortam mentem, mali animi aliquid. Quæ omnia vergerẽt in animarum perniciem: debitum enim consilium pœnitenti non daretur, officio suo deesset confessarius.

6 Affirmatiuam verò partem primò roborare videntur rationes, & causæ, quibus ductus summus Pontifex cognitionem de hoc crimine tradidit Inquisitoribus, quæ fuisse videntur, vt nimirùm Sacramentum dignissimè coleretur, mali sacerdotes metu saltem pœnæ ab huiusmodi peccatis cohiberentur, atque vtriusque sexus Christicolæ confidentiùs accederent. Quæ probant Bullæ verba ad medium, ibi: *In diuinæ Maiestatis offensam, & animarum perniciem, ac Christi Fidelium scãdalum non modicum.* Qui verò in confessionis actu verba fundit, imò perdit garriẽdo, fœminam à pulchritudine laudando, Pontificis animum

ſsum nihili facit prædicta iubentis maximâ iniuriâ polluit Sacramentum, qui ipſo abutitur, & legis pœnā ſubterfugere nititur hac verborum circuitione, & ambage contra l. non dubium, C. de legibus, cum vulgaribus.

7 Secundò tali tempore, tali loco, apertis Sacramenti fontibus, vbi velata reuelantur; mors atteritur, reparatur vita, ſanctis monitis vtendum eſt, veris, & ſeueris cōſilijs, abiectâ omni verborum leuitate, & laſciuiâ. At illud, de quo quæſtio eſt, extra rem tendit, & vt plurimum, ad libidinem, ſaltemque ſcandalum parit, falſi imaginem habet, quod à veroſimili longè abeſt l. nō eſt veroſimile. ff. quod metus cauſa.

8 Tertiò, Bullæ pœnâ ligatur qui in confeſsione nutibus, & amatorijs ſignis b pœnitentem pellicit ad turpes actus, opinatur Paramus de Inquiſitorum origine, quæſt. 10. num. 116. & num. 118. Noſque diximus diffuſius quæſ. 1. *Nutus vero*, c & obſcuriora ſigna pluſquam verba ſunt, quæ ſuam habēt ſignificationem, iuxta quam intentionem interpretabimur, cap. intelligentia de verborum, cap. ex litteris in 1. de ſponſalibus.

9 Quartò, qui rei illicitę operam dat, non excuſatur à culpâ, atque in illum mala eſt pręſumptio cap. lator, cap. ſuſcepimus, c. Ioannes cum alijs de homicidio. Quamuis autem licita, imò neceſſaria ſit confeſsio ad animarum ſalutem, ea tamen blanditiæ eo modo dictæ, illicitæ habentur, quibus facillimè fœminæ ſeducuntur, irritantur ad libidinem. Quæ omnia ex ſe periculoſa ſunt per circumſtantias, atquè vt talia, fugiēda, ne fruſtratorium reddatur Pontificis intentum; confeſſariuſque ſe contineat ab ex-

periendo,& tentando fœmineam infirmitatem huiusmodi blanditijs, & irritationibus;maximè cum in concernentibus animam factũ dubium in deteriorem partem sumatur, vt apparet ex cap. ad audientiam,cap.significasti in 2. de homicidio, cap.Iuuenis de sponsalibus.

10 Ex his manat dubiũ, pro quo tria prænotanda,intentum & Pontificis mens, Bullæ verba, iuris regulæ. De mente primò, & causa qua motus summus Pontifex Inquisitoribus cognitionem commisit de peccantibus in Bullam,supràdictum est arg.1.pro affirmatiuà parte,quæ satis erunt Breuitatis ergò.

11 Secundò verba Bullę,quæ ad materiam facere videntur,hæc sunt: *In Sacramentali confessione abutantur, & ibi ad actus inhonestos*, & ibi *prouocare tentando*.Panor. cap.2.de conuersione infidelium, asserit abusum dici, quando quis abutitur re aliquà contra suam naturam, ita abusum esse iuxtà græcã vocem, cum per licentiam re aliquà male vtimur. Actus deinde eandem, quam finis,malitiam habet.Vnde, si detur inhonestus finis,dabitur & inhonestus actus c. cum minister 23. quæst. 5. Tentatio,dictũ, vel factum est ad faciendam de aliquo experientiam. Cum enim volentes quicquid alicuius exploratũ habere,siue patiẽtiã,siue potentiã,loquimur, vel aliquid facimus,quo tentati appareat effectus,ipsum tentare dicimur;tradit Toletus in sum.lib.4.cap.19. n. 1. Super est tertiò, vt per iuris regulas Inquisitionem faciamus, in cuius enodationem ita considerari oportet, Bullam primò pœnam continere,quæ restringi debet,ac simul fauorem Fidei, qui non item,imò extẽdi licet. Collige ex illis verbis, ibi:*Tam super præmissis,quam super*

Digitized by Google

super Fide Catholica, & quod de ea sentiant diligenter inquiras.

12 De extentione pœnalis legis variæ quodammodo sunt Doctorum opiniones, ex quibus & ex multis in præteritas quæstiones citatis, tres colligũtur communes. Est prima, nullam in pœnalibus admitti extentionem, sic voluit glos. pen. in cap. non dubium, de sententia excommunicatio. Alteraque est, pœnalem legem sancitam in animæ fauorem extendi, sicuti fauorabilem, quam procedere aiũt in his terminis, c. si quis suadente. Erit tertia, d pœnalem legẽ factam in publicam salutẽ, & vtilitatem, vti fauorabilem, extendendam omnino ita Bart. in l. quemadmodũ, num. 4. C. de agricol. lib. 11. commendat. & singulare dicit Iason in l. quod Seruius, n. 2. ff. cõditione causa data.

13 Quibus prænotatis, ne dubium differatur, restat, vt hæc sit solutio. Atque equidem fateor, rem dubitatissimam esse, consultosque viros doctos variè respondere. Ego autem rem integrã verisimilibus cõiectu ris inuestigandã cẽseo, considerată confessoris, & delatricis fœminę qualitate, vt in vtroque foro, & de re tam graui rectissime fiat iudiciũ. Interimquè adhærens alienæ, & magis communi menti quæstionem opinor soluẽdam iuxtà argumenta pro parte affirmatiua, ad verbũ ex præmissis confirmata, quæ obiter tetigimus in Bullæ explicatione. E quibus colliges, sacerdotes pœnitẽtes prouocantes eo modo in Bullam ire, colligarique eius pœnis. Primò, quia hãc fuisse Pontificis mentem apparet: re deinde abutitur cõtra naturam suam: prætereà ex fine actus rectę rationi cõtrarij: tandẽ quia tentat fœminam in peccatum polliciendi animo.

14 Difficultati autem, quam opponit pœnalis lex, sic responsum dari potest: extentionem non hic, sed comprehensionem dari, pręterea fidei fauorem præualere: summa est ratio, quæ pro religione facit. Iuuat fieri extentionem pro animarũ fauore in lege pœnali, glos. verb. *alios* [c] in cap. sciant cũ cti de electione, in 6. ratio consonat cap. solitæ de maioritate, & obedientià.

15 Atque pluribus confirmatur opinio. Quę enim præterit, si huiusmodi laudes, & blanditias impune abire permitteretur, occasionem dari malis sacerdotibus abutendi Sacramentis in Dei calumniam, animarum perditionem, fidelium non mediocre scandalum? Posse deinde vitari Bullæ pœnas, frustrari Pontificis intentum cum cautelà, quæ alioqui facile reparari non posset contra sententiam glos. cap. 1. verb. *adimetur*, de vsuris lib. 6.

16 Nec prætermittenda est ratio ad confirmationẽ faciens prædictæ sententiæ: nam qui capti libidine libidinem pœnitentibus suadere conantur, præsumendũ est hos tales hoc verborum lenocinio, his irritamentis pœnitentes primò tentare, posteà audere, ac velle turpem exercere actum. Itaque tentant, audent, volunt. Et si autem ex Aristo. lib. Ethico. intemperantià destruatur prudentia: Inquit enim, libidinem maximam esse intemperãtiam; pœnæ tamen metus, dubium de tertij cõsensu confessorem continet, frænatum facit, licet prouenientia ex pasione aliquà difficile celari, & contineri posint.

17 Ad contraria respondent supra dicta. Atque ad primum responsio est ex secundo fundamento, quo probamus illa supposita lenocinia verborum esse merè

rè solicitationes. Ad illud præterea, pœnalē legē proprium casum non excedere, est etiam responsio ex primà opinionis huius corroboratione. Ad vltimum tandem, quo supponitur, confessarium fœminam pœnitentem ad spiritualia conducere pulchritudinis exemplo, sic responderi potest, eum, qui syncero animo sic fœmineas dotes commendat, longe dissimiliora verba proloqui, syncera, sana, nihil olentia libidinis, quę nec erunt qualia proposuimus in quæstione, nec qualia ex posuimus in argumentis.

18 Ad confirmationem responsio est; quia etsi deosculari, & amplecti in bonā, & in malam partem adduci possit. Ex quo tamen à communibus accidentibus, & ex communi vsu ad libidinis actum referatur, & impudicitiæ, de impudico osculo, & lege nullo modo permisso intelligi debet. Propterea prædictam glos. in dict. cap. absit 11. quæstion. 3. increpat, ac abijcit Menoch. de præsumptio. lib. 5. præsumptione 2. num. 59. & 60. Angel. de maleficijs, verbo, *Che hai adulterato la mia dona*, col. 4. num. 18. ac ante illos Abbas in cap. 1. de clericis non residentibus num. 7. Iuuat, quod aliquando lex solam confabulationem interpretetur in deteriorem partem, vt adnotauit præcitata glos. allegans capit. ne aliqua 27. quęst. 1. Atque colligitur ex cap. perniciosam, in fin. 18. quæst. 2. & ex cap. clericus cum multis ibidem 81. distin.

19 Ad secundum, quod licet infame nomen, & cętera grauia sint, Sacramenti tamen abusum, & peccatorum onus, quo pœnitentes laborant, grauiora esse. Vide denique oppositum pro parte contraria fidelium scandalum, oppositam hæreticorum gloriam, &c. stare

Digitized by Google

re potiùs hæc omnia à parte affirmatiuà.

20 Ad tertium negari dubium, quod si detur, detur solutio ex dictis in prima confirmatione.

21 Quartum soluit solutio, bonos meliores reddi, & cautiores, effrænes frænatiores, ac minus audaces.

20 Ibi: *Laudare*, a cum in præsentiarũ illustrissimus auctor agat de signis & nutibus ad solicitationem præsumendam. Illud meminisse oportet, quod aduertimus supra quæst.5.n.21. sufficere signa remota ad solicitationis præsumptionem.

21 Vnde ne ex his paruis scintillis ad magnũ perueniatur incendium; qui infirmus fuerit, ne præceps fœminarum confessiones accipiat, ne forte dum fragiles fœminas audit, halitu pestilenti inficiatur, tentationeque victus solicitet; non igitur eas inspiciat Henriquez libr.3.de pœnit.cap.17.§.4. præseferat vultus serenitatem, & grauitatem paternã, omni familiaritate, & mutuo aspectu vitato Salas 1.2.quæst.47.tract.13.disput.6.sect.17.numer.104.tom.2. audiat in locis publicis coram alijs Lucius in summa, cap.24.num.11.quod statuerat Gregor.XIII.referentibus Michaele de Auinon de vnitate ouilis, cap.29.nu.14. Cened. ad sext. collect. 11. num.5.

22 Ideoque iure optimo statutum est à Barbastẽsi Episcopo in Synodo Diœcesana in Regno Aragoniæ anno 1586. Ne mulierum cõfessiones absque vrgenti necessitate audiri possint in Ecclesijs ante solis ortum, vel post illius occasum, prout refert Cened.num.6. vbi proximè, idem antea cõstitutum extat in Concil. Prouinciali Mediolanensi, 1.part.fol.11.colum.1.

23 Ob eandemque causam in Iesus Societate decretum

cretum est, ne confessarius, qui in fœminæ domum ad excipiendam confessionem vocatur, à socio discedat, quod si necessitas, negligentia, aut casus effecerit, vt socius socium ægrotantis fæminæ peccata excipientem videre non possit, tunc non ipse confessarius, sed diuersus in eãdem redeat domũ; sic & Mediolanensi Diui Borromæi constitutione Actor. part. 4. sub titulo de visitatione, & cura infirmorũ, in princip. fol. 535. decernitur.

24 Vt quando parochus ad ægrotas accedit fœminas, sibi comitem adiungere curet virum, vel Ecclesiasticum, vel laicum sanctæ Charitatis operibus deditum, & omnino nunquam erit in cubiculo solus, & cũ necesse fuerit ob pœnitentiæ Sacramentum ministrãdum, patenti ostio id præstabit: ita optima, & imitanda constitutio.

25 Imo & ante, post vt confessionem exceptam ne verba officiosa impendat, seu perdat potius, Lucius in summa cap. 24. num. 10.

26 His obseruatis in re seria, & tanti momenti prudens confessor labandi occasionem euitabit, ne forte fædetur, dum aliorum pedes lauat, sed memor continentiæ, quam voto solemni in susceptione sacri ordinis promisit, se linteo cilicino præmuniat, sic Ioan. XIII. in exemplum Christus Dominus linteo se præcinxit, vt Apostolorum pedes lauaret, prout aduertit Henriquez lib. 3. de pœnit. cap. 17. §. 4. litera I. Adde illustrissimum Cardinalem D. Balthasarem Moscoso de Sandoual Episcop. Giénensem en la instruction de Curas, cap. 17. §. 5. qui nos citat.

27 *Nutibus & signis*, b trib⁹ modis solicitatio fieri potest verbis, nutibus, & tactib⁹, vt colligitur ex traditis per illustrissi-

Tactus, & signa in foro externo, & subsistente scãdalo erunt mortalia, n. 31.

Locus, tẽpus, causa, persona, & qualitas augent, vel diminuũt, num. 32.

Venialia de per se, ex tempore, & loco possunt esse mortalia, n. 33.

Themistius capite damnatur, quod initijs Eleusinis Citharistriã violasset Athenis, n. 34.

Flamines à Sacerdotum Collegijs eiecti propter exta parum curio se amota deorum aris. n. 35.

Sacramenta sancte, & non scurriliter tractanda, n. 36.

Stulti loquium recedere debet à Sacramentorum administratione, nu. 37.

Verba præbent ad res ipsas ingressum, n. 37.

Verba primum locum occupant ad solicitandos animos, postea nutus, & signa, n. 38.

Lachryma, & silentium aliquando plus ponderis, quam verba, habent num. 39.

Parochus suspensus à Cura, quia filias spirituales in confessionis actu tentauerat signis, & tactu, n. 40.

Pœnalis lex in publicam vtilitatem edita extenditur, n. 41.

Pœnalis lex extenditur pro animarum fauore, legis pœnalis de extensione vide remissiue, num. 42.

QUAESTIO.

QVÆSTIO VII.

Vtrum confessarius in confessionis actu pœnitentis faciem laudando â pulchritudine, venustate, gestu, libidinosi animi veluti signa ostendens ad alliciendam fœminam, omissis verbis expressioribus, incidat in pœnas Bullæ.

1 DVO continet hæc quæstio ambiguum alterum, certũ. Supponit intentionem certam, verba dubia, & quæ in varios sensus torqueri possunt. De animo Deus solus iudex, capit. erubescant in fin. 32. distin. Agendum igitur de verbis, quæ ad vtrumque nobis præbent latam viam, glos. in l. 1. C. vsufruct. & ibi Doctores, cui consonat illud Bald. in l. scire, n. 5. ff. de legibus, dum ait, illud multipliciter exponi, cuius nescitur veritas.

2 Pro parte negatiua facit in primis, verba Bullæ restringenda solùm ad illos cõfessarios, pœnitentes ad actus turpes solicitantes, quod cum pœnale sit, proprium casum excedere non debet, vt sæpissimè dictum est, ac probat caput pœnitentiâ distin. 1. Atque prætereà asseri non potest, *laudare*, a idem esse, ac prouocare ad turpitudinem. Imò credere digum est, confessorum alloquia fœminarum pulchritudinem commendantia illuc tendere, vt ipsæ â pulchra facie causam habeant desiderandæ virtutis, & spititualis decoris. Atque con-

confirmatur, quia sacerdotum fœminas basiandi actus nõ sumi solet in malam partem, vt notatur in cap. absit 11. quæst. 3. vbi glos. verb. *Sinistrum*, affirmat, clericum amplexum fœminam debere interpretari, eam benedicendi causa, fecisse; quam Cæsar Lucianus sequitur inter consi. Farinac. consi. 25. num. 46. lib. 1.

3 Facit secundò, pro eadem parte infame nomen, quod reus adquirit ex comprehensione factà Inquisitorum iussu, pœna præterea, & carceris angustiæ. Quæ omnia, quoad fieri posit, restringenda sunt iuxtà regu. iuris l. interpretatione, ff. de pœnis. Neque fas est, vt tam leuis causà tot pariat nocumenta, infamiam, pœnam; fidelium scandalum, hæreticorum gloriam. Atquè deinde si ex qualibet vel leuissimà causa comprehenderentur confessarij, fugerent vel boni à confessionibus audiendis, in animas retardantes zelum, quibus frigescit charitas, decrescit Dei timor, maritis, & patribus datur occasio, vt vxores, & filias auferant à salutiferi Sacramenti frequentia.

4 Facit tertiò minus malum in dubio præsumendũ; regul. in obscuris, de regul. iuris in 6. c. estote misericordes, eodem tit. in antiquis. Etsi ergo verba illa & in bonum, & in malum sensum adduci possint; de malo dũ non constat, bonus præsumendus est, l. meritò, ff. pro socio, cap. cum dilecti; vbi glossa, verb. valeant, de accusat. l. proximè, ibi. *In re dubia benigniorem interpretationem sequi non minus iustius, quam tutius*, ff. de his, quæ in testamento. Stat etiam ab hac opinione, quod in reuerendo illo Sacramentali loco, cui Deus asidet iudex, & testis, omnia intelligi debent iuxta sanam doctrinã,

quæ, dum de alia non constat, præsumenda est cap. si forte, vbi glos. verb. scientia de ele. in 6. prædictum roborat, quia verba, quæ in hæreticum, & catholicum sensum afferri possunt, in catholicum potius, quam in hæreticum afferenda sunt: Resoluit Rojas 1. part. de hæreticis, num. 366. qui ibi multos citat. Et confirmatur ex magni Gregorij sententia dicentis, *Graue satis esse & indecens in re dubia certam dari sententiam.* Refertur in cap. graue 11. quæst. 3. Faciunt cap. quanuis, & cap. non solùm eadem causa, & quæstione.

5 Tandem si ambigua verba in quæstione, in qua sumus, essent accipienda in prauum sensum, nec bona dicere auderent confessarij & necessaria; quia bonorum est, culpam timere, vbi culpæ ne vestigium quidem apparet cap. 2. de obseruat. ieiun. Aeque igitur timerent pænitentis inscitiam, intortam mentem, mali animi aliquid. Quæ omnia vergerét in animarum perniciem: debitum enim consilium pœnitenti non daretur, officio suo deesset confessarius.

6 Affirmatiuam verò partem primò roborare videntur rationes, & causæ, quibus ductus summus Pontifex cognitionem de hoc crimine tradidit Inquisitoribus, quæ fuisse videntur, vt nimirùm Sacramentum dignissimè coleretur, mali sacerdotes metu saltem pœnæ ab huiusmodi peccatis cohiberentur, atque vtriusque sexus Christicolæ confidentiùs accederent. Quæ probant Bullæ verba ad medium, ibi: *In diuinæ Maiestatis offensam, & animarum perniciem, ac Christi Fidelium scandalum non modicum.* Qui verò in confessionis actu verba fundit, imò perdit garriendo, fœminam à pulchritudine laudando, Pontificis animum

ſimum nihili facit prædicta iubentis maximâ iniuriâ polluit Sacramentum, qui ipſo abutitur, & legis pœnã ſubterfugere nititur hac verborum circuitione, & ambage contra l. non dubium, C. de legibus, cum vulgaribus.

7 Secundò tali tempore, tali loco, apertis Sacramenti fontibus, vbi velata reuelantur, mors atteritur, reparatur vita, ſanctis monitis vtendum eſt, veris, & ſeueris cõſilijs, abiectâ omni verborum leuitate, & laſciuiâ. At illud, de quo quæſtio eſt, extra rem tendit, & vt plurimum, ad libidinem, ſaltemque ſcandalum parit, falſi imaginem habet, quod à veroſimili longè abeſt l. nõ eſt veroſimile. ff. quod metus cauſa.

8 Tertiò, Bullæ pœnâ ligatur qui in confeſsione nutibus, & amatorijs ſignis b pœnitentem pellicit ad turpes actus, opinatur Paramus de Inquiſitorum origine quæſt. 10. num. 116. & num. 118. Noſque diximus diffuſius quæſ. 1. *Nutus vero*, c & obſcuriora ſigna pluſquam verba ſunt, quæ ſuam habẽt ſignificationem, iuxta quam intentionem interpretabimur, cap. intelligentia de verborum, cap. ex litteris in 1. de ſponſalibus.

9 Quartò, qui rei illicitę operam dat, non excuſatur à culpâ, atque in illum mala eſt pręſumptio cap. lator, cap. ſuſcepimus, c. Ioannes cum alijs de homicidio. Quamuis autem licita, imò neceſſaria ſit confeſsio ad animarum ſalutem, ea tamen blanditiæ eo modo dictæ, illicitæ habentur, quibus facillimè fœminæ ſeducuntur, irritantur ad libidinem. Quæ omnia ex ſe periculoſa ſunt per circumſtantias, atquè vt talia, fugiẽda, ne fruſtratorium reddatur Pontificis intentum; confeſſariuſque ſe contineat ab ex

periendo,& tentando fœmineam infirmitatem huiuſmodi blanditijs, & irritationibus;maximè cum in concernentibus animam factũ dubium in deteriorem partem ſumatur, vt apparet ex cap. ad audientiam,cap.ſignificaſti in 2. de homicidio, cap.Iuuenis de ſponſalibus.

10 Ex his manat dubiũ, pro quo tria prænotanda,intentum & Pontificis mens, Bullæ verba, iuris regulæ. De mente primò, & cauſa qua motus ſummus Pontifex Inquiſitoribus cognitionem commiſit de peccantibus in Bullam,ſupràdictum eſt arg.1.pro affirmatiuà parte,quæ ſatis erunt Breuitatis ergò.

11 Secundò verba Bullę,quæ ad materiam facere videntur,hæc ſunt: *In Sacramentali confeſſione abutantur, & ibi ad actus inhoneſtos*, & ibi *prouocare tentando*. Panor. cap.2.de conuerſione infidelium, aſſerit abuſum dici, quando quis abutitur re aliquà contra ſuam naturam, ita abuſum eſſe iuxtà græcã vocem, cum per licentiam re aliquà male vtimur. Actus deinde eandem, quam finis,malitiam habet.Vnde, ſi detur inhoneſtus finis,dabitur & inhoneſtus actus c. cum miniſter 23. quæſt. 5. Tentatio,dictũ, vel factum eſt ad faciendam de aliquo experientiam. Cum enim volentes quicquid alicuius exploratũ habere,ſiue patiẽtiã,ſiue potentiã,loquimur, vel aliquid facimus,quo tentati appareat effectus,ipſum tentare dicimur;tradit Toletus in ſum.lib.4.cap.19. n. 1. Super eſt tertiò, vt per iuris regulas Inquiſitionem faciamus, in cuius enodationem ita conſiderari oportet, Bullam primò pœnam continere,quæ reſtringi debet,ac ſimul fauorem Fidei, qui non item,imò extẽdi licet. Collige ex illis verbis, ibi:*Tam ſuper præmiſſis,quam*

ſuper

Digitized by Google

super Fide Catholica, & quod de ea sentiant diligenter inquiras.

12 De extentione pœnalis legis variæ quodammodo sunt Doctorum opiniones, ex quibus & ex multis in præteritas quæstiones citatis, tres colligũtur communes. Est prima, nullam in pœnalibus admitti extentionem, sic voluit glos. pen. in cap. non dubium, de sententia excommunicatio. Alteraque est, pœnalem legem sancitam in animæ fauorem extendi, sicuti fauorabilem, quam procedere aiũt in his terminis, c. si quis suadente. Erit tertia, q̄ pœnalem legẽ factam in publicam salutẽ, & vtilitatem, vti fauorabilem, extendendam omnino ita Bart. in l. quemadmodũ, num. 4. C. de agricol. lib. 11. commendat. & singulare dicit Iason in l. quod Seruius, n. 2. ff. cõditione causa data.

13 Quibus prænotatis, ne dubium differatur, restat, vt hæc sit solutio. Atque equidem fateor, rem dubitatissimam esse, consultosque viros doctos variè respondere. Ego autem rem integrã verisimilibus cõiectu ris inuestigandã cẽseo, considerata confessoris, & delatricis fœminę qualitate, vt in vtroque foro, & de re tam graui rectissime fiat iudiciũ. Interimquè adhærens alienæ, & magis communi menti quæstionem opinor soluẽdam iuxtà argumenta pro parte affirmatiua, ad verbũ ex præmissis confirmata, quæ obiter tetigimus in Bullæ explicatione. E quibus colliges, sacerdotes pœnitẽtes prouocantes eo modo in Bullam ire, colligarique eius pœnis. Primò, quia hãc fuisse Pontificis mentem apparet: re deinde abutitur cõtra naturam suam: præterea ex fine actus rectę rationi cõtrarij: tandẽ quia tentat fœminam in peccatum pelliciendi animo.

Digitized by Google

14 Difficultati autem, quam opponit pœnalis lex, sic responsum dari potest: extentionem non hic, sed comprehensionem dari, prę terea fidei fauorem præualere: summa est ratio, quæ pro religione facit. Iuuat fieri extentionem pro animarũ fauore in lege pœnali, glos. verb. *alios* c in cap. sciant cũ cti de electione, in 6. ratio consonat cap. solitæ de maioritate, & obedientià.

15 Atque pluribus confirmatur opinio. Quẽ enim præterit, si huiusmodi laudes, & blanditias impune abire permitteretur, occasionem dari malis sacerdotibus abutendi Sacramentis in Dei calumniam, animarum perditionem, fidelium non mediocre scandalum? Posse deinde vitari Bullæ pœnas, frustrari Pontificis intentum cum cautelà, quæ alioqui facile reparari non posset contra sententiam glos. cap. 1. verb. *adimetur*, de vsuris lib. 6.

16 Nec prætermittenda est ratio ad confirmationẽ faciens prædictæ sententiæ: nam qui capti libidine libidinem pœnitentibus suadere conantur, præsumendũ est hos tales hoc verborum lenocinio, his irritamentis pœnitentes primò tentare, posteà audere, ac velle turpem exercere actum. Itaque tentant, audent; volunt. Et si autem ex Aristo. lib. Ethico. intemperantià destruatur prudentia: Inquit enim, libidinem maximam esse in temperãtiam; pœnæ tamen metus, dubium de tertij cõsensu confessorem continet, frænatum facit, licet prouenientia ex paßione aliquà difficile celari, & contineri poßint.

17 Ad contraria respondent supra dicta. Atque ad primum responsio est ex secundo fundamento, quo probamus illa supposita lenocinia verborum esse merè

rè solicitationes. Ad illud prætereà, pœnalẽ legẽ proprium casum non excedere, est etiam responsio ex primà opinionis huius corroboratione. Ad vltimum tandem, quo supponitur, confessarium fœminam pœnitentem ad spiritualia conducere pulchritudinis exemplo, sic responderi potest, eum, qui syncero animo sic fœmineas dotes commendat, longe dissimiliora verba proloqui, syncera, sana, nihil olentia libidinis, quę nec erunt qualia proposuimus in quæstione, nec qualia ex posuimus in argumentis.

18 Ad confirmationem responsio est; quia etsi deosculari, & amplecti in bonã, & in malam partem adduci possit. Ex quo tamen à communibus accidentibus, & ex communi vsu ad libidinis actum referatur, & impudicitiæ, de impudico osculo, & lege nullo modo permisso intelligi debet. Prop tereà prædictam glos. in dict. cap. absit 11. quæstion. 3. increpat, ac abijcit Menoch. de præsumptio. lib. 5. præsumptione 2. num. 59. & 60. Angel. de maleficijs, verbo, *Che hai adulterato la mia dona*, col. 4. num. 18. ac ante illos Abbas in cap. 1. de clericis non residentibus num. 7. Iuuat, quod aliquando lex solam confabulationem interpretetur in deteriorem partem, vt adnotauit præcitata glos. allegans capit. ne aliqua 27. quęst. 1. Atque colligitur ex cap. perniciosam, in fin. 18. quæst. 2. & ex cap. clericus cum multis ibidem 81. distin.

19 Ad secundum, quod licet infame nomen, & cętera grauia sint, Sacramenti tamen abusum, & peccatorum onus, quo pœnitentes laborant, grauiora esse. Vide denique oppositum pro parte contraria fidelium scandalum, oppositam hæreticorum gloriam, &c. stare

re potiùs hæc omnia à parte affirmatiuà.

20 Ad tertium negari dubium, quod si detur, detur solutio ex dictis in prima confirmatione.

21 Quartum soluit solutio, bonos meliores reddi, & cautiores, effrænes fræna tiores, ac minus audaces.

20 Ibi: *Laudare*, a cum in præsentiarũ illustrissimus auctor agat de signis & nutibus ad solicitationem præsumendam. Illud meminisse oportet, quod aduertimus supra quæst. 5. n. 21. sufficere signa remota ad solicitationis præsumptionem.

21 Vnde ne ex his paruis scintillis ad magnũ perueniatur incendium; qui infirmus fuerit, ne præceps fęminarum confessiones accipiat, ne forte dum fragiles fœminas audit, halitu pestilenti inficiatur, tentationeque victus solicitet; non igitur eas inspiciat Henriquez libr. 3. de pœnit. cap. 17. §. 4. præseferat vultus serenitatem, & grauitatem paternã, omni familiaritate, & mutuo aspectu vitato Salas 1. 2. quæst. 47. tract. 13. disput. 6. sect. 17. numer. 104. tom. 2. audiat in locis publicis coram alijs Lucius in summa, cap. 24. num. 11. quod statuerat Gregor. XIII. referentibus Michaele de Auinon de vnitate ouilis, cap. 29. nu. 14. Cened. ad sext. collect. 11. num. 5.

22 Ideoque iure optimo statutum est à Barbastẽsi Episcopo in Synodo Diœcesana in Regno Aragoniæ anno 1586. Ne mulierum cõfessiones absque vrgenti necessitate audiri possint in Ecclesijs ante solis ortum, vel post illius occasum, prout refert Cened. num. 6. vbi proximè, idem antea cõstitutum extat in Concil. Prouinciali Mediolanensi, 1. part. fol. 11. colum. 1.

23 Ob eandemque causam in Iesus Societate decretum

cretum est, ne confessarius, qui in fœminæ domum ad excipiendam confessionem vocatur, à socio discedat, quod si necessitas, negligentia, aut casus effecerit, vt socius socium ægrotantis fæminæ peccata excipientem videre non possit, tunc non ipse confessarius, sed diuersus in eãdem redeat domũ; sic & Mediolanensi Diui Borromæi constitutione Actor. part. 4. sub titulo de visitatione, & cura infirmorũ, in princip. fol. 535. decernitur.

24 Vt quando parochus ad ægrotas accedit fœminas, sibi comitem adiungere curet virum, vel Ecclesiasticum, vel laicum sanctæ Charitatis operibus deditum, & omnino nunquam erit in cubiculo solus, & cũ necesse fuerit ob pœnitentiæ Sacramentum ministrãdum, patenti ostio id præstabit: ita optima, & imitanda constitutio.

25 Imo & ante, post ve confessionem exceptam ne verba officiosa impendat, seu perdat potius, Lucius in summa cap. 24. num. 10.

26 His obseruatis in re seria, & tanti momenti prudens confessor labandi occasionem euitabit, ne forte fædetur, dum aliorum pedes lauat, sed memor continentiæ, quam voto solemni in susceptione sacri ordinis promisit, se linteo cilicino præmuniat, sic Ioan. XIII. in exemplum Christus Dominus linteo se præcinxit, vt Apostolorum pedes lauaret, prout aduertit Henriquez lib. 3. de pœnit. cap. 17. §. 4. litera I. Adde illustrissimum Cardinalem D. Balthasarem Moscoso de Sandoual Episcop. Giënensem en la instruction de Curas, cap. 17. §. 5. qui nos citat.

27 *Nutibus & signis,* [b] trib' modis solicitatio fieri potest verbis, nutibus, & tactib', vt colligitur ex traditis per illu-

R strissi-

pore, causa, persona, & qualitate recipiunt, & ideo exẽpli gratia, quæ in pagano aut nulla, aut leuis fuerit culpa, in milite grauis & damnanda erit, ex Petr. Ærod. lib. 2. decretorum, titu. de re militar. cap. 27.

33 Sic quæ aliàs venialia erunt, iocumque, vel leuitatem præseferent, tempore tamen Sacramenti administrandi exercita erunt mortalia, & damnanda.

34 Sic ex Dinarcho contra Demosthenem constat Themistium Aphidnæum, quod initijs Eleusinijs Rhodiam citharistriam violasset, Athenis capite mulctatum.

35 Illud Religionis, sacrarumque rerum commẽdationem, & reuerentiam admonet, & cum admiratione excitat, vt P. Cœlius, M. Cornelius. M. Cethegus, & C. Cladius, quia exta parum curiose deorum aris admouerant, Flaminio abire iussi, & coacti sint, ex Valer. lib. 1. c. 1. §. 4. adeo Religionis obseruantissima fuit antiquitas etiam Ethnica.

36 Quid ergo si non parum curiose, sed iniuriose, & scurriliter sacrosancta Sacramenta, diuinaque pharmaca flamines non Ethnici, sed Catholici tractauerint. Si enim auertere homines à sacrificio peccatum magnũ est 1. Reg. cap. 2. ibi: *Erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram Domino, quia detrahebant homines à sacrificio Domini*, grauius scelus erit detrahere à confessionis Sacramento. Non enim sufficit Sacramenta ministrare sancta, sed necesse est, vt sancte ministrentur, ex Tridentin. Sess. 24. cap. 1. de reformatio. matrim. ibi: *Rem esse sanctam, & sancte tractandam*, Deuter. 16. *Iuste, quod iustum est, persequere*. Deus enim magis aduerbia, quã verba remunerat, gloss. verbo qualitas, in cap. 1. de col-

lus.detegend. Ægid.libr. 1. de regimine Princip.c.5.

137 Recedat igitur stulti loquiū ex D. Paul. Ephes.5. Præbent enim verba ad res ipsas ingressū ex D. Athan. dict.cap.5. ad Ephes. Vnde confessarius,qui tali loco,& tempore lutum, scurrilitatem,impudicos gestus, aut tactus puro fonti admiscere tentauerit, dignas dabit pœnas breui comprehensas.

38 *Nutus vero,& obscuriora signa plusquā verba sunt.* c Licet enim in cupidinis foro primum locum, verba habeant Ouid.lib.1. de arte amandi:

Nil opus est digitis,per quos arcana loquaris,

Nec tibi per nutus accipienda nota est.

Si tamen tempus, aut locus expressiora verba non admittant,ad signa & nutus recurrēdum ex eodem Ouid. ibidem.

Illam respicias,illam mirere licebit,

Multa supercilio,multa loquare notis.

Cuius meminit Paramus lib. 3. de origine Inquisit. q. 10.num.118.

39 Imo silentis obtutus, & lachrymæ nonnunquam maiorem habent vim, quā verba Ouid.lib.3.de ponto, eleg.1.ad vxorem.

Tu lachrymis demenda mora est,submissaq; terra

Ad non mortales brachia tende pedes.

Tu pete nil aliud, nisi sæuo vt ab hoste recedam.

Hostem fortunam sit satis esse mihi,

Plura quidem subeunt, sed tu turbata timore

Hæc quoque vix poteris voce tremente loqui.

Suspicor hæc damno tibi non fore: sentiet illa

Te maiestatem pertimuisse suam.

Nec tua si fletu scindentur verba,nocebit,

Interdum lachrymæ pondera vocis habent.

40 Inde-

Digitized by Google

40 Indeque merito Neapoli parochus, qui Inquisitus fuit, quod mulieres tentauerat ad turpia in actu confessionis, fuit à curà per annum suspensus, contra quem plures deponebant se fuisse tactu, & signis tẽtatas, referente Aloisio Riccio part. 3. collect. 549. non maiori pœna punitus fuit, quia negauit in tortura, idem Riccius in praxi fori Ecclesiastici, decisione 369. num. 1.

41 *Erit tertia*, d Azeued. l. 5. tit. 15. lib. 5. nu. 5. recopil.

42 Glos. verb. alios, e recepta ex Azeued. l. 5. tit. 15. lib. 5. nu. 4. recopilat. De extẽsione legis pœnalis multa Soar. de legibus lib. 6. c. 3. cum sequentibus, Salas eodem tract. quæst. 97. tractat. 14. disput. 21. sect. 4. & 5. Barbos. l. si constante in princ. à nu. 94. ff. solut. matr. tom. 1.

SVMMARIVM.

PARS affirmatiua proponitur num. 1.

Prouocans ad venerem, & ad alia flagitia æque punitur ex sententia Peñæ num. 2. & 9.

Pars negatiua suadetur ex bullæ restrictione ad carnalia n. 3.

Immunditіes magis contrariatur Sacramento pœnitentiæ, quam aliud peccatum num. 4. & à num. 10

Raptor puellæ non ex libidine non punitur raptoris pœnis num. 4.

Status quæstionis num. 5.

Resolutio pro negatiua num. 6.

Solicitans ad diuersa peccata à carne non incidit in pœnas breuis num. 6.

Solicitans ad mollitiem, vel nefandum incidit in bullam num. 7.

Inhonestum ad quid referatur num. 8.

QVAESTIO VIII.

Vtrum intelligatur constitutio in confessarium mulieres solicitantẽm à venereis diuersa ad alia peccata.

1 PARS affirmatiua, probari potest, primò quia constitutionis verba non tantùm astringunt ad venerea, vel ad alia huiusmodi, sed extẽduntur generaliter: Sic, dum factum refert, ait summus Pontifex; *Ad actus inhonestos, dum earum audiunt confessiones, alliciendo & prouocãdo, vel allicere aut prouocare tẽtando*: mox dum cõmissionẽ facit, sic addit: *contra omnes, & sin-*

& singulos sacerdotes de præmissis quomodolibet diffamatos Atquî inhonesti actus non solum inerunt confessario ad fornicationem, sed ad facinora quælibet stimulanti, homicidia, periuria, blasphemias, & similia alia. Quod indicat sermonis proprietas: probant iura aliquot in l. 1. ff. de conditione causâ datâ in l. si possessor 55. ibi; *Inhonestos quæstus*, ff. de petitione hæreditatis l. cum profitearis, ibi: *professionem inhonestã*, C. de reuocandis donationibus, atque ex alijs; vnde eruas verbum *Inhonestum*, ad facinora alia retorqueri posse.

2 Probatur deinde, quia si confessarios ad venerea solicitantes in confessione iure suspectos habes de hæresi; & à fortiori habebis suspectiores, qui ad diuersa solicitarint, & nocentiora, vt mulieres nempe manus sibi inferant mortiferas, veneno maritos tollant, parentes vel filios occidant, perpetrent impia, detestabilia alia. Quæ facta, quam alia, fortiorem inijciunt hæresis suspicionem. Atque talis opinionis actor est, & doctor eruditissimus Pegna ad Directorium Inquisitorum 2. par. comment. 81. versi. ille quoque, verba cuius exscripta reddo: *Ille quoque grauiter peccat, nec leuem contrahit malæ credentiæ suspicionem, qui in Sacramento confessionis vel ad venerem, vel ad quæque flagitia, seu peccata prouocet confitẽtem, & propterea, iure etiam optimo, iudicio Inquisitorum subiectus est.*

3 Contra docuit Petrus Ledesma in additionibus ad 3. partem quæst. 56. artic. 2. §. & non est idem; prout citat, & sequitur Paramus d. quæst. 10. numer. 121. & 122. Probant primò, quia in constitutione Pontificis solùm ad carnalia solicitatio iure subijcitur Inquisitoribus; atque in delictis non fit extentio

tio cap. in pœnis de regulis iuris lib.6.l.interpretatione ff.de pœnis. Multa refert idem Paramus vbi supra, satisque vulgare est.

4 Secundò sic ducuntur, reperiri in carnis peccato immunditiem quandã huic Sacramenti vinculo magis contrariantem. a Inuritur enim infamiæ nota taliter peccanti, qui enormibus annumeratur per textum in capit. infamia 3. quæstio.7. Quod crimen veluti Reipubli. perniciosius multò grauius, quam reliqua, reputari, ac puniri debet, cum mali exempli maximè sit cap. præcipuè 11. quæst. 3. l. 3. §. Sed ex senatu, ff. ad legem Corneliam de sicarijs. Menoch. de arbit. casu 380. n. 4. Tiraquelus de pœnis, causa 44. num. 53. Quod corroborare potest Deciani doctrina in tracta. criminali lib. 8. cap. 7. num. 36. qui ait, minimè pœnis puniendũ, si quis puellam raperet, prçterquã libidinosa motus alia causa, l. 1. C. de raptu virginum.

5 Adductis his pro vtraque parte, illud in primis moneo ad explicationem, non nos in præsenti differere, an valeant attento iure procedere Inquisitores in confessarios in confessione prouocantes fœminas ad peccata *qualibet*, b verum an per iurisdictionem ex vi commissionis huius acceptam possent & inquirere de cõfessarijs alia peccata, prçter venerea, fœminis in confessione persuadere conantibus.

6 Quo supposito illa mea est opinio, nihil ex vi commissionis commissa generali facultate, (de qua meum iudicium suprà palam feci quæst. 2.) pertinere ad Inquisitores cognitionem de solicitatione factà ad alia criminum genera, quæ ab actibus inhonestis, & venereis non sint, quia nimia est extentio, quæ ne que expresse, neque

tacitè,

tacite, neque directè, neque indirectè in constitutionis verbis, & contextu videtur contineri. Sola enim quædã rationis similitudo non sufficiens est, quando diuersitatis ratio multiplex facile cõsiderari potest. Atque sanctæ Inquisitionis sanctum Decretum à sanctissimo Clemente VIII. pronunciatum huic rei satis lucẽ dedit. Refert Param. q. 10. fol. 881. ibi: *Solicitantes mulieres pœnitentes ad impudicitiam, & peccata carnis.* Atque ex hoc inferas diuersa à carne crimina prorsus excludi.

7 Illud tamen sine controuersià est, posse Inquisitores in confessores procedere, qui ad nefandam venerem, vel mollitiem fœminas solicitarint. Sicut enim de inhonestis actibus Pontificis generalis est sermo; sic sub eadem cõmissione omnes comprehenduntur confessores in confessione stimulantes fœminas ad turpes actus, & inhonestos cuiuscumque speciei, & qualitatis, quia sub genere omnes species comprehenduntur, & terminus indefinitè positus in huiusmodi legibus æquiualet vniuersali, seu distributo, vt constat; tum quia de vnà, quam de alia maior non datur ratio, tum etiam, quia quãdo lex nõ distinguit, nec nos etiã distinguemus sine lege alia, vel cogente ratione. Ergo conclusio apertissimè est, constitutione hac alligari confessorem ad nefanda solicitantem; est enim sub illo genere obscænissimus, & turpissimus act⁹. Propterea etsi nõ exprimerentur verba, ratio tamen, & legis intentio, quæ in vitium fortior est, fortasse sufficeret; vt ex dictis in quæst. 5. clarius apparet.

8 Argumentis autẽ pro affirmatiua parte facilè satisfiet, si dicamus; verbum, *inhonestos* ex frequentiori vsu ad carnalia coarctari,

licet ad peccata alia extendi possit l. si cum dies 26. §. si arbiter, versi. sed si, ibi, *inhonestum*, & ibi: *veluti lupanar*, ff. receptis arbitris, l. affectiones 5. ibi: *inhoneste circa meretrices*, ff. de donationibus, l. pronunciatum 46. §. mater familias, ibi: *quæ inhoneste vixit*, ff. de verborum significatione, vbi notat Alciatus n. 10. Latiùs Rebuf. colum. prima, facit caput primum in fin. ibi: *quam inhoneste multos admittat*, de ijs, qui filios occiderunt.

9 Ad secundùm sic respondeo, commissionis intentionem peccatis noluisse occurrere, quæ maiorem irreuerentiam exhiberent in pœnitentiæ Sacramentum.

10 Sed ea solùm fuit Pontificis mens, vt irreuerentia, & peccata, quæ frequentiùs obuenire solebãt, penitus abolerentur, vt vides ex motiuo in constitutione expresso, quo ductus summus Pontifex sic instituit. Auctoritati etiam Francisci Pegnæ sic respondeo; illum nempe loqui non de speciali commissione, sed de Inquisitorum generali illa potestate, quà inquirunt de suspectis. Ob idque sic intelligẽdum esse iuxta suprà dicta in quęstion. 2.

10 ***Immunditiem quandã huic Sacramenti vinculo magis contrariantẽ***, a Baptis. Corrad. in casibus conscientiæ, casu 151. versic. dicitur, fol. 298. & casu 13. in addit. refert verba Ledesm. ad 3. p. quæst. 56. art. 2. vbi additio subiungit.

11 Quod vt fœminę debent magnam reuerentiam confessarijs iure diuino, ita ipsi tenentur specialiter cũ illis munditiam seruare, & non est idem de alijs peccatis, sicut in peccato immunditiei. Nam in peccato isto est quædam immundities, quæ magis cõtrariatur huic vinculo; hæc Corrad.

12 Ego aduerto, quod in

in hoc Sacramento confes-ſor peccatorem tanquam filium ſpiritualiter parturire debet, ad Galat. 4. *Filioli, quos iterum parturio*. Si ergo purus & ſpiritualis partus in ſpurciſsimum, & carnalem conuertatur, offenditur directe huius lauacri, & generationis puritas, quæ indecentia non tam in reliquis committitur peccatis: nam peccatum impuritatis præ cæteris maximam affinitatem per ſe cum hæreſi habet, ex D. Chryſoſtomo in illud Apoſtoli habẽtem autem, *Impoſsibile eſt*, inquit, *Impoſsibile profectò, ſi vitam impuram habeas, in Fide non vacillare*, quid ergo ſi hæc impuritas in puriſsimo Sacramẽto exerceatur? augebitur vacillatio. Ac per conſequens præſumptio maior ex hoc, quam ex alijs reſultabit peccatis.

13 Sic alias poſt pœnitentiam de peccato etiam hæreſis, licet mox communicare, non ita poſt pœnitentiam de peccato carnis, ſi credimus D. Ioã. Climac. in Canon. Apoſtolorũ, gradu 15.

14 Peccatum enim hoc eſt magnæ adhærentiæ ex D. Gregor. 31. moral. cap. 31. D. Thom. 1. 2. quæſt. 75. art. 5. cætera enim peccata, licet in pænitentiæ Sacramento, aut circiter aperiãtur, ſunt veluti tranſitoria, & extrinſeca, hoc verò ita adhæret, & ineſcat, vt ſemel admiſſum contagioſam ſcabiem in magnum animarũ periculum, & damnum relinquat. Meritò ergo in hoc ſolo, quia frequentius & periculoſius, & mens & conſtitutionis ratio verſatur.

15 Sic licet pater cum filijs homicidium, furtum, vel ſimile communicet ſcelus, non tantùm paternitatis, & filiationis vinculum offendit directe, quantum ſi carnaliter ſeſe cum illis immiſceat; eodem modo cæte

ra peccata non opponuntur directe reuerentię Sacramẽto,& confessori debitæ, nec spirituali generationi, nec speciali prohibitione interdicuntur, vt aliàs aduertit Sanchez lib.7.de matri. disput.55.nu.5.ad 4.

16 *Ad peccata qualibet,*[b] licet in confessionis Sacramento prouocans pœnitentẽ ad diuersa à carnis illecebris scelera, non incidat in nostri breuis pœnas,acriter tamen,& seuerius puniri debet,quam si diuerso loco,& tempore de illis perpatrandis agat,ex Dionysio de Frãciscis consi.43.num.7. apud Ziletum, volum.2. de quo viden.nu.sequent.

17 Ibi: *Hic respondeo,* c Hæc Pegnæ sententia dubia videtur, ex resolutis in hac quæstione,forsitan defendi posset,quando confessor solicitat pœnitentem ad eadẽ peccata quæ confitetur, veluti si sortilegum se fatetur, confessor autem ab eo petat, vt se doceat & similia, tunc enim practicanda videtur Pegnæ opinio, & inter hanc solicitationem, & nostram discrimen erit, quod in hac necesse est occasionem ex peccato confesso accipere,& procedit suspicio de Fide, dum medicus loco medicamenti venenũ præbet. In illa verò ad turpia siue confessor ex confessione peccati occasionem aucupetur,siue nõ, alias enim amplectenda est sententia, de qua in præced.n. Fundamentum namque Pegnæ falsum est,non enim non leuis suspicio de Fide,ex ea solicitatione insurgit,vt resoluimus quæstione 2. numero 45.

SVMMA-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

AFFIRMATIVA pars num. 1.
Verba scripta frequentioris vsus gratia non mutant in alijs iuris dispositionem num. 1.
Fæmina solicitans in confessione incidit ex Paramo numer. 2. contra num. 3.
Differentia inter sacerdotem, & fæminam solicitantes num. 4.
Resolutio quæst. num. 5.
Confessor solicitatus à fæmina non tenetur denunciare fæminam solicitantem num. 5.
Peccata in confessione commissa sub sigillo continentur num. 6.
Confessor à fæmina solicitatus, si consentiat an incidat in breue num 8. quid si consentiat, ne à fæmina infametur nu. 9. quid si somno sopitam, aut paroxismo, arte, vel morbo comprimat num. 10. quid si morbo comitiali laborantem comprimat n. 11.

QVÆSTIO IX.

Vtrum in confessione solicitatus à fæmina confessarius, teneatur de tali hac ad Inquisitores deferre.

1 ET pro parte affirmante ingeri potest aliqua dubitandi ratio; quia superiùs dicebamus nomen aliquod in lege positum ob vsum frequentiorem, non similia, quæ rariora sunt, excludere. Sentit glos. in Clem. 1. de rescriptis, verbo *præsidentes*, quam ibi sequuntur Doctores ex Felin. cap. nonne n. 5.

versi.fallit 5.de præsumptionibus.Costa cap.si pater 1. par.verbo, si absque liberis nu.28. Ex multis celebrem tradit Velascus tom.1.consi. 8.num.2.

2 Facit deinde, quia solicitans fœmina confessarium æque Sacramentum lædit,atque confessarius, cũ solicitat. Ergo & solicitatrix,& solicitator Inquisitorum iurisdictioni æquesubijciuntur.Hinc libet Paramo opinionem tueri dict.q.10. in fin.versi.at ne omnino.

3 Nihilominus tamen esto totus à contrarie opinãtibus,qui talis fœminæ tale peccatum non nostræ constitutionis esse asserunt. Primò quia in confessores lex tota directè fertur; quos nõ solùm nominat frequentioris vsus ratione,vt supponit dubitandi ratio, sed per se tantum de illorum audacia, & iniquitate directè tractat ad illud vergens,vt corrigãtur,se recipiant in meliorẽ frugem; vt videbis ex toto proœmij contextu atque ex verbis infrà:*contra omnes, & singulos sacerdotes, tam sæculares,quam quorumuis ordinum, etiam exemptorum*.Atq;ibi *sacerdotes*,verbum põderabis, quod omnino absolutum est.Atquî inter confessariũ, & pœnitentem multum interest.Propterea sub confessario non comprehendes pœnitentem, neque sub alterius nomine alterum intelligi fas est.Ergo constitutio solum agit de sacerdotũ peccatis,ommissis alijs quorumlibet.

4 Secundò, confirmari videtur hæc opinio multiplici dissimilitudinis, & diuersitatis ratione:tum quia de fœminis illud rarum est, & inauditum,quod inhumanis legibus non ita considerari solet:tum quia Sacerdotum peccatum longe grauius,periculosius,nocentiusque est.Præterea maior è sacerdotibus pollutæ doctri-

Digitized by Google

næ oritur suspicio, quos obligat vera, & seuera doctrina, diuinus status, qui fœminis non nunquam propinant mortifera verba, merum venenum suadentes, turpia ipsis licere, contemptis conscientiæ stimulis, vt tandem libidini satisfiat. Quod de fœminis respectu sacerdotum nũquã præsumi potest.

5 Vnde manifeste infertur cõclusio, solicitatum sacerdotem non teneri de fœmina denunciare solicitante; quia neque hoc præcipit constitutio, neque Inquisitorum præceptum constitutionis virtute latum ad hos extenditur. Est enim intelligendum iuxta constitutionis sensum. Præterea neque conueniens erat hoc imponi confessarijs arctissimo secreti sigilli præcepto constrictis: quia & si verum habeatur, sigillum hoc perse obligare, vt peccata tantum celentur à pœnitente dicta, non autem ea (vt sic dicam) concomitanter in confessione, & sub confessionis velamine commissa.

6 Verumtamen quia redigi in has tales angustias cõfessarios periculosum esset, securius est absolutè secretum: peccata enim in confessione commissa contineri possunt sub sigillo, veluti sub principali accessorium. At discernere difficile est, quando sigillum in his obliget, vel non obliget. Ergo non verissimile est tale præceptum imponi sacerdotibus, neque teneri de fœminis solicitantibus denunciare: Atque ita tenendum esse à me rogatus respondit D. Franciscus Suarius.

7 Adductum pro contraria parte primum fundamentum ex nostro primo resolutionem sumit: secundũ autem ex secundo.

ANNOTATIO.

8 Quid si confessor à fœmina solicitatus cõsentiat, & ad copulam, inhonestosve

ve alios deueniat actus, an habeat locum breue videtur quod sic, vt resoluit Iacob. à Graphis consi.7. à numer.8. de pœniten.& remiss. vide tamen quæstion.11. numer.11.

9 Quid similiter si vocatus ad ægrotantis confessionem ab ipsa solicitetur minas fundente, ni in copula consentiat, se exclamaturam vim ab illo sibi inferri, ad quã infamiam euitandã cõfessarius in actu venereo consentiat, in quo dubio licet confessarius Iosephini exempli oblitus peccet ex tex. in cap. sacris, de ijs, quæ vi. Non tamen erit locus nostræ constitutioni ex traditis per Graphis dict. consil. 7. num.1.

10 Quid tandem si confessarius fœminam non solicitet, sed porrecto poculo amatorio in somnum incidat fœmina, quo sopitam illam agnouit Iacob. à Graphis consi.17. à numer.2. de pœniten.& remiss. breui cõprehendi sentit. Ego distinguerem, aut enim confessor poculo, vel arte aliâ procurauit, vt fœmina amore ipsius confessarij caperetur, ipsumque solicitauerit, ni consentiat, obseruanda erit conclusio illustrissimi auctoris in præsenti num.5. Si consentiat. Recurrendum erit ad quæst.11. aut somno graui laborantem cõfessoris artificio oppressit in ipso confessionis actu, aut proxime, vt supponimus, & in hoc euentu nescio, quo pacto sit locus constitutioni, fœmina namque somno sopita copulam non sentit, vnde delationi locus esse nequit, confessarius verò se ipsum prodere nõ tenetur, vt infra quæst.21.n.2. licet si crimen probetur per confessarij confessionem, breuis pœnas dabit. Quod amplio ad fœminam peccata expiantem, & repente paroxismo correptam confessa-

rij

rij arte, & à cōfessario compressā, quia in his omnibus datur solicitatio ex parte cōfessarij, si non verbis, at ipso facto.

11 Vnde cōtrariū dicerē, morbo comitiali laborante cōprimat, vnde Graphis resolutio indistincte in nostra specie locum nō habet, agit enim casu, quo cōfessario solicitāti, turpiave exercēti facultas cōfessiones excipiēdi ipso iure adimitur, quæ pœna etiā locū obtinet in eo, qui poculū porrexit, aliudve procurauit ad copulam quocunque tempore, & loco cum filiabus spiritualibus exercendam.

SVMMARIVM.

BREVE in solicitantes non obligat per se ad denunciandum, nisi ex Inquisitorum præcepto n. 1.

Nullus tenetur ad denunciandum, nisi probare possit nu. 2. & 8.

Denunciare non tenetur quis, si sit in dubio aliquem esse hæreticum, n. 3. & 9.

Denunciare an teneatur impedimentum matrimonij, qui illud probare nequit, n 3. & 9.

Hæreticus occultus non tenetur se prodere Inquisitoribus, nume. 4. & 11

Fœmina solicitata etsi veniat in actum turpem, denunciare tenetur solicitantem, n. 5. 6. & 10.

Manifestare tenetur quis crimen in tertij, & reip. damnum superiori præcipienti, n. 7.

Clem. 2. de hæreticis circa denunciationem, n. 8.

Denunciatio solicitata contra solicitantem an sit iudicialis, dici-

turque Inquisitoribus tanquam patribus, n. 12.

Fœmina solicitata denunciare tenetur, etsi solicitationem probare non possit, imo et si certo sciat se solam fuisse solicitatam, nu. 13.

Denuncians hæreticum, vel de hæresi suspectum licet non probet, non tenetur talionis pœna, n. 14.

Denunciator ex consuetudine probare non tenetur, præcipue si ex officio, aut in bonum publicum denunciet, nisi sint delator[es] numer. 15.

QVÆSTIO X.

Vtrum si fœmina solicitata veniat in actum teneatur tamen de solicitatore ad Inquisitores referre.

1 PRÆIT quæstionem admonitio, nullam in hoc decreto fœminis, aut à confessarijs solicitatis personis obligationem imponi de confessoris delicto denunciandi; sed Inquisitorib' solum facultatem concedi de illis inquirendi, talis peccati turpitudine notatis. Vnde ante factam ab Inquisitoribus Inquisitionem non tenetur denunciare solicitata persona. Ergo Inquisitorum officij erit, quemque denunciandi onere adstringere, vti Castella obtinet. Neque dubium est, quin eadem huius Regni Inquisitoribus sit facultas, ex Decreti, vel ex generalis potestatis vi, qua possunt inquirire de suspectis in Fide, iuxta dicta in 2. & 3. quæst. Atqui tam fœminæ, & alij quicũque sciẽtes de tali hoc crimine quocumque modo tenentur sub ex-

com-

communicatione adire Inquisitores, reos indicaturi. Quod vides ex excommunicatione supra hanc rem meritissimo lata Maij die 13. anno Domini 1610.

2 Atqui ratio hæc est sciens dubium: ad denunciationem nullus tenetur, quã probare non potest. Docet Rosella, verb. confessionis celatio numer. 13. in fin. Angel. verb. confessio 8. nu. 22. Henriquez multis alijs citatis lib. 13. cap. 18. num. 3. & est glos. verb. proferatur in extrauag. 1. de sentent. excomun. inter cõmunes Clem. 2. de hæreticis versi. quod si taliter, ibi: *vt ea probare valeant*. Consonat tex. in c. plerumque 2. quæst. 7. & in cap. placuit 6. quęst. 2. Quod etiam ad crimen hæresis extendunt post alios Palat. in rep. cap. notab. 3. §. 26. nu. 9. Villadiego de hæret. quæst. 10. num. 7. Repert. Inquisit. verb. denunciato, versi. generale post med. & in crimine læsæ Maiestatis, probat Bald. quem alij sequuntur, vt per Nauarr. in cap. inter verba, conclusione 6. n. 388. per Menoch. de arbitrat. casu 355. Ergo cũ fœmina solicitationem probare nõ possit, similiter nec de illa denũciare tenebitur.

3 Facit secundo Nauarri doctrina consil. 3. de hæreticis, incipit: *dubito*, qui asserit, minime quem teneri ad sanctum Officium denunciare, si in dubio sit aliquem hæreticum esse, vel cum è signis sic suspicans, quod tamen probare non possit. Atque sic confirmatur, quia si matrimonij iudex sub excõmunicatione iubeat inter contrahentes obstaculum patefieri, patefacere non tenetur, qui testibus illud probare nequit, vt aliqui habẽt, quos refert, & supplementum sequitur Gabrielis dist. 28. quæst. 2. artic. 3. prout illos refert Sanchez lib. 3. de matri. disput. 13. num. 1. Ergo

Digitized by Google

go à simili in nostro hoc casu.

4 Facit tertio Diui Chrisostomi illud: *Non tibi dico, vt te prodas.*[a] Refertur in c. quis aliquando post principium de pœnitentia, dist. 1. ex quo tex. infert D. Thom. 2. 2. quæst. 69. articul. 1. vt ex illo, atque Soto colligit, & tuetur Rojas de fauore Fidei singul. 3. num. 35. & docuit Simanc. expresse ante illum de Cathol. cap. 42. n. 13. hæreticum occultum se ipsum prodere, & denunciare non teneri. Verum tamen si cõfessarium mulier deferat Inquisitoribus, forsan sacerdos reus deprehensus inter purganda peccata, ipsam fœminam peccati adiutricem significet, ergo numquam vllo modo talis fœmina denunciationi obligatur.

5 Dico tamen posse Inquisitores fœminas ad denunciationem obligare, licet confessorum libidinem adimpleuerint libentes, atque sic in intelligẽdum præceptum, si absolute latum, est, & sine restrictione, quia æquum est, & exerceri potest immaculato exercentis honore: fœmina enim sic peccans cum confessario, peccatum suum non aperire tenetur, tacere potest, neque interrogari debet. Quod si autem suum crimẽ simul patens fecerit imprudens, siue libens dicat ad interrogata respondens; propterea nec punienda, nec infamanda est vt constat ex posito fundamento.

6 Vlterius, & secundo probatur, quia æqua lex semper obligat in cõsciẽtia, quando adimpleri potest sine adimplentis incõmodo. Sed fœmina celando crimẽ suum (vt supra diximus) potest solicitantem palam facere. Ergo ad id faciendum obligatur. Atque sic confirmatur, quia ante fœminę cõsensum actui turpi, iure poterant Inquisitores denunciatio-

nationem ad se vocare, possunt eodem iure post fœminæ consensum. Ergo à fœminis turpem actum habentibus cum confessarijs, confessarios ad Inquisitores denũciari posse clarum est.

7 Probatur tertio, quia tenetur quis sub mortifera culpà, imo sub excõmunicatione, quę iã lata est, crimen manifestare: quia manifesta re præcipiẽti superiori crimen alicui tertio dãnũ inferens quilibet obligatur, teste Diuo Thom. 2. 2. quæst. 70. art. 1. ad 2. quem omnes sequuntur ex Sanch. dict. disp. 13. nu. 2. in principio. Ergo a fortiori peccatum aperias bono publico, & toti Reip. damnum importans, vt docet ibidem idem Diui Thom. Atque hanc opinionem esse tenendam consultus mihi respondit D. Franciscus Suarius.

8 Huic retentæ opinioni non obstant in contrariũ suprà allata. Est enim respõsio ad argumentum primũ, illud in publica, & iudiciali procedere denunciatione tendens maxime in criminis vindictam, in qua denũcians partem se facit, probationem offerens: licetque in illa subscriptio talionis penę nõ requiratur, in cæteris tamen accusationis locũ subintrat, de qua agitur in L. ea quidem, C. de accusat. iuncto cap. 2. eodem tit. per quam, vt quis non tenetur ad accusandum, si crimen accusanti improbabile sit ex Diuo Thom. 2. 2. quæst. 68. art. 1. & ibi Caeta. Sot. de ratione tegendi memb. 2. q. 5. conclusi. 1. Sic nec ad denunciandum. Longe aliter est in denunciatione, quæ maxime tendit in correctionem, & spirituale bonum. b Hæc enim Prælato, veluti Patri indistinctè facienda est; quia fieri potest, vt idem interroganti peccatum peccator, vel dicat, vel suffusus rubore, legitime ab eodem mo-

nitus emẽdetur. Nec obstat dict.Clement.2 . de hæret. quæ non agit de denunciatione hæresis, verum de Inquisitoribus in officio delinquentibus, in qua cessant adductæ rationes.

9 Nauarri autem doctrina solubilis est, si tantũ procedere dicatur, quando quis crimen suspicans sub odoratur: non autem quando certò scit à visu, vel ab alio quolibet corporeo sensu, vel saltem ab aliquo percipit fide digno. Probat elegãter ipsemet Nauar.dict.consi.3.n.1. Ad confirmationem respõdemus, esse verissimam contrariam opinionem, vt per Couar.in 4.Decret.2 . per c. 6.§.10.num . 21. Gutier.lib. 1.canonic.cap.11.num . 27. Tradit ex multis Sanchez dict.disput.13.nu.2.ad fin.

10 Ad argumentum tertium, respondetur ex nostro primo fundamento , quo supponimus, posse mulierẽ denunciationem facere sine sui nominis iactura ; atque si casu de crimine dicat, nullam ex dicto sibi oriri posse obligationem, aut infamiã, neque ab Inquisitoribus ob id puniri posse. Adde in simili Nauar.consi . 5 . de hæret.n.4. incipit est pœnitẽs.

ANNOTATIO.

11 *Non tibi dico, vt te prodas,* [a] adde Gutierr. libr.1. can. quæstio. cap.11. nu.40. vide quæ resolui q.21.

12 *Longe aliter est in denũciatione, quæ maxime tendit in correctionem, & spirituale bonum,* [b] sentit illustrissimus, quod hæc denunciatio, qua fœmina solicitata defert cõfessarium, nõ est iudicialis, nec in criminis vindictam, sed in correctionem, & emẽdam, diciturque Inquisitoribus tanquam patribus, vt prodesse, non nocere possint, indeque soluit primum argumentum, quare in hoc crimine denunciare teneatur fœmina, licet illud probare non possit contra resoluta

luta ab eodem num. 2. Ego verò puto hanc denunciationem iudicialem esse, & deferri fidei censoribus, nō tanquam patribus, qui prodesse, hoc est paternè corrigere, & secretè, sed tāquam iudicibus, qui nocere, hoc est, iudicialiter punire debent, vt cōstat ex breui, nosterque auctor agnoscit q. 24. de quo est text. optimus in cap. hoc videtur 12. q. 5. ibi: *Si indicet talibus, qui magis possunt prodesse, quam obesse, siue ad corrigendum eum, siue ad Deum pro illo placandum, si & ipse cōfessionis adhibeat disciplinam*, explicant D. Tho. 2. 2. quæst. 33. art. 8. ad vltim. Nauarr. in cap. inter verba, corol. 66. nu. 289. Hispane, Latine vero nume. 386. Gutierr. lib. 1. canon. quæstion. cap. 11. num. 21. cum sequentibus.

13 Cōstituo enim, quod quanquā fœmina illud probare non posit, denunciare tamen tenetur, vt bene concludit auctor num. 7. imo & si fœmina certo sciat se vnicam esse, quæ solicitata fuerit, denunciare tenetur, non quia forsitan, & aliæ quoquæ solicitatæ reperiri, & dari possint, vt putat Lucius in summa summarum, cap. 24. num. 10. sed esto illa sola solicitata fuerit, quia in criminibus hęreseos, hęresimque manifeste sapientibus tenetur quis reuelare, etsi secreto sibi soli notus sit reus, vt cum Castro resoluit auctor infra quæst. 18. n. 13.

14 Quia sufficit si dicat denunciare, se zelo Fidei, vel timore pœnæ contra nō reuelantes comminatæ ex directorio Inquisit. 3. part. rubric. de secundo modo procedendi in causa Fidei per denunciationem, n. 68. in princip. vbi Peña comment. 15. versi. his per actis. Farinac. de hæresibus, quæst. 185. nume. 71. & ideo non fit reus talionis, si non probet, Henriquez in summa post

Na-

Nauarr. Simanc. & alios lib. 5. de pœnitentia, cap. 10. §. 11. in fin. Paramo libr. 3. de origine Inquisit. quæst. 8. n. 22. Farinac. dict. num. 71. nisi de calumnia appareat, ex Paramo numer. 23. Farinac. 71.

15 Eo maxime, quia de consuetudine denunciator non tenetur probare, quod denunciat, vt post Bald. & alios testantur Mascard. cõclus. 505. nume. 2. Farinac. d. num. 71. Forsitan tamen horum sententia locum habet in eo, qui ex officio, vel non ad interesse, sed in bonum publicum denunciat, quia is probare non tenetur ex communi, de qua per Farin. 1. tom. quæst. 16. num. 16. cũ sequentibus, vbi limitat in delatoribus, hoc est, *spias*, per l. cum patronum, §. 1. ff. de iure patron. quia semper probare tenentur, aliàs pœnas dabunt.

SVMMARIVM.

Delinquens non effugit pœnas, si probet se illectum, nu. 1. 12. & 26.

Solicitari ab alio qui passus est, veniam non meretur, num. 2. & 8.

Confessarius solicitatus si consentiat, an hæresis suspitionem incurrat, n. 3. 5. & 9.

Negatiua pars suadetur, n. 4.

Solicitatio scandalosa est materia iurisdictionis Inquisitorum, numer. 4.

Qui casu non consulto crimen committit leuius punitur, n. 4.

Suspitio hæresis non reperitur in confessario solicitato, si consentiat num. 5.

Abor-

Digitized by Google

Aborsum procurans non incurrit pœnas bullæ, si imprudencia abor-sui causam det, n. 6.

Fr. Suarij opinio, n. 7.

Confessor solicitatus si consentiat, an incurrit breuis pœnas, nu. 7. 12. 15. & 17.

Clem. 1. verb. scienter de consanguinit. n. 7.

L. qui cum vno, § qui[illegible]lium, ff. de re milit. n. 8.

Sacramenta à parato recipere dupliciter distinguitur, quando sit peccatum n. 10. & 17.

Solicitatio si à fœmina, & confessario inuicem fiat an breuis locus sit, n. 11. & à num. 18.

Sodomitans consentientem, & allicientem punitur, n. 12.

Pœna solicitanti ad copulam imposita, à fortiori comprehendit copulam consummantem, n. 13. 17. & 20.

Confessarius audiens turpia si in polutionem incidat inuitus, non peccat, nec ab opere abstinere debet, nu. 11. meritumque regulariter habet num. 14. & 25.

Confessarius tenetur fœminam repellere solicitantem, n. 15. & 19.

Solicitatio per oscula, amplexus, vel alias sunt præambula ad copulam, nu. 16.

Pudicitia per oscula, tactus, & signa venereorum læditur, n. 16.

Castitas per copulam læditur, n. 16.

Peccatur per castitatis plus, quam pudicitiæ offensionem, n. 16.

Breue contra solicitantem, à fortiori comprehendit consummantē, n. 16. declaras n. 24.

Confessarij, & pœnitentis cooperatio æquè offendit Sacramenti puritatem, n. 18.

Bulla meminit solicitationis ex parte viri ob frequentiam, nu. 19.

Solicitatio ad turpia regulariter à maribus incipit, n. 19.

Solicitatio sufficit, licet effectus non sequatur, n. 20.

Confessor si fateatur copulam in actu confessionis, fuisse tamen à fœmina solicitatum, ea contrarium firmante, cui credendum? num. 21. & 25.

Confessio cum sua qualitate est accipienda, etiam in delictis, saltem ne ordinaria pœna confessus puniatur, n. 22. declaras numer. 25.

Confessarius si dicit se solicitatum, an e[illegible]at breuis pœnas nu. 23. & num. 25.

Confessor si solicitatus consentiat, non subiacet Inquisitoribus, numer. 24.

Bulla contra solicitantes armatur in solicitationem à confessario prouocatam, n. 25.

Actus simpliciter prohibitus comprehendit etiam illum, qui allectus fuit ad ipsum perpetrandum, n. 26.

QVAESTIO XI.

Si mulier tacitè, vel expressè confessarium solicitarit libidinosum animum prius significans, arripiens postea ipse confessarius turpem occasionem turpem actum exerceat: vtrum talis casus spectet ad Inquisitores.

1 PROXIMAM ſuperiorem quæſtionem hæc altera inſequitur agnata, quæ variè à varijs non indoctis controuerſa eſt. Partem cuius affirmatiuam ſic tutantur aliquot, ijs innixi fundamentis. Quia pœnas fugere à lege ſtatutas nemo poteſt vllo

vllo modo, si causetur, a ac probet, se illectum, & commonefactũ aggressũ crimina, nempe, aliquem occidisse, furtum fecisse, & sui præcipium, & alia perpetrasse id genus peccata, suadente, & persuadente quouis altero. Ergo non excusabitur sacerdos per factam sibi à fœmina solicitationem ab Inquisitorum censura, & supplicio.

2 Facit secundò, pro opinione, textus, qui lucem rei præbere videtur, in l. qui cum vno, §. qui filium, versi. qui enim, ff. de re militari; vbi Iurisconsultus Arrianus, post statutas pœnas, quas incurrunt desertores militiæ, & desertorum solicitatores, vlteriùs progreditur de illis quærendo, qui non solicitantes, solicitari tamen passi sunt. Atque sic ille: *qui enim se solicitari ab alio passus est, veniam non meretur*. Ergo à simili, confessario venia denegabitur, qui solicitatus à pœnitente fœmina miserè annuit. Quem textum meminit Rebuf. atquè ex illo colligit hanc conclusionem in l. quibus 57. col. 7. versi. solicitari, ff. de verborum significatione.

3 Tertio, faciunt constitutionis verba aliquot, ibi: *Grauiorum peccatorum mole eas onerando, & in manibus diaboli tradendo in diuina Maiestatis offensam & animarum perniciem, ac Christi Fidelium non modicum damnũ*. Atque infrà: *Sacramentis à Christo domino nostro institutis abutantur, aut illis iniuriam faciant*. Quæ verba rectè confessario applicari possunt, qui illectus à pœnitente fœminà obscænum adimplet actum. Ergo si confessarius non obstet solicitationi, imò æstuanti fœminæ morem gerat, per sacrilegium hæresis suspicionem incurret. Quæ opinio Paramo placet dict. q. 10. in fin. versi. atne omnino.

 4 Sen-

4 Sententiam priori contrariam alij sic probant; primò, quia iurisdictionis Inquisitorum est scandalosa solicitatio, seu illa, quà fœminam prouocat confessarius, quæ causa est, vt fœmina peccet. Hic autem non datur scãdalosa solicitatio, sed merus in libidine consensus, & societas. Ergò talis confessor nequaquam dici potest pœnitentis solicitator. Roboratur fundamentum, quia qui casu, non autem consultò crimen committit, debet puniri leuiùs. Tradit ex multis Tiraquel. de pœnis temperandis, causâ 13. Maxime si preces interueniant, & blanditiæ, vt habes per eumdem Tiraquel. causa 37. quæ fortiores sunt, & quasi furoris incitatrices si ab amore sint, vt idem latiùs docet causa quarta.

5 Secundò, nullam videtur dari omnino in tali sacerdote malę doctrinæ suspicionem, cum commissus error manifeste ab infirmitate, & oblatà in castitatem occasione exoriatur prorsus, ac sine Sacramenti errore. Ergo legis hui⁹ nec mẽs, nec verba hoc tale delictum comprehendunt.

6 Faciunt tertiò in simili Doctores, constitutionem exponentes in procurantes aborsum, latam à sanctissimo domino Sixto V. quæ sic incipit: *effrænatam perditissimorum hominum*, qui docent non teneri quem pœnis à prædictà constitutione statutis, si ex imprudentià quadam, non ex iniqui animi obstinatione causam det aborsui: quia vox illa, *procurauerit*, non id solùm postulat, vt sequatur, sed vt procuretur aborsus. Tradit Graphijs par. 1. decis. lib. 2. cap. 63. num. 9. Viuald. in explanatione dict. Bullæ à nu. 13. Ergo voces illæ *prouocare, & allicere* non verificantur, si fornicari aggrediatur confessarius solicitante fœminà

na:Sed id requirunt, vt ab eodem eadem prouocetur, & alliciatur.

7 Quam quęstionem puto non capiendam vna manu, ſed à priori diuerſam poſteriorem ſententiam libens amplector. b Atquè interrogatus reſpondit certiorem eſse, & veriorem doctor Franciſcus Suarius. Neque illa pro contrariâ parte retenta, & adducta fundamenta reluctari poterunt: Reſpondetur ad primum, longum dari diſcrimen inter vtrùmque caſum. Quando enim lex crimen committentibus pœnam imponit, parum refert ad ſupplicij leuamē, ſi perſuaſus quis illud committat. Si autem imponat prouocantibus, & ſolicitantibus, etiamſi homo reus fiat, fractus ſtimulante alio, infirmitati occūbens, non id ſufficiens erit ad inferendam pœnam, vt in 1. & 3. fundamentis probatum fecimus. Iuuat Clement. pri. & ibi gloſ. verbo; *ſcienter*, de conſanguinitate, & quæ circa illam tradit idem Suarius de cenſuris diſput. 23. ſect. 5. à n. 21.

8 Ad argumentum autem ſecundum ex tex. in l. qui cum vno, verſicul. qui enim, reſpondetur, in caſu procedere, de quo loquitur ipſe textus; quando nempe filium ſuum pater ſubtraxit militiæ belli tempore, qui pater exilio multatur, & bonorum partis proſcriptione. At requiſitus iuuenis in deteriorem militiam datur, cum aliquantulum peccat, ſe ſolicitari permittens. Atqui tamen ordinaria pœna non punitur, militiæ deſertoribus ſancitâ. Agit de qua tex. in l. deſertorem, ff. de re militari. Quo in caſu ad opinionem noſtram, & in contrariam magis facit.

9 Tertiò deniq; ſatisfaciunt conſtitutionis verba, tum ex tertio ſuprà poſito fundamento, tum ex eiuſdē

Digitized by Google

constitutionis verbis, aperte ſignificátibus: non fornicarijs, ſed ſolicitátibus confeſſarijs pœnas imponi, ibi: *mulieres videlicet pœnitentes ad actus inhoneſtos, dum earum audiunt confeſsiones, alliciendo, & prouocando, ſeu allicere, & prouocare tentando.*

10 Verum quid, ſi adinuicem fiát ſolicitatio, à fœmina primò, à confeſſario deinde, ita vt mutuò pelliciant ad turpis actus complementum? Caſus quidem diſtinctione indiget. Dupliciter parare quis ſe poteſt in peccatum; primò ſic, vt actualiter venereum animum indicet ſiue expreſſè, ſiue tacitè; qui euentus eſt fœminis in proſtibulo merentibus: etiã eſt & in presbytero, de ſtatu cuius mortifero conſtat, quando actualiter venientibus omnibus Euchariſtiam miniſtrat, &c. vel habitualiter ſolùm, ideſt, quando concubinarius presbyter; vt venientibus miniſtret Sacramenta, deambulat per templum. Inter quos ſtatus, vel præparationes multum quidem intereſt. Illud enim ſic eſt de primo: quicùmque ad paratum acceſſerit, ſcandali peccatum non committit, vel nón cauſa eſt peccata multiplicandi, quantumcumque alioqui peccet meretrici cooperando, aut non peccet recipiendo Sacramẽta, quæ alter, niſi ego prior accederem, recepturus erat. Atqui de ſecundo ſic habe, maximum peccari peccatum, cum ex eo, quod Sacramentum petam, c cauſa ſim, vt numericè multiplicentur peccata.

11 Quibus prẹmiſsis, diligenter diſcutiendum eſt, vtrum fœmina, quæ prius & ſolicitauit, & prouocauit, eãdem libidinoſi animi ſignificationem ſemper retinuerit, an interruperit, manſeritque ſolùm turpibus actibus peragẽdis habitualiter diſpoſita. Quòd ſi extite

rit primo illo modo disposita, etsi posteà solicitetur à confessario, talis fortasse solicitatio non Inquisitorum iurisdictionis erit. Si tamen disposita sit secundo modo, Inquisitorum iudicium minime fugiet confessarius. Vtrumque probatur; quia sola, & omnis prouocatio scandalosa pertinet ad Inquisitorum tribunal. Sed non in primo casu, [d] in secundo datur scandalum. Ergò, &c. Atque confirmatur; etenim *prouocare, & allicere*, (quæ verba nostræ sunt constitutionis) manifestam indicant efficientem causalitatem, ad peccatum impellentem.

ANNOTATIO.

12 *Si causetur*, [a] vt de sodomita probasti, quæst. 6. num. 26.

13 *Amplector*, [b] contrarium arguis quæst. 9. nu. 8. Facit, quia si pœna solicitanti ad copulam, & turpia imponitur. Locum quoque obtinebit, si absq; solicitatione propria ad copulã deueniatur, indecẽtiæque ratio, Sacramenti iniuria, & abusus in hoc etiam casu versantur: meminit autem Pontifex solicitationis, quia regulariter via est ad consummationem præambula: si autem sine his preambulis turpia exerceantur, excusabis confessarium? excusa quoque si non à fœmina, sed à natura prouocante, dum obscæna, & turpissima excipit, commouetur, & ad venerem exercendã inflãmatur, quò quid absurdius, cum id ipsum constitutio damnet?

14 Imo maior in natura prouocante, quam in fœmina blandiente, & solicitante vis reperitur quoad propositum. In primo enim casu cõfessarius spirituum cõmotionem, & pollutionem inuitus pati tenetur. Cum eam reijcere nequeat, nec ab incæpto opere abstinere debeat,

debeat, ex traditis per D. Gregor. relatum in cap. 1. dist. 6. D. Thom. 2.2. quæst. 154. art. 5. Nauarr. in manu. cap. 16. nume. 6. Sanchez de matrim. lib. 9. disput. 45. n. 4. Salas 1.2. quæst. 74. disput. 6. section. 17. numer. 100. post infinitos quos congerit Pater Çumel 1.2. quæst. 74. art. 8. disput. 4.

15 Per contrarium vero dum in confessione, aut sub confessionis prætextu fœminam vafram, impudicam, & ad venerea tentantem audit, reijcere, & propellere tenetur, insistentem verò deserat, & aufugiat, quod sit nolit suæ consulere saluti, iam non pati, sed potius agere, & cooperari dicetur, vera ergo videtur Parami opinio relata ab auctore numer. 3. qui tamen in ea summi Pontificis oraculum desiderat.

16 Accedit, quia licet solicitatio per oscula, amplexus & signa sint præambula ad copulam, ex glos. verbo, propter in l. 1. ff. de extraordinar. crimin. P. Gregor. syntagmat. lib. 9. cap. 23. à n. 13. & pudicitia per oscula, amplexus, tactus, & signa venereorum lædatur, castitas vero per copulam, D. Thom. 2.2. quęst. 151. art. 4. plus peccatur in castitatis, quam in pudicitiæ offensione, ex Barbos. post alios in l. 2. par. 1. à num. 70. ff. solut. matrim. ac proinde statutum puniens solicitantem à fortiori consummantem comprehendit, præcipue in hac materia, cum maior iniuria consummatione, quam solicitatione inferatur Sacramento iuxta prædicta, vide tamen quæ resoluis infrà à n. 18. & à nu. 24.

17 *Petam,* c quando sit peccatum, vel non petere sacramenta à parato, prosequere cum Suar. tom. 3. de Sacrament. quæst. 65. dispu. 18. sect. 1. Hériquez in summa lib. 1. cap. 30.

18 Non

18 *Non in primo casu,* d in vtroque membro fidei censoribus cognitio, & animaduersio in confessarium admittenda videtur ex ijs, quæ congesi quæst. 9. num. 8. & hac quæst. à nu. 12. confessarij enim, & pœnitentis (si hoc nomen meretur) cooperatio æque offendit Sacramenti puritatem, cõfessariumque suspectum reddit, siue solicitatio non præcedat, siue à fœmina incipiat.

19 Constitutio autem solicitantis confessarij mentionem facit. Tum quia regulare est prouocationem ad turpia ab homine incipi, ex Tiraquel. l. 9. connub. nu. 110. ad quod alludit Ouid. 1. de arte amandi.

Conueniat maribus, ne quã nos ante rogemus,

Fœmina iam partes victa rogantis aget.

20 Tum etiam, quia sufficit ex parte confessarij solicitatio ad turpia, licet effectus non sequatur, vt breuis pœnis subijciatur. Quod si confessarius sine propria solicitatione ad copulam deueniat, Sacramenti puritate proculdubio abutetur, quę est constitutionis ratio, licet enim à fœmina prouocetur, tenetur ipse sui officij, & status memor id non admittere. Ne in Fidei suspicionem labatur: alias enim si ab ægroto contagioso se infici patiatur, meritas dabit pœnas, notauimus quęst. 6. nume. 26. sodomiæ scelus non excusari perpetrãtem etiam apud Ethnicos, qui in volentem, consentiẽtem, & prostitutum commiserit.

21 Quod si hæc valet euasio, frustrabitur constitutio fatente confessario turpia, per solicitationem tamen à fœmina inceptam, in quo dubio potius viro, & sacerdoti, quam fœminæ credendum videtur.

22 Confesioque cum sua qualitate erit accipienda,

da,ex doctrina glo.recepta, verb.ſi quidem, ad l. ſi quidem, C. de exceptionibus, reſoluunt Marant.6.par.tit. de confeſsione,nu.27.Boer. deciſ.339.numer.3.Franciſ. Marc.deciſ.439.numer.6.& deciſ.520.nu.4.part.2.Surd. deciſ.258.num.5. quæ regula procedit etiam in delictis,& his,quæ ſunt de genere prohibitorio. Quamuis enim in illis qualitas adiecta non liberet reum propter iuris prȩſumptionem illi reſiſtentem, attamen ordinaria pœna puniri nõ debet,vt in ſodomitante in lectu ſocium,& putante ſe ad fœminam accedere in facti contingentia defendit & obtinuit Anton. Gomez 3. tom. cap. 3. nu. 26.ſequitur Ioſeph.Ludou.deciſ. Lucenſi 19.nume.17.quem vide à nu.7.& generaliter Capici. deciſ.155.numer.11.Oſſaſc. deciſ.60.in fin. Theſaur. deciſ.13.num.7.Gabr.lib.7. de maleficijs,concluſ.19.num. 7.Galganeto de conditio. & demonſtrat.part.2.cap.1.q. 73.num.13. poſt alios Emanuel Mendez in praxi Luſitaniæ,lib.5.cap.1.num.44.

23 In noſtra ergo ſpecie cum non negetur delictum, vt ſupponimus, ſed qualificatum proponatur,ſi qualitas pœnam diminuit, & in propoſito iuriſdictionem à fidei cenſoribus abdicat,ex ſententia auctoris, abdicabit proculdubio ſemper, ſi confeſſarius prædicta qualitatis cautela vtatur in edicti eluſionem, & tunc punitio ad ordinarios transferetur, ex quibus opinio Parami probabilis videtur.

24 Quibus tamen non obſtantibus placet illuſtriſſimi opinio ex eo, quia breue in ſolicitãtem, quæ actio in ſolicitato deficit, dirigitur. Vnde licet grauius peccetur in copula,quam in ſolicitatione,non tamen pœnalis cõſtitutio agens de ſolicitatione, ad copulà extendetur,

detur, si consentiat solicitatus confessor, tunc enim valebit argumentum de solicitatione ad copulam à fortiori, quãdo vtraq; à cõfessario primo, & principaliter procedit. Secus verò si à fœmina incipiat, quia in hoc casu non reperitur totalis malitia ex confessoris parte, quã breue damnat, & punit.

25 Nec obstat confessio qualificata, quia regula illa locum habebit in qualitate accessoria, non verò in ea, quæ per se stat, & est diuersa, quæ separari potest à confessione, vt exemplificant & resoluunt Boer. & Marc. citati num. 22. Bart. Angel. Bald. & Fulgos. contra Salicet. in l. si quidem, C. de except. Abb. in cap. bonæ 2. numer. 29. vbi Imol. nume. 11. de postulat. prælat. & passim alij. Hæc autem qualitas in nostra specie non est accessoria, sed principalis, & distincta, & de illa tantùm & principaliter agitur, vtrũ scilicet confessarius solicitauerit nec ne. Nec etiã oberit argumentũ solicitationis, seu instigationis à natura, quia si hanc coadiuuet & amplectatur confessarius, dabit vtique pœnas, aliàs verò ipsa per se multoties & regulariter solicitato meritũ affert, prout resoluunt citati num. 14.

26 Quod autem diximus de sodomita, quod nõ excusatur ob complicis inductionẽ. Procedit in actu, qui simpliciter prohibetur, vt eleganter explicat illustrissimus auctor num. 7. in nostra verò specie ad incurrendam breuis pœnam deficit actus prohibitus, scilicet solicitatio.

27 Tandem effugere solicitantem fœminam optimum esset, sed si ex fragilitate assentiat confessarius, non excuso à peccato, quod argumentũ suadet, sed à pœnis breuis, quæ prouocantem persequuntur.

SVMMARIVM.

EPISCOPI, & Archiepiscopi dignitas, & excellentia, num. 1. & 14.

Sacerdotis nomine Episcopus comprehenditur, n. 2. & 13.

Inquisitores procedunt contra omnes personas, & an contra Reges nu. 3. & 15.

Episcopi hæretici accusandi, nu. 4.

Inquisitores non possunt procedere contra Episcopos hæreseos causa notatos, vel suspectos, num. 5. 6. & 25.

Inquisitores non procedunt contra Episcopos titulares, n. 7. & 26.

Inquisitores non possunt procedere contra nuncios, aut officiales Apostolicos, nu. 8. & 28.

Inquisitoribus licet dicta testium excipere cōtra Episcopos in causa Fidei ad Sedem Apostolicam remittenda, nu. 9.

Inquisitores possunt detinere, & carcerare Episcopos in causa Fidei, si fuga timeatur, quod procedit etiam in officialibus Sedis Apostolicæ, nu. 10 & 30.

Inquisitores possunt procedere contra Episcopos electos, non verò confirmatos, n. 11. & 31.

Cardinales Inquisitores cognoscunt contra Episcopos in causa hæresis, n. 12. contra nu. 32.

Dispositio, licet loquatur de Sacerdotibus, non comprehendit Episcopos, nisi specialiter nominentur, n. 13.

Inquisitores non possunt procedere cōtra Reges, & supremos Principes, n. 15.

Rex semper censetur exceptus, nu. 16.

Sūmus Pōtifex solus potest cognoscere contra Regē hæreticū, n. 17.

Impera-

Digitized by Google

Imperatores, Reges, supremique Principes edicto Inquisitorum quoad reuelandum subijciuntur, n. 18.

Inquisitores non procedunt contra reip. gubernatores, aliosuè magnates inconsulto generali Inquisitore, n. 19.

Non proceditur contra generales, & magistros ordinum, eodem modo, quo contra Episcopos, nu. 20.

Generalium ordinum magistrorum causæ maiores non sunt reseruatæ Sedi Apostolicæ.

Episcoporum causæ maiores reseruantur Sedi Apostolicæ, ex Trident. Seß. 24 cap. 5. n. 21.

Inquisitores non procedunt contra Magistros ordinum inconsulto generali Inquisitore, n. 22.

Inquisitores procedunt contra quoscunq; religiosos, & personas Ecclesiasticas etiam exemptas, consulto tamen supremo Senatu, vel generali Inquisitore, n. 23. & 24.

Episcopus titularis non habet oues, nec Diæcesim, & inde non ordinat familiarem post triennium, n. 27.

Episcopus ordinet familiarem post triennium.

Episcopus confirmatus gaudet priuilegijs Episcopo concessis, & ita dispensat in specie Trident. Seß. 24. cap. 6. n. 31.

Summus Pontifex solus cognoscit in causa hæresis contra Episcopos ex Trid. n. 33.

Cardinalibus Inquisitoribus generalibus in causa hæresis competit iurisdictio in Episcopos, cæterosq; prælatos existentes in terris Lutheranorum. n. 34.

Digitized by Google

QVÆSTIO XII.

Vtrùm Episcopi Inquisitoribus subiecti sint, si solicitàrint in confesfione.

1
Osset de quæstione liber integer cócinnari, ni occurrétia depellerem: libemus saltem, impellente promisso ordine, pauca loquens, & ad propositũ attinentia. Atqui de excelsa Archiepiscoporũ, & Episcoporũ dignitate, & excellētia a loquũtur diffusiùs Rodericus Zamorē. Episcopus in vitæ humanæ speculo lib. 2. cap. 10. Zechius de Republicà Ecclesiasticà titu. de statu Patriarcharum num. 4. & sequentibus, & de Prelatorum statu cap. 1. nu. 5. ad fin.

2 In hoc quæstionis vides affirmatiuam partem, quod valent Inquisitores in sacerdotes procedere, vel exemptos, in qualibet constitutos dignitate, & præeminentià. Ergo & in Episcopos, quos æquè comprehendas sub sacerdotum nomine, est textus expressius cap. sacerdos de officio iudicis ordin. Atque ibi, communiter adnotant periti canonum, Imola, Anania, Abbas in principio Cardin. oppositione 1. nu. 1. ad hoc textum adducens c. solemnitates de consecratione dist. 1.

3 Secundò, valent Inquisitores & in Reges, Principes, Duces procedere in Fidem peccantes. b Ergo à fortiori, & in Episcopos. Confe-

Consequentia apertè constat. Firmatur antecedens in c. vt officium, §. denique de hereticis lib. 6. ac tradit Eymericus par. 3. Directorij quæst. 31. & ibi notauit Pen. comment. 80. Carrerium citans de hæreticis n. 85. versi. item potest procedere contra quascùmque personas. Simanc. de Catho. cap. 34. numer. 32. Albert. in cap. 1. quæst. 7. nu. 4. Atque Paramus post illos lib. 3. q. 5. num. 24.

4 Tertiò, etsi non facilè accusari debeant Episcopi, à subditis maximè: iuxta notata in cap. cum P. de accusationibus, & Deciani plura responso 8. volu. 1. à nu. 2. Si de hæresi tamen suspecti sint, ab omnibus accusari possunt, vt statutum est secundo Synodo Rom. sub Pontifice Symmacho, Simãchasque refert de Catholicis cap. 24. num. 7. Cum ergo in re fidei nulli, præter Inquisitores, dentur iudices, quos apud fieri possit denũciatio. Atque Episcopi solicitantes suspecti reddantur iuxtà dicta quæst. 2. bene inferas posse in illos procedere Inquisitores.

5 Puto tamen certissimam contrariam opinionẽ, quæ expresse probatur in c. Inquisitores de hæreticis lib. 6. ibi: *de huiusmodi crimine*, scilicet de hæresi, *inquirere contra Episcopos nequeunt, aut eius prætextu procedere contra eos*. Ergo à fortiori non inquirent, si ipsi non omnino hæretici, sed de hæresi solũ suspecti sint. Notant doctores ibi, Repertorium verb. Episcop. versi. ad secundum. Villadiego de hæreticis q. 7. num. 15. Carrerius nu. 74. Calderi. de hæreticis cap. 8. num. 9. Prosequitur Siman. dict. cap. 25. nu. 7. post alios Pen. 3. part. Directorij, comment. 76. Locatus in opere iudiciali, verb. Episcopus num. 9. Rojas de hæreticis singul. 55. num. 2. c

6 Rei

6 Rei cuius ratio nō est Episcopalis status sola dignitas, vt habet glos. verb. expresse dict. c. Inquisitores; sed quia etiam in hoc scandalum est, & Diœcesis damnum, argu. tex. in cap. quia periculosum de sententia excommunicationis lib. 6. Insuper causæ grauitas, quę omnia cautißimè agendum monent, atque fore, vt generali qualibet commißione in quoslibet hęreticos non comprehensi, imò excepti censeatur Episcopi, eo quod exprimi oportuit speciali mentione, arg. tex. in l. item apud 15. §. ait prætor, versi. ea enim, ff. de iniurijs. Atq; ita necesse est, deferatur res priùs ad Apostolicam Sedem, cuius est diffinire Episcoporum criminales causas cap. accusatus cum sequentibus 3. quæstio. 6. capit. saluo cum sequentibus 9. quæst. 3. declarando, vt per Abb. & Felin. in cap. non potest de re iudicata, Simanc. dict. c. 25. num. 10.

7 Amplia primò idem intelligi de Episcopis, qui titulares nominantur. d Licet enim pastores agant sine ouibus, sine diœcesi præsules; e de quibus tex. est in Clemen. in plerisque de electio. Gomez de annali posseßore quæst. 47. versi. accedit. Cum tamen à Papa creentur, magnæque diœceses passim horum ope indigeant: necessariò dicas de horum talium criminibus consulendum summum Pontificem. Firmat post alios Simanc. dict. cap. 26. num. 12.

8 Secundò amplia, non posse similiter Inquisitores in Nuncios procedere, aut Sedis Apostolicæ officiales, f exemptos specialiter per nouam extrauagantem, cum Mathæus de hæreticis inter communes, tradit Albert. capit. 1. supra eodem quæst. 7. num. 4. Repertoriũ verb. Inquisitores in principio, Simanc. c. 34. num. 36.

Peñ.

Digitized by Google

Pen.dict.comment.36.verſ. iam quod de Epiſcopis. Qui autem Apoſtolicę Sedis ſint officiales vide apud Cenedos 3.par.collect. 14. num. 1.& 2.

9 Limita primò, quòd licet Inquiſitoribus nefas ſit de Epiſcopis inquirere, fas tamen erit dicta teſtium excipere, ſeruare, Apoſtolicæ Sedi denuncianda. Sic diſponit text.dict.cap. Inquiſitores, ibi: *ſciuerint*, *vel inuenerint*, aliter enim, niſi per teſtium huiuſmodi depoſitiones non ſciunt, vel inueniũt probabiliter Inquiſitores. Aduertunt Villadiego de hæreticà prauitate quæſt. 7. num. 15. Simanch. de Catholic. cap. 25. num. 8. & in praxi hæreſeos cap. 8. numer. 2. Atque poſt Repert. Pen. tradit dict. commen. 76. verſi. monendi. Quod ante habuiſſe videtur Monachus dict. cap. Inquiſitores num. 3. g Iuuat eum, qui Iudex non eſt, poſſe in reum teſtimonia excipere ad proprium Iudicem cum elogio mittẽda l. 1. C. de exhibendis reis l. Diu. Adria. ff. de cuſtod. reorum l. 3. in principio, ff. de re militari. Aduertit Simanc. dict. numer. 8. Facit in ſpecie tex. in extrauag. cum Matthæus, verſi. volumus de hæreticis inter communes.

16 Limita ſecundò poſſe Inquiſitores Epiſcopos tenere, & detinere, ſi horum talium fuga, vel abſentia timeatur, dum ad Sedem Apoſtolicam, vel ad ſuperiorem legitimum deferuntur delicta: ſicut & eos detinere poſſunt, de quibus agit dict. extrauag. cum Mathęus, Villadiego dict. quęſt. 7. nu. 15. Reper. verb. Epiſcopus ver. ad 2. ſentit Simanc. cap. 34. numer. 82. Conducit regul. tex. in Authen. de defenſoribus Ciuitatum §. audient in principio collat. 3. Verũ cum generaliter vetetur Inquiſitoribus proceſsio in

Episcopos, atque grauiores criminales causæ, vel hæreticæ, Apostolicæ Sedi reseruari iubeantur, vt statuit, Trid. sess. 24. de reform. cap. 5. parcissimè hac facultate vteris, ne quod factum est in fidei amplificationem, fiat in ministrorum damnũ. Aduertit optimè Pen. d. cõment. 76. versi. cæterum.

11 Limita tertiò, habere locum supra dicta in consecratis solùm Episcopis, sed non item in electis, quos capitula elegerunt, vel alij, præterquam summus Pontifex, quos tales, antequam approbati, & consecrati sint, i nullus dicet Episcopos iuxta doctrinam glos. 1. in cap. 1. de religiosis domibus, Felin. in cap. eam te de rescriptis à num. 1. Selua de beneficio part. 1. quęst. 2. n. 31. Ac post Bertach. & alios notat Simanc. dict. tit. 26. num. 11.

12 Illud denique addam Romæ statutum à Pio Pontifice IIII. per extrauag. quæ incipit: *Romanus Pontifex* Anno Domini 1563. vt nempe colendissimi Cardinales, 1 in tota Christianà Republicà, generales Inquisitores in Episcopos animaduertere possent, & in alios quoslibet Prælatos, de quibus ibi: eosque moneant, citent, requirant, vt intra certum terminum personaliter compareant, idque sub grauibus pœnis in dict. extrauag. contentis, vt cum processus perfectus fuerit, sanctissimo D. N. referatur, vt debita, & iusta sententia contra tales promulgetur, quã extrauag. refert Pen. inter Apostolicas litteras fol. 128.

13 Adducta argumenta in principio quæstionis diluuntur facillimè. Primò sic respondemus, requiri, vt inquirant de Episcopis Inquisitores, expressam in commissionis Apostolicæ litteris mentionem, & si ipsi cõprehendãtur sub nomine sacerdo-

cerdotes, iuxta dictum cap. Inquisitores, quod non datur in præsentiarum. Sit ad secundum responsio, consequentiæ negatio, quia ob Episcopalis dignitatis excellentiam de Episcopis non cognoscunt Inquisitores, licet cognoscere possint de sęcularibus potestatibus. Ad tertium hoc erit, posse Episcopos accusari de hæresi suspectos, sed Inquisitoribus negamus obnoxios iuxtà supra dicta.

ANNOTATIO.

14 *De excellentia*, a De excellentia Hierarchiæ militantis Ecclesię, late Cassan. in Cathalogo gloriæ mundi 4.p. per totam, P. Fr. Hieronimo de Saona integro libro de la Hierarchia cestial, y terrena.

15 *Valent Inquisitores & in Reges, Principes, Duces procedere in Fidem peccantes*, b Primo constitue Inquisitores procedere non posse cōtra Imperatores, Reges, supremouse Principes, ex Deciano tom.1. criminal. lib.5. cap. 23. nu.7. Cenedo ad sextum collect. 14. n.2. & quamuis Eymericus direct. 3. par. quæst. 31. vbi Peña commentar. 80. ab illustrissimo citati, id non tanquam certum, sed velut tutius recurendū fore prius ad Ramanum Pōtificem existement, puto tamen de iure verius esse, tum ab rationes, quas adducit Peña.

16 Tum quia regalis persona semper excepta censetur in statutis, quæ ad inferiores diriguntur, iuxta tex. in cap. fin. §. nec aliquis de officio delegati, lib.6. ornāt ad varia Staphil. de literis gratiæ 3. part. signaturæ, nu. 62. Anton. de Burgos in cap. Ecclesia à nu.89. de constit. Cassan. in Cathalogo glorię mundi, p. 5. considerat. 24. nume. 202. Gonçal. regul. 8. Chancellar. in proœm. §.2. nu.37. Cabed. libr.4. diuers. cap. fin. nume. 7. & in specie

Digitized by Google

Trident. Sess. 24. cap. 9. de reformat. matrimo. Henriquez lib. 11. de matrim. c. 6. §. 5. glo. G.

17 Ac subinde ad summum sanctum Pontificem pertinet cognitio, & iurisdictio contra Regem hæreticum, cap. ad Apostolicæ, ibi: *de hæresi*, de re iud. lib. 6. iunctis resolutis per Menchac. illustr. cap. 8. à num. 20. Bursat. consi. 124. num. 75. volu. 1. Bellarmin. lib. 5. de Rom. Pontifice cap. 7. & 8. Molin. de iusti. 1. tom. tract. 2. disp. 29. conclus. 3. Suar. lib. 3. contra sectas Angliæ cap. 23. à num. 1. Azor 1. tom. institu. libr. 8. cap. 12. quæst. 17. & c. 27. quæst. 7. dum docent posse Romanũ Pontificem vti excommunicatione, & depositione in Regem hæreticum.

18 Secundo constituo Imperatores, Reges, Principesque supremos in temporalibus superiorem non recognoscentes, edicto Inquisitorum quoad effectum reuelandi subijci, ex Paramo lib. 3. de origine Inquisit. q. 5. §. quoniam à num. 24. fol. 635. & num. 40. fol. 638. sentit illustrissimus auctor q. 22. à numer. 14. sic intelligo Valdes in tract. de dignitate Regum Hispaniæ, cap. 19. num. 88. dum ait Reges Catholicos anno 1483. sanctæ Inquisitionis tribunal impetrasse à Sede Apostolica, cui Reges ipsi subessent.

19 Tertio probo contra gubernatores, rectores reipub. aliosue magnates, & Vicereges procedi debere consulto prius generali Inquisitore, ex Eymerico, & Pena relatis nu. 15. de quo infra num. 24.

20 Quarto moneo cauẽdum à Pena in directorio 3. par. comment. 77. ab Eman. 2. tom. de regular. quæst. 81. art. 1. ad fin. asserentibus cõtra generales, & ordinum magistros procedi debere eodem modo, quo contra Episco-

Episcopos ex eo, quia causæ maiores contra prælatos sunt reseruatæ Sedi Apostolicæ, ex Trident. Sess. 24. de reformat. cap. 5. adducit etiam Eman. extrauagantē, cuius meminit illustrissimus auctor num. 12. sed nō sunt audiendi, quia exceptio cap. Inquisitores, de hæret. libr. 6. & extrauag. cum Matthæus, de hæret. inter communes, quam refert auctor nume. 7. cum excipiant Episcopos, nuncios, & officiales Sedis Apostolicæ, ad cæteros extendi non debet, ex regul. l. si quidem, §. fin. ff. de penu legat. resoluit in specie Albericus in cap. 1. quæst. 7. de hæret. in 6.

21 Nec illis fauet Trid. dict. cap. 5. quia cum specia tim de Episcoporum causis agat, in illis nō verò in alijs, locum habet, ex resolutis per P. Greg. lib. 31. syntagm. cap. 30. num. 9. Sarmien. lib. 1. select. cap. 14. num. 8. Nauar. consi. 2. num. 5. de iudic. Iordan de maioribus Episcoporum causis, cap. 4. n. 6. Pij vero extrauagās ad rem non facit, vt videbis n. 32.

22 Quod autem contra prædictas personas consulto prius generali Inquisitore procedatur, nihil commune habet cum Episcoporum priuilegio, quidquid inuoluant Pena, & à quo tacito desumpsit Eman. vbi suprà.

23 Quinto statuo Inquisitores procedere posse contra quoscunque religiosos, & personas Ecclesiasticas etiam exemptas, cap. vt officium, §. denique, cap. accusatus, ad fin. de hæret. in 6. Simanc. de Catholicis, titul. 34. numer. 32. Eymer. 3. p. q. 28. & 29. vbi Peña commen. 78. Eman. 2. tom. de regul. quæst. 81. art. 1. Molin. de iustitia tom. 6. disput. 28. n. 18. etiamsi sint præuenienti à suis prælatis, Azor 1. part. moral. lib. 8. cap. 18. q. 12. Farinac. de hæres. q. 186. n. 28.

24 Vltimo noto, non solum contra magnates, vt diximus num. 19. sed etiam cõtra quoscunque religiosos, aliasue personas notabiles, vt ob nobilitatem, literas, dignitatem, vel ob vitæ exemplũ, Inquisitores procedere non posse, nec carcerare inconsulto generali Inquisitore, illiusque supremo Senatu, vt habet sanctio Madritij anni 1561. resoluũt Simanc. de Catholicis titul. 34. nume. 32. Molin. tom. 6. de iustit. tractat. 5. dispu. 28. num. 18. post Peña, quem citat, Farina. de hęres. q. 186. n. 28. Vnde reijcies fundaméntum eiusdem Peñę, & Emanuelis refutatum supra nu. 20. quod si verum esset, iam cuiuluis religiosi, & Episcopi priuilegium idem foret, contra exceptionem Trid. Sess. 24. cap. 5. de reformat. prout resoluisti dict. n. 20.

25 Num. 2. c adde Decian. tract. criminal. tom. 1. lib. 5. cap. 23. num. 2. Molin. de iustit. tom. 6. tract. 5. disput. 28. nume. 19. Farinat. de hæresibus quęst. 186. à num. 113. Emanuel 2. tom. de regularibus quæst. 81. art. 1. ante fin.

26 *De Episcopis, qui titulares nominantur,* d adde Molin. tom. 6. de iustit. tracta. 5. disput. 28. n. 19.

27 *Sine Diœcesi præsules,* e vnde licet Episcopus familiarem suum non subditum ordinare posśit, si per triennium secum fuerit cõmoratus iuxta Triden. sess. 23. cap. 9. de reformatione, iunctis resolutis per Flami. lib. 4. de resignat. quæst. 2. à num. 91. Garc. de beneficijs 2. part. cap. 5. à num. 80. Episcopus tamen titularis, quia Diœcesi caret, hoc beneficio, & priuilegio non gaudet ex Trident. sess. 14. cap. 2. de reform. ibi: *Etiam prætextu familiaritatis continuæ, commensalitatis ve*, Salzed. in pract. c. 26. litera C. §. tertius casus, pag. mihi 117.

28 *Offi-*

Digitized by Google

28 *Officiales*, f adde De cian. 1.tom.crimin.libr.5.c. 23.num.10.Molin.de iustit. tom.6.tract.5.disput.28.nu. 20.Farinac. de hæresibus q. 186.num.45.

29 *Num.3.* g adde Molin. tom.6. de iustit. disput. 28.num.19.Farin.de hæresi. q.186.n.116.

30 *Collat.3.* h adde Molin.tom.6.de iust.disput.28. num.19.Farin.de hæresibus q.186.n.119.

31 *Antequam approbati, & consecrati fuerint*, i sufficit approbatio Romani Pōtificis, licet adhuc non sint consecrati, quia iam Episcopalem habent iurisdictionem, cap. trāsmissam 15.de electione, & ideò in illis locū habet priuilegium, cap. Inquisitores de hæret.lib.6. Triden.sessi.24.cap.5. de reformat. prout in specie resoluit Molin.de iust.tom.6. tract.5.disput.28. nume.19. adde Cened.collect.4.nu.3. ad 6.Suar.de censur.disput. 41.sect.2.n.7.Sāchez de matrim.lib.8.disp.2.nume.11. Gutierr.de matrim.lib.3.c. 49.à num.16.

32 *Colendissimi Cardinales*, l Quod colēdissimi Cardinales Inquisitores generales in vniuersa rep. Christiana procedere possint cō tra prælatos, Episcopos, & alios superiores hæreticos, vel de heresi diffamatos, tradit Peña in director.3.part. comment.76. ex extrauag. Pij, cuius in præsenti meminit illustrissimus auctor, sequuntur Fr.Emanuel de regularibus 2.tom.quæst.81. art.1.ad fi.& auctor noster, Farinac. de hæresibus quæst. 186.num.123.sed labitur Peña, qui alios secum duxit, nam dict.extrauagans, incipit, *Romanus Pontifex*, (quā Peña, Emanuel, Farinac. Pio Quinto tribunt, cùm tamē Pius Quintus anno 1566.ad Pontificatus summi apicem ascenderit, nō potuit illam edere, quæ anno 1563. promulga-

mulgata erat, ideoq; merito illustrissimus eam Pio IIII. acceptam refert, prout verè ab eo condita fuit) concedit limitatam iurisdictioné cótra prædictos prælatos in Prouincijs, & locis, in quibus Lutherana secta inuasuit, commorantes, vt ex tenore ipsius patet, quam refert Peña inter Apostolicas literas, pag. 128. Perperam ergo extenditur particularis, & localis illa constitutio ad vniuersam rempub. Christianam contra ipsius tenorem.

Quod etiam probatur, quia si extrauagans illa totius reip. Christianæ Episcopos hæreticos, vel de hæresi suspectos tangeret, in omnes Prouincias dirigenda erat, vel saltem inter constitutiones Pij Quarti, quæ circumferuntur, collocanda, (inter quas eam non reperies) non vero in archiuo tátum generalis Inquisitionis Romanæ recódita, ex quo eam transcripsit Peña, vt ad marginem firmat.

33 Stat ergo hodie Tridentini decretum sess. 24. c. 5. de reformat. in quo decernitur, quod causæ hæresis contra Episcopos ab ipso tátum Romano Pontifice cognoscantur, & terminentur, non ergo ad colendissimos Cardinales, sine noua, & speciali manu ipsi' sanctissimi Pontificis signata commissione, hæc cognitio pertinebit extra casum d. extrauagantis iuxta Trident. d. c. 5. prout resoluunt citati numer. 21.

34 Ex tenore etiam d. extrauagantis colliges cognitionem in ea specie competere contra quoscunque Prælatos, Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & alia quacumque etiam Cardinalatus potestate perfulgentes. Vnde ab speciali non competeret iurisdictio indistinctè cótra superiores Magistros ordinú, vt putat

Ema-

Digitized by Google

Emanuel dict. art. 1. ad fin. Tum quia prædicta extrauagans nullum Prælatum excludit, ac proinde non solũ cõtra superiores Magistros, sed etiam contra inferiores prælatos, & quoscunque alios in quacunque dignitate cõstitutos, locum habet. Tum etiam, quia restricta est ad loca Lutheranorum, ad quæ ob ipsorum hæreticorũ potentiam notorium est tutum, vel saltem liberũ non patere accessum, immerito ergo Eman. ex prædictæ extrauagantis tenore ab aliorum Inquisitorũ in partibus commorãtium iurisdictione eximit ordinũ Magistros, cæterosq; prælatos, de quibus in d. extrauag. vnde obseruandũ est, quod notauimus supra à n. 20. not. 4.

SVMMARIVM.

LAICVS sub sacerdotis fictione solicitans an incidat in breue num. 1. & 5.

Sacerdotis nomine solus compræhendatur quis, & vnde deriuetur num. 2.

Laicus sub nomine sacerdotis nunquam venit, nec illi committi possunt autoritate Pontificia sacris ordinibus annexa n. 3.

Pœnitentiæ sacramentum constat ex materia, & forma n. 4.

Absolutio à laico impartita non est sacramentalis num. 5.

Conatus punitur in atrocioribus etiam non obtento effectu num. 6. & 18.

Conatus punitur extraordinaria pœna regulariter, ordinaria vero si lege exprimatur num. 7. & 19.

Laicus sub sacerdotis fictione confessionem excipiens ad sigillum tenetur num. 8.

Z Sigillum

Digitized by Google

Sigillū seruare tenetur omnes, ad quos quo quomodo notitia peccatorum pœnitentis in confessione sacramentali exceptorum peruenit num. 9. vide tamen à num. 20.

Laicus fingens se sacerdotē est suspectus de hæresi, Inquisitoribusque subijcitur num. 16.

Diaconus præsbiterium exercens de fide suspectus abiurat de leui Conymbricæ num. 10.

Laicus audiens cōfessiones, sacra faciens, curiæ sæculari ex Pauli decreto traditur, quod tamen Romæ, non vero extra obligat n. 11. 12. 29. & 30.

Laicus confessiones audit non sacramentaliter num. 13.

Laicus an subijciatur tantum Inquisitoribus, quando audit confessiones, & insimul absoluit, an audire sufficiat, si non absoluat num. 14 & 31.

Præsbiter non approbatus, si audiat confessiones non est suspectus de hæresi, nec Inquisitoribus subijcitur num. 15.

Bullæ Gregor. XIII contra laicos, qui sacra faciunt, & confessiones audiunt simulantes se sacerdotes num. 17.

Conatus in quibus casibus iure damnatur num. 18.

Conatus non obest, si iniuria deest, si per conantē stet, nec de consuetudine punitur, sicut consummatio num. 19.

Solus sacerdos ad sigillum tenetur, de interprete controuertitur num. 20.

Sigillo sacerdos solus astringitur, cæteri secreto naturali num. 20.

Sacerdos solus frangens sigillum, iuris pœnas incurrit num. 21.

Sigilli obligatio ad omnes transit, quando notitia peccati ortum habet à sacramentali confessione num. 21.

Iudex, aut prælatus tenetur abstinere à processu, vbi primum nouit crimen ex confessione proditum num. 22.

Prælatus à confessario admonitus, vt vigilet tali nocte, non potest

test comprahensum punire num. 23.

Prælatus non potest punire subditum, qui licentiam ab eo petit cōfitendi alij confessario, quam deputato num. 24.

Prælatus debet esse facilis ad concedendam facultatem subditis, vt confiteantur alijs confessarijs, quam deputatis num. 25.

Prælatus tenetur ad sigillum, aut proprius, à quo licentia petitur confitendi casum reseruatum num. 26.

Laicus interpres si solicitet in confessione, an incidat in breuis pœnas num. 27.

Interpres laicus in cōfessione participat aliquid de actu clauis, & ad sigillum tenetur, sicut confessor num. 28.

Laicus, qui Missas, celebrare, & audire solebat, per Inquisitores deprehensus [illegible]ciæ per plateas flagellatus ad triremes damnatur num. 30.

Dictio, &, disiungit multoties pro materia subiecta num. 31.

Confessio, vel absolutio sacramentalis in absentia dari nequit num. 31.

Confessio licet non sequatur absolutio, quatenus fit à peccatore in culpæ recognitionem sacramentalis est num. 32.

Filia spiritualis dicitur, quæ confitetur, licet non absoluatur n. 32.

Laicus audiens confessionem sub sacerdotis fictione, licet non absoluat, incurrit irregularitatem num. 33.

Sacrilegium committitur, quando sacramentum confici tentatur ab eo, qui potestate caret num. 34.

Religiosus sacramenta exercens sine parochi licentia incurrit excommunicationem, quam non incurrit fingens se religiosum ad illum effectum num. 35.

QVÆSTIO XIII.

Vtrùm qui se simulat sacerdotem, & confessarium, mulieremque bona fide se expiantem solicitat in ipso actu confessionis puniri debeat pro Bullæ formá.

1 DVO nobis capita responsionem suggerunt pro negatiua parte, illud primũ: latam Bullam in solùm sacerdotes. Vide: *contra omnes, & singulos sacerdotes*, &c. Alterum deinde: faciendam omnino in cõfessione ipsam solicitationem, de quà sermo est summi Pontificis. En verba: *Ut Sacramento pœnitentiæ in sacramentali confessione abutantur*.

2 Circa illud primum notari debet: solum illos intelligi sub hoc nomine, *sacerdos*, qui auctoritate diuinà consecrantur per ministerium ordinis. Sunt veri ministri Sacramenti pœnitentiæ soli sacerdotes, Triden. sess. 14. cap. 6. quibus solis ligandi, & soluendi data est potestas iuxta Ioan. illud 20. *quorum remiseritis peccata*, &c. Habetur in cap. verbum de pœnit. distin. 1. Probat tex. in cap. 1. §. vna, vers. & hoc vtique, de summa Trinitate; Triden. sess. 13. capit. 1. Atque hæc potestas, nisi per consecrationem, per alium nullum actum alicui conceditur. Dicitur autem sacerdos, quasi sacra dans, vel sacrificans cap. cleros 21. dist. quæ apertiùs constat ex nominis

minis diffinitione. *Est sacerdos vir veri Dei cultui, determinatis personis, concessà diuina auctoritate firmiter deputatus*: Tol. in sum. lib. 1. cap. 1. in principio, qui ibi explicans voces, *actoritate diuinà*, sic ait, quia nemo propriá sua voluntate, & placito se sacerdotem creat.

3 Ex quibus clarè inferas, nunquam comprehēdi laicos sub hoc nomine *sacerdos*, quod nulllo casu laici sibi sument; neque propterea poterunt fungi confessarij officio: quin potiùs contrarium dicere falsum est, & à veritate Euangelicà penitus alienum. Docet Triden. vbi suprà sess. 14. capit. 6. Laici enim obsequi coguntur, quibus nulla est imperandi auctoritas: inquit tex. cap. Ecclesia de constitutionibus. Licet igitur vestem clericalem sibi induant, confitentium peccata excipiant, cœtera ministrent ad hoc tale sacramentum spectantia, frustrà faciunt. Dicta firmato illis neque commiti posse auctoritate Pontificià quæ Ecclesiasticis ordinibus connectuntur, iuxta communem in cap. quanto de consuetudine, vbi Abbas nu. 8. post alios Suarius tom. 1. de sacramentis disputa. 33. art. 4. sect. 2. vers. tertia sententia est: Quo fit, vt absurdum habeatur, constitutionis pœnas, quæ solùm in sacerdotes iaculantur, ad laicos extendi posse.

4 Pręnotandum etiam circa illud alterum, ex duobus constare pœnitentiæ sacramentum, ex confessionis materià, & absolutionis formà. Sic Cordub. q. theol. lib. 2. q. 2. opinione 3. vers. itē secundo. Pœnitētiæ sacramē tum tunc fit, quando proprius sacerdos iurisdictione fungens, in fore conscientię rectè absolutionem impertit accusanti se, & speranti veniam. Sacramentalis vero confessio tum datur, cum

Digitized by Google

Episcopos, atque grauiores criminales causæ, vel hæreticæ, Apostolicæ Sedi reseruari iubeantur, vt statuit, Trid. sess. 24. de reform. cap. 5. parcissimè hac facultate vteris, ne quod factum est in fidei amplificationem, fiat in ministrorum damnū. Aduertit optime Pen. d. cōment. 76. versi. cæterum.

11 Limita tertiò, habere locum supra dicta in consecratis solùm Episcopis, sed non item in electis, quos capitula elegerunt, vel alij, præterquam summus Pontifex, quos tales, antequam approbati, & consecrati sint, i nullus dicet Episcopos iuxta doctrinam glos. 1. in cap. 1. de religiosis domibus, Felin. in cap. eam te de rescriptis à num. 1. Selua de beneficio part. 1. quęst. 2. n. 31. Ac post Bertach. & alios notat Simanc. dict. tit. 26. num. 11.

12 Illud denique addam Romæ statutum à Pio Pontifice IIII. per extrauag. quæ incipit: *Romanus Pontifex* Anno Domini 1563. vt nempe colendissimi Cardinales, 1 in tota Christianà Republicà, generales Inquisitores in Episcopos animaduertere possent, & in alios quoslibet Prælatos, de quibus ibi: eosque moneant, citent, requirant, vt intra certum terminum personaliter compareant, idque sub grauibus pœnis in dict. extrauag. contentis, vt cum processus perfectus fuerit, sanctissimo D. N. referatur, vt debita, & iusta sententia contra tales promulgetur, quā extrauag. refert Pen. inter Apostolicas litteras fol. 128.

13 Adducta argumenta in principio quæstionis diluuntur facillimè. Primò sic respondemus, requiri, vt inquirant de Episcopis Inquisitores, expressam in commissionis Apostolicæ litteris mentionem, & si ipsi cōprehendātur sub nomine sacerdo-

cerdotes, iuxta dictum cap. Inquisitores, quod non datur in præsentiarum. Sit ad secundum responsio, consequentiæ negatio, quia ob Episcopalis dignitatis excellentiam de Episcopis non cognoscunt Inquisitores, licet cognoscere possint de sęcularibus potestatibus. Ad tertium hoc erit, posse Episcopos accusari de hæresi suspectos, sed Inquisitoribus negamus obnoxios iuxtà supra dicta.

ANNOTATIO.

14 *De excellentia*, a De excellentia Hierarchiæ militantis Ecclesię, late Cassan. in Cathalogo gloriæ mundi 4. p. per totam, P. Fr. Hieronimo de Saona integro libro de la Hierarchia cestial, y terrena.

15 *Valent Inquisitores & in Reges, Principes, Duces procedere in Fidem peccantes*, b Primo constitue Inquisitores procedere non posse cõtra Imperatores, Reges, supremouse Principes, ex Deciano tom. 1. criminal. lib. 5. cap. 23. nu. 7. Cened. ad sextum collect. 14. n. 2. & quamuis Eymericus direct. 3. par. quæst. 31. vbi Peña commentar. 80. ab illustrissimo citati, id non tanquam certum, sed velut tutius recurendũ fore prius ad Ramanum Põtificem existement, puto tamen de iure verius esse, tum ab rationes, quas adducit Peña.

16 Tum quia regalis persona semper excepta censetur in statutis, quæ ad inferiores diriguntur, iuxta tex. in cap. fin. §. nec aliquis de officio de legati, lib. 6. ornãt ad varia Staphil. de literis gratiæ 3. part. signaturæ, nu. 62. Anton. de Burgos in cap. Ecclesia à nu. 89. de constit. Cassan. in Cathalogo glorię mundi, p. 5. considerat. 24. nume. 202. Gonçal. regul. 8. Chancellar. in procem. §. 2. nu. 37. Cabed. libr. 4. diuers. cap. fin. nume. 7. & in specie

Digitized by Google

Trident. Seſs. 24. cap. 9. de reformat. matrimo. Henriquez lib. 11. de matrim. c. 6. §. 5. glo. G.

17 Ac ſubinde ad ſummum ſanctum Pontificem pertinet cognitio, & iuriſdictio contra Regem hæreticum, cap. ad Apoſtolicę, ibi: *de hæreſi*, de re iud. lib. 6. iunctis reſolutis per Menchac. illuſtr. cap. 8. à num. 20. Burſat. conſi. 124. num. 75. volu. 1. Bellarmin. lib. 5. de Rom. Pontifice cap. 7. & 8. Molin. de iuſti. 1. tom. tract. 2. diſp. 29. concluſ. 3. Suar. lib. 3. contra ſectas Angliæ cap. 23. à num. 1. Azor 1. tom. inſtitu. libr. 8. cap. 12. quæſt. 17. & c. 27. quæſt. 7. dum docent poſſe Romanũ Pontificem vti excommunicatione, & depoſitione in Regem hæreticum.

18 Secundo conſtituo Imperatores, Reges, Principesque ſupremos in temporalibus, ſuperiorem non recognoſcentes, edicto Inquiſitorum quoad effectum reuelandi ſubijci, ex Paramo lib. 3. de origine Inquiſit. q. 5. §. quoniam à num. 24. fol. 635. & num. 40. fol. 638. ſentit illuſtriſsimus auctor q. 22. à numer. 14. ſic intelligo Valdes in tract. de dignitate Regum Hiſpaniæ, cap. 19. num. 88. dum ait Reges Catholicos anno 1483. ſanctæ Inquiſitionis tribunal impetraſſe à Sede Apoſtolica, cui Reges ipſi ſubeſſent.

19 Tertio probo contra gubernatores, rectores reipub. aliosue magnates, & Vicereges procedi debere, conſulto prius generali Inquiſitore, ex Eymerico, & Pena relatis nu. 15. de quo infra num. 24.

20 Quarto moneo cauẽdum à Pena in directorio 3. par. comment. 77. ab Eman. 2. tom. de regular. quæſt. 81. art. 1. ad fin. aſſerentibus cõtra generales, & ordinum magiſtros procedi debere eodem modo, quo contra Epiſco-

Episcopos ex eo, quia causæ maiores contra prælatos sunt reseruatæ Sedi Apostolicæ, ex Trident. Sess. 24. de reformat. cap. 5. adducit etiam Eman. extrauagantē, cuius meminit illustrissimus auctor num. 12. sed nō sunt audiendi, quia exceptio cap. Inquisitores, de hæret. libr. 6. & extrauag. cum Matthæus de hæret. inter communes, quam refert auctor nume. 7. cum excipiant Episcopos, nuncios, & officiales Sedis Apostolicæ, ad cæteros extendi non debet, ex regul. l. si quidem, §. fin. ff. de penu legat. resoluit in specie Albericus in cap. 1. quæst. 7. de hæret. in 6.

21 Nec illis fauet Trid. dict. cap. 5. quia cum specia tim de Episcoporum causis agat, in illis nō verò in alijs locum habet, ex resolutis per P. Greg. lib. 31. syntagm. cap. 30. num. 9. Sarmien. lib. 1. selecct. cap. 14. num. 8. Nauar. consi. 2. num. 5. de iudic. Iordan de maioribus Episcoporum causis, cap. 4. n. 6. Pij vero extrauagās ad rem non facit, vt videbis n. 32.

22 Quod autem contra prædictas personas consulto prius generali Inquisitore procedatur, nihil commune habet cum Episcoporum priuilegio, quidquid inuoluant Pena, & à quo tacito desumpsit Eman. vbi suprà.

23 Quinto statuo Inquisitores procedere posse contra quoscunque religiosos, & personas Ecclesiasticas etiam exemptas, cap. vt officium, §. denique, cap. accusatus, ad fin. de hæret. in 6. Simanc. de Catholicis, titul. 34. numer. 32. Eymer. 3. p. q. 28. & 29. vbi Peña commen. 78. Eman. 2. tom. de regul. quæst. 81. art. 1. Molin. de iustitia tom. 6. disput. 28. n. 18. etiamsi sint præuenuenti à suis prælatis, Azor 1. part. moral. lib. 8. cap. 18. q. 12. Farinac. de hæres. q. 186. n. 28.

24 Vltimo noto, non solum contra magnates, vt diximus num. 19. sed etiam cõtra quoscunque religiosos, aliasue personas notabiles, vt ob nobilitatem, literas, dignitatem, vel ob vitæ exemplũ, Inquisitores procedere non posse, nec carcerare inconsulto generali Inquisitore, illiusque supremo Senatu, vt habet sanctio Madritij anni 1561. resoluũt Simanc. de Catholicis titul. 34. nume. 32. Molin. tom. 6. de iustit. tractat. 5. dispu. 28. num. 18. post Peña, quem citat, Farina. de hęres. q. 186. n. 28. Vnde reijcies fundamẽtum eiusdem Peñę, & Emanuelis refutatum supra nu. 20. quod si verum esset, iam cuiusuis religiosi, & Episcopi priuilegium idem foret, contra exceptionem Trid. Sess. 24. cap. 5. de reformat. prout resoluisti dict. n. 20.

25 Num. 2. c adde Decian. tract. criminal. tom. 1. lib. 5. cap. 23. num. 2. Molin. de iustit. tom. 6. tract. 5. disput. 28. nume. 19. Farinat. de hæresibus quęst. 186. à num. 113. Emanuel 2. tom. de regularibus quæst. 81. art. 1. ante fin.

26 *De Episcopis, qui titulares nominantur,* d adde Molin. tom. 6. de iustit. tracta. 5. disput. 28. n. 19.

27 *Sine Diœcesi præsules,* e vnde licet Episcopus familiarem suum non subditum ordinare posit, si per triennium secum fuerit cõmoratus iuxta Triden. sess. 23. cap. 9. de reformatione, iunctis resolutis per Flami. lib. 4. de resignat. quæst. 2. à num. 91. Garc. de beneficijs 2. part. cap. 5. à num. 80. Episcopus tamen titularis, quia Diœcesi caret, hoc beneficio, & priuilegio non gaudet ex Trident. sess. 14. cap. 2. de reform. ibi: *Etiam prætextu familiaritatis continuæ, commensalitatisve,* Salzed. in pract. c. 26. litera C. §. tertius casus, pag. mihi 117.

28 *Offi-*

Digitized by Google

28 *Officiales*, f adde Decian. 1. tom. crimin. libr. 5. c. 23. num. 10. Molin. de iustit. tom. 6. tract. 5. disput. 28. nu. 20. Farinac. de hæresibus q. 186. num. 45.

29 *Num. 3.* g adde Molin. tom. 6. de iustit. disput. 28. num. 19. Farin. de hæresi. q. 186. n. 116.

30 *Collat. 3.* h adde Molin. tom. 6. de iust. disput. 28. num. 19. Farin. de hæresibus q. 186. n. 119.

31 *Antequam approbati, & consecrati fuerint*, i sufficit approbatio Romani Põtificis, licet adhuc non sint consecrati, quia iam Episcopalem habent iurisdictionem, cap. trãsmissam 15. de electione, & ideò in illis locũ habet priuilegium, cap. Inquisitores de hæret. lib. 6. Triden. sessi. 24. cap. 5. de reformat. prout in specie resoluit Molin. de iust. tom. 6. tract. 5. disput. 28. nume. 19. adde Cened. collect. 4. nu. 3. ad 6. Suar. de censur. disput. 41. sect. 2. n. 7. Sãchez de matrim. lib. 8. disp. 2. nume. 11. Gutierr. de matrim. lib. 3. c. 49. à num. 16.

32 *Colendissimi Cardinales*, l Quod colẽdissimi Cardinales Inquisitores generales in vniuersa rep. Christiana procedere possint cõtra prælatos, Episcopos, & alios superiores hæreticos, vel de heresi diffamatos, tradit Peña in director. 3. part. comment. 76. ex extrauag. Pij, cuius in præsenti meminit illustrissimus auctor, sequuntur Fr. Emanuel de regularibus 2. tom. quæst. 81. art. 1. ad fi. & auctor noster, Farinac. de hæresibus quæst. 186. num. 123. sed labitur Peña, qui alios secum duxit, nam dict. extrauagans, incipit, *Romanus Pontifex*, (quã Peña, Emanuel, Farinac. Pio Quinto tribunt, cùm tamẽ Pius Quintus anno 1566. ad Pontificatus summi apicem ascenderit, nõ potuit illam edere, quæ anno 1563. promulga-

mulgata erat, ideoq; merito illustrissimus eam Pio IIII. acceptam refert, prout verè ab eo condita fuit) concedit limitatam iurisdictioné cõtra prædictos prælatos in Prouincijs, & locis, in quibus Lutherana secta inualuit, commorantes, vt ex tenore ipsius patet, quam refert Peña inter Apostolicas literas, pag. 128. Perperam ergo extenditur particularis, & localis illa constitutio ad vniuersam rempub. Christianam contra ipsius tenorem.

Quod etiam probatur, quia si extrauagans illa totius reip. Christianæ Episcopos hæreticos, vel de hæresi suspectos tangeret, in omnes Prouincias dirigenda erat, vel saltem inter constitutiones Pij Quarti, quæ circumferuntur, collocanda, (inter quas eam non reperies) non vero in archiuo tãtum generalis Inquisitionis Romanæ recõdeda, ex quo eam transcripsit Peña, vt ad marginem firmat.

33 Stat ergo hodie Tridentini decretum sess. 24. c. 5. de reformat. in quo decernitur, quod causæ hæresis contra Episcopos ab ipso tãtum Romano Pontifice cognoscantur, & terminentur, non ergo ad colendissimos Cardinales, sine noua, & speciali manu ipsi⁹ sanctissimi Pontificis signata commissione, hæc cognitio pertinebit extra casum d. extrauagantis iuxta Trident. d. c. 5. prout resoluunt citati numer. 21.

34 Ex tenore etiam d. extrauagantis colliges cognitionem in ea specie competere contra quoscunque Prælatos, Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & aliâ quacumque etiam Cardinalatus potestate perfulgentes. Vnde ab speciali non competet iurisdictio indistinctè cõtra superiores Magistros ordinũ, vt putat

Ema-

Emanuel dict. art. 1. ad fin. Tum quia prædicta extrauagans nullum Prælatum excludit, ac proinde non solũ cõtra superiores Magistros, sed etiam contra inferiores prælatos, & quoscunque alios in quacunque dignitate cõstitutos, locum habet. Tum etiam, quia restricta est ad loca Lutheranorum, ad quæ ob ipsorum hæreticorũ potentiam notorium est tutum, vel saltem liberũ non patere accessum, immerito ergo Eman. ex prædictæ extrauagantis tenore ab aliorum Inquisitorũ in partibus commorãtium iurisdictione eximit ordinũ Magistros, cæterosq; prælatos, de quibus in d. extrauag. vnde obseruandũ est, quod notauimus supra à n. 20. not. 4.

SVMMARIVM.

LAICVS sub sacerdotis fictione solicitans an incidat in breue num. 1. & 5.

Sacerdotis nomine solus comprahendatur quis, & vnde deriuetur num. 2.

Laicus sub nomine sacerdotis nunquam venit, nec illi committi possunt autoritate Pontificia sacris ordinibus annexa n. 3.

Pœnitentiæ sacramentum constat ex materia, & forma n. 4.

Absolutio à laico impartita non est sacramentalis num. 5.

Conatus punitur in atrocioribus etiam non obtento effectu num. 6. & 18.

Conatus punitur extraordinaria pœna regulariter, ordinaria vero si lege exprimatur num. 7. & 19.

Laicus sub sacerdotis fictione confessionem excipiens ad sigillum tenetur num. 8.

Digitized by Google

Sigillũ seruare tenẽtur omnes, ad quos quo quomodo notitia peccatorum pœnitentis in confessione sacramentali exceptorum peruenit num. 9. vide tamen à num. 20.

Laicus fingens se sacerdotẽ est suspectus de hæresi, Inquisitoribusque subijcitur num. 16.

Diaconus præsbiterium exercens de fide suspectus abiurat de leui Conymbricæ num. 10.

Laicus audiens cõfessiones, sacra faciens, curiæ sæculari ex Pauli decreto traditur, quod tamen Romæ, non vero extra obligat n. 11. 12. 29. & 30.

Laicus confessiones audit non sacramentaliter num. 13.

Laicus an subijciatur tantum Inquisitoribus, quando audit confessiones, & insimul absoluit, an audire sufficiat, si non absoluat num. 14 & 31.

Præsbiter non approbatus, si audiat confessiones non est suspectus de hæresi, nec Inquisitoribus subijcitur num. 15.

Bullæ Gregor. XIII contra laicos, qui sacra faciunt, & confessiones audiunt simulantes se sacerdotes num. 17.

Conatus in quibus casibus iure damnatur num. 18.

Conatus non obest, si iniuria deest, si per conantẽ stet, nec de consuetudine punitur, sicut consummatio num. 19.

Solus sacerdos ad sigillum tenetur, de interprete controuertitur num. 20.

Sigillo sacerdos solus astringitur, cæteri secreto naturali num. 20.

Sacerdos solus frangens sigillum, iuris pœnas incurrit num. 21.

Sigilli obligatio ad omnes transit, quando notitia peccati ortum habet à sacramentali confessione num. 21.

Iudex, aut prælatus tenetur abstinere à processu, vbi primum nouit crimen ex confessione proditum num. 22.

Prælatus à confessario admonitus, vt vigilet tali nocte, non potest

test

Digitized by Google

test comprahensum punire num.23.

Pralatus non potest punire subditum, qui licentiam ab eo petit cõfitendi alij confessario, quam deputato num.24.

Pralatus debet esse facilis ad concedendam facultatem subditis, vt confiteantur alijs confessarijs, quam deputatis num.25.

Pralatus tenetur ad sigillum, aut proprius, à quo licentia petitur confitendi casum reseruatum num.26.

Laicus interpres si solicitet in confessione, an incidat in breuis pœnas num.27.

Interpres laicus in cõfessione participat aliquid de actu clauis, & ad sigillum tenetur, sicut confessor num.28.

Laicus, qui Missas celebrare, & audire solebat, per Inquisitores deprahensus Vinciæ per plateas flagellatus ad triremes damnatur num.30.

Dictio, &, disiungit multoties pro materia subiecta num.31.

Confessio, vel absolutio sacramentalis in absentia dari nequit num.31.

Confessio licet non sequatur absolutio, quatenus fit à peccatore in culpæ recognitionem sacramentalis est num.32.

Filia spiritualis dicitur, quæ confitetur, licet non absoluatur n.32.

Laicus audiens confessionem sub sacerdotis fictione, licet non absoluat, incurrit irregularitatem num.33.

Sacrilegium committitur, quando sacramentum confici tentatur ab eo, qui potestate caret num.34.

Religiosus sacramenta exercens sine parochi licentia incurrit excommunicationem, quam non incurrit fingens se religiosum ad illum effectum num.35.

Digitized by Google

QVÆSTIO XIII.

Vtrùm qui se simulat sacerdotem, & confessarium, mulieremque bona fide se expiantem solicitat in ipso actu confessionis puniri debeat pro Bullæ formâ.

1 DVO nobis capita responsionem suggerunt pro negatiua parte, illud primũ: latam Bullam in solùm sacerdotes. Vide: *contra omnes, & singulos sacerdotes*, &c. Alterum deinde: faciendam omnino in cõfessione ipsam solicitationem, de quà sermo est summi Pontificis. En verba: *Vt Sacramento pœnitentiæ in sacramentali confessione abutantur*.

2 Circa illud primum notari debet: solum illos intelligi sub hoc nomine, *sacerdos*, qui auctoritate diuinà consecrantur per ministerium ordinis. Sunt veri ministri Sacramenti pœnitentiæ soli sacerdotes, Triden. sess. 14. cap. 6. quibus solis ligandi, & soluendi data est potestas iuxta Ioan. illud 20. *quorum remiseritis peccata*, &c. Habetur in cap. verbum de pœnit. distin. 1. Probat tex. in cap. 1. §. vna, vers. & hoc vtique, de summa Trinitate; Triden. sess. 13. capit. 1. Atque hæc potestas, nisi per consecrationem, per alium nullum actum alicui conceditur. Dicitur autem sacerdos, quasi sacra dans, vel sacrificans cap. cleros 21. dist. quæ apertiùs constat ex nominis

Digitized by Google

minis diffinitione. *Est sacerdos vir veri Dei cultui, determinatis personis, concessâ diuinâ auctoritate firmiter deputatus*: Tol. in sum. lib. 1. cap. 1. in principio, qui ibi explicans voces, *actoritate diuinâ*, sic ait, quia nemo propriâ sua voluntate, & placito se sacerdotem creat.

3 Ex quibus clarè inferas, nunquam comprehẽdi laicos sub hoc nomine *sacerdos*, quod nulllo casu laici sibi sument; neque propterea poterunt fungi confessarij officio: quin potiùs contrarium dicere falsum est, & à veritate Euangelicâ penitus alienum. Docet Triden. vbi suprà sess. 14. capit. 6. Laici enim obsequi coguntur, quibus nulla est imperandi auctoritas: inquit tex. cap. Ecclesia de constitutionibus. Licet igitur vestem clericalem sibi induant, confitentium peccata excipiant, cœtera ministrent ad hoc tale sacramentum spectantia, frustrà faciunt. Dicta firmato illis neque commiti posse auctoritate Pontificiâ quæ Ecclesiasticis ordinibus connectuntur, iuxta communem in cap. quanto de consuetudine, vbi Abbas nu. 8. post alios Suarius tom. 1. de sacramentis disputa. 33. art. 4. sect. 2. vers. tertia sententia est: Quo fit, vt absurdum habeatur, constitutionis pœnas, quæ solùm in sacerdotes iaculantur, ad laicos extendi posse.

4 Prenotandum etiam circa illud alterum, ex duobus constare pœnitentiæ sacramentum, ex confessionis materiâ, & absolutionis formâ. Sic Cordub. q. theol. lib. 2. q. 2. opinione 3. vers. itẽ secundo. Pœnitẽtiæ sacramẽtum tunc fit, quando proprius sacerdos iurisdictione fungens, in fore conscientiæ rectè absolutionem impertit accusanti se, & speranti veniam. Sacramentalis verò confessio tum datur, cum

adeſt peccantis accuſatio,& peccatorum ſecreta detectio,percipiente proprio ſacerdote, à quo ſacramentaliter abſoluatur. Quæ autem fit aliò intentu non ſacramẽtalis eſt:conſiſtente in abſolutione pœnitentiæ ſacramenti eſſentià.

5 Vnde liquet, factam à laico abſolutionem ſacramentalem non eſſe, neque vllum ſortiri effectum. Cũ enim laicus ſacerdos nõ ſit, nec vllà fruatur poteſtate circa ſacramentum, vt ſuprà probauimus; Infertur, non his pœnis puniendum, quas ſoli ſacerdotes incurrunt,ad turpes actus in confeſsionis actu fœminas prouocantes.Primò, quia in ſacerdotum nomen non veniunt:quia deinde nulla ipſis eſt iuriſdictio in pœnitentes. Ob id etſi peccata audiant, abſoluant, nullum erit ſacramentum,quia data abſolutio inanis eſt omnino,nulla ſacramentalis confeſsio,quia nulla iuriſdictionis poteſtas, quæ neceſſariò requiritur.

6 Ecce autem liquentibus his omnibus ſuperaddã nonnulla,vt cætera faciliùs intelligantur. Primò igitur iuxta communem in delictis atrocioribus punitur conatus,etiam non obtento effectu [a] l.ſi quis non dicam C.de Epiſcopis, & Clericis l.quiſquis C. ad legem Iuliam maieſt.tradit poſt alios Menoch. de arbitrarijs caſu 360.à num.1.& 27.Decia. tract.crim.lib.5.cap.83. nu. 4.& lib.7.cap.35.Qui Doctores ſancientes regulam aſſerunt,conatum ſolum, & ad delinquendum animum, etiam non effecto delicto, pœnam regulariter mereri.Quid autem dabis atrocius,quan ſanctiſsimi Sacramenti iniuriam, ſacerdotalis ordinis contemptum fidelibus factum dolum?quæ omnia ipſi efficere conantur,qui ſumpto clericali indumen-

dumen-

Digitized by Google

dumento, peccata excipiũt, pœnitentes ſolicitant ad tur pia. Igitur dicendnm videbatur, hos tales fore obnoxios Bullæ pœnis: eo maxime, quia exteriores actus indicantes delinquendi animum puniri debent, etſi non adimplecto effectu.

7 Multa denique omittens, velim notetur pro reſponſione, ad peccandum conatum non facto delicto, puniri debere ordinaria pœna pœnalis humanæ legis, ſi ipſa hoc exprimat, ſi non item, extra ordinaria [b] quidem punietur; quatenus conatus, & delicti attentatio per ſe malus actus eſt. Ita ſuprà citati Doctores. Nauar. cap. ſi quis non dicã de pœnitentia diſ. 1. num. 3. & 6. Verum hic nulli dantur conatus, quia exterius opus conatum non dices: quod opus indignum eſt Inquiſitorum cenſurà: ad laicos in hoc caſu non extendi debet eorum iuriſdictio, cum iuxta prædicta non comprehendi poſsint ſub hoc nomine *ſacerdos.*

8 Nec obſtabit ſecundo laicos ſimulantes ſe ſacerdotes & pœnitentium peccata excipientes, ad ſigillum, & peccatorum firmam retentionem obligari: licet enim illa confeſsio non ſit ſacramentalis, ſigilli tamen, & ſecreti retentio tenet ſub mortali. Quia licet Sot. diſt. 18. quæſt. 4. arti. 5. concluſ. 4. ſacramentale non eſſe hoc ſigillũ ſentiat, diſſentiunt tamen multi, quia facta eſt cõfeſsio, inſtar & ad modum ſacramenti. Nauar. in ſum. cap. 8. num. 7. & cap. 18. nu. 51. Tolet. lib. 3. cap. 16. num. 3. ad finem, ibique additio Valent. & alios refert: Suarius optimè de pœnitentia diſputa. 33. ſect. 2. num. 3. & ſect. 4. num. 7. Atque ratio eſt: quod qui ſic audit, pœnitentem, & pœnitentiæ ſacramentum iniuria afficit. Præterea illa confeſsio etſi de facto

Digitized by Google

cto ad sacerdotem, (vt sic dicam) non terminetur, tamē vt sit à tali homine pœnitente, ex sacramenti prouenit intentione, & sacerdoti fit, & aperitur: factà maxime prædicta constitutione in pœnitentis, & sacramēti fauorem, quæ vt talis, ad omnem confessionem bonà fide factam, sub Sacramenti ratione, & intētione ampliāda est, vt Suarius arguit suprà citatis locis. Ergò à simili sicut hi tales in Sacramenti reuerentiam sigillum seruare tenentur, sic ob illa tenebuntur, ex quibus maior sacramento oritur iniuria, nobis maius scandalum.

9 Pro quà obiectione, quæ caliginis non nihil habet: aduertendum est, omnes teneri ad sigillum, qui pœnitentis peccata norint ex confessione quocumque modo, quacumque vià, siue mox detur, siue differatur absolutio. Quod constat ex Viuald. in candelab. 1. par. de sigillo num. 10. c vbi multos citat. Sed vt pœna, de qua quæstio est, incurratur, sacerdotium in primis requiritur, vt in principio annotauimus, deinde sacramentalis confessio, vt ea indicant a nobis dicta circa alterum illum, quem præposuimus, secundum punctum. Cum autem laicus nequaquā sacerdos sit, nec facta illa cōfessio sacramentalis putetur; atque vtrumque à Pontifice expresse postuletur; inferas hos tales non obnoxios Inquisitorum iudicio.

10 Atque illud occurit, quod taliter peccantes nunquam fugient, quando aliàs Inquisitionem fugient, & pœnam ex eo meritam, quod fictè pœnitentes audiant, & prouocent ad obscœna: quia ob simulatum sacerdotium ex antiqui iuris commissione, veluti de hæresi suspecti, subduntur Inquisitoribus. Vidimus nuper

per Conimbricæ in publico illo, & solemni Fidei actu Anno M. D. CX. quendam de leui abiurasse, qui ad diaconatum tantum promotus presbyteratum exercebat. Hoc notatur in cap. 2. de clerico non ordinato ministrãte: traditque Salze. in pract. crim. cap. 12. litterà A. Et Greg. XIII. hoc crimen considerans tanquam hæresim sapiens, officio Inquisitionis puniendum commisit, vt ex tenore constitutionis colligitur quam refert Emmanuel. Rod. 2. tom. reg. quæst. 28 artic. 2.

11 Atque iam antea statutũ erat à Paulo IIII. [d] fœlicis recordationis Pontifice Maximo per specialem suam constitutionem, inito Inquisitorum concilio; laici omnes, qui confessiones audierunt, & sacra fecerunt, non sacris insigniti: atque abusi sunt sanctissimo Altaris sacramento, seculari iudicio tradi debent, vt refert Locatus in opere iudic. Decre. 8. die 17. Febr. anno 1559. fol. 476. Maiolus de irregul. lib. 4. cap. 13. num. 1. & 5. Salzed. vbi proximè Paulus de irregularit. 6. par. tit. de clerico non ordinato ministrante nu. 3. qui quemdam Hispanum fratrem cuiusdam ordinis tradi seculari brachio in Romanã curia se vidisse attestatur, iussuque Papæ Alexandri VI. incineratum fuisse.

12 Dubium tamen moueri potest, vtrum vbique obtineat hæc Pauli constitutio. Illud ego scio, non obtinere [e] in Lusitania: ac sic olim respondisse generali Inquisitori D. Georgeo de Almeida consultum Sabellum Cardinalem, cuius litteræ extant in libro, qui vulgo inscribitur *das Prouisões.*

13 Verumtamen si laicus non veluti sacerdos confessiones exceperit, vrgẽte necessitate iuxta dispositionẽ tex. capit. 1. post initium de

A 2 pœ-

pœnitentià dist.6.& cap.sanctum, versi.cum in naui de consecratione dist.4. & cap. 2.de furtis, verbis tantum deprecatiuis vtens, non formalis absolutionis, sed simplicis orationis vim habentibus: non hoc modo, neque hac pœna punietur, si quidem pro alio orare illi permittitur, etsi vti Clauibus vetetur. Tradit glos. verb. præterquam cap. Pastoralis de officio ordinarij, quam Nauar. memorabilem asserit cap.1.in principio nu.74. de pœnitentià dist.6.& in Man.cap.26.num.27. Tradit in specie Maiol.dict.nu. 5.atque ex Suarez colligitur de censur.disput.42.sect.4. à num.14.Henriquez lib.6. cap.1.num.7.& cap.2. nu. 1. & lib.14.cap.6.num.2.

14 Vltimo aduertendū est circa Gregorij XIII.constitutionem, quam referam in fine quæstionis, sanctissimæ Inquisitioni solùm hūc casum committi, cum qui presbyteratus sacro ordine non insignitus confessiones audit, ac simul absolutionem impartit, non autem qui solùm confessiones audit, non absoluendo. Quod satis exprimunt illa verba, *Et confessiones audire ac absolutionem impartiri*, quia illa cōiunctio, *ac*, id exprimere nullum est dubiū. Si autem confessiones audit, absolutionem non impartiendo, nullum exercet Sacramentum. Quo facto catholicæ veritati non obstat; re ille obstat, & facto, qui sine presbyteratus ordine Sacramentorum administrationi operatur, vt vides ex constitutione, aduertit Emmanuel Rod.tom.2. de regularibus dict. art.2. ante fin.quæst.27.

15 Secundo etiam aduertendum est ex eodem auctore, vbi supra, illum, qui fruitur presbyteratus ordine, non in crimen incidere prauitatis hæreticæ, Inquisitioni

ni obnoxium, si absque actuali iurisdictione fidelium excipiat confessiones, veniam donans, & absolutionem à peccatis mortalibus. Inquisitioni enim per constitutionem illam solum ille traditur, qui confessiones audit, & absoluit, presbyteratus ordine omnino carẽs: quod insuper probatur. Vt enim hoc crimen Inquisitorum tradatur cognitioni, ex hæresi occasio desumitur, quã maximè his temporibus misere propugnant hæretici: seculares nempe eorum Sacramentorum, quæ Eucharistia sunt, & pœnitentia, ministros esse posse. Quam hæresim re illi exercent, qui carentes presbyteratu se inserunt præfati sacramenti administrationi.

16 Vtrum autem hos tales presbyteros comprehendat hæc nostra commissio, indicabit sequens dubium. Nunc veniamus ad Gregorij Bullam.

17 *GREGORIVS Papa XIII. ad perpetuam rei memoriam*, officij nostri partes sedulò præstare tenemur, vt dubia, quæ varijs Doctorum opinionibus hinc inde diuersa sentientibus, agitantur, ea ad iurisdictionem sanctissimi officij Inquisitionis hæreticæ prauitatis pertinent, nostrę declarationis oraculo (prout ratio ipsa suadere videtur) dilucidentur, vt nulla cuiquam dubitandi occasio in posterum relinquatur; ad aures nostras siquidem nuper peruenit, multos esse, qui dubitẽt, an contra eos qui in sacro presbyteratus ordine non constituti, Missas celebrare, confessiones audire, ac absolutionem impartiri, ausi fuerint, per officium sanctissimæ Inquisitionis hæreticæ prauitatis in Hispaniarũ Regnis institutum, & illius Inquisitores procedendum, vel etiam animaduertendũ sit, ac hi, qui talia patraue-

rint, vel per Inquiſitores prædictos puniri debeant. Nam & ſi multorum ſententiâ affirmetur, prædictum delictum ab Inquiſitoribus plectendum eſſe, hiſce præſertim temporibus, quibus hæretici temere audent proferre, vel ſeculares eorum Sacramentorum miniſtros eſſe poſſe. Non deſunt tamē hi, qui contrariæ adhærent opinioni, vnde plerumque per eorumdem Regnorum Inquiſitores diuerſa feruntur in huiuſmodi cauſis ſuffragia. Nos itàque (vt omnis difficultas, dubitatioque tollatur) animaduertentes eos qui presbyteratus ordine non ſunt inſigniti, & ſe in adminiſtrandis dictis Sacramentis ingerunt, facto catholicam veritatem impugnare, quæ ſolos presbyteros miniſtros eorumdem Sacramentorum conſtituendo, illos dumtaxat, quibus eadē munera cōgruere exiſtimauit, communiri voluit, eorum qui in presbyteratus ordine non conſtituti Miſſas celebrant, ac confeſsiones audiunt, vt præfertur cognitionem, & punitionem etiā ad Inquiſitionis officium, & Inquiſitores ante dictos pertinere, ita huiuſmodi delicti ratione, aduerſus eos inquirere, procedere, ac culpabiles repertos punire, Officiū, & Inquiſitores prædicti, valeant Apoſtolicà auctoritate præſentium tenore perpetuò declaramus, & diffinimus, & ita ab omnibus, & ſingulis Ordinarijs, & delegatis iudicibus ſublata eis, & eorum cuilibet, quàuis aliquà iudicandi, & impetrandi difficultate, iudicari, ac diffiniri deberè, irritum quoque, & inane, ſi ſecus ſuper à quoquam, quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari; decernimus. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon iuribus, municipalibus

Digitized by Google

libus legibus Regnorum prædictorum, pragmaticisque sanctionibus, ac statutis & consuetudinibus ciuitatum, & locorum quorumcumque dictorum Regnorum etiam iuramento, confirmatione Apostolicà, vel quauis firmitate alià roboratis, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis forsan per Nos, ac quoscumque alios Romanos Põtifices prædecessores nostros sub quibusuis verborum formis, & insolitis clausulis, irritantibusque & alijs Decretis, etiam motu proprio, & ex certà scientià, seu de Apostolicæ potestatis plenitudine, vel ad supplicationem Regum, Ducum, & aliorum Principum concessis, & cõfirmatis, quibus omnibus illorum tenores præsentibus pro expressis habentes illis in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die 6. Augusti, Millesimo quingentesimo septuagesimo quarto anno à natiuitate Domini, Põtificatus nostri anno tertio.

ANNOTATIO.

18 *Punitur conatus*, a Vltra ea quæ resoluisti quæst. 5. nu. 22. & 23. illud moneo non obesse conatum cum iniuria nullum habuit effectum, quod intelligo si per reũ stetit l. 1. ff. quod quisque iuris, inuenio autem in atrocioribus conatum in expresis iure casibus puniri, ex Anton. Conscio ad l. Iuliam Maiestatis, Riccio in praxi fori Ecclesiastici decis. 369. numer. 1. Archid. & Nauar. num. 3. in cap. si quis tam fœminam de pœniten. distin. 1. casus iure expresi.

1 Aggresio cap. si quis necandi de pœna dist. 1.

2 Attentatio l. si quis, C. de Episcopi, cap. si quis solas,

36. quæst.2. cap. vlt. qui filij sint legitimi.
3 Ausus cap. si quis pulsatus de pœnit.d.1.
4 Cogitatio l. præsenti, C. de his, qui ad Ecclesias, cap. quoniam multi, d.47.
5 Conatus cap. quoniam multi 14.q.4.
6 Expectatio cap. si fænera ueris 14.q.3.
7 Imperfectio l.1.ff. de varijs & extraordin.crim.
8 Intentio l.is, qui cum telo, C.ad l.Cornel.de sicarijs c.si quis cum telo de pœni. d.1.l.1.ff.ad l. Pompeius de parricidijs.
9 Persuasio l.si quis seruo, ff.de furtis, & de seruo corrupto.
10 Solicitatio monialis, c. si quis rapuerit 27.q.1.
11 Solicitatio ad turpia in cõfessione ex nostro breui.
12 Voluntas, l. quisquis, C. ad l. Iuliam Maiestatis, cap. nuptiarum 27.q.1.

19 *Extraordinaria*, [b] deducitur ex l. 1. ibi : *Perfecto flagitio capite punitur, imperfecto in insulam deportatur*, ff.de varijs, & extraordinarijs crim.l.nec interest, ff.ad l. Iul. de vi priuata, obseruat Bald. consi.443. volu.3. Boer. autem decis. 316. nu. 4. vniuersam cõtrouersiam ex personarum conditione, rerum qualitate, & temporum distinctione diffiniendam tradit, cui subscribit Guilielmus Onciac. quæst. acadamic.lib.2. quæst.76.n. 4. sed vltra omnes verissima est non puniri conatum ex vniuersali consuetudine etiam in atrocissimis, sicut consummatũ crimen, ex Farinac.in praxi, tom.1. quæst. 17.num. 49. Eman. Barbos. ad Ordinat.Lusitan. lib.5.titul.18.§.2.nu.1. quod intelligo, nisi conatum tãtũ lex puniat, prout in nostra specie.

20 *Omnes teneri ad sigillũ qui pœnitẽtis peccata norint ex confessione quocunque modo, quacumque via, ex Viuald. de sigillo num.10.* [c] Hæc Viualdi

di traditio modificanda est, vt solus Sacerdos, qui solus est huius Sacramenti minister, ad sigillum teneatur D. Thom. addit. quæst. 11. art. 3. communis ex Henriquez libr. 6. de pœnit. cap. 20. §. 1. de interprete autem controuertunt citati per Henriquez dict. libr. 6. cap. 19. §. 9. litera F. cæteri vero non sigillo, sed naturali secreto astringuntur Henriquez d. cap. 20. §. 1. contra Nauar. & Viuald. citatos ab illustrissimo. Contra quos communis est in contrarium Henriquez d. §. 1. litera D. quamuis Suarez de pœnit. disput. 33. sect. 4. alios ad sigillum teneri velit, solusque Sacramenti Minister frangens iuris pœnas incurrit Henriquez d. §. 1.

21 Saluari tamen potest Viualdi, & aliorum opinio, vt procedat, quando notitia peccati ortum habuit à sacramentali confessione, quam impius, aut imprudens confessor detexit, tunc enim ad omnes transit sigilli obligatio cum suo onere, Nauarr. cap. Sacerdos, nu. 43. de pœnit. dist. 6. Salzed. in pract. cap. 109. litera B. Suar. de pœnit. disput. 33. sect. 5. num. 8.

22 Vnde si iudex, aut prælatus etiam bona fide procedens aduertat notitiam habuisse ortum ex confessionis detectione, tenetur statim cessare ab ea Inquisitione & processu, & facta pro imfectis habere, neque potest reum ea de re interrogare Henriquez lib. 6. de pœnitent. cap. 20. §. 2. Sot. in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 5. ad fin. Reginald. in foro pœnit. 1. tom. lib. 3. cap. 2. sect. 2. à numer. 29.

23 Cum ex nostra, & alijs sacris familijs plures mihi, consultationis ergo, casus proponantur, in duobus circa præsentem materiã perniciose erratum respondi, quos hic ad præcauendum

inse

inserere libuit. Quidam religiosus nescio quid surripuit, & statim extra conuentum seposuit, prælatus subtractas res deprehendit, cõuocatis fratribus, post debitam reprehensionem, præcipit confessarijs, ne delinquẽtem absoluant, nisi restitutis rebus. Reus ad se rediẽs per viam & manum confessarij, cui delictum, & restituẽdi animum detegit, res in monasterium reducere, & Prælato restituere constituit, ad quem effectum schedulam confessario tradidit, vt qui res habebat, eidem eas redderet. Confessarius Prælatum adit, exeundi foras veniam petit, exitusque rationem reddit ostẽsa schedula conclusa, quam Prælatus capiens ex suscriptione literam & manum agnouit delinquentis: concessa exeũdi licentia vocat reum, eumque grauiter reprehendit, suppliciumque coram alijs minatur, reus vt supplicium & publicam iam infamiam euitaret, fugam arripuit, qui deprehensus carceris, flagellationis, & alias sustinuit pœnas. Respõdi reum in furto, & fuga minus peccasse, quam confessarium, & Prælatum. Nam hæc notitia ortum habuit à sacramẽtali confessione. Quandoquidem nec iudex, seu Prælatus punire potest deprehensum in casu, vel nocte, in qua confessor dixit committendum furtum, ideoq; vigilandum admonuit, Hẽriquez lib. 6. de pœnit. c. 20. §. 2.

24 Alter casus quidam Prælatus prohibuit, ne religiosi presbyterij ordine nõ insigniti, confiterentur alijs confessarijs, nisi Magistro tantùm nouitiorum: duo ex non sacerdotibus petiere per confessarium à Prælato, vt sibi liceret diuerso à Magistro nouitiorum confessori, quem Prælatus nominaret, peccata sua pro illa vice confi-

confiteri, excanduit Prælatus, & negare perrexit, donec precibus, & rationibus internuncij flexus alium cõfessorem designat, sed prius tam Magistro nouitiorum, quàm alijs religiosis nequitiam, quàm sic vocabat, & quasi peccata, seu peccati genus, & speciem manifestat, eosque ante confessionem flagellis cædi iubet. Ego respondi Prælatũ multipliciter, & grauissime peccauisse. Tũm ob difficultatẽ concedendi licentiam contra D. Thom. in 4. dist. 17. q. 3. art. 4. ad 6. Ang. confessio. 3. nu. 31. Syu. confessor. 1. q. 16. Naua. c. placuit de pœni. dis. 6. n. 131. Vict. de confessione num. 132. in fin.

25 Qui docent Prælatũ, vt sit facilis in concedendo hanc facultatem, aliàs peccat mortaliter: quia prope certam præbet occasionem subditis sacrilegium committendi, non tenetur tamen facultatem dare confitendi cuilibet si probabiliter timet, quod non eliget æque bonum, Palud. distin. 17. quæst. 4. vel saltem idoneum, Sylu. suprà, vnde iuste illi interdicere poterit, ne apud talem confessorem fateatur, quem aperte cognoscit non esse idoneum ad subditi confessionem excipiendam.

26 Tùm etiam, quia arctissime ad sigillum, aut ꝙ proprius accedit ad sigillũ, tenetur Prælatus, à quo licentiam petijt cõfessor, aut reꝰ pro casu reseruato, quia hic est persona confessioni necessaria, & aliquo modo est confessor, aliàs confessio fieret odiosa, nec ob eam notiam, potest inquirere, & multo minus procedere, & animaduertere contra pœnitentem Henriquez post alios de pœniten. lib. 6. c. 20. §. 3.

27 Ex prædictis noua quæstio ad nostri breuis apparatum excitari poterit,

Digitized by Google

vtrùm laicus confeſsionis interpres, ſi in eodem actu ſolicitet, quod facile fieri ignorante linguam confeſſario poteſt, breuis pœnis ſubiaceat. Nõ incurrere ſuadet, quia is nec eſt ſacerdos, vt aliàs argumentabatur illuſtriſsimus quæſt.13.num. 2.nec huius Sacramenti miniſter, D.Thom.in addit.q. 8.art.1.Trident.ſeſs. 23.c.4. in doctrina. Cõtrarium tamen mihi dicendum videtur. Tum quia in hoc caſu eademmet datur ratio, quæ in confeſſore, hoc eſt, abuſus Sacramẽti, ſacrilegium, antidoti remedium in venenum, ſumiturque Sacramẽtum, vt medium ad peccandum.

28 Tum etiam, quia interpres licet laicus participat aliquid de actu clauis, D.Thom.in addit.ad 3.par. quæſt.11.art. 3. in corpore, Suar.tom.4.diſput. 33. ſect. 5.num.4. Sub nomine igitur ſacerdotis cõprehenditur, ſiue extenſiue, ſiue per participationem Seraphin. ad D.Thom. dict.art.3. Accedit quia licet Innoc.III.ſolum ſacerdotem ad ſigilli vinculum declarauerit aſtrictum in cap.omnis de pœnitent.& remiſ.includit tamẽ interpretem Seraphin.d.loco, ideoque communior eſt teneri ad ſigillum æque, ac confeſſarium ex Nauarr. in manu.cap.8.num.7. & in c. ſacerdos, num.42.& 115.Hẽriquez communem dicens lib.6.de pœnit.c.19.§.9. litera F. Quia ſicut de actu clauis participat, vt diximus cum D. Thom., participat etiam ſigilli rationem ex eodem D. Thom.in 4.d.21. q.3.art.4.ad 3.

29 *Paulo Quarto,* [d] Breue Pauli IIII.innouauit, & obſeruari iuſsit Clem.VIII. anno 1601. de quo Guarãta in ſum.Bullarij, verb. ordo, fol. 394. duplex autem huius Pontificis decretum extat, prius die 20. Maij anno

1557.

1557. contra celebrantem, qui presbyteratus ordine caret, vt absque alia disputatione, tradatur curiæ sæculari puniendus, posterius, cuius meminit noster auctor, vtrumque refert locat. in praxi Inquisitor. pag. 491. & 492. inter decreta sanctissimi Officij Romæ facta, de quo Farinac. de hæresib. q. 193. num. 39.

30 *In Lusitania*, [e] ratio est, quia decretum prædictum Romæ factum, & ad Romanos Inquisitores directum alios non astringit. Vnde laicum, qui & Missas celebrare, & confessiones audire solebat, post per plateas fustigationem, ad triremes condemnatum per Inquisitores vidimus Pinciæ anno 1615. Verum est, quod Bulla Clem. VIII. de qua numer. 29. Generaliter loquitur, Inquisitoribus ordinarisque locorum degradationem committens, & ita eam generaliter intelligit P. Aldrete de relig. discipt. tuenda lib. 2. c. 21. n. fin. sed nec hæc recepta videtur in Hispania, ex illustrissimo num. 12.

31 *Solum hunc casum committi*, [f] Resolutio Emanuelis 2. tom. de regul. quęst. 27. art. 2. versi. hæc constitutio, quam illustrissimus auctor refert, mihi non probatur. Tum quia particula, *&*, sæpe in iure pro disiunctiua accipitur cap. verum, ibi: *Pro vita, & rebus seruandis*, de iure iurando, cap. 2. ibi: *Te tuaque liberando*, de homicid. aduertit Suar. de censuris disp. 46. sect. 2. numer. 8. Sic exponitur altera Clemẽtis VIII. cõstitutio ne in absentia confessio, & absolutio fiat, non enim vtriusque simul concursus requiritur, sed alterum sufficit, vt illustrissimi ex speciali Pontificis mandato declararunt, postquã declarationem doctissimus Suarius disiũctim legit, cum antea cõiunctim

Digitized by Google

vtrùm laicus confeſsionis interpres, ſi in eodem actu ſolicitet, quod facile fieri ignorante linguam confeſſario poteſt, breuis pœnis ſubiaceat. Nõ incurrere ſuadet, quia is nec eſt ſacerdos, vt aliàs argumentabatur illuſtriſsimus quæſt. 13. num. 2. nec huius Sacramenti miniſter, D. Thom. in addit. q. 8. art. 1. Trident. ſeſs. 23. c. 4. in doctrina. Cõtrarium tamen mihi dicendum videtur. Tum quia in hoc caſu eademmet datur ratio, quæ in confeſſore, hoc eſt, abuſus Sacramẽti, ſacrilegium, antidoti remedium in venenum, ſumiturque Sacramẽtum, vt medium ad peccandum.

28 Tum etiam, quia interpres licet laicus participat aliquid de actu clauis, D. Thom. in addit. ad 3. par. quæſt. 11. art. 3. in corpore, Suar. tom. 4. diſput. 33. ſect. 5. num. 4. Sub nomine igitur ſacerdotis cõprehenditur, ſiue extenſiue, ſiue per participationem Seraphin. ad D. Thom. dict. art. 3. Accedit quia licet Innoc. III. ſolum ſacerdotem ad ſigilli vinculum declarauerit aſtrictum in cap. omnis de pœnitent. & remiſ. includit tamẽ interpretem Seraphin. d. loco, ideoque communior eſt teneri ad ſigillum æque, ac confeſſarium ex Nauarr. in manu. cap. 8. num. 7. & in c. ſacerdos, num. 42. & 115. Hẽriquez communem dicens lib. 6. de pœnit. c. 19. §. 9. litera F. Quia ſicut de actu clauis participat, vt diximus cum D. Thom., participat etiam ſigilli rationem ex eodem D. Thom. in 4. d. 21. q. 3. art. 4. ad 3.

29 *Paulo Quarto,* [d] Breue Pauli IIII. innouauit, & obſeruari iuſsit Clem. VIII. anno 1601. de quo Guarãta in ſum. Bullarij, verb. ordo, fol. 394. duplex autem huius Pontificis decretum extat, prius die 20. Maij anno

1557.

Digitized by Google

1557. contra celebrantem, qui presbyteratus ordine caret, vt absque alia disputatione, tradatur curiæ sæculari puniendus, posterius, cuius meminit noster auctor, vtrumque refert locat. in praxi Inquisitor. pag. 491. & 492. inter decreta sanctissimi Officij Romæ facta, de quo Farinac. de hæresib. q. 193. num. 39.

30 *In Lusitania*, [e] ratio est, quia decretum prædictum Romæ factum, & ad Romanos Inquisitores directum alios non astringit. Vnde laicum, qui & Missas celebrare, & confessiones audire solebat, post per plateas fustigationem, ad triremes condemnatum per Inquisitores vidimus Pinciæ anno 1615. Verum est, quod Bulla Clem. VIII. de qua numer. 29. Generaliter loquitur, Inquisitoribus ordinarisque locorum degradationem committens, & ita eam generaliter intelligit P. Aldrete de relig. discipt. tuenda lib. 2. c. 21. n. fin. sed nec hæc recepta videtur in Hispania, ex illustrissimo num. 12.

31 *Solum hunc casum committi*, [f] Resolutio Emanuelis 2. tom. de regul. quęst. 27. art. 2. versi. hæc constitutio, quam illustrissimus auctor refert, mihi non probatur. Tum quia particula, *&*, sæpe in iure pro disiunctiua accipitur cap. verum, ibi: *Pro vita, & rebus seruandis*, de iure iurando, cap. 2. ibi: *Te tuaque liberando*, de homicid. aduertit Suar. de censuris disp. 46. sect. 2. numer. 8. Sic exponitur altera Clementis VIII. cōstitutio ne in absentia confessio, & absolutio fiat, non enim vtriusque simul concursus requiritur, sed alterum sufficit, vt illustrissimi ex speciali Pontificis mandato declararunt, postquā declarationem doctissimus Suarius disiūctim legit, cum antea cōiunctim

prædictam explicauerat cõstitutionem de pœnit, disp. 21.sect.4. Tum etiam, quia in Gregoriana constitutione relata per auctorem nu. 17.eadem particula constituitur inter illa verba, *Missas celebrant, ac confessiones audiunt.* Nemo autem liberabit à constitutionis pœnis Missas celebrantẽ, qui presbyteratus ordine careat, ideò Paulus Quartus vtramque diuerso complexus est decreto, vt notauimus nu. 29.& praxis obseruat, prout testatur illustrissimus auctor suprà num.10.Farinac. de hæres. quæst. 193.nu.39. Sicut ergo ad incurrendam pœnam ab Inquisitoribus imponendam non requiritur in simul, & Missas celebrare, & confessiones audire, eodem modo verba illa: *Missas celebrare, confessiones audire, ac absolutionem impertiri audent,* in decisione, *Ad Missas celebrare, ac confessiones audire*, restringuntur, ibi. *Voluit eorum, qui in presbyteratus ordine non constituti Missas celebrant, ac confessiones audiunt, vt praefertur, &c.* nota verbum, *audiunt*, per se stare.

Confunditurque Emanuelis opinio eodem fundamento, cui ipse innititur. Ait enim, quod si fictus presbyter cõfessionem audiat, & absolutionem non impertiatur, nullum cõfert Sacramentum, quasi si impertiatur, conferat Sacramẽtum, quò quid absurdius? Quod per in curiã, vt multa aliàs, fuit expensum, sic in eodem artic.2.dum inuehitur in eum, qui sacerdotis gradu carens celebrat, addit, *Ex his colligitur quam detestabile, & horrendum crimen sit sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum manibus pollutis, & profanis tangere, & sacrilega mente recipere celebrando, & Gregor.XIII. hoc crimen cõsiderans officio Inquisitionis sanctissimæ puniẽdum cõmisit,* quæ

quæ consideratio aliena est à ficto sacerdote, cum nõ sacrificet.

32 Accedit, quia confessio, quam non sequitur absolutio, dicitur sacramẽtalis, quatenus fit à peccatore in culpæ recognitionem, diciturque spiritualis filia, quæ peccata confitetur, cap. ad limina §. fin. cum sequenti- 30. quæst. 1. notasti supra q. 5. nume. 14. & in specie Graphis consi. 1. num. 21. de cognat. spirituali, & infra quæst. 14. nume. 7. & 10. Vnde si in proposito fictus presbyter Inquisitoribus subijcitur, si absoluat, idem dicendum erit si confessionem audiat absolutione non impertita.

33 Sic etiam is non minus incurrit irregularitaté si audiat confessionem, & absolutionem non conferat, quam qui eam confert Suar. de censur. disput. 42. sect. 4. num. 19.

34 Cum enim agamus de ministerijs, in quibus Sacramentum non conficitur, attendimus ad sacrilegium, quod committitur in vsurpatione talis ministerij, irrisione, & ludibrio Sacramenti, cui iniuria infertur, ab Inquisitoribus vindicanda per meritas pœnas. Nihilque efficit absolutionis, quæ nihil operatur, defectus; & factum, non vero effectus damnatur.

35 Licet aliàs fingens se religiosum, & absoluens, seu alia Sacramenta sine parochi licentia ministrans non incurrit excommunicationem, quam si religiosus esset, incurreret per Clemen. 1. de priuileg. Suàr. de censuris, dispu. 22. sect. 4. n. 2.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

SACERDOS absoluendi potestate carens an si solicitet in confessione, incidat in breuis pœnas num. 1. & num. sequentibus.

Bulla in solicitantes agit de solicitatione in sacramento n. 2.

Bulla contra solicitantes exprimit curam animarum habentes, siue eam pro alijs exercentes, aut confessionibus audiendis deputatos num. 3.

Confessio bona fide pœnitentis, & confessoris facta censetur sacramentalis, obligatque ad breuis pœnas solicitantes num. 4.

Confessio pœnitentis bona fide, sacerdotis ficti malo animo habita an obliget solicitantes num. 5. & 13.

Confessio ex scientia confessoris, & pœnitentis inualida propter potestatis defectum, an solicitantes comprehendat sub bulla pœnis num. 5.

Confessio facta in ordine ad obtinendam licentiam censetur sacramentalis, obligat ad sigillum, atque solicitantes, quid vero de ficta inter eos num. 5.

Sacerdos iurisdictionem habens, non tamen ex causa absoluens, si solicitet incidit in breuis pœnas num. 5.

Confessio facta spe venia, negata absolutione est sacramentalis num. 7. & 14.

Sacerdos solicitans in actu confessioni antecedenti, licet confessio non sequatur, vel ex pœnitentis repugnantia, vel ex ipsius confessoris voluntate incidit in breue num. 8.

Confessio facta sub signo crucis, non tamen animo accusandi non est sacramentalis, nec obligat solicitantes num. 9.

Con-

Confessio facta animo se accusandi, licet non consequendi absolutionem, vt meretricis obligat, & est sacramentalis nu. 10.

Fœmina si in loco confessionarij, non tamen animo confitendi, solicitetur, non tenetur denunciare num. 11.

Sacerdos potestate carens si confessionem audiat, tenetur ad sigillum, validaque erit confessio, si obtenta iurisdictione absoluat num. 13.

Religiosus potestate sacramenta conficiendi carens, ea conferens est excommunicatus num. 13.

Solicitationis casus varij in sacramenti præambulis referuntur, num. 15.

Solicitans ante crucis signum reiecta in aliud tempus confessione incidit num. 16.

Solicitans, cum non esset paratus, licet statim excipiat confessionẽ non incidit num. 17.

Confessor tenetur ad sigillum audiens meretricis confessionem num. 18.

Sigillum obseruare tenetur confessor, quoties ex parte pœnitentis datur animus accusandi ad effectum absolutionis consequendæ, vel animus obsequendi præcepto Ecclesiæ num. 19.

Confessio non integra obligat confessarium, ac integra contra Sotum num. 19.

Confessor, negata absolutione, schedulam cõfessionis dare poterit, & aliquando expediet num. 20.

QVÆSTIO

QVÆSTIO XIIII.

Vtrum abſoluendi poteſtate carens presbyter, & in confeſsionis actu fœminam pœnitentem ſolicitans pœnis afficiendus ſit iuxta Bullam.

1
Roximam ſuperiorē quæſtionē iure inſequitur hęc altera, quę mihi, atque illa, æque grauis, multò implicatior, moleſtiſsima, pro quà explicandà libros legi, volui, reuolui, vt verum docerer à veris magiſtris.

2 Igitur quæri poteſt quid habendum, ſi ſine iuriſdictione abſoluendi ſacerdos, vel quia excommunicatus denunciatus eſt, aut ſuſpenſus, vel quia iratus clerico manus impoſuit, vel quia ſibi tantùm licuit ſacra facere, ſacerdoti ſimplici, nō habenti ad peccata excipienda vel à iure, vel ab Ordinario conceſſam iuriſdictionem, ſi (inquam) is talis pœnitentes audit confeſſor, & ſolicitat, quæri oportet de verà circa hanc rem opinione. Et negantem partem ex eo quis tutari conabitur, quod de ſolicitatione tantum agat conſtitutio, per quam Sacramento fit iniuria, irreuerētia. Sed in hoc caſu non datur Sacramentum, ob id neque iniuria.

3 Facit deinde, nos ſuperiori quæſtione aſſeruiſſe, datam abſolutionem à laico, abſolutionem ſacramentalem non eſſe. Ergò idem aſſeretur, cum exarmatus iuriſ-

Digitized by Google

iurisdictione sacerdos confessiones audiuerit: Tolet. lib.3.cap.10.num.2. Faciunt Bullæ verba, ibi: *Curam animarum habentes, siue eam pro alijs exercentes, aut alias audiẽdis confessionibus pœnitentium deputati.* Cum igitur carentes iurisdictione sacerdotes neque curam habeant animarũ, neque pro alijs exerceant, neque tandem confessionibus deputentur, bene colligas sic peccantes non alligari hac nostrà constitutione.

4 Pro resolutione autem velim paucis monere, hanc talem confessionem dari posse varijs modis, quę fiet primò bonà pœnitentis, & confessoris simul fide, quia putat vterque nõ deesse iurisdictionem, quem talem opinor subiacere Bullæ pœnis, etsi postea certo sciatur, iurisdictionem defuisse, quia contrà dicere, re verà Pontificis menti multum derogaret. Quia deinde confessio illa, quantum ex pœnitentis, & sacerdotis intentione est sacramentalis est, & per accidens venit defectus. Propterea ad Sacramẽti pertinet reuerẽtiã ad seruandã in ea Bulæ dispositionem, vt in simili tradit Suar. de pœnit. disp.33.sect.2.n.4.

5 Secundo potest id accidere pœnitentis bonà fide, sed sacerdotis malo animo. Qui casus mihi difficilis, ambiguus nimis est, quia scindor in varia vrgentibus superiori quæstione adductis fundamentis, cum videatur etiam non maiorem obligationem ex tali confessione, quam ex illa laico factà, oriri: quæ illa nequaquam esse videtur sacramentalis, facta coram illegitimo iudice, & sacramenti falso ministro. Facit contra fraus magna, & dolus, qui totus esse potest in fraudanda Bulla. Atque si quis fortè confessor in Inquisitores reus incideret, negaret se facultatem

rem habere exaudiendi peccata: probatio ob id incumberet Promotori, quæ cum sit in tali hac re difficilis, pœnas vitarent mali confessarij contra Pontificis veritatem, mentem, intentum: eo maximè quia dolus nemini patrocinari debet, & contra confeſsionis bonum . Peritiores iudicium interponãt doceant, mihi satis præcurrere, viarum lubrica, & anfractus indicando. Interim approbo posteriorem hanc sententiam.

6 Tertiò, hoc euenire potest cum vtriusque certà scientià & confessarij, & pœnitentis, qui simul certi sunt, iurisdictionem non interesse. Quod quidem si faciant in ordinem ad sacramentum pœnitentiæ, obtinendę iurisdictionis spe: tũc etiam mea est opinio, talem casum Bullæ verbis comprehendi: datur iam enim sacramentalis confeſsionis quædam inchoatio. Vt si quis confessario inferiori peccatum dicat, superiori reseruatum, eo animo, vt minor à maiori iurisdictionem obtineat: quia animarum res alio modo inter se re verà tractari non possent in ordinem ad sacramentum pœnitentiæ perficiendum. Si autem reuelatio illa non ordinetur, vt Sacramentum perficiatur, petatur iurisdictio, cum solùm habeat illo casu cuiusdam consultationis rationem, minimeque debeat sacramentalis confeſsio appellari; videtur profectò non hac commiſsione comprehendi, vt ex Suarez colligitur dict. disputat. 33. sect. 2. num. 4. Henriquez in sum. lib. 6. cap. 21. numer. 4. Idem dicendum existimo, si comprehendatur ex artificiosa confeſsione, pœnitentem accedere non accusandi se animo, sed irritandi, & illaqueandi confessarium, vt in simili tradit Henriquez vbi proxime num. 3.

in

in principio, atque in specie docet Graphijs consi. 1. de cognat. spirit. num. 25.

7 Hinc primò percipi potest quid dicendum sit, cum sacerdos iurisdictioné habés, & pœnitentem equissimè non absoluens, ad obscæna solicitauerit, qui hic talis iuxta Bullam puniendus videtur. Atque ex supra dictis affirmatiua pars tenenda est, quia facta confessio spe veniæ, etiam negatà absolutione, sacramētalis est, b Corduben. quæst. Theol. lib. 1. quęst. 2. opin. 3. Erit ergò, solicitantem confessarium in confessione pœnitentem pati debere Bullæ pœnas: maximè quod illis verbis Bulla vtitur: *in sacramentali confessione*, quæ datur in proposito. Facit Suarius dict. sect. 2. num. 8.

8 Secundo quæri potest, vtrum solicitatio de qua est prædicta constitutio, dicatur verè solicitatio, nullà existente sacramentali confessione. Poterit enim vsu venire, vt mulier ante accusationem solicitetur, nolitque posteà se accusare, vel etiam compunctus confessarius ad alterum remittat exaudiendam. Inter quæ affirmatiuam partem probabilem, imò certam habeo, c etiam non insecutà sacramétali confessione, dummodo tamen fiat solicitatio confessionis sacramentalis prætextu, ad quam naturà sua illi præcedentes actus dirigantur, quæ contingit illius prætextu, ac actuum ratione, natura sua confessionem præcedentium. Properea moraliter loquendo in sacramentali confessione Sacramentum læditur. His adde, dari alioqui faciédi fraudem præsentissimam occasionem, vt facilè intelligas. Atque in nostro casu solicitationis resoluit in specie Graphijs consi. 1. de cognat. spirit. à num. 25. vbi latissimè.

9 Tertio infertur, requiri ex pœnitentis parte, vt intentione sacramentali faciat confessionem, id est, vt peccata dicat in hoc foro se accusandi animo, & Ecclesiæ Clauibus subdendi. Vides, non satis esse pœnitentem dicere: hæc tibi dico in confessione, etsi dicat flexis genibus persignata signo Crucis, quia talis confessio non sacramentalis est, quæ non fit confitendi animo, & intentione, neque vllum confessionis habet effectum. Vnde si hanc talem confessarius prouocarit mulieré, non Inquisitorum foret iudiciũ. Ita inferas ex Sot. dist. 18. quæst. 4. art. 5. conclus. 5. Nauar. in Man. cap. 18. n. 55. & post Caet. & Simanc. ex Suarez dict. disputat. 33. sect. 2. numer. 6. Henriquez lib. 6. cap. 20. nu. 3. post principium.

10 Contra dicendum videtur, quando pœnitens fœmina à principio accedat sine excipiendæ absolutionis intentione, sine contritione & emendæ proposito, modo támen illi mens sit se accusandi in illo fòro, & obsequendi, prout potuerit, vt aliquo modo Ecclesiæ satisfaciat. Quod satis erit ad Bullæ pœnis adstringendũ confessarium, quia sacramẽtalis confessio, quæ sacerdoti re verà fit, vt Dei ministro saltem iam cœpta est. Ergò satis est, vt ex ipso exoriatur obligatio. Docet Suarius. post prædictos doctores dict. sect. 2. num. 9. Et probatur: vt enim confessarij pœnas dent pro Bullæ forma, non opus est, vt sacramenti spectetur finis. Ergò parum refert, non perfici confessionem. Fauet cap. quod quidã de pœnitentijs, d vbi de publicis peccatoribus dicitur ad confessionem esse admittendos: *Licet enim huiusmodi pœnitentia vera non sit, talis tamen confessio admitti debet.*

12 Tandem contrariũ

haberi

haberi necesse erit, quando non confessionis, sed cuiusuis rei prætextu venit mulier ad confessarium, publicè in Ecclesia aliarum fœminarum peccata audientem, qui licet tunc venientem sollicitet, non idcircò pœnas incurrit, quia etsi prouocet in confessionarij loco, non tamen pœnitentem prouocat, sed aliam longe diuersam.

12 Quæ autem argumenta in principio quæstionis veræ huic sententiæ reluctantur, ex dictis facilè soluas.

ANNOTATIO.

13 Ibi: *Approbo posteriorẽ hanc sententiam,* a Quæ mihi verissima est non tam ex fraude, & dolo, quem causari potest improbus confessor, dum absoluendi potestatem sibi non competere asserit, sed quia tenetur ad sigillum confessionis Hẽriquez cum communi libr. 6. de pœnit. cap. 21. §. 4. & quia valida est confessio, si obtenta iurisdictione absoluat Sot. in 4. dist. 18. quæst. 4. artic. 5. communis ex Henriquez dict. §. 4. litera V. Vnde non ex eo, ꝙ ordinarij approbatio deficit, impi' sacerdos pęnas euitabit. Sic religiosus potestate conferendi Sacramenta carens ea cõferens est excommunicatus clemen. 1. de priuilegijs iunctis resolutis per Suar. de cẽsuris, disput. 22. sect. 4. à numer. 22.

14 Ibi: *Sacramentalis est,* b Graphis consi. 1. à nume. 20. de cognat. spirituali.

15 Ibi: *Certam habeo,* c resolutio illustrissimi in duobus casibus, qui forsitan soli euenire, & considerari poterunt, certissima mihi videtur.

16 Primo si fœmina sub crucis signo velit peccata detegere, & à confessario interrumpatur ad turpia sollicitante; posteriore si filiam spiritualem, hoc est ex præcedentibus confessionibus

notam, ad genua procumbentem ante crucis signum præoccupet confessarius solicitans. Tertium vidi casum Inquisitoribus deferri, si accedens fœmina confessionis causæ à cõfessario prę ueniatur, vt confessio in aliud tempus relinquatur, vt tunc eam solicitet, forsitan confessarius eam aliunde nouerat.

17 Diuersus est casus, si confessor non paratus ad audiendas confessiones solicitet, fœmina verò reiecta solicitatione cõfessionem petat, & statim confessor, omissa solicitatione audiat, quo casu non incidet, vt bene cõsiderat Benedictus Ægidi' in tract. de iure, & priuileg. honestatis, art. 11. num. 19.

18 *Cap. quod quidam de pœnitentia,* d & in hoc casu cõfessor ad sigillum tenetur Henriquez lib. 6. de pœnit. cap. 21. §. 3. ad fin. Suar. de pœnit. disp. 33. sect. 2. numero 9.

19 Secundum quos ad sigilli vinculũ requiritur ex parte pœnitentis, vel animus accusandi se ad effectũ absolutionis consequendæ, vel saltem animus obsequẽdi Ecclesiæ præcepto ad euitandas censuram, & pœnas, vt in meretricibus, & alijs verificari potest, qui licet non absoluantur, confessio tamen sacramentalis est; quidquid dicat Sot. lib. 5. de iustit. quæst. 7. art. 1. ad 1. de pænitente, qui non intendit confiteri integre omnia, sed vnum vel aliqua peccata, quem tamen explicat Henriquez d. §. 3. litera R. intelligendum esse de pœnitẽte qui non dicit accusans se tã quam iudici, sed vt capiat, aut det consilium amico.

20 Adeo, quod licet cõfessor absolutionem neget, confessionis tamen, schedulam dare poterit, & aliquando expediet Henriquez lib. 6. cap. 22. §. 4. de pœnitentia post med.

SVM-

SVMMARIVM.

INQVISITORVM iurisdictio delegata, & ideo restringenda, num. 1.

Confessor in confessario simulans audire confessionem, & absoluere, si solicitet, an incidat, num. 2. & 11.

Rescripta ad casus habentes rationem similem extenduntur, n. 3.

Breue in solicitantes an de confessione ficta agat, n. 4. & 5.

Statutum comprehendit, quod statuentes si enterrogati fuissent statuissent, n. 6. & 7. 16. 17. idem in rescriptis.

Breue contra solicitantes excitat Inquisitorum iurisdictionem, numer. 8.

Proœmij ratio consideranda in dispositionibus, n 9.

Breue pœnale in fauorem animarum editum extendi debet, numer. 10.

Confessor solicitans in confessionario simulans audire confessionẽ non incidit in breue, graue tamen peccat, n. 12.

Confessio in breuis casu supponitur sacramẽtalis, vel saltem in ordine ad illam, num. 13 & 14. & 15.

Possibilitatis latissimus Campus, nec sufficit esse possibilem rationem, vt præsumatur, n. 18.

QVÆS-

Digitized by Google

QVÆSTIO XV.

Quid de confeſſarijs ſentiendum iuriſdictionẽ habentibus, ſi in loco ipſo, quo confeſsiones audiunt, mulieres prouocent, non actualiter earum peccata excipientess nulla facta confeſsione, ſed vt peccatum diſsimulent, inſpicientes decipiant, ſacramentaliter audire ſimulant, ſigna facientes, abſolutionis actus, & alia quæ in vera fiunt confeſsione.

1 Equenté, & connexã inuitãt ſuperiores quęſtiones, quam ſeparatim pono, quæſtionũ breuitati ſtudens, quæ lectori ſemper arridet. Atque in veſtibulo dicendum videtur, non eſſe Inquiſitorum talis caſus cognitionem, quia ipſis tributa iuriſdictio delegata ſit, quę ſtricta ſtrictè interpretanda eſt; atque ob id ſolùm illud comprehendere videtur, quod eſt in eodem expreſſum Breui. cap. cum olim 1. ante fin. ibi: *cum in reſcripto nulla de eo mẽtio haberetur*, & cap. P. & G. in fin. ibi: *cum ad alias perſonas nequeant prorogari*, de officio delegat. ac traditur in cap. nonnulli, §. ſunt & alij, & ibi gloſ. verb. lites de reſcriptis maxime cum in propoſito neque detur ſacramentalis confeſsio, neque pœnitentiæ ſacramento fiat iniuria. Quare opinionem probo, ac veriſsimam exiſtimo. a

2 Quo non obſtante, contrà viſum fuit pijs, & doctiſſimis

ſimis viris, qui aſſerunt, rationem, & mentem Breuis etiam obligare huiuſmodi confeſsiones ſimulãtes, peccantes ſub confeſsionis ſcuto, & in opprobrium.

3 Hoc apparet, quia extẽduntur reſcripta ad caſus habẽtes rationes ſimiles, gloſ. notabil. in Clem. 1. verb. *præſidentes*, de reſcriptis, atque in Clemen. 1. verb. *eligatur*, iuncto text. de elect. & eſt tex. in cap. cum dilecta, verſi. nos igitur de confirmatione vtili, vel inutili, licet loquantur per taxatiua verba. Caſsad. deci. 6. num. 11. de iure patronat. quamuis ſit in pœnali, & correctoriã materia, vt tradit idem Caſſad. deciſ. 1. num. 2. col. 3. verſi. & dominus ſpinoſã de rerum permut. Expreſsè que dicuntur venire, & comprehendi in diſpoſitione. Pariſ. conſi. 96. num. 20. 32. & 33. vol. 4. & in conſi. 32. num. 72. vol. 1. Et cum eadem, & ſimilis ratio ſit in noſtro caſu, interueniantque in Breui conuenientia, & memorata peccata, etiam comprehendet prædictum caſum.

4 Imò æquius videtur, debere Inquiſitores procedere in noſtro caſu, quia vltra quod adeſt ficta confeſsio, vt in caſu in Breui expreſſo, c adeſt etiam ſacramenti pœnitentiæ deceptio, illuſio, & confeſsionis contemptus, quam ſimulant expleturi libidinem. Quod ſumme puniendum eſt Clemẽ. 1. cum ibi adductis per gloſ. de renunciat. in eccleſiaſticis præſertim perſonis, in quibus magis prohibetur, vt probat idem text.

5 Nec impugnat, quòd in caſu in Breui expreſſo erant in confeſsionis actu: Quia illa confeſsio, de quà Breue eſt, non vera, ſed ficta eſt, d & eadem atque in noſtro caſu, qui etiam fictam habet confeſsionem. Cumque autem ficta ſit vtraque confeſſio, e & eamdem habeat

rationem,vt dicas,quòd Inquiſitores de vno, non autē de altero caſu poſsint cognoſcere, velle erit verbis, non rationi,& menti legem imponere. Quod nequaquā aſserendum eſt,c.commiſsa de elect.in 6.l.2.in fin.C. cōmun.delegat. ſenſus enim, & mens,non verba inſpici debent,cap.ſi poſt quamverſicul. ſi verò de electio. eodem lib. cap. propterea,& cap.intelligentia de verborum ſignificatione.

6 Prætereà illud comprehendunt conſtitutio, & ſtatutum,quod ſtatuiſsent, & prouidiſsent ſimiliter ſtatuentes, ſi de eo interrogati eſsent.gloſ.vltim.in fin.in l. tale pactum, ʃ.fin.ff. de pactis, f etſi verba non illud ſonent, vt tradit Soc. Iun. conſi.139.num.12. vbi atteſtatur dictam gloſ.eſse communiter aprobatam vol. 1. Cur.Iun. vbi etiam atteſtatur de cōmuni conſi.89.nu. 4.& eſt tex.& ibi:ita ſumat. Bart.in l.titius, ʃ. ſi lutius in fin.ff. deliber. & poſt.& in conceſsionibus Papæ, vt hic,expreſsè ait Pariſ. conſilio 114. numer. 17. & conſilio 96.numer. 31. in fin. & conſi.72.num.99.lib.4. Tradit Grammaticus deciſ.102. num.117.& in reſcriptis, g de quibus agitur,quia includi illud cenſetur, quod reſcribens veriſimiliter intergatus includeret. Tradit Capitius deciſ. 69.nu.20. in fin. Pro quo textus eſse videtur in cap. ſuper litteris de reſcriptis ad fin. vbi illud debet cōſiderare delegatus, quod delegans conſideraret.

7 Verum ſi quo tempore Breue emiſit ſummus Pontifex,interrogaretur,an vellet, vt Inquiſitores procederent in confeſsarios taliter peccantes,fortaſse reſponderet, h ſic velle,ſic iubere.Ergò in caſu idem dicendum eſt, quod in illo expreſso in Breui.

8 Prætereà prædictum

Bre-

Breue commiſsionem, & facultatem Inquiſitoribus impertit, vt de iſtis inquirant confeſſarijs, atque de eorũ circa fidem opinione, qui de Eccleſiæ ſacramentis male ſentire, illis illudere vidẽtur. Atque ſi ob id, etiam ſine Breui, & noua commiſſione procedere poterant Inquiſitores, dicendum eſt, quod multo fortiùs poſſent ſtante Breui, cum eorum officium, & iuriſdictionem excitarit, & adauxerit, arg. tex. in capit. licet de officio ordinatij.

9 Exeoque id magis probatur, quod proæmij ratio prædicti Breuis generalis eſt, quia nempe dicti confitentes, ſeu confeſſarij pœnitentiæ ſacramẽto iniuriam faciebant, ac reddebant mulieres oneratas grauiorum peccatorum mole, tradendo illas in manus diaboli, in diuinę Maieſtatis offenſam, & animarum periculum. Quæ proœmij ratio cum vigeat, adſitque in noſtro caſu, etiam in dicto Breui comprehendi videtur, licet ad certum caſum referri appareat l. fi. ff. de hæred. inſt. l. regula. 6. & licet, verſi. nam initium, ff. de iuris & facti ignorant. Etiam quòd conicctura rata eſſet ratio, Caſsad. ſuper regulis cancel. deciſ. 39. num. 3. & 4. Beneque ait Ludouicus Gomes in regulà de annali quæſt. 9. in principio.

10 Nec intereſt, quod pœnale ſit Breue, atque conſequenter per iura vulgaria reſtringi debeat, quia cum in fauorem animarum ſit, etiam quod pœnale eſſet, extendi debet glo. in capit. ſi poſtquam verb. *alios*, & in cap. ſi poſtquam verb. *prouiſione*. in fin. de elect. in 6. & tradit idem Caſsad. deciſ. 5. num. 10. de cõſtitutionibus. Tu lector lege, meditare, iudica.

ANNOTATIO.

11 *Veriſsimam exiſtimo*, à

Verissima est auctoris sententia, cum nec ratio, mens, verba, nec contraria argumenta in hoc casu procedant.

12 *Memorata peccata,* [b] Intelliguntur non de peccatis fœminæ apud confessarium expositis, cum auctor supponat confessionem nō præmitti, sed de peccatis cōfessarij, qui eo tempore, & loco solicitat.

13 Ibi: *Vt in casu breuis,* [c] Si cōfessio in casu breuis ficta esset, & non sacramentalis, vel saltem in ordine ad illam, non haberet locum breue ex traditis per Iacob. à Graphis consi. 1. nume. 25. de cognat. spiritual. & per nostrum auctorem quæst. 14. num. 9.

14 *Illa confessio, de qua breue, non vera, sed ficta est,* [d] Vide quę adnotaui num. 13. vnde merito num. 1, conclusimus argumenta nullam vim habere in breuis specie.

15 *Cum autē ficta sit vtraque confessio.* [e] In præsenti quæst. nulla supponitur confessio, & in hunc sensum fictam vocat auctor, sed in breuis terminis fictam non dicas ex fœminæ parte.

16 *Glos. vlt. in l. tale pactum, §. fin, ff. de pactis,* [f] singularis & recepta est gloss. hæc ex Cost. in cap. si pater, 1. par. versi. absque num. 15. Tiraquel. in l. si vnquam in princip. à num. 55. Peralt. in l. si quis in princip. nu. 151. ex versi. tertius casus, ff. de legat. 3. Gom. l. 4. Taur. nu. 7. Molin. lib. 1. cap. 13. num. 90. Gam. decis. 238. Gabriel lib. communium titul. de regulis iuris, conclus. 10. Alphan. collect. 269. & passim alij, sed prædicta glossæ Theorica (quam amphibologicam appellat Peralta supra numer. 152.) periculosa est, nec pariam confusionē, & vim multoties dispositionibus ingerit: cum non sufficiat voluntas disponendi in men-

mente retenta, l. si repetendi, C. de condict. ob causam, nisi trãseat in actualem dispositionem tacitam, vel expressam, quæ ex verbis, & disponentis mente deduci posit, l. si quis ita, §. si quis cum, ff. de testam. tutel. Idque colliges ex l. quidam cum filium 46. ff. de hæred. instituen. l. commodissime, ff. de liber. & posthum. l. ille aut ille ad fin. delegat. 3. l. in his 16. ff. de conditio. & demonstrat.

17 *Et in rescriptis*, g adde Gabriel lib. communiũ tit. de regul. iuris conclus. 10. num. 13. Molin. libr. 4. de primogen. c. 5. n. 18.

18 *Fortasse responderet*, h possibilitatis latissimus cãpus, & non sufficit esse possibilem rationem, seu mentẽ vt præsumatur Cassanate consi. 53. num. 68.

SVMMARIVM.

SOLICITANTES in aliys Sacramentis an Inquisitoribus subyciantur ex breui, pars affirmatiua primo ex breuis Bulla, num. 1.

Similium idem iudicium, num. 1.

Abusus Sacramentorum cum corpore, & sanguine Christi, & similibus suspicionem de Fide inducit, num. 2.

Fractor vnius Sacramenti punitur sæpius pœnis impositis fractori aliorum Sacramentorum, n. 3.

Presbyter rem habens cum filia spirituali ex confirmationis Sacramento punitur depositione, qua punitur rem habens cum filia spirituali ex confessione, n. 3.

Resolutio negatiua, n. 4.

Iurisdictio non extenditur vltra commissionem, n. 4.

Leges potius ad ea proferuntur, quæ frequentius contingunt, n. 4.

Digitized by Google

QVAESTIO XVI.

Quæritur an Breue hoc ad alia sacramenta extendi debeat, ita vt qui Sacramentum ministrat Eucharistiæ, matrimonij, vel aliud quid simile puniatur eisdem pœnis iuxta Breue, si accedentem fœminam solicitarit.

1 QVæstioni affirmatiue respondēdum videtur. Suggerunt primò responsionē ipsius Bullæ verba, dum Pōtifex dispositionis huius reddendo rationem sic ait: *nos in animum inducere nequeūtes, quòd qui de fide rectè sentiunt, sacramētis à Christo Dño institutis abutantur.* Atqui factâ de sacramentis mentione in numero plurali, nullum excludi, imò omnia cōprehendi liquet. Iuuant illa verba ibi: *aut illis iniuriam facere:* assonat gloss. vltim. in cap. inter cætera de rescriptis: ibique

ibique textus, quod de simi libus idem est iudicium: maximè quia inferioris gradus pœnitentiæ sacramentum est. D. Thom. ad tertiam partem quæst. 65. artic. 3. in corpore: ac ibi Suarius in comment. ad fin.

2 Secundo firmat glo. hác sententiam in cap. accusatus, §. sane de hær. in 6. verb. *saperent*, vbi diuinationes referendo, ac hæresim sapientia sortilegia, inquit, *vel faciunt prædicta cum corpore, & sanguine Christi*, &c. *& his similibus*. Quo fundamento nixus Bern. Comen. in Lucernà Inquisitorum verb. sacramentis abuti, ibique Peg. tenent firmiter, de hæresi præbere suspicionem non solùm qui corpore, & sanguine, sed qui alijs vtuntur, imò abutuntur sacramẽtis. Vnde apertè constat, voluisse Pontificem Inquisitoribus cognitionem tradidisse non solùm in solicitantes in confessionis, sed in quorumlibet aliorum sacramẽtorum actu.

3 Facit tertio sacramenti vnius fractori sæpe impositam pœnam, & aliorum sacramentorum fractores amplecti, vt adnotat Ber. Diaz in pract. crim. capit. 82. nu. 2. Vbi tenet, presbyterum rẽ habentem cum spirituali filià, quam habuit à confirmationis Sacramento, puniendũ illà de positionis pœnà, qua puniuntur qui cum filia ex confessione turpem adimplent actum. Licet tx. cap. si quis sacerdos tertia quæst. 1. de illis tantùm, non de istis agat. Iuuat, quod rationis identitas maximè in illis rebus consideranda est, in quibus euidens aliqua fulget vtilitas, l. in rebus ff. constit. princip. Ecce vtilitas est dum mala vetantur, cultus, & reuerentia sacramentis exhiberi iubentur omnimodo.

4 Contrarium tamen, id est, pars negatiua probabilior

Digitized by Google

lior videtur, & certior. Primò, quia cum constat de legislatoris mente, legis extẽtio, nec fieri debet, nec coniecturis locus relinquitur. Cõstat autem ex relatione à Pontifice accepta, ex dispositione, & prohibitione, solúm intellexisse de pœnitentiæ sacramento. Ex eo videas, quòd per id animarum saluti plus incumbitur, ladsus, relapsus, peccata, & conscientiæ adita recluduntur: è quibus nactà occasione confessarij misere cadũt, abutentes sanctissimo Sacramento, lædentes, pœnitentium oneribus grauiora imponentes onera. Ergo iurisdictio non vltra id extendi debet, quod in petitione, & commissione continetur, Rota nouissima, decis. 785. num. 2. part. 1.

5 Facit secundo leges potiùs ad ea aptari debere, quę & frequenter, & facile contingunt, quam ad ea quæ, per rarò eueniunt, l. nam ad ea, ff. de legibus, quia vbi periculum maius intenditur, ibi proculdubio est pleniùs consulendum cap. vbi periculũ in principio de elect. lib. 6. l. 1. versi. sed & si quis ff. de Carboniano edicto. Patet autem non alijs sacramẽtis ita in esse occasionet fœminis solicitandis, neque reperiri inconuenientia, quæ facile consideres in sacramẽto pœnitentiæ. Ergò in hoc, non in alijs Pontificis mens, & rationes vigent.

6 Ad contraria autem, & primum respondendum est ex verbis Bullæ, quod et si Pontifex locutus fuerit in plurali numero, non tamen id voluit, a vt reliqua cõprehendi possent sacramenta, vt vides ex ijs in primo fundamento à nobis dicta de ratione, & causâ Pontificię commissionis, quæ pro petitis interpretanda est. Neque meo iudicio verisimile

mile est, voluisse Pontificem ijsdem Bullæ pœnis illos vrgere, qui alijs abutuntur sacramentis, prouocantes ad turpia, de quibus nulla proponebatur controuersia.

7 Est doctrina Bart. per Felinum recepta, & alios cõmuniter, vt tradit Emanuel. Rodrig. 3. tom. regul. q. 54. versic. & confirmatur. Qui omnes affirmant, positas clausulas in aliquo Breui non ad id referendas, quod incidenter tractatur, & accessiuè, verùm ad id, quod ex consultò, & principaliter prætenditur.

8 Respondetur præterea ad confirmationem, pœnitentiæ sacramentum, licet alijs dignitate inferius sit, præsentiores tamen offerre occasiones, vt fœminas confessarij solicitet, quæ per id, quàm per alia frequentius solicitantur.

9 Secundæ, & tertiæ obiectiones solutu faciles sunt, cum multiplex diuersitatis ratio iuxta supra dicta detur in nostro casu.

ANNOTATIO.

10 Ibi: *Non tamen id voluit*, a Recte Pontifex in nostri breuis proœmio abusum Sacramentorum considerat ad effectum, vt ad speciem, de qua agit, inferat. Abusus enim Sacramentorum, tunc reos ad Inquisitores defert, quãdo ex ipso facto hæresis suspicio, vel sapor resultat, nam etiam qui in peccato celebrat, recipitúe Sacramentum, illo abutitur, sed hæreseos reus non erit, quia factum illud manifeste hæresim, nec aliquo modo sapit, aut hæresis suspitionem præsefert, & sic de cæteris.

Digitized by Google

SVMMARIVM.

QVÆS-

QVÆSTIO XVII.

Vtrum solicitatio ad actus inhonestos de illis tantum intelligi debeat quos ipsa pœnitens, & confessor inter se exerceāt, an etiam de alijs diuerso modo exercitis.

1 TVrpem actum duplicē cōsideres, qui sibi directā ferent solicitationem, non verò adimplementum inter ipsummet confessarium, & pœnitentem. Primum si in confessione confessarius fœminam turpiter prouocet, turpiter alteri tradendi animo, leno agens, & venereus conciliator. Secundum (in quem frequentior dari potest casus) si confessarius pœnitentem inducat, vrgeat de prostituenda sibi filia, consanguinea, amicà, qualibet ve alterà: Seducatur tādem pœnitens, vt alteram seducat ad confessoris nutum, & voluptatem, lena agens, & venerea conciliatrix.

2 Quo in sensu, in proposito vtroque casu prædictos actus dico non exerceri inter ipsum confessorem, & pœnitentem, quia primos illos pænitens exequetur, & alia persona, pro qua lenocinatus est confessor. Exequentur secundos ipse confessor, & persona illa, pro quà lenocinata est ipsa pœnitens. Ac propterea in neutro casu proposito, in sensu exposito, turpes actus, ad quos inclinat solicitatio, vides exerceri inter confesso-

rem, & ipsam pœnitentem.

3 Quod igitur attinet ad difficile illud primum, negatiuam partem, prædictam nempe turpium actuum solicitationem non esse, de quâ agit nostra constitutio, multi ex eo roboratam desumũt, quia ibi solùm vetari videtur obscænorũ actuũ solicitatio, ratione quorum ipsa exijt constitutio. Obscæni autem actus ij sunt, quos ipse confessarius exerceat, & pœnitens, non autẽ ipsa pœnitens, & persona altera. Ergò huiusmodi actus, seu potius ad ipsos solicitatio vetantur in constitutione. Nota videtur maior, colligitur minor ex constitutionis ratione in principio, vbi Romanum Pontificem id dolere, & queri vides, quod passim vsu venire solebat in cõfessione, ac id nihil aliud intelligas, quam à confessario ad perdendam pœnitentem solicitationem.

4 Quis enim præsentire, nedum affirmare posset, Christiano homini viscera esse tam diabolica, tantâ stultitiâ cæcutientem, vt spiritualem confessionis locum dæmoniorum redderet carnificinam factus carnifex, alijs scindens, non impellente propriâ libidine? E quibus percipi videtur, primũ casum constitutioni nihil debere, cum scilicet sacerdos nõ sibi, sed alteri fœminam solicitet: quæ erat propria consecutio.

5 Pars tamen affirmatiua mihi verior est, & euidentissima: idque ex vnico fundamento: quia in prædicta cõstitutione omnis facta pœnitenti comprehenditur solicitatio, quæ verè, & propriè fit inhonestis actibus alliciẽdis, cuiusmodi nostra hæc est: cõfessor enim vere pęnitentem solicitat ad inhonestum actum: nihilque interest cum confessario ne, an cum alterâ diuersâ exerceatur persona. Nullum autem

dabis

Digitized by Google

dabis verbum in constitutione confessoris solicitationē illam coarctans ad inhonestos actus exercendos cum ipso confessario: Fidei maxime fauente hac constitutione, vt sæpius dictum est, vrgente etiam in eo casu legis ratione, id est, irreuerentiā pœnitentiæ sacramento illatā per talem hanc solicitationem factam in confessione, vt mox dicemus, difficultatem soluendo pro parte opposita. Ergò solicitatio, de qua agitur, constitutione alligatur, ob idque pœnitentes denunciationi adstringuntur.

6 Neque ex ratiocinatione pro alterā parte cōtrariū colliges solutioni nostræ: maiorem enim negabis, si intelligas, in nostrā constitutione vetari solùm solicitationē, quæ vti frequentior præcipuum Pontifici fundamentum fuit emittendi Bullam. Namque prohibetur (vt diximus) omnis solicitatio propriè directa ad inhonestos actus, quæ legis rationem indicet, iniuriam scilicet illatam pœnitentiæ sacramento. Quin potius in hoc tali casu eò maiorem inferes iniuriam, quo inferendi minus te impellat motiuum, ab extrinsecis petitum. Quod nobis opponebatur in argumento.

7 Inest secundo casui maius dubium, cum scilicet cōfessarius pœnitentis solicitat industriam, & diligentiā, quà alteram sibi quærat cōfessario, prouocet, concilier. Atque ea est ratio pro difficultatis negatiuà parte, quia ex prędictæ cōstitutionis cōtextu solū videas, solicitationē prohiberi factā à confessario ipsimet pœnitenti ad turpitudinem inter vtrumque exercēdam. Sed confessarius in tali hoc casu, ex suppositione nostrà, non eam turpitudinem pœnitenti suadet, imò merum lenocinium, & turpem intercessionem

sionem. Ergo talis hæc solicitatio extra Bullam est. Maior, ex quà tota est ratiocinatio, sic probatur: actus ibi inhonesti non intelliguntur quicumque peccaminosi actus. Sed illi tantum propriè, & verè inhonesti, qui venerei sunt, & in castitatẽ directè peccantes. Ecce autem pœnitens pro confessario solicitans alteram fœminam non immediatè peccat inhonestè, & inproprià castitatis materie, neque propria stimulata libidine, sed ducta, & inducta promissis, oblatà pecunià, vel quouis altero dono.

8 Hanc verò negatiuam partem viri aliquod docti, ponderatà serie, & ordine præfatæ cõstitutionis approbare contendunt, atquè ex eo confirmant, quòd in hac cõstitutione, sicuti in pœnalibus alijs, quod maximè intenditur solùm attenditur, nõ autem ad finem assumptum medium l. verum 40. ff. de furtis. Illud autem à confessore solicitante maximè intentum alterius fæminæ sunt inhonesti actus, non ipsius pœnitentis, quæ tantũ assumitur medium. Ergò, &c.

9 Verumtamen pars affirmatiua, [b] etiam pugnante difficultate, mihi probabilior est; quia pœnitenti in hoc casu intenta solicitatio etiam esset ad inhonestos actus, quatenus ipsa pœnitens suadendo alteram, alliciendo moralis esset causa actuũ alterius. Qui enim alicui peccatum suadet, illius causa moralis est: atquè ob id ipsi imputatur suadenti. Quapropter à sacerdote facta pœnitenti solicitatio, etiam in hoc casu, ad actum esset inhonestum ipsius pœnitentis, ratione culpæ, & peccati, etsi ad ipsum actum materialiter inhonestum, seu (vt ita loquar) ad ipsam materialem inhonestatem nõ dirigetur solicitatio.

10 So-

Digitized by Google

10 Solutionem nostram maxime iuuat in constitutione connexa vox: *inhonestos, & illicitos*. Vides vocem vltimam, *illicitos*, addi ad ampliandum, quasi aliquid denuo operetur. Patet enim, inhonestos omnes actus ad quos solicitare potest confessor, illicitos esse. Si ergo connectit, *& illicitos*, in eà materia omnes actus illicitos amplexari voluit, quos fortasse per alterum verbū, *inhonestos*, non ita clare comprehenderes. Atqui dubitabit nemo, solicitationem de qua agitur, ad actum ire illicitum in materià castitatis.

11 E quibus liquet responsio ad rationem inoppositum. Nam illa solicitatio, de quà sermo est, ad actus attinet inhonestos ipsius pęnitentis, modo explicato, vel saltem illicitos: ac proptereà constitutioni debet. Ad confirmationem ex l. citata, qualis qualis sit, respondeo, in nostrà constitutione etiam medium illud sumptum comprehendi, quia etiam ipsius pœnitentis inhonestus actus est, ad quem in confessione solicitatur à confessore.

12 Quæstionis vtramque partem prouabit Dominus Andreas Dalmada;[c] probationem verissimam esse interrogatus respondit Doctor Franciscus Suarius.

ANNOTATIO.

13 *Mihi verior videtur*,[a] Cōstitutio enim, quæ loquitur de solicitantibus ad turpia, intelligitur ad turpia tā respectu sui, quam alterius personæ, vt in nostris terminis resoluit Iacob. a Graph. consi. 1. nu. 41. ad fin. de cognatio. spiritual.

14 *Affirmatiua*,[b] Faciunt, quæ tradit Iacob. à Graphis consi. 1. à nume. 38. de cognat. spirit. circa confessariū, qui filiam spiritualem per lenam solicitat, vt æque comprehendatur, ac

qui

qui ipſam per ſe ſolicitat, ex conſtitutione, quæ ſolicitantis expreſsit caſum. Facit & motus proprius Sixti Quinti contra procurantes abortum, ibi: *Per ſe vel interpoſitas perſonas*, vbi Viuald. n. 10. Notiſsima namque iuris regula eſt, *qui per aliam facit*, lib. 6.

15 D. Andreas Dalmada, [c] qui ob doctrinæ eminentiam cum mille aureorum ſtipendio iure iam fruitur primario vir ad maiora natus.

Cui meliore luto finxit præcordia Titan.

SVMMARIVM.

FRATERNÆ correctionis materia ampla num. 1.

Fraterna correctio cõnumeratur inter opera miſericordiæ, eleemoſynæ, & charitatis num. 2.

Eleemoſina, & miſericordia actus corporalis cogit pro tempore ad peccatum veniale, vel mortale num. 2.

Eleemoſina ſpiritualis nobilior corporali num. 2.

Præcepta alia negatiua, alia affirmatiua, illa ſemper, & ad ſemper, hæc pro loco, & tempore obligant num. 3

Fraterna correctio præcedere debet denunciationem etiam in crimine hæreſis, ſi ſpes emendationis detur num. 4.

Hæreticũ poſt vnã, & alterã correctionem deuitare ex ſententia D. Pauli explicatur de prælatiua num. 5. & 17.

Fraterna correctio præcipitur à Domino, & à iure naturali, & à poſitiuo num. 6. & 7.

Edicta denunciationem præcipientia ſubintelliguntur præmiſſa fraterna correctione num. 8.

Fraternam correctionem omittens ante denunciationem, peccat mortaliter num. 9. & 19.

Emen-

Emendationis ſigna ex quibus deducuntur indicijs num.9.

Hæreticus de hæreſi ſuſpectus, machinans in commune bonum, & ſi occultus abſque fraterna correctione eſt denunciandus, & in hæreſis crimine in tota Hiſpania obſeruatur num.10.

Confeſſor ſolicitans in confeſſione abſque fraterna correctione de- f[illegible]ndus num.11.

Vtilitas publica præponderat priuatæ num.12.

Hæreſis ſerpit, vt cancer, nec ei acquieſcendum, num.12.

Hæreticum etiam tibi ſolùm notum reuelare teneris num.13.

Hæreticum non reuelans eſt ſuſpectus de hæreſi num.13.

Hæreticus admonendus per fraternam correctionem ante denunciationem ſi firmiter credatur emendatio num.14.

Hæreticus emendatus non denunciandus num.14 contra num.39.

Errans in fide ex ignorantia non eſt deferendus, ſed admonendus num.15.

Cap.2.de hæret.num.15.& 44.

Lex de hæretico denunciando abſque fraterna correctione fieri poteſt num.16.

Præceptum Euangelij de fraterna correctione procedit in peccatis inquibus priuati hominis honori conſuli oportet, & quando emendatationis ſpes ſubeſt, indeque ceſſat in peccatis bonum publicum offendentibus num.18.

Præcepta affirmatiua, & negatiua, altera ſub alteris ſimpliciter continentur, defenditurque diſtrictio præceptorum contra Coraſ.num.20.

Præceptum correctionis fraternæ naturale eſt, & à Domino renouatum num.21.& 25.

Lex Euangelica continet præcepta moralia, ſacramenta, & conſilia num.22.

Lex Euangelica non continet præceptum, quod non ſit naturale num.23.

Hæ-

Digitized by Google

QVÆSTIO XVIIII.

Vtrum ante ad Inquisitores delationē præmitti debeat fraterna correctio.

1 IN nobis materies ampla, in quam quò plures dixerunt, eò amplior. Dicam ego saltem de terminorum expositione, præmissum omittens, & mittens dubium ad doctores, qui illud discutiunt, docent de crimine hæresis controuersantes.

2 Supponitur imprimis, fraternā correctionem (de qua differendum est) esse inter opera eleemosynę, charitatis, seu spiritualis misericordiæ: de quibus D. Thom. 2. 2. q. 32. artciu. 5. Archid. per

tex.ibi in capit.tria dist.45. vbi Turrecrem.numer.1.& Præposit.num.3. Sot. de ratione tegendi memb.2.quæstion.1.versi.Quod si per cõteris.Nauar.in Man.cap.22. num.4. Vnde quemadmodum eleemosynæ, & misericordiæ corporalis actus (de quibus multa citati doctores)pro loco,& tempore,vrgente proximorum necessitate, nonnunquam cogunt sub mortali, etsi à consilio sint, ac tantum sub veniali, cap.pasce fame morientem, dist.86. obseruat communis postS.Tho.dict.quæstio.32. articul.5. Sot.de ratione tegend.memb.2.quæst.1.concl.1.versi.tertio id comprobatur:Couar.3.resolut. cap. 14.num.5.conclus.1.Nauar. vbi proximè,numer. 5. Ledesm. post alios 2.4. quæst. 15.artic.3.ex col.2. Ita quidem, imò maiori cogẽte ratione sentiendum omnino de operibus charitatis, eleemosynę,&spiritualis misericordię,velut in nobiliorib᷒, quæ ad animam spectant corpore nobiliorem ex D. Thom.dict.quæst.32. artic. 3. & communi, quam satis probat tex.in cap.duæ, dist. 45.siquidẽ spiritualis misericordia corporali nõ solũ melior est, verùm etiá ex genere obiecti maior insurgit ad illã quàm ad istã obligatio, licet, vt plurimũ,minor necessitas. Probat efficaciter vtrũque Sotus d.q.1.cõcl.3.

3 Secũdo supponitur,affirmatiua præcecta,quę virtutũ actus affirmatiue pręcipiũt,differre in eo maximè à pręceptis negatiuis,quę vitiorũ actus negant, vetant, quod illa quatenus talia sunt,licet semper obligent quoad animi præparationem, quoad actum tamen, seu exercitium non semper, vel pro semper obligãt, sed pro loco,tempore, & debitis circunstãtijs, quæ ad hoc requiruntur,vt sit virtuosus actus, vt nempe fiat, vbi, quando,

quando,& secundum quod debet. Hæc autem, id est, negatiua præcepta, quatenus talia, non tantũ semper, sed ad sẽper & pro semper obligationẽ inferunt, quia in se mali vitiorũ actus nullo modo nullo tempore, nullo loco, nec sub circuãstantià aliqua bene fieri possunt: sunt enim malo fini coniuncti secundum se, docet Arist. lib. 2. Ethi. exponit D. Tho. dict. quæst. 33. art. 2. in corp. Sot. vbi suprà quæst. 2. versi. ad quæstionem concl. 1. idem de iustitià lib. 2. quæst. 3. art. 7. versi. in 1. Durand. in 4. dist. 29. quæst. 3. num. 21. Ad notant nostri in capit. etsi Christus de iure iuran. & in cap. nouit de iud. vbi Abbas num. 34. versi. nam quædam post Archidi. receptum in cap. si peccauerit num. 4. 2. quæstio. 1. secundum quos, post D. Thom. correctio fraterna, per quam virtutis, id est, charitatis actus iniungitur, ad præcepta pertinet affirmatiua, subindeque non ad semper, sed pro loco, & tempore, necessitate, & opportunitate datà, obseruatis deinde delicti, ac delinquentis circunstantijs, obligationis onus imponit.

4 Prædictis his, affirmatiuam partem debere denunciationem ante ire in crimine quocumque affirmant absolutè Paluda. in 4. dist. 19. quæst. 4. Sà verb. correctio. num. 4. Sot. de ratione tegendi memb. 2. quæst. 1. concl. 1. D. Thom. 2. 2. q. 33. art. 2. Estque communis opinio. Idem angelicus Doctor docuit apertè, in hęresis crimine, (& à fortiori in quęstione nostrà) vigere correctionis fraternæ præceptũ, cum maximè emẽdationis spes est dict. quæst. 33. art. 7. in corp. cui assentiuntur Sot. lib. 5. de iust. quæstio. 5. art. 1. versi. his tamen non obstantibus: Castr. lib. 2. de iust. hæret. punit. capit. 25. concl. 1. versi. nisi fortè, Na-

Digitized by Google

uar.cap.18.n.56. Graphis in aureis decil.1.part. lib.2.c. 69.num.18. Repert. Inquisit.verb.denunciatio co. 3. versi.an quando, Tolet. lib. 5.cap.57.num.2. Esseque cōmunem Theologorum, & Canonistarum opinionem asserit Aragon.2.2.quęst.33. articul.7.§. dico secundo Mench.successresolut.§.2. num.vltim.

5 Quæ sententia videtur iuxta illud Diui Pauli ad Titum 3. *Hæreticum hominem post vnam & alteram correctionem deuita*. Ergò neque deuitabis, neque ex consequenti denunciabis antepri mam, & secundam factam correctionem. Vt enim medicus, & chirurgus, dum morbus, & vulnus sinant, bene, & prudenter agent, suauiter medentes, lenientes, nihil exasperantes, nihil scindentes membrorum in salutem: sic & ij qui fratribus spiritualiter ægrotantibus salutiferam adhibent opem, suauem, famæ ipsorū proscipientes, integram seruantes.

6 Doctrinā deinde suadet & persuadet generale Euangelicū præceptū Math. 18. *si peccauerit in te frater tuus, corripe eum inter te, & ipsum solū.* Affertur in cap. si peccauerit.2.quæst.1.& incap.nouit de iudic. quo loco nihil aliud, quam naturale præceptum illustre, veluti naturalia reliqua illustria reddidit seruator noster Christus vere sol, vere lux, & dux, peccantium famā, & corripiēdi modū corripientibus commendans. Atqui verba Christi Domini præceptum esse non solùm colliges ex imperante voce, *corripe*, verùm ex proximè supradictis. Quo circa cum Innocentius Pontifex in dict.capit. nouit, eadem referat Euangelij verba Franciæ Prælatis, & hæc addit: *Quomodo nos mandatū diuinum possumus non exaudire?* Vident præceptum vel cæci.

cæci. Adnotaui etiam Nauar. in repetit. dict. cap. nouit, notab. 4. num. 2.

7 Quòd autem de iure positiuo sit prædicta conclusio comprobant multi Canones, qui præcipiunt delinquentes corrigi, cap. consentire, distin. 83. cap. tam sacerdotes 24. quæst. 3. confirmatquè veteris legis morale præceptū Exod. 23. Deuteronom. 22. *Si occurreris boui inimici tui, aut asino erranti, reduc eum.* Ergo à fortiori errantem, & à salutis vià deflectentem teneris reducere: quà de re plura Sot. dict. cõclus. 1. & confirmatur.

8 Quando enim intendit superior quilibet, vt vel verbis, vel scriptis, vel edictis generalibus crimina aliquot sub excommunicatione denuncientur, hæc talia subintelligi debent, præeũte fraterna correctione, resoluit in specie D. Thom. d. art. 7. ad 5. & quodlibet. 11. artic. 3. cui dissentitur nemo in 4. dist. 19. Sot. dict. quæst. 4. in fin. membr. 3. quæst. 1. Archid. & Turrecr. numer. 32. in dict. cap. si peccauerit 2. quęst. 1. post alios Gutier. canonic. libr. 1. cap. 11. à nu. 20. & 27.

9 Vnde ex prædictorũ Doctorum sentẽtia in mortale incidit fęmina, quoties confessarij salutis spe præhabita, ipsum ad meliorem frugem non exortatur. Noueris autem spem probabilem secundum Graph. vbi suprà, & Palud. in 4. dist. 19. quæst. 4. ex rubore peccantis, ex submissione, ex vi, & affectu, quo nititur impetrare veniam, ex longo temporis facto interuallo post cõmissum delictum, ex alijsq; huiuscemodi indicijs. Quæ quidem omnia inesse confessarijs efficaciora, credere æquum est, qui sicut Deo propinquiores, ita & pœnitentiæ, viri plerùmque boni, cultui diuino electi, eligente Episcopo, quos tunc perdi-

Digitized by Google

perdidit fractæ naturæ fragilitas, pręsentis fœminæ facies, pulchritudo, gestus venustus, os illecebrosum: quibus semotis, extinguendam æstuantis libidinis flammã, aspirante diuino Zephyro, futurum est, vt speremus.

His tamen non obstantibus sit in hoc conclusio.

10 Qui in hæresis crimina, vel hæresim olentia, vel commune bonum labefactãtia inciderit (inter quæ & hoc à nobis actum adnumerari debet) protinus etsi occultus, ad iudices omnino deferendus est, post habitã fraterna illa correctione. Ita post Archi. docet Abb. in c. nouit n.44. de iudi. Rojas in singul. fidei verb. accusare. num.21. & de hær. 2. part. assert.3. Cano de locis Theolog. lib.12. cap.9. ad fin. (mei libri licet .8.) & ex Albert. Aluorot. communi, & sanctis Patribus late probat Simanc. de Catho. cap.19. nu. 10. & cap.42 numer.12. & in Enchirid. cap.23. & in quæstione de patre hæretico n. 29. Gutier. canonic. lib. 1. c. 11. num.53. Vega post Nau. quem citat in sum. capit.82. versi. lo tercero. Auila de cẽsuris 2. part. cap.5. lib.2. Barthol. de Medina in instructorio c.14. §.2. fol.63. & § . 36. fol. 157 . Villad. de hæret. quæst.10. versi. item in hæresi, Peg. ad 2. par. Direct. commen.28. versi. cæterum, Aragon. 2.2. quæst.33. articul.7. versi. dico 3. Turrecr. in cap. si peccauerit quæst.11. conclus.6. Andr. Vitorel. in addit. ad Tolet. lib.5. capit. 57. qui refert Valenciam, & alios: atque ita in hæresis crimine obseruare totam Hispaniam Simanc. docet dict. cap.19. numer.12. Rojas vbi proximè, Quintilianus Mãdosius in addit. ad Repert. Inquisi. verb. denũciatio littera B.

11 Et in specie, quoad solici-

ſolicitantes mulieres in confeſsione docet Henriquez lib.6.cap.17.num.4. littera E.Param.quæſt.10.num.4. d quia vix vafer confeſſarius emēdatur, atque illos præuiſſe videtur D. Thom. quodlib.11. attic.12. dum ait *credo, quòd ſi eſſet aliquod peccatum carnale, quod verge ret in detrimentum multitudinis, ſtatim eſt reuelandum*. Sequitur Nauar. conſi.2. de accuſat.num.4. incipit; an poſſit fieri denunciatio.

12 Probatur concluſio, tū quia in hoc, & in alijs huiuſmodi criminibus, vtilitas publica, cui vt conſulatur per denunciationem præcipuū eſt, præponderat, præponiturque delinquentis priuatæ, à famæ, & honoris integritate ipſi peccanti comparatæ, arg. tex. in l. penul. C. de primipilo, lib.12. Mens que æqua hanc illi cedere æque monet, ne vni dum attenditur, cæteri labantur, eant in diſcrimen contra id, quod habetur in cap. ſed illud verſi. quæ eſt iſta, diſt. 45. Ob quæ ad Timot. D. Paul. in hæreticos ſic ait, *ſermo eorum, vt cancer, ſerpit*: tū preterea, quia in his in hęreſi maxime, & hæreſi clare propinquis, nullius fere eſt momēti fraterna correctio, licet correctionē ſibi profuiſſe fictè correcti oſtēdāt hęretici, ne deferātur, ne pœnas dēt. Vide exemplo: te occidendi, vel ignem domui tuæ ſub dendi eſſe animum alicui tu certò ſcis: ſcis poſteà ſanctè iuraſſe, ſententiam mutaturum. Erit ne prudentis, vitæ ſecurum, & domus in vtram que aurem dormire? Ergò à fortiori peccantis in commune bonum pro emendatione iurata verba nihili facies, aligeris pedibus adi adi iudicem. Confirmo Deuter.13. ibi: *non acquieſcas, nec audias, ſed ſtatim*, &c. Textus deinde in cap. excommunicamus 2. §. adijcimus de hæreticis, ibi, *occulta conuenticu-*

la celebrantes, cum alijs eiusdem tituli, qui fraternam correctionem prorsus omittunt.

13 Ex quibus, & alijs locis Cast. dict. cap. 25. col. 3. vers. cum igitur, infert teneri omnem hominem reuelare hæreticum, & si secretò sibi soli notum. Si quis enim talẽ hæreticum potiùs velare, quam reuelare nitatur, e cum maximè requiratur, vt vel per generale edictũ vel per singulare mandatũ, testimoniũ, dicat, adeo is talis ob id solũ suspect⁹ erit de hæresi, vt canonica purgatio illi indici iure possit, cui licet satisfaciat, punietur tamen, non vt hæreticus, sed vt negligens in reuelando. Si autem non satisfaciet, deficiẽs in purgatione, debet is talis, vt hæresis reus puniri ob causas, quas ibi suggerit ipse auctor. Quam opinionem non recipiendam absolutè docte docet Simanch. quem refert, & sequitur Arag. dict. quæst. 33. art. 7. vers. ex dictis.

14 Modus tamen huic cõclusioni adhiberi potest: Sitque nisi forte quis firmiter existimaret, f quod statim per secretam admonitionẽ possit huiusmodi mala impedire. Et vera verè hæc est opinio, propriaque D. Th. sunt verba 2. 2. q. 33. art. 7. in art. 7. in corp. Sot. de ratione tegendi memb. 2. q. 4. conclus. 2. & sic habent omnes doctores, qui simul, cũ D. Thom. in principio quæstionis citantur, vt per Cast. dict. cap. 25. Nauar. dict. cap. 18. num. 56. & cap. 24. num. 14. & Tolet. lib. 5. capit. 57. Quę limitatio additur prudentissimè. Videns enim angelicus Doctor rarissimè fieri, vt correctione fraterna tanta mala cohiberi possint, neque dari probabilem emendationis spem, vt in alijs peccatis, conditionales voces prudens addit: *fortè firmiter*, si forte contingat, vt cohi-

Digitized by Google

cohibeas: si firmiter existimes fore, vt cohibeas: Quia autem non sufficit, vt firmiter existimes, cum longum tempus conteras, errantem in viam adducendo, ob id que fortasse Reipubl. nocendo, ideo vocem, *statim*, subiũxit caut⁹: *si statim impedire possis*. Prosequitur eleganter Castr. dict. cap. 25. post conclus. 1. quẽ æmulatur Arag. dict. art. 7. versi. quo supposito. Quod vrgentiori causa procedit, si pro cõperto esset, reum iam emendatum, g vt ex eodem D. Thom. & alijs tradit Rojas de fauore fidei singu. 3. num. 32.

15 Rogabis an possit etiam in illum leniri conclusio, non ex malitià, sed ex ignorantia h peccantem. Vide Castr. d. cap. 25. conclu. 2. & post Adria. Richar. Turrecr. quos allegat Arag. dict. artic. 7. versi. de illo autem. Sed dubium mitto, ne extra chorũ saltare videar: cum nullus, nisi ex culpabili malitia, in quæstione nostrà error dari possit. Iuxta quę exponi debet textus in cap. 2. de hæreticis, i vbi glossa, & doctores: dum enim agens de crimine hæresis (iuxta titulum, sub quo est) probat teneri quem, cum potest, hæreticum reuocare ab errore. Hoc tale per fraternam correctionem intelligendum est, quando profuturam firmiter creditur, sin minus per denunciationem, prout regulare, & frequentius, fieri necesse est.

16 Æquissimè etiam elicitur, legem fieri l posse pręcipientem, vt omissà admonitione, hæreticum hominem, vel de hæresi suspectũ, etiãsi occultũ, reuelemus deferamus: ita communiter habẽt Doctores, teste Arag. d. 2. 2. quæst. 33. art. 7. versi. dico 4. qui ibi supponit, legem super hoc idem latam per loca aliqua. Supponit idem Peg. ad Directo. 2. par. commen. 18. versi. verum: vbi in

versi.& obligatio:tenet hãc stare doctrinam, etiam obstantibus quouis iuraméto, promissione, aut pacto contra emisso. Et probatur, si quidem regulariter loquendo, de illius emendatione certi nihil dari potest. Ergo æquissime latam esse legem secretę admonitioni interdicentem prespicuum erit. Leges enim de rebus, quęregulariter contingant, & debent, & possunt ferri. Arag. de his perlegendus, vbi proximè.

17 Nec præmissa fundamenta vim facient pro parte contraria. Respondetur primò ad illud D. Pauli ad Titum 3. ***hæreticum hominem post primam, & secundam correctionem deuita:*** quod refertur in cap. dignior in fin. 24. quæst. 1. & in capit. dixit 24. quæst. 3. vltra glossæ mentes alias. Respondetur, inquam D. Paulum non de fraterna correctione agere, sed de pręlatiua, quę est à Pręlato, inter quos & hic Thitus erat quem illic Apostolus instruit. Sic Lyra intelligit, D. Thom. & alij, vt post Areual. notat Simanc. de Catholic. dict. cap. 19. num. 14. Ad confirmationem facilis est responsio ex supradict.

18 Respondetur deinde ad illud Euangelici contextus, vltra Castri responsionem dict. cap. 25. ad fin. quẽ sequitur Rojas in singu. fidei verb. accusare nume. 21. Facit Bellarm. part. 1. controuers. 4. lib. 3. cap. 4. & vltra aliam Simanch. vbi proxime dict. capit. 19. num. 13. Euangelicam legem tantũmodo de peccatis agere, in quibus honori, ac famæ correcti hominis prospici oportet, nullaque publici boni maior ratio suadet oppositum: de illis insuper agere, quibus subest emendationis spes, quę duo longè aliter se habent in hæresi, & in illis, quæ eunt in publicam perniciem, vt patet ex supradictis.

ctis. Optimè illa conducunt quæ tradit Comit. lib. 4. respons. quæst. 8. num. 2.

19 Confirmatio autem manu facillima enodabitur, si intelligamus in illis casibus tantum habere locum, in quibus & habet, & præmittitur correctio: non auté in alijs, vt probatum suppo nimus.

ANNOTATIO.

20 *Affirmatiuæ*, [a] De præceptis affirmatiuis, & negatiuis vltra citatos ab illustrisimo, videndi Suarez de legibus lib. 2. cap. 13. à numer. 4. Salas de legibus disput. 3. sect. 2. num. 11. ad fin. Quomodo auté altera sub alteris implicite contineantur. Viuald. in candelabr. 4. part. de legibus, cap. 4. num. 2. & in eum sensum aliquo modo colorari potest noua opinio Corrasij de iure ciuili in artem redigendo part. 2. cap. 1. audacter dicentis distinctionem inter præcepta negatiua, & affirmatiua ineptam, impugnat enim differentiam, quam magistraliter docet Modestinus in l. legis virtus, ff. de legib. Vtrùm autem hæc præcepta differant quoad dispensa tionem, videndus Salas de legibus, disput. 5. sect. 9. nu. 49. & 59. & fere per totam, Molin. tom. 6. de iust. tract. 5. disput. 57. à nume. 4. Suar. de legibus lib. 2. cap. 15. à numer. 13. & quoad nostram correctionis fraternæ materiam, eius obligatio cessat in particulari, cessante legis ratione, de quo pulchrè per Suar. de legibus libr. 6. cap. 10. num. 15.

21 Ibi: *Naturale præceptum illustre*. [b] Nota quod præceptū correctionis fraternæ est iuris naturalis, ex Sot. de ratione tegendi, mébro 1. quæst. 1. Fr. Bernardi. tract. de fratern. correct. cōclus. 1. à Domino tamen in Euangelio renouatum. Sicut & reliqua naturalia, seu moralia, vt docte docet illu

ſtriſsimus auctor.

22 Seruatoris enim noſtri lex tria continet, moralia præcepta, ſacramenta, & conſilia, Sot. libr. 2. de iuſtit. quæſt. 8. art. 2. verſic. in ſumma. Molin. de iuſtit. tom. 6. tract. 5. diſput. 67.

23 Receptum namque eſt, ex Diuo Thoma 1. 2. quæſt. 108. articul. 1. & 2. & quolibet. 4. artic. 3. Sot. dict. art. 2. & lib. 2. de iuſtit. quæſ. 9. art. 1. Salas de legibus, diſput. 24. ſect. 2. num. 9. Coua. lib. 1. var. cap. 17. nume. 1. & de ſponſalibus 2. par. cap. 6. §. 11. num. 1. Molin. dict. diſput. 67. nu. 13. & paſsim alij in lege Euangelica nullum contineri præceptum quod nõ ſit naturale, exceptis ijs, quæ pertinent ad articulos Fidei, & ſacramenta.

24 Omnia autem moralia præcepta ad decalogum reducuntur, ex D. Thom. 1. 2. quæſt. 100. artic. 3. Valent. diſput. 7. quæſt. 7. punct. 4. Molin. dict. num. 1. Salas de legibus diſput. 22. ſect. 2. numer. 39.

25 Præcipua autem in decalogo explicite continentur D. Thom. 1. 2. q. 100. art. 11. Valent. dict. q. 7. punct. 3. & 4. Salas dict. ſect. 2. nu. 37. Cum ergo fraternę correctionis præceptum eſſet naturale, à Domino in Euangelio renouatum, & illuſtratum eſt. Sic & Ioan. 13. & 15. præceptum fraternæ dilectionis ſuum vocat, & nouũ, hoc eſt à ſe renouatũ, vt elegãter explicat D. Clemẽs lib. 6. conſtit. Apoſtol. c. 23.

26 Nam præcepta moralia non ſolum fuerunt à Chriſto Domino confirmata, aut renouata, ſed etiam aucta quantum ad expreſſionem, & declarationem in lege veteri non contentam, vt patet Matth. 5. *Ego autem dico vobis*, vbi Scribẽtes, & poſt D. Auguſt. quem citat Salas de legibus diſpu. 24. ſect. 2. n. 10.

27 Ibi: *Poſt habita fraterna*

na correctione, c Prosequuntur Azor. institut. moral. 1. part. libr. 8. cap. 19. quæst. 9. Martin Delrio disquisit. Magic. lib. 5. sect. 4. Farinac. de hæresib. q. 197. à n. 39.

28 *Quoad solicitantes mulieres*, d Adde Fr. Petr. de Ledesm. in summa 2. part. tract. 4. de misericordia, c. 4. versi. à esta duda, pag. 138.

29 *Velare, quam reuelare nitatur*, e Aliud dicendum in corrigente qui si falso, emendationem sperauit, imprudentiæ vt plurimum arguetur, non verò vt fautor, aut suspectus, si communi limitationi, de qua num. 14. locus erit dandus.

30 *Nisi forte quis firmiter existimaret, &c.* f Hæc est communis D. Thom. interpretatio, vt vltra citatos Martin Delrio disquisit. magic. lib. 5. sect. 4. versi. sextũ, Farinac. de hæresibus quæst. 197. n. 39. Sayr. in claue Regia libr. 11. cap. 4. nu. 19. post alios quos citant. At animo non impugnandæ, sed veritatis indagandæ, hanc cõmunem, & receptam interpretationem alienam à D. Thom. mente, & doctrina ingenue puto.

31 Moueor primo, quia Inquisitorum edicta omnẽ reijciunt correctionem Bañez 2. 2. quæst. 33. art. 8. dub. 2. ad 7. Petr. à Nauarr. libr. 2. de restit. cap. 4. num. 209. Farinac. de hæresibus quæst. 197. num. 39. & non est credendum prudentissimos, quales eliguntur Inquisitores, à Diui Thomæ doctrina deuiasse, quod si edictis obediendum sit prout necesse est, limitatio Doctorũ, necesse quoque est, vt cesset, quia eam edicta non admittunt.

32 Secundo moueor, quia si D. Thomæ doctrina, seu limitatio obseruãda erit, prouenit à præcepto diuino, de quo in cap. nouit cum alijs de iudicijs, de quo diximus numer. 21. & 25. post aucto-

rem

rem num.6.cui Inquisitores derogare non poterunt, ex regul. cap. sunt quidam 25. quæst.1. Vnde derogasse nō est credendum, nec defendi potest edicta cum D. Tho. modificatione subaudienda fore, eā enim excludunt per illa verba: *Quisquis aliquid nouerit eorum delictorum, quorum in edicto mētio fit, statim absque monitione, & consultatione cum aliquo deferat ad ipsos, vel aliquem illorum.*

33 Tertio facit, quia occultus hæreticus, & sibi tantum nocens est deferendus, vt ex mente communi, tradit Nauarra lib.2. cap.4.nu. 195. de restit. diximus suprà num.27. Admissa autem D. Thom. interpretatione, cessat in hoc casu denunciatio, quia D. Thomas admisit correctionem, & denunciādi deobligationem, si hæreticus priuatim homines à Fide auertat, & per correctionem possint illa mala impediri. Ergo si alios non auertat, & malum illud publicum cesset, cessabit & denunciandi obligatio, ex Diui Thomæ doctrina, quod quis admittat? nam si priuata hæresis, quoad propositū non officeret, essent relapsi immurationi, nō verò igni tradendi, multaque alia absurda inde prouenirēt, quæ facile considerari poterunt, aliaque argumenta pro hac parte suppeditant, quæ prudens omitto breuitatis ergò.

34 Quare constituo hæreticum formalem, licet sibi soli errorem retinere velit, quod multipliciter exēplificari poterit in hypochrita, in sene in lecto decūbente, in immurato, & similibus, absque fraterna correctione esse denunciandum iuxta communem, & ipsius rationem, de qua num. 27. Ratio est in prōptu, quia si hæreticus edictorum monitionem (quam correctionem voces merito) infamiam,

Digitized by Google

miam, ignis pœnam, Ecclesiæ dogma, doctissimorum virorum consensum contẽnit, suum priuatum amplectens, & præferens, vnius admonitioni non acquiescet profecto, vt bene considerat Petr. à Nauar. de rest. lib. 2. cap. 4. num. 195. & 205. & ante eum Aragon 2. 2. q. 33. art. 7. dict. 4. Ergo frustra expectanda erit, nisi dolum & deceptionem expectes.

35 Nec contrarium docet D. Thom. 2. 2. quæst. 33. art. 7. nam exceptio, quam post duo exempla subdit, non est referenda ad hæreticum, sed ad proditorem patriæ. Nec est nouum aptari rationem, vel exceptionem vni ex propositis exẽplis, sic in l. in priuatis 77. ff. de iudicijs, docuit Africanus filium à patre, patrem à filio iudicari posse. Subdit rationem Paulus in l. quippe 78. ff. eodem, quia iudicare munus publicum est, quę ratio dubitationi de filio in patrem iudice quadrat, nõ verò patri in filium iudiciũ exercenti correspondet, si paternam etiam domesticã potestatem consideres in filij caput l. in suis, ff. de liber. & posthum.

36 Ostendamus modo D. Thom. exceptionem nõ pertinere ad hæretici exemplum. Quod duobus modis confirmari potest. Primò, quia non quadrat exceptio hæretico priuato, qui denũciandus est, vt supra in tertio fundamento num. 33. aduertimus, retenta autem D. Thom. communi interpretatione denunciari non debet contra torrentem Doctorum, receptam Ecclesiæ doctrinam, & ipsius Thomę assertionem, de qua statim. Secundò, quia ipsemet D. Thom. in 4. dist. 19. quæst. 3. hæreticum pertinacem absque vlla fraterna correctione deferendum docet.

37 Quis autem pertinax censeatur, si quæras, illum

dicas, qui ex malitia non ex ignorantia in Fide errat formaliter, & pertinaciter, Nauarra dict.num.195. Turrecrêmat.in summa lib.4.par.2.cap.16.qui viginti modos refert, quib⁹ in hæretico cognoscitur pertinacia, quos trãscripsit Guerrero in Thesaur. Religionis, tit.de hæreti.nume.20.& sequentibus, late Farinac. de hæresib. q. 196. à princip. quam pertinaciã non elicias ex admonitione priuata, quam præmittere vetaris, sed ex errore deprauato, cui adhæret hæreticus. Hæc autẽ pertinacia locum sibi vendicat in hæretico alios à Fide auertente, qui ignorantiæ prætextu excusari in ea specie nõ potest, ergo aut D. Tho. sibi cõtrarius est, aut illa exceptio hæretico pertinaci, de quo agit, nõ congruit, ac percõsequens recte iubent Inquisitores, hæreticum statim absque alia communicatione, aut monitione esse deferendum, quibus D. Tho. non repugnat iuxta prædicta.

Accedit, quia nullus ex scribentibus, quos vidi, vidi autem plures cum studio, satisfacit oppositis fundamẽtis. Nam qui defendunt in hæretico cessare correctionem, non respondent sententiæ communi, seu receptæ D. Thom. interpretationi. Per contrarium, qui censent præmittendam correctionem hæretici occulti, si corrigens firmiter existimet, suâ priuata admonitione emendandum, frustra subterfugiunt edicti præceptum.

38 Illud meminisse oportebit per edictum Inquisitorum non prohiberi, quin in confessione liceat dubitanti consultare cum confessore, vt aduertunt Bañez 2.2.quæst.33. articul.8. dub. 2.ad 7.Petr.à Nauarra de restit.libr.2.cap.4.numer.211. Adde, quod nostra opinio

dubio

dubio caret; si hæreticus etiam emendatus sit deferendus, de quo scholio sequenti, & vide num. 45.

39 *Si pro cõperto esset reũ iam emendatum*, g hæc opinio fuit Sot. libr. 5. de iustit. q. 5. art. 1. Menchac. illustr. cap. 16. nu. 4. Contrarium, imo hæreticum etiam emẽdatum denunciandum fore defendit enixè Rojas de fauore Fidei sing. 3. nume. 33. cum sequentibus, & de hæret. 2. part. assert. 3. à numer. 59. Param. lib. 3. de origine Inquisit. q. 8. à num. 90. Farinac. de hæresibus q. 197. nu. 52. Nam vt hoc illis addas, cum hæreticus non peccet in te, sed in Deum, maiori remedio indiget, quam correctione iuxta libr. 1. Reg. c. 2. *Si peccauerit vir in virum, placari ei potest Deus, si autem in Deũ, quis orabit pro eo?* prout aduertunt post alios Henriquez libr. 4. de pœnit. cap. 13. §. 6. litera S. Bernardin. de Areual. in tracta. de correctione fraterna conclus. 2. Nam si peccauerit in te frater, iubet Deus Math. 18. remitti peccatum in proximos adhibita correctione, *Sed si peccauerit in Deum, quis orabit pro eo?* vt inter hęc peccata constituatur differentia, nõ sufficit correctio fraterna, cum peccatum in Deum difficilius expietur, quam in homines Bellarm. lib. 2. de pœnit. c. 16. in prin. & peccatum hæresis in quãtum in se habet pertinaciã, est species peccati in Spiritũ sanctum, D. Thom. in 4. sent. dist. 13. artic. 16. in fin. Squilacens. de Fide cap. 25. num. 2. Rojas de hæret. 2. p. nu. 365. Ideoque extra hunc casum, etiam qui peccat in Deum est corrigendus fraternè ex veriori, de qua per glos. verb. peccat, in cap. nouit, vbi Abb. num. 3. de iudicijs, D. Thom. & Theologi in 4. distin. 19. communis ex Bernard. de fraterna correctione conclus. 2. in princ. &

versi. vt autem Sot. de ratione tegendi membr. 2. quæs. 4. conclu. 3. Nauar. cap. 24. n. 12. Iansen. in concord. cap. 72. huius quæstionis petenda videtur resolutio ex circumstantijs, & iuxta illas vtraque opinio cōcilianda. Nusquam tamen circa personam suspectam ex hac, vel illa radice infecta descēdentem, in ipsius sectæ errore deprehensam, fraternæ considerem correctioni.

40 Vtrùm autem hæreticus occultus emendatus, adhuc maneat irregularis? dic quod nō, ex Azor 2. par. lib. 6. cap. 4. q. 1. 2. & 3. & Garcia de beneficijs 2. tom. part. 11. cap. 10. ànu. 89. Henriquez lib. 14. de irregul. cap. 4. §. 6. litera N.

41 *Ex ignorantia,* [h] qui ex ignorantia etiam crassa errat, non amittit Fidem, Sylu. hęresis, §. 1. Castro lib. 1. de iustit. hæret. punit cap. 9. Can. de locis Theologorum lib. 12. cap. 9. ad 5. Cordoua ad Sot. de tegendo secreto, membr. 2. q. 4. sub conclus. 2. Nauarr. in man. prælud. 1. num. 11. & cap. 11. nu. 17. Petr. Nauarra lib. 2. de restit. cap. 4. num. 202. Salas 1. 2. quæst. 76. tract. 13. dispu. 7. sect. 7. Sayr. lib. 2. cap. 9. n. 33. & 34. Simanc. de Catholicis tit. 26. à n. 3. cū quo declara, nam errans in articulo manifesto præsumitur hæreticus, Simanc. num. 4. vbi proximè.

42 Vnde peccat, qui ignoranter lapsos etiam prædicatores dénunciat statim, nisi sit simplex, qui non discernit an ex ignorantia lapsus proueniat Petr. Nauarra dict. cap. 4. nu. 209. Vbi integerrimo fidei censorum iudicio se submittit.

43 Si verò quis dubitet, an quis ex malitia, vel ignorantia erret, corrigēdus fraternè prius erit Castr. lib. 2. de iust. hæret. punit. cap. 25. ante fin. conclus. 2. de materia vltra præcitatos consule

recen-

Digitized by Google

recentiores ad D. Thom. 2. 2. q. 11. art. 2. vbi Bañez, Aragon art. 1.

44 *Cap. 2. de hæreticis*, i qui admittunt limitationẽ, de qua supra num. 14. & 30. rectè huius tex. decisionem ad eam adaptare possunt, prout prosequitur multipliciter declarando Farinac. de hæresibus quæst. 182. à nu. 31. Si verò nostram amplectantur opinionem, facile quoque ad diuersum sensum applicare poterunt, & forsitan veriorem, si originale consulas, vbi Leo Papa reprehendit Hispaniæ Episcopos, qui Codices sub canonicorum nomine permittunt, qui Priscilliani adulterina sunt emendatione corrupti, ibique post alia addit: *Vnde si quis Episcoporum, vel apocrypha haberi per domos non prohibuerit, vel sub canonicorum nomine eos Codices in Ecclesia permiserit legi, qui Priscilliani adulterina sũt emẽdatione corrupti, hæreticum se nouerit iudicandum, quoniam qui alium, dum potest, ab errore non reuocat, se ipsum errare demonstrat*, aptius ergo ratio hæc congruit superioribus, qui hæreticos, hęreticorũq; libros in suis territorijs permittunt in subditorum perniciem, cum eos pro officio prohibere debeant, prout habetur in registro sancti Leonis Papæ epist. 91. cap. 15. ad Turibium Episcopũ Asturiensem in 1. tom. conciliorum, pag. 713. cuius meminit Sandob. Episcopus Exoniensis in monasterio D. Turibij de Lieuana, §. 2. quem vide; in quos Prælatos quadrat & decisio text. in dict. cap. 2. de hæret. & disserta Castri disputatio libr. 3. de iust. hęret. punit. cap. 4. vel tandem tex. solum probat, quod omnes reuelare tenentur hæreticum Farin. de hæresibus q. 197. nu. 35. l. 45.

45 Ibi: *De prælatina*, l adde Fr. Bernard. Areualo de

correction. concl. vlti. proposit. 6. Petr. à Nauarra libr. 2. de restit. cap. 4. nume. 212. Nam priuatus debet statim consortium hæretici fugere 1. Corinth. 5. *Cum huiusmodi nec cibum sumere*, propter periculum, cui se exponit Nauarra dict. num. 212. præcipuè si hæreticus est excommunicatus de iure diuino, prout tenent relati per Henriquez lib. 13. de excōmuni. §. 2. litera E. ex quib° confirmatur opinio nostra, quam proposuimus à n. 34.

46 Si autem prædicta Titi cap. 3. authoritas ad omnes generaliter referatur, dic morem fuisse in primitiua Ecclesia, vt moneretur hæreticus, vt aduertūt Ambros. & Theophil. in tit. 3. D. August. serm. 14. de verb. Apost. quia miraculis factis facile conuertebantur.

SVMMA-

SVMMARIVM.

PROPOSITIO quaestionis, num. 1.
Leges Ecclesiasticae non ligant ob graue periculum nu. 2.
Necessitas liberat à legis obseruatione num. 3.
Vitae periculum, & defensio excusat à legis humanae, diuinae, & naturalis transgressione nu. 3. 5. & 13.
Lex obligat cum vitae discrimine propter religionis, & potestatis Ecclesiasticae contemptum num. 4. & 14.
Mors omnium terribilium finis num. 5.
Metus mortis in persona liberorũ liberat à legis obseruantia n. 6.
Metus mortis in persona mariti, & fratris liberat ab obseruantia legis num. 7.
Metus consanguineorum, affinium, & familiarium an, & quando excuset. num. 8.
Metus amissionis honoris quando excuset num. 9.
Minae an excusent num. 9.
Infamiae metus an excuset num. 10. & 17.
Foeminae viris formidolosiores num. 11.
Metus, vt excuset, ab aliquo incuti debet num. 11.
Metus à senibus, & religiosis incuti nequit num. 12.
Inquisitio religiosè seruat dicta testium num. 12.
Diminutus tacens complices propter metum non est curiae saeculari tradendus, sed arbitrarie puniendus num. 15.
Diminutus tacens complices ob proximam consanguinitatem non relaxatur, sed arbitrarie punitur num. 15.
Metus hodie non excusat in causa haeresis num. 15.
Vxor an propter viri haeretici saeuitiã excuset ab illi⁹ delatione n. 16.
Periculum peccati saepe non fugere licebit ob vitandam mortem, infamiam, vel aliud incommodum grauissimum num. 17.
Foemina cõpressa an clamare teneatur, nõ obstante infamia, n. 17.

QVAES-

Digitized by Google

QVAESTIO XIX.

Vtrum sint aliquæ causæ, quibus excusentur fœminæ à denunciatione Inquisitoribus faciendâ.

1 QVæstioni præterito proximo loco solutæ hæcnũc necessario cohæret. Cum enim in fœminis denunciationem necessariò facturis speciales causæ excitari soleant: ad rem erit, vberioris doctrinæ gratiâ, aliquot particulariter consignare. Ego autem huius rei satis inuolutæ tractationem ad breuia & nonnulla quæsita reuocare tentabo.

2 Dico igitur, tùm posse discedi à legis cuiusuis præscripto, quando legislatoris voluntas, & benignitas discessui assentitur. Propterea Ecclesiæ legibus, quæ benignę sunt, non alligari Christicolas, cum grauiter periclitentur, sentit Sot. de iust. & iure, lib. 5. quæst. 6. artic. 4. col. penul. Sylu. verb. metus quæst. 7. tradit Comitol. respons. moral. lib. 5. quæst. 7. num. 8. Gab. in 4. dist. 18. q. 3. artic. 3. dub. 4. Rosel. verb. excommunicatio 6. in initio Sylu. verb. excommunicatio 5. quæst. 14. Tabiena excommunicatio 8. num. 9. & 18. Armil. verb. excommunicatio num. 59. D. Thom. 2. 2. quæst. 147. arti. 3. ad secũdum, & in 4. dist. 15. quæst. 3. artic. 2. quæst. 4. Almain. in tract. 1. moral. cap. 3. proposit. 4. & post Nauar. Maior. Alens. & alios probat Azor. in sum. tom. 1. lib. 1. cap. 11. post principium: Ledesm. 2. 4. quæstio. 25. artic. 3. dub. 2. Suarius de censur. disp: 14. sect. 3. numer. 13. & disp. 20. sect.

sect.3.nume.9.& 2.tomo de relig.lib.4.de horis canonicis cap.27.num.30.

3 Quibus auctoribus, doctrina hæc supponitur satis probata, quæ & confirmari potest ex text.in cap.2.§. cũ autem,& §.præterea de obseruat. ieiun. & ex text.in c. discipulos, ibi: *fame coacti*, de consecrat.dist.5. & ex c. inter alia 31.versi.illud, ibi: ***nisi articulus necessitatis immineat***, de sent.excom. Eo maxime, quia à diuinarum, ac naturalium, nedum humanarum legum præscriptione nonnunquam recedere fas est, vt vitam seruemus.[a] Nam fraudatam alterius rẽ integram reddere, integrèque confessario peccata dicere non humanum ius, sed naturale, aut diuinum ab initio sanctè sanxit. Hęc tamen non obligant, si mortem properent, vti est, & Theologiæ, & iurisperitorum cõmunis opinio, licet contrà opinetur Caet.1.2.quęst.96. art.4.vbi diuersam à sua opinionem erroneam audacter apellat. Argumenta cuius infringunt facillimè prædicti doctores, inter quos & nunc Comitol.vbi proximè num.9.

4 Verumtamen practicari poterit talis opinio, si metus in religionis, aut Ecclesiasticæ potestatis contemptum b directè incutiatur; tũc præstabit sustinere mortem, quã iniuriã factam legi Ecclesiasticæ: quia tunc non iam agitur de solà legis obseruantià, sed id potissimum est, vt nitamur religionis nostræ graue damnum repellere, cui vitam propriam quisque postponere tenetur. Et potest Ecclesia in eo, vel simili casu quemquam cogere ad vitę effusionem pro communi bono, & religione tuendis. Et quia ita expedit, ita cogit, aduertit doctissimè doctissimus Suarius dict.num.13.& dict.numer.30.

5 Est igitur concors c prædictorum doctorum sententia, vt mortis metus cadens in virum constantem excuset à legis obseruantià. Qua propter si fœmina terreatur probabili mortis periculo, excusatur à denunciatione facienda argum. text. in cap. cum dilectus de his, quæ vi, l. nec timorẽ 7. ff. de eo, quod metus caus. Et est ratio, quia omnium terribibium mors finis est, teste Philopsopho 4. Ethic. Eandem vim habet & truncationis metus, quæ mors est partialis membri cap. si quis abscidit dist. 55. & habetur in l. 7. tit. 33. par. 7. traditque Sanchez lib. 4. de matri. disput. 5. num. 4. Peg. videndus in 2. part. Direct. comment. 78. versi. at non videtur.

6 Si autem fœmina non suam propriam mortem, sed ipsam ipsorum filiorum timeat, hic talis metus satis est, vt excusetur à denunciatione. Ita habetur expresse in l. isti quidem in fin. ff. de eo, quod met. caus. ibi: *Et hac, quæ diximus ad edictũ pertinere nihil interest in se quis veritus sit, an in liberis suis, cũ pro affectu magis in liberis parentes terreantur*. Tradit Sanch. dict. lib. 4. disp. 4. nu. 5. Comit. lib. 3. quæst. 2. ver. pertinet. Ampliant Guilel. in cap. Raynun. in præfat. verbi: *duas habens filias*. Tiraq. in præfat. l. si vnquam num. 7. C. de reuoca. dona. Alc. de præsump. reg. 1. præsump. 1. in specie Roland. consi. 2. num. 61. vol. 1. Idem dicendum sentit Sanch. post alios de alijs descendentibus, & ascẽdentib⁹ dict. disput. 4. num. 4. & 6. Præposi. in cap. cum locum num. 10. de sponsalibus.

7 Cumque vir, & vxor vna caro sint: Si vxor viri vitæ timeat, d satis causæ erit ne de confessore deferat ad Inquisitores: ita Comit. vbi proximè Sanch. nu. 3. Henriq. lib. 11. de matr. cap. 9. n. 5. Sot.

5. Sot. in 4. dist. 29. quæstio. 1. artic. 2. versicul. eiusmodi ad fin. D. Thom. in 4. dist. 29. quæst. vnic. art. 2. ad secũdum, Henriq. de Bohic. in cap. cum locum numer. 5. de sponsſ. Turrecr. in sum. 31. q. 2. num. 7. Sylu. verb. metus. q. 1. vbi Ang. eodem num. refert. plures Sanchez d. nu. 3. quibus addi potest Rol. d. consi. 2. num. 62. & 63. Idemque fore inter fratres, quos natura arctissimo cõiun xit amoris vinculo post Præpo sit. in d. c. cum locum nu. 11. docet Sanch. d. disput. 4. n. 7.

8 Quando autem miniten tur mulieri consanguineorum damna, quid tunc practicandum sit, vltra tex. in cap. sciant cuncti de electione in 6. ibi: *vel consanguineos* quærendum est à Sanch. d. disput. 4. num. 8. Ab eodem etiam quærendum num. 11. vltra Menoch. de arb. lib. 2. casu 135. num. 8. Quid similiter practicandum, cum ipsam mulierem, & affinium mala terreant: cum etiam talis mulieris boni amici facti sint damni participes, de quo num. 9. Per eundem nu. 10. & textum in Clem. 1. ver. seruiẽtes de excess. prælatorum doceberis, quando timeatur ipsius mulieris domesticis, & familiaribus.

9 Neque dubium est, quin idem dicatur de muliere honoris amissionẽ timẽte: Est enim mulieri bonæ, & viro ipsa morte honoris grauior iactura. Ita decidunt Barbat. consi. 60. num. 3. vol. 1. Gab. tom. 2. communium lib. 11. verb. metus, col. 2. Padill. in l. interposita, num. 14. C. de transact. Seraphin. de priuilegijs iuramenti, priuileg. 29. num. 2. Mascard. de probat. concl. 1055. num. 53. vol. 2. quos omnes Sanch. refert, & sequitur d. lib. 4. dispu. 5. nu. 11. Et habetur in l. 7. tit. 33. par. 7. Quod sentire videtur glo. verb. metũ in c. cum dilectus de his, quæ vi, quæ ait, minacia verba quando-

que inferre posse iustum metum, dum non inspici potest, quo dicantur, animus; non item tamen, quando minax iste homo talis dignoscitur naturà procliuis in contumelias, quem ira ducunt, & bilis. Quam glos. sequuntur: Rom. cons. 369. num. 14. & relati à Mascard. d. n. 53.

10 Adhuc de infamiæ metu [e] lis est inter doctores, qui differunt: quidam sic: in virum constantem non cadere talem metum per l. nec timorem 7. in principio ff. de eo, quod met. caus. docet D. Thom. in 4. distin. 29. q. vnica artic. 2. ad tertium vbi Durandus quæst. 2. num. 4. in fine. Sed intelligi debent de infamia facti, iuris enim cadit in virum constantem: sic habet glos. in dict. l. nec timorem, verb. infamiæ. Rosel. verb. metus num. 2. vbi Ang. num. 5. & Sylu. q. 4. Veracruz in speculo coniugiorum art. 8. conclus. 2. Hẽriq. lib. 11. de matrimon. c. 9. num. 4. Plures refert Sanchez dict. lib. 4. disputat. 5. num. 14. Comit. lib. 3. respõso. quæst. 2. versi. pertinet. Probatio in promptu, quia infamiæ, & mortis timor æquiparatur, l. iusta ff. de manumissis vindicta: ibi, *iusta causa manumissionis est, si periculo vitæ, infamiæ ve Dominus seruum liberauerit*. Idẽ dicendum est in metu infamiæ facti, cui facile occurri non potest, sic indicat D. Thom. vbi proxime, corroborans sententiam suam, cum ait, *quia facile occurri infamiæ potest*. Tenẽt expresse Ledesma 2. 4. quæst. 49. art. 3. §. etsi quæras. Arago. 2. 2. quæst. 88. art. 3. §. pro explicatione, & post Palud. Sot. Palacios, ac alios tradit Sanchez dict. disp. 5. num. 15.

11 Illud autem meminisse oportet, quod licet fœminarum, quam virorum maior sit formido, formidolosiores plerumque sunt, minus audaciores: aduertit glos.

Digitized by Google

glos.verb.metu in cap. cum locum de sponsalib. & ibi Abbas numer. 7. Nauar. in sum.cap.22.num.51. Plurimos citat Sanchez dict. lib. 4.dispu.3.num.2.multisque probat Tiraq.in connubialibus l.9.glos.1. à num. 159. Vix tamen dabitur casus, per quem effectum sortiatur hæc doctrina, quia iustũ metúm nullus causabitur, ni ab aliquo terreatur, qui vera minacia verba re reddat:tradit Ancharanus in cap. ad audientiam num.2. de his, quæ vi: Bald.in l.metum num.2.C.de his, quæ vi Roland.conf.83.numer. 28. volum.2. & post Sot. Arag. & alios Sanchez dict. lib. 4. dispu.1.num.19.docuit glo. in l.metum,verb.iactitionibus,C.de his,quæ vi, tex. in l.famosi ff. ad l. Iuliam maiestat.ibi: *nam & persona spectanda est, an potuerit facere.* Medranus de consensu connubiali cap.13 nu.4.& 6.

12 Quod totum deficere confessarijs vides,quos non armis aptos,ad senium plerumque properantes retardant mores, vita Deo dicata,& officium ; quia prætereà mulieri facile est,quę instant,malis mederi, opem suorum,& superiorum, & sexcenta mille alia remedia implorando, perquirendo, Sic Angel.verb. metus n.5. & ibi Sylu.quæs.1.post alios Sanchez dict.disput.1.n. 23. Medranus vbi proximè nu. 5. Facit etiã ad rem Comitoli respõsum lib.3.q.2.versi. quintum quæsitũ,& lib.5.q. 7.versi.itaq; homo. Quę omnia procedunt maximè in sanctissimo, & æquissimo Inquisitionis Tribunali, cui illud potissimum est, testiũ, & accusatorum dicta religiose seruare, ac reis nullo modo, nulla via publica facere.

ANNOTATIO.

13 *Vt vitam seruemus,* vide Azor lib. 1. instit. moral, cap. 11. quæst. 13. Sayr.

de claue Regia,tom.1.lib.2. cap.2.nume.9.Salas 1.2.q.6. art.6.tract.3.diſput.3.ſect.1. nume.35.cum ſequentibus, qui ampliant id procedere etiam in ijs, quæ aliàs tenebamur omittere ex præcepto naturali negatiuo, vnde dum Sot.lib.7.q.2.art.1.col. 10.Nauar.conſi.17.nume.9. de hæret. aiunt metum excuſare à tranſgreſsione legis humanæ,non vero diuinæ,intelligẽdi ſunt,vt quotieſcũque metus fuerit grauis pro materiæ qualitate, excuſet à tranſgreſsione legis humanæ, quæ non obligat cum graui detrimento. Per contrarium vero lex diuina præſertim naturalis ſæpe obligat,cum quocunque detrimento etiam vitæ, ac proinde in vtroque membro contraria regula conſtituenda eſt,quæ ſuas patitur fallentias,prout explicat Salas dict.nu. 36. tametſi Sot. & Nauarr. nullum admittant metum in legis diuinę, aut naturalis tranſgreſsione contra veriorem,& communiorem ſupra relatam.

14 *In Religionis, aut Eccleſiæ poteſtatis contemptum.* b Salas 1.2.q.6.art.6. tract.3. diſp.3. ſect.1.num.34.& quæ reſoluimus in repet. cap. ſacris, num.7.de his,quæ vi.

15 *Eſt igitur concors.* c Sic hæreticus, qui ſuam hæreſim confitetur, & abiurat apud fidei cenſores, ſi iterũ delatus,quod nonnullos cõplices in ſuo examine ſubticuiſſet, reſpõdeat ab ipſis complicibus,quia ditiores, & potẽtiores erant,ſibi valde timuiſſe,non eſt indiſtincte puniendus, & curiæ ſæculari tradendus, quia diminutus, ſed mitius damnandus, prout colendiſsimi ſanctæ Inquiſitionis Romani patres in facti cõtingentia. Impoſita triremiũ pœna decreuere apud Locat. inter caſus Romæ deciſos, caſu 27.pagin.mihi 445. qui poſt praxim Inquiſitor. habentur;

tur; ſicut & in diminuto cō-plicem conſanguineum ta-cente non pœna vltimi ſup-plicij, & relaxationis, ſed immurationis, & ſic mitior decernitur apud eūdem Lo cat. caſu 7. vt ſicut metus, ita & conſanguinitatis reſ-pectus, ſeu amor pœ-nam minuat, imo indiſtin-cte hæreticum pertinacem, ac vere diminutum nō eſſe, qui alios complices non re uelat, tenet Rojas de hæret. 2. part. aſſert. 22. quod ego ſimpliciter, & generaliter non probarem, de quo ali-bi. A communi tamē ſentē-tia diſcedit Rojas ſingular. 3.num.30. & ante eum Na-uar. in cap. inter verba, co-rol. 66. num. 428. ſed conſilia ri poteſt vtraque ſententia, vt communis procedat at-tento iure, contraria vero attenta practica, ſecundum quam non excuſat nos à te-ſtificando in crimine hære-ſeos graue damnum, quod ex eo nobis ſequi poteſt, poſtquam remedium habe-tur pro eo in hoc delicto in uentū per Bonifacium VIII. in cap. vlt. de hæret. lib. 6. de qua praxi teſtatur illuſtriſ-ſimus auctor nu. 12. & Nos aduertimus ex alijs quæſt. 21. num. 28.

16 *Viri vitæ timeat*, d quid ſi ſibi à viro timeat, an denū ciare excuſabitur ipſum ma ritum hæreticum? excuſari tenent Pegna ad direct. 2. p. comment. 78. verſic. at non Farinac. de hæreſib. quæſt. 197. num. 53. quod non pro-bo. Tùm quia marito denū-ciatio patefieri non debet ex Nauar. cap. inter verba, corol. 66. num. 428. vt reſol-uimus num 15. Tum etiam, quia vxori non conſtat de futuro iudicij euentu ad ef-fectum, vt reincidat in mari ti poteſtatem.

17 *Infamiæ metu*, e adeo, vt ſæpe liceat peccati non fugere periculum ad vitan-dam mortem, infamiam, vel aliud incōmodum gra-

uiſſi-

uissimum, ex Nauar. in manual. cap. 3. num. 5. Cordou. quæst. 4. Ludouic. Lopez instruct. conscientiæ, 1. part. c. 21. & post alios Salas 1. 2. q. 6. art. 6. tract. 3. disp. 3. sect. 1. num. 32. vnde infert ad fœminam compressam, an cũ periculo infamiæ clamare teneatur, de quo Sot. libr. 5. de iust. q. 1. art. 5. ad 3. Vegæ lib. 2. casu 369. & libr. 5. casu 410. & 632. & alij, quos refert Salas dict. sect. 1. nu 31. quod autem metus infamię à legis obseruantia liberet, tradit idẽ Salas de legib⁹, q. 96. tra. 14. disp. 11. sect. 1. n. 5.

SVMMARIVM.

FOEmina denunciare tenetur solicitantem confessorem intra terminum in edicto expressum sub mortali, & excommunicatione num. 1.

Grauitas criminum ex oppositis virtutibus, distinctio ex præceptis dignoscuntur num. 1. & 15.

Transgrediens superiorum edicta an incurrat peccatum tantum inobedientiæ, an etiam religionis num. 2. 9. & 16.

Lex humana aut vetat res indifferentes, aut ad alias virtutes spectantes num. 2.

Saulis, & Adami peccata inobedientiæ num. 3.

Obedire superioribus tenemur nu. 4. quod declara num. 13.

Legislator potest præcipere actum in certa virtutis specie vel prohibere in certa vitij specie num. 5. & 17.

Lex humana potest actum de nouo prohibere, qui incipiat esse vitiosus num. 6.

Obedientiæ duplex species, alia generalis omne virtutis opus concomitans, alia specialis num. 7.

Digitized by Google

In obedientia duplex, alia materialis, alia formalis num. 8.
Fæmina denunciare solicitantem confessorem omittens peccat in religionem sacramento debitam num. 10.
Actus prohibitus, vel iussus à legislatore humano iudicãdus secundum virtutis, aut vitij speciem, quam intendit num. 11.
Abstinentia multipliciter considerari potest ob finem nu. 11.
Peccatum generaliter inobedientiam continet num. 12.
Præcepta adimplentur ex propria honestatis affectu & amore, & non principaliter ob obediendum num. 14.
Inobedentiæ malitia non datur in omni peccato num. 16.
Circumstantiæ generales, quæ sunt communes omnibus, vel pluribus peccatis, quales num. 18.

QVÆSTIO XX.

In quam virtutem culpabiliter fæmina peccet, denunciationem omittens.

1 DE meo in quęstionẽ iudicio me interrogarunt confessores aliquot, pro quibus libabo aliqua, etsi in alienã messem mitti falcem exprobretur. Atque certum est, obligari fœminas ad denunciationem à publicatione intra triginta dies, vel post, data opportunitate. Idque ex solo Inquisitorum præcepto sub mortali, & excommunicatione. Tenet Param. q. 10. num. 127. Tenet Emman. in sum. c. 207. n. 1. Verum tamen cum criminum distinctio, & grauitas non ex præ-

ceptis, sed ex oppositis virtutibus dignoscatur: a operæ precium erit exponere quam virtutem fœminæ labefactent denunciationem negligendo.

2 Opinantur b recentiores quidam, solum esse peccatum inobedientiam, atque idem esse, quod clericorum solemnem Christi Corporis publicam pompam comitari negligentium, contra Episcoporum edictum, aut negligentium visitatoribus delinquentes reuelare. Secundò respondent Sot. 5. de iustitiâ quęst. 7. articul. 1. Couar. 4. variar. cap. 20. nu. 10. Sayrius libr. 3 clauis Regiæ cap. 7. numer. 16. peccare quidem & inobedientiam, & in religionis virtutem, cum hoc legis humanæ omnibus trangressoribus commune sit. Probatur primò, quia quando legem quis violat indifferentes res vetantem, solùm peccat in obedientiam: verum tamen quando, nullâ data causa, quid violat (verbigratiâ, si diem ieiunij frangat) obedientiam frangit Prælatis debitam, simul & temperantiam. Ergò duplex peccatum peccat. Patet maior, quia præter inobedientiam nullum aliud apparet peccatum. Minor probatur, quia eodem modo lex obligat, cum res prohibet indifferentes, veluti comœdias, serica, venationem, &c. Atque cũ iubet, vel quicquid vetat spectans ad aliud virtutum genus.

3 Secundò, quia Saulis peccatum aduersus Samuelis præceptum totum fuit, quod tamen commissum aduersus obedientiam asserere videntur sacræ litteræ quæ appellant inobedientię peccatum. Vt est ex lib. 1. Regum cap. 15. ibidemque Abulens. & Caet. Ergò vt frangatur obedientia, non expressa requiritur intentio impositum violandi præceptum.

Digitized by Google

ptum. Si quidem illud, quo Saul tenebatur expectare Samuelem, non ipse fregit, nisi, vt idem testatur, ne populus laberetur, Regemque desereret. Atque confirmatur per Conc. Trid. sess. 5. can. 2. Agust. in Psal. 70. & Patres alios, qui omnes Adami lapsum inobedientiam appellant, cum tamen ille non comederit, nisi ad suas à mæro re liberandas delicias (vt ait Agustin') vel ad vxori morigerandum. Ergò non requires violandæ obedientiæ, vt violetur pręceptum, quia præceptum est.

4 Tertiò, quia præcipitur, vt superioribus obediatur, id est, vt obedientiæ actus exerceatur. Obediendi autem præceptum adimpletur, etsi subditus re, & actu non opus faciat, quia præceptum est. Ergò intentio illa expressa ad obedientiæ, vel inobedientiæ actum eliciendum non requiritur. Patet maior, quia obedire, & superioribus nos subijcere iubemur. cap. omnis anima de censibus.

5 Verùm ad maiorem huius, & aliarum quæstionum lucem aduertendum est ex Vazquez 1.2. disput. 98. c. 2. ex Suarez 1. tom. de religione lib. 3. de reuerētia debita locis sacris cap. 4. à num. 1. legislatores potestatem habere c actum constituendi in virtutis certà specie præceptum, iuxta materiæ capacitatem, & actum simul prohibētem in certa vitij, vel peccati specie. Sit exemplum: posita à carnibus abstinentia die Veneris, in temperātię specie, eiusdem comestio in intemperantiæ: exhiberi similiter comitatū Christi Domini Corpori in publica pompa propterea iussum est, vt Ecclesiæ seruetur præceptum de religionis materia, & Eucharistiæ cultu exhibendo: venationis ponitur interdictio in alicuius Principis septo loco, in ob-

seruantiæ specie debitę Principibus: comediarum prohibitio in Eutrapeliæ, sicut & taxillorum, & alearũ. Quapropter cum finem semper intendant legislatores, ratione cuius imperatã, vel vetatam rem reponunt in alicuius virtutis, quam intendũt, materià; finis diligenter cõsiderandus est, vt innotescat virtutis species, & contrarij vitij natura. Dixi consultò iuxta materiæ capacitatem, quia data inepta materià non constituetur virtutis actus, veluti si Rex iubeat immolari homines Deo placando, vel in ipsius cultum muscarum certamina complicari. Vide Suarium tom. 1. de religione lib. 2. cap. 4.

6 Secundò, ex humanæ legis vi notandum est, actum aliquem prohibentis, mox actum incipere esse vitium, cum non esset ante legem, vt patet ex carnis comestione. Atque ratio est, quia lex præscribere potest virtutis medium in eius materià, quo supposito, ab illo recessus vitiosus esse incipit.

7 Tertiò, supponendum est ex eodem Vasq. 1. 2. disput. 102. num. 16. Lessio lib. 4. capit. 46. dub. 4. & 6. & ex communi doctrina D. Tho. 2. 2. quæst. 104. artic. 2. ad primum, obedientiam duplicem esse, & generalem, & specialem. Generalis, seu materialis obedientia est omne virtutis opus, quo adimpletur præceptum, etsi non fiat ex intentione expressa præceptum adimplẽdi, quia præceptum est. Atque hæc non virtus specialis est, sed speciales omnes virtutes complet, quæ aliquem habent actum cadentem sub præceptum. Datur autem materialis obedientia, quia si expressa adesset intentio, tunc foret obedientiæ formalis actus. Vnde obedientia, vt est specialis virtus, illa est, per quam homo expresse facit, vel adimplet

plet præceptum, quia præceptum est; vt diserte docent D.Thom.& citati doctores, communiter recentiores.

8 Duplex similiter inobediẽtia est. Est materialis inobedientia præcepti cuiuslibet præuaricatio. Vnde præceptum omne siue leue, siue graue, quocumque fiat modo, appellatur inobediẽtia. Atque hæc inobedientię significatio omni includitur præcepto, vel eam genericam rationem, omnibus præceptis communem, vel generalem dicamus circũstantiã. Cæterũ inobediẽtia formalis erit, cũ quis violat pręceptũ, quia pręceptũ est. Atque hac sola ratione est propria peccati species ab alijs distincta: illamque exprimendi in sacramentali cõfessione datur obligatio, vt latè docet Suarius tom.4. dispu.13. sect.3.

9 Colliges autem ex dictis, suprapositas responsiones esse falsas; prima, quia tũc solũ propria, & formalis inobedientia est, cũ quis præceptum violat, quà præceptum est, vel contrarium legi exequatur opus, vel omittat imperatum. Quapropter siquis Sacrosanctũ Christi Corpus pompaticè delatum comitari desinat, ludo, vel venationi intẽtus, non incidet in peccatum aduersus obedientiam. Secunda & falsò asserit, commiti duplex peccatum in omni legis humanæ transgresione, cum ratio materialis inobediẽtiæ ratio sit generica, in omni peccato inclusa. Ergo non distinctum peccatũ est, seu non duplex est, vt dif fusius habent Salas 1.2.tract. 7.disput.3.sect.4.à num. 80. & 83. Suarius tom.4. dispu. 23.sect.3.à num.3.

10 Quibus prænotatis sit conclusio. Fœmina denũciationem omittens, cum denunciare tenetur, solùm peccat in religionem pœnitentiæ sacramento debitam. Di

Digitized by Google

cta probant,quia per legem suam legislator instituit illam denunciationem in religionis specie,seu sacraméti cultus,quem expresse intendit, sed omittens fœmina hoc, non aliud præceptum lædit.Ergò solùm in religionem peccat.

11 Ad argumentum autem primum dicendum est; legislatores indifferétes res præcipientes,eas in alicuius virtutis, quam intendunt, materià constituere. Et tunc intenti finis ratione iudicandum, & cognoscendum esset genus,vel virtutis species, consequenterque natura, & peccatorum specificatio,vt videbis abstinentiæ exemplo. Potest enim agi,vel iuberi abstinentia ex affectu Deum placandi,túcque erit charitatis opus,vel ex affectu,pro peccatis satisfaciendi; quod pœnitentiæ opus est,vel ex affectu spiritui carnem subijciédi,quod dices castitatis opus: quia abstinentiæ est libidinem cõtundere, & carnis rebellionem in spiritum rationi subiectam facere. Erit auté propriè temperantiæ actus,si abstineas ab hoc, vt suis exercendis functionibus mens aptior fiat. Vnde eodé modo prædictis actibus de oppositis peccatis iudicãdum est.

12 Atque ad secundum est responsio:sacras litteras, Patres,Concilia de obedientia loqui materiali, seu generali. d Quo circa peccatum diffinit D.Ambrosi. *peccatum est cælestium inobedientia mandatorum, & diuini præuaricatio præcepti.* Eademque ratione omnem actum, vel omissionem,per quam proximo præbetur peccandi occasio,scandalum vocant.Cũ tamen scandalum,verè, ac propriè loquédo,non committatur, nisi cum quis ex directà intentione proximũ præcipitãdi operatur.Quod D.Thom.2.2.quæst.43. art.

Digitized by Google

3. & recentiorum communis opinio habent. Vnde ad confirmationem clara est solutio.

13 Ad tertiũ. Maior distinguì debet. Quod si dari velit prçceptũ præcepta exequẽdi opera, vel non exequẽdi vetata, concedenda est. Si autem obediendi præceptum dari mens sit, ita, vt præcise, & expresse bonum opus faciamus, quia præceptum est negare cogemur. Est ratio, quia nunquam necesse est, fiat præcise opus bonum, quod ex præcepto debitum est. Sed sufficiẽs erit, vt prçcepto satisfiat, fiat ob intrinsecã boni ipsius operis honestatẽ; vel vt Deo placeamus. Maximè cum sit dilectio legis plenitudo. Nullum itaque Dei, aut Ecclesiæ inuenitur præceptum, quo ad opera obligemur facienda ex ea præcise intentione. Iubent enim omnia fieri opus ipsius intrinsecæ honestatis causa.

14 Impletur igitur obediendi, & subiacendi superioribus prçceptum: partim, si iussa exequamur, etiã absque illa præcisa intentione præcepto satisfaciendi: partim, si velimus superioribus subesse quicquid velle possumus, vel ob Dei amorem, vel ob aliam honestam causam, sine formali obediẽdi intentione. Dum tamen adimplem⁹ prçceptum, adimpletioni contrariam intentionem non habere obligamur (formalis enim inobedientia vetatur per expressum, & particulare præceptũ) cum hac tamen intentione præceptum re ipsa impleri potest, ita, vt ne illius habearis præuaricator, aut amplius tenearis opus exequi. Quia per præceptum, ieiunij verbi gratia, id solũ nititur legislator, vt virtutis temperantiæ opus fiat, non autem vt ex affectu fiat præcepto satisfaciendi. Regulariter tamen quando homo

Digitized by Google

formaliter, vel materialiter præcepta implet, illa implere vult: alioquî ad opera, verbi gratià, ieiunãdi, & macerandi se flagellis, & ad reliqua similia vix opportune se aplicabit. Verumtamen in executione vti eo motiuo non tenetur. Sed satis est, si opus faciat ex propriç honestatis affectu, & amore. Vide Lessium diffuse dicentem dict. lib. 2. cap. 46. dub. 6. nu. 42. & 43.

ANNOTATIO.

15 *Dignoscantur*, [a] distinguendũ est inter distinctionem, & grauitatem peccatorum: nam peccata ex præceptis distingui tradunt Caet. 2. 2. quæst. 186. art. 9. versi. ad hoc, Soto, & Gabriel, quos refert, & sequitur Salas 1. 2. quæst. 72. tract. 13. disput. 3. sect. 2. à nu. 12. vbi late probat. Grauitas verò peccatorum differt secundum dignitatem virtutum, quibus opponũtur Say. in claue Regia, libr. 2. cap. 7. nu. 6. Azor libr. 4. cap. 19. q. 4. Salas dict. tract. 13. disput. 5. sect. 3. nu. 25. post alios.

16 *Opinantur*, [b] de quo Suar. libr. 4. de religione, c. 7. nume. 1. tom. 1. Nec enim in omni peccato inuenitur malitia inobedientiæ Azor tom. 2. institut. moral. lib. 5. cap. 5. q. 2. & post D. Thom. & alios Salas 1. 2. quæst. 73. tract. 13. disput. 5. sect. 15. n. 156. cum seqq. de quo infrà num. 18.

17 *Potestatem habere*, [c] latius Suar. de legibus libr. 3. cap. 12. à num. 13. & lib. 4. de simonia, cap. 7. à nu. 4. tom. 1. de religione.

18 *Generali*, [d] dantur aliquæ circumstantiæ generales, quæ sunt communes omnibus, vel pluribus peccatis, vt inimicitia, & quasi odium Dei, de qua D. Tho. 2. 2. quæst. 23. art. 4. ad 3. imprudentia, de qua quæst. 53. art. 2. inobedientia, de qua quæst. 104. artic. 2. ad 1. & q. 105. art. 1. ad 1. ingratitudo,

de

de qua quæst. 107. art. 2. ad 1. & 2. & 3. part. quæst. 88. art. 4. superbia, de qua quæst. 162. arti. 2. & 8. Scandalum, cuius mentionem post D. Thom. facit illustrissimus auctor in præsenti. D. autẽ Thom. communiter receptus citatis locis docet has circumstantias generales, non dare speciem actui, nisi sint directe, & in se volitæ.

SVMMARIVM.

HAERETICOS occultos virtute Cruciatæ absolui posse tenent nonnulli num. 1.

Solicitans in confessione absolui potest absque obligatione se deferendi n. 2. 13. & 21.

Superior potest sub excommunicatione præcipere, vt testificentur scientes intra certum terminum num. 3.

Obligatio denunciandi intra certum terminum, eo transacto etiã obligat, & intra quem terminum n. 4. 5. & 24.

Fæmina in confessione solicitata absolui non potest in foro conscientiæ, nisi deferat solicitantem, & an ab excommunicatione, nu. 6. & 25.

Edictum in solicitantes nullum, qui sciuerit, excipit, num. 7.

Fæmina solicitata quare virtute Bullæ absolui nequit, numer. 8. & 29.

Fæmina solicitata quando absolui possit virtute Bullæ ob non delationem n. 9.

Fæmina solicitata, si differat ex causa denunciationem, & absoluatur, ea cessante denunciare tenetur nu. 10. & 30.

Fæmina solicitata an absolui possit à mendicantibus numer. 11 & 31.

Digitized by Google

QAESTIO XXI.

Vtrum Cruciatæ Bullæ virtute, aut Iubilæi alterius, seu priuilegij dignæ sint absolutione personæ, quæ consultò omiserunt denunciationem de confessarijs solicitantibus.

1 ET partem negatiuam probes, ijs fretus, posse absolui in sacramentali foro hæreticà prauitate occulte contaminantes se omnes. Ergò à fortiori quos indicauit contactos leuis suspicio. Antecedens, cui ad hæret difficultas, probat Sot.in 4.dist.22.

quæſt.2.arti.3.conclu.5. verſicul. primus caſus in fine: cui accedit Cord.Sylu. allegans,& alios in ſumma facta Hiſpaniſmo quæſt. 8. in fin. Pen.ad Directorium 2. par. comment.25.verſi. quod ſi quis quærat.Ratio eſto, hæreticos exceptum iri à Pontifice,ſi nollet eoſdẽ abſolutos talis huius facultatis virtute,vtì à Cruciata exceptos voluit fælicis recordationis Gregori' XIIII. Atque eoſdem excepit Pius V.in Bulla Iubilæi anno 1568. teſtante Pen.ſupra citato loco. Ergò abſoluas in pœnitentiali foro,quos non excepit Pontifex.Conſequens ſatis luſtramus probatione quæſt.2.

2 Secundò, abſolui rectè poterunt confeſſarij ſolicitantes,nullum gignente obſtaculum emiſsà excommunicatione Inquiſitorum iuſſu.Ergò rectiùs & ſolicitatæ fæminæ.Conſequens ex eo inferas:enodat Bulla obnoxios, qui nõ innoxios? Probat antecedens D. Tho. doctrina 2.2.quęſt.69.articu.1. Ex quo Rojas de fauore fidei ſingulari 3.nume.35. Simanchas de Catholic. c. 42. num.13.dum firmant, hæreticum ſecretò errantem nõ teneri ad ſui ipſius denunciationem:noſque diffuſius diximus quęſt. 10.numer.4. Et in ſpecie, a & crimine, de quo agitur, tradit Emman. Rod.in ſum.part.1. cap.mihi 207.concluſ.1. Eo maximè, quia excommunicatio culpam & peccatum ſupponit mortiferum, quodammodo ex vi naturæ hominẽ propellens à beatà illa vita: cap.omnis Chriſtianus 11. quæſtio.3. Dumque procul quis eſt à tali hoc peccato, eadem illa vita iure fruetur: nã ſola mortalis culpa Dei conſortio hominem dedignatur cap.vnum orariũ, verſi.nunc autem diſt.25.

3 Verum pro reſolutione breuis pręmitto,poſſe eccleſiaſticum Præfectum, & ſuperio-

Digitized by Google

ſuperiorem legitimum excommunicationem fulminare non ſolum iam commiſſis cauendis peccatis, ſed nouis ſtatuendis præceptis, nouis oneribus. Licet enim quis non vocatus, non rogatus coram iudice teſtificari non teneatur: vocatus tamē poſteà, iuridicè rogatus obedire, & teſtificari cogetur, quia ęquum pręceptum eſt, onus imponens, etſi priùs aliud eſſet. Atque idem intelligas ſub impoſito generaliter præcepto, quod non minùs efficax, non minus neceſſarium dicas, qui vides iudicē latere perſonas verū ſcientes; ob id nō poſſe ſpeciatim, & nominatim vocari. Erit ſatis, vt vocētur, vt interrogentur, generale illud, *qui hoc ſciuerit*, Vnde ſi latæ ſententiæ huiuſmodi ſub excommunicatione intra certum terminum alicui præcipiatur reuelatio, ipſa religatur qui pręſcriptum exit terminum, velationis tenax, quia præceptum iuſtum eſt, & pro graui materie, quæ finem continet ferendæ cenſuræ vrgentem. Tradit in ſimili D. Suarius de cenſur. diſput. 20. ſect. 3. nu. 3. 5. & 6.

4 Præmitto ſecundo excōmunicationis cōſumpto illo termino, non conſumptam [b] denunciandi obligationem; imò teneri quemuis edicto ſemper obedire, cum dierum illud ſpatium non detur, vt extinguatur, ſed vt differatur obligatio. Propterea ſi edicti quis ignarus, aut iuſta aliqua armatus excuſatione nō intra præfixum terminum compareat, mandati tandem iam gnarus, & impedimentis illis iuſtis iam expeditus comparere tenetur: atque non teneri, ſtatim ac ſciat, probabile eſt. Sufficiens erit, iudici ſe ſiſtere teſtimonium dicturum intra ęqualem terminum, qui per edictum conceditur, quia non debet peioris eſſe conditionis.

5 Eàdem igitur ratione si quem à testificando incommoda excusent, vel æquæ aliæ causæ; his ablatis non excusabitur; cui tali nō oportebit concedi nouum terminum, noscenti iam de edicto, & scienti, tempus nā cto de liberandi, consulēdi, si sit opus. Tradit doctissimè Suarius de censur. dict. disputat. 20. sect. 3. num. 14.

6 Quibus præmissis erit conclusio: spirituales filias in confessionis actu solicitatas, testimonium tacentes, non absolui posse à confessarijs, c etsi maximè priuilegiatis, donec peccatum propalent Inquisitoribus. Similiter dicendum, non posse ab excommunicatione liberari, etsi Cruciatam, vel alterum quoduis Iubilæum appellantes. Conclusionis primam partem, non posse scilicet absolui à priuilegiatis, tenet expresse Emman. Rode. tom. 2. regul. quæst. 27. artic. 10. in princip. & in sum. part. 1. cap. mihi 207. conc. 1. Secundam partem verissimam, & certissimam dixit consultus D. Franciscus Suarius.

7 Hoc autem liquet liquēti probatione quia per excōmunicationis edictum iussæ ab Inquisitoribus, nullum excipitur crimen, aut peccatū: sed solicitatę mulieri, vel cuiuis alteri personę, scienti quouismodo sub excommunicatione illud tantum imponitur, vt de confessario solicitante deferat Inquisitoribus. Nullus igitur, si sciuerit ac os comprimat, poterit vnquam aliquomodo absolui, dum non satisfaciet legitimi superioris imposito præcepto.

8 Neque Bullæ, indultaue obstabunt, reseruatis casibus absoluendis potestatem tribuentia; quia huiusmodi personas non dicas absolutionis incapaces, alicuius reseruationis respectu, sed quia cui iure tenentur,

non

Digitized by Google

non ſatisfaciunt. Hinc redduntur abſolutioni inhabiles: cum à cenſuris neminē abſoluas, niſi præuià congruà ſatisfactione: d cap. ex litteris, ibi *ſatisfactionem congruam* de conſtit. Firmat ratio: ſi enim ſactisfactione omiſſà debitor abſoluatur, nullo cenſura fruitur fructu contra cap. inter hæc in fin. ibi: *ſed viuificat*, 33. quæſt. 2. Diſrūperetur inſuper neruus eccleſiaſticæ diſciplinæ quod maximè deteſtantur iura, cap. cum inter de conſuetudin. Clemen. 1. in principio de ſentent. excommun.

9 Limito tamen, fœminas culpabiliter non denunciantes, ob idque excommunicationem incurrentes tūc videri abſolui poſſe per Cruciatam, ſi poſteà quid ęquum cauſentur, vt differatur denunciatio, vel ob aliquid cauſæ obligatio extinguatur, nempe, ſi confeſſarius, de quo denunciandum erat, mortem obiuit. Videtur præterea poſſe in hanc rem practicari doctorum opinionem, mihi adductorum in primo argumento. Eritque ratio, quod iam non datur denunciandi obligatio, atque æquo ſatisfaciē di præcepto. Sed extat tantùm, quam incurſum eſt, excommunicatio. Hanc tollat Cruciatæ virtus.

10 Illud tamen moneri debent fæminæ, cum detur caſus, & cauſa legitime denunciationis prorogandæ, ipſaſmet ſub eiſdem pœnis poſt abſolutionem ad denū ciationem obligari, e cum primum tulerit opportunitas, non ſecus, ac cum furanti donatur abſolutio, cui tamen ſemper incumbit reſtitutio. Docet in ſimili Suarius de cēſur. diſput. 20. ſect. 2. numer. 14. ac deducitur ex cap. eos de ſent. excommu. lib. 6.

11 Rogabis autem, vtrum Mendicantes valeāt

abſol-

absoluere fœminas in simili bus his casibus positis dict. num. 9. Quæstio est. Atque bene interroganti eadem Ius, ac respondenti. Affirmatiuam partem ex eo suadeas, quòd priuilegia, virtute quorum Mendicantibus licet absoluere in foro animæ, non processui obstant in criminosos. Quod videas in Inquisitorum Repertorio, verb. confessio, §. vtrũ si in foro fol. 163. Vmbert. in Praxi Inquisit. ver. absoluere num. 1. & 6. Zanchin. de hæreticis cap. 34. numer. 1. Quod hac roboratur ratione, quia ipsorum Mendicantium priuilegia pro animæ foro tantum valent, nihilque implicant gubernandæ Ecclesiæ, aut in delinquẽtes procedendi externo modo. Ob id meritissimo factum est pro pœnitentium consolatione, pro faciliori remedio, vt animarum salus, & remedia semper rata, semper in promptu sint. Iuuat posse Mendicantes absoluere à casibus, quos sibi Pontifex excepit. Tradit Emmanuel Roder. de regularibus tom. 1. quæst. 61. artic. 5. qui etiam nominatim excõmunicatos absoluere possunt, vt per eundem art. 6.

Facit in contrarium, non posse prædictos ab hæresis peccato absoluere, vt patet, ac tenet Emman. Rod. tom. 1. quæst. 20. articul. 10. [f] Socitationis autem crimen, et si non hæreticum, hæresi tamen adhæret. Tu lector discute, iudica.

12 Argumentum primum, quod est in quęstionis vestibulo, diluas ex nostro fundamento. Habes etiam non cõtemnendos auctores, g qui sic opinantur, nullo modo posse confessarios Iubilæi, Diplomatis, aut Bullæ Apostolicę virtute hæreticos absoluere, crimina sua expiantes: contendit fortissime Couar. in capit. alma mater part. 1. §. 11. num.

11.nu.15.quem ſequitur Simanc.de Catho.cap.3.num. 2. Rojas de hæreſ.2. part. num.321. Ad ſecundum autem ex primo, & ſecũdo reſponſionem deſumes.

ANNOTATIO.

13 *In ſpecie*, a idem tenent Henriquez libr. 3. de pœnit.cap.10.§.2. litera H. Lucius in ſumma ſummar. cap.24.num.11.diuerſa tamen ratione ſolicitãs ſe prodere non tenetur ab ea,qua hæreticus: hæreticus namque non tenetur ſe prodere,vt illuſtriſsimus reſoluit in præſenti,& quæſt.10. nu. 4.& Cerola,verbo , hæreticus in fin. à confeſſario tamẽ abſolui nõ poteſt Azor. 1.tom.lib.8.cap.19.quæſt.1. Farinac.de hæreſib.q.192.n. 60.nec etiam ab eo cogi poteſt,vt fideicenſoribus ſuam manifeſtet hæreſim,Simãc. de Cathol.tit.3.n.5.

14 Hodieque verior videtur nec ab Epiſcopo in foro conſcientiæ virtute Trident.Seſſ.24. cap.6.de reformat. poſſe abſolui , de quo vltra alios Eman. de regul. 1.tom.quæſt.20.art.10.Henriquez lib.6.cap.14.§.7.litera M. Nauarr.conſil.15. de ſent.excommunicat. Azor dict. cap. 19. quæſt. 3. Suar. de cenſur.diſput.21.ſect.3.à num.4.Garcia de benefic.2. tom.part.11.cap.10.à num. 112. Sanchez de præceptis decalogi tom.1.libr.2. cap. 11.à num. 26.Param. libr.3. de origine Inquiſit.quæſt.9. num.191.Farinac.de hæreſibus quæſt.192.num.61.quid ergo in re graui hæretico conſulendum?

15 Suppone ex veriori Inquiſitores in ſimul in toto Senatu , & vnumquemque abſoluere poſſe in foro conſcientiæ hæreticum occultum , Gutierrez quæſt. can.par. 1. cap.13.numer.7. Graphis lib.2.cap.9. num.5. part.1. Viuald. edit. anno 1602.tit.de abſolut.num.15. part.1.Sanchez de præcep-

tis decalogi tom. 1. libr.2.c. 12.num.4.licet totum requirant Senatum Henriquez lib.6.de pœnit.cap.7.§.3. litera T. ad fin.Ema.in Bulla, §.9.numer.70.in fin.Param. lib.3.de origine Inquisit. q. 9.nu.196.

16 Posse item & delegare eandem facultatem Sanchez d.n.4. quidquid neget Campegius in addit.ad Zãchin. c. 34. dubitet Simanc. de Catholicis tit.3.n.5.totũ requirat Senatum Henriq. d.§.3.litera T.

17 Nec in Inquisitore ad hanc in foro cõscientiæ absolutionem,vel delegationem impertiendam sacerdotalis requiritur ordo,Sãchez d.n.4.

18 Occultus ergo hæreticus, qui resipiscit,per ipsum confessorem ab Inquisitore, vt ab ipso confessario absoluatur, facultatem impetrabit,Simanc.de Catholicis tit.3.numer.5.Aduertendum autem notabiliter, quod licet sacra Congregatio censuerit Inquisitoribus non licere absoluere hæreticum occultum in foro conscientiæ stante Bulla cænæ, prout tenet Riccius in praxi fori Ecclesiast. decis.552.num.3. Id tamen non habet locum in Hispaniæ Inquisitoribus ex rationibus, de quibus Garcia de beneficijs 2.tom.part. 11.c. 10.à num.120.Si facultatem vero Inquisitor neget,quid faciendum nullus explicat. Ego sub censura consulerẽ, vt confessarius ab Apostolico Nũcio,hanc petat facultatem, quam si dare nequeat,tunc mittat Romam per Banchariũ ad maiorem pœnitentiarium, vt eam in partibus idoneo cõmittat confessario; interim verò, dum hæc expectatur facultas, obseruet pœnitens ea, quæ de occulto excommunicato, non data de præsenti confessoris copia, tradunt Nauarr.in manu.c.27. num.

nume.239.Hériquez libr.6. de pœnit.cap.15.§.7.

19 Quid adhuc si propter paupertatem, aliudue legitimum impedimẽtum non valeat Romam mittere? recurrat ad Episcopum, qui non absoluet iure proprio virtute Trident. Sess. 24.cap.6.de reformat. vt supra resoluimus, sed ex tacita Pontificis commissione iuxta tradita per Nauar. in man.cap.27.num.89.Henriquez lib.6.de pœniten. cap. 10.§.1.cap.9.§.7. & cap. 16. §.1.Molin.tom.4.de iustit. tract.3.disput.64.nume.11. Sanchez de matrimon.libr. 2.disp.40.num. 3. docentes impeditum adire Romam posse absolui ab Episcopo ab omni excommunicatione summo Pontifici reseruata.

20 Sic dum Trid. Sess. 14.cap.7.ad fin.in doctrina, negat potestatem confessarijs absoluendi à casibus reseruatis extra mortis articulum, intelligitur directe, & proprio iure, secus indirecte ex tacita commissione, dum abest superior Hẽriquez dict.cap.10.§.5. litera D. Vnde cauendum est à Sylu.verb.absolutio, 4.n. 7.dum excipit, nisi absolutio concedatur tantum in mortis articulo, confunditur enim eius fundamentũ ex cap.eos de sentent. excõmunicat.in 6. iuncto cap. si quis suadente, ꝙ dubitans aduertit Molin.dict.nume. 11. & probabilissimum dicit Sanchez d.n.3.

21 Ad rem redeundo per contrarium solicitans à quolibet absoluitur cõfessario, ex illustrissimo, Emanuel. Henriquez, & Lucio citatis supra num.13. Ratio est, quia breuis, seu potius edicti excommunicatio in fœminam dirigitur non reuelantem, non verò in solicitantem, aduertit auctor illustrissim.hîc.

22 Sic aliàs fœmina prę-

tis decalogi tom. 1. libr. 2. c. 12. num. 4. licet totum requirant Senatum Henriquez lib. 6. de pœnit. cap. 7. §. 3. litera T. ad fin. Ema. in Bulla, §. 9. numer. 70. in fin. Param. lib. 3. de origine Inquisit. q. 9. nu. 196.

16 Posse item & delegare eandem facultatem Sanchez d. n. 4. quidquid neget Campegius in addit. ad Zãchin. c. 34. dubitet Simanc. de Catholicis tit. 3. n. 5. totũ requirat Senatum Henriq. d. §. 3. litera T.

17 Nec in Inquisitore ad hanc in foro cõscientiæ absolutionem, vel delegationem impertiendam sacerdotalis requiritur ordo, Sãchez d. n. 4.

18 Occultus ergo hæreticus, qui resipiscit, per ipsum confessorem ab Inquisitore, vt ab ipso confessario absoluatur, facultatem impetrabit, Simanc. de Catholicis tit. 3. numer. 5. Aduertendum autem notabiliter, quod licet sacra Congregatio censuerit Inquisitoribus non licere absoluere hæreticum occultum in foro conscientiæ stante Bulla cænæ, prout tenet Riccius in praxi fori Ecclesiast. decis. 552. num. 3. Id tamen non habet locum in Hispaniæ Inquisitoribus ex rationibus, de quibus Garcia de beneficijs 2. tom. part. 11. c. 10. à num. 120. Si facultatem vero Inquisitor neget, quid faciendum nullus explicat. Ego sub censura consulerẽ, vt confessarius ab Apostolico Nuncio, hanc petat facultatem, quam si dare nequeat, tunc mittat Romam per Banchariũ ad maiorem pœnitentiarium, vt eam in partibus idoneo cõmittat confessario; interim verò, dum hæc expectatur facultas, obseruet pœnitens ea, quæ de occulto excommunicato, non data de præsenti confessoris copia, tradunt Nauarr. in manu. c. 27.

num.

nume.239.Hériquez libr.6. de pœnit.cap.15.§.7.

19 Quid adhuc si propter paupertatem, aliudue legitimum impedimẽtum non valeat Romam mittere? recurrat ad Episcopum, qui non absoluet iure proprio virtute Trident. Sess. 24.cap.6.de reformat.vt supra resoluimus, sed ex tacita Pontificis commissione iuxta tradita per Nauar. in man.cap.27.num.89.Henriquez lib.6.de pœniten. cap. 10.§.1.cap.9.§.7.& cap. 16. §.1.Molin.tom.4.de iustit. tract.3.disput.64. nume.11. Sanchez de matrimon.libr. 2.disp.40.num. 3. docentes impeditum adire Romam posse absolui ab Episcopo ab omni excommunicatione summo Pontifici reseruata.

20 Sic dum Trid. Sess. 14.cap.7.ad fin.in doctrina, negat potestatem confessarijs absoluendi à casibus reseruatis extra mortis articulum, intelligitur directe, & proprio iure, secus indirecte ex tacita commissione, dum abest superior Hẽriquez dict.cap.10.§.5. litera D. Vnde cauendum est à Sylu.verb.absolutio, 4.n. 7.dum excipit, nisi absolutio concedatur tantum in mortis articulo, confunditur enim eius fundamentũ ex cap.eos de sentent. excõmunicat.in 6. iuncto cap. si quis suadente, ꝙ dubitans aduertit Molin.dict.nume. 11. & probabilissimum dicit Sanchez d.n.3.

21 Ad rem redeundo per contrarium solicitans à quolibet absoluitur cõfessario, ex illustrissimo, Emanuel. Henriquez, & Lucio citatis supra num.13. Ratio est, quia breuis, seu potius edicti excommunicatio in fœminam dirigitur non reuelantem, non verò in solicitantem, aduertit auctor illustrissim.hîc.

22 Sic aliàs fœmina prægnans

gnans aborsum procurans non ligabatur excommunicatione per Bullam Sixti contra procurantes aborsum (quæ iam ad iuris terminos redacta est per Gregor.XIIII.aduertit Viuald. 3. part. ad fin.illius Bullæ) Henriquez de pænitent. libro 6. cap. 10.§.2. litera H. contra Viuald.in exposit.d. Bullæ numer. 10. Eman. in Bulla,§.9.numer.52. versic. sexto,ad fin.Licet enim Pōtifex circa pœnas temporales prægnantem,quæ aborsui operam dedit, vt homicidam comprehendat, addens tamen excommunicationem pro iniuria contra iustitiam,non meminit prægnantis, ne cogat prodere se, quæ forte ad vitandum graue infamiæ periculum abortijt,aut si tātum sit passa quamuis culpabiliter,nō fecit contra iustitiam.

23 Vnde si pater, qui scit filiam grauidam inducat medicum sub ægritudinis specie, medicusque inscius venam scindi iubeat,quamuis pater inciderit, filia tamen consentiens non incurrit contra Viuald.d.numer. 10.versi.ad secundum.

24 *Non consumptam*, b adde Henriquez libr.13.de excommunicat.cap.18.§.6. litera Q.

25 *Non poße absolui à cōfessarijs*, c adde Henriquez libr.5. de pœnitent.cap. 10. §.11.litera T.Lucius tamen in summa cap.24.nume. 11. asserit posse absolui ab excōmunicatione,quam incurrit, virtute Bullæ, vel Iubilæi,dum tamen denunciare Inquisitoribus à confessario absoluente cogatur.

26 Tametsi in dubium reuocari viderim,vtrum si cesset præsumptio,qua motus Pontifex est,ibi: *Nos in animum inducere nequeuntes*, posit quilibet confessarius virtute Bullę absoluere,sed ego respondi iudicium illud discernendi circa suspitionem

tionem de Fide, quæ resultat supposita Pontificis præsumptione, non competere confessarijs, sed Inquisitoribus ex ipsius Pontificis diplomate: dubium mouebat, quod quidam confessarius per decem, & plures annos perdite, & effrenate solicitationibus, & turpibus in ipso confessionis loco, & actu operam dederat, per quod tempus à nulla solicitata delatus est, prout vidimus. An virtute Iubilæi, vel Bullæ absolui quis possit ab omni casu reseruato, excepta hæresi formali, sub qua hæresis suspitio non comprehendatur, alij videant?

27 Altera erit quæstio, quid si fœmina solicitata defacto absoluatur, ait Emman. in summa, 1. par. cap. 204. alias 207. nume. 1. confessarium, qui fœminam solicitatam absoluit, nec ad denunciandum cogit, puniri debere: sed hæc opinio improbabilis mihi videtur. Tum quia agitur de re improbabili, & de reuelando cõfessionis sigillo. Tum etiam, quia alterum insurgit dubium, quis punire debeat, non Inquisitores, quia absolutio in hoc casu non est hæresis, nec hæresim sapit manifeste, iuxta notata per text. ibi in cap. accusatus, §. sane de hæret. in 6. nõ ordinarius, quia ad puniendũ in hoc casu indiget probatione, peterque confessionem, & delationem fœminę ab Inquisitoribus religiose seruatam, & nemini detegendam.

28 Prout moris est ex nostro auctore, quæst. 19. n. fin. ad fin. Cassador. decis. 1. de præsumpt. Viuald. decis. 134. nume. 2. part. 3. Nauar. consi. 1. de iudicijs ad varia inferentes, sed cum hæc secretioris sint aulæ, alij videant, an confessarij solicitatam absoluentis punitio sit practicanda.

Digitized by Google

29 *A censuris neminem absoluas, nisi praeuia congrua satisfactione.* [d] Subtilis ratio, sed cum in omni censura iudicis offensio generalis sit, nomine partis non intelligitur Prælatus, nec iudex præcipiens, ex Sot. in 4. dist. 22. quæst. 2. art. 3. col. 2. Gut. 1. q. can. c. 5. num. 30. cum sequentibus. Henriquez lib. 7. de indulgentijs, cap. 13. §. 2. litera M. & lib. 13. cap. 28. §. 1. litera L. Suar. de censur. disput. 7. sect. 5. nu. 47. etiam si iudici pecunia in pœnam sit soluenda Henriquez d. §. 1. & præcitati, sic sub partis satisfactione non includitur pœna, quæ pro excõmunicatione, vel alia legis transgreſsione incurritur, si quidem ea non soluta potest à peccato, & excommunicatione absolutio concedi, ex glos. verbo officij in clem. 2. de hæret. quam ad hoc post Aret. notat Naua. cap. 23. num. 66. & consi. 75. num. 38. de regularibus, Co uar. de sponsal. 2. part. cap. 6. §. 8. num. 17. Ratio igitur, ob quã cæteri cõfessarij nõ absoluũt ab hoc casu virtute Bullæ vel Iubilæi, est propter reseruationẽ in casu hæresis, qui in Bullis semper except⁹ cẽsetur, vt est cõmunis, & recepta Henriquez libr. 6. de pœnit. cap. 16. §. 2. Garcia de benefic. 2. tom. part. 11. cap. 10. num. 109. & citati num. 12. & 32.

30 *Obligari,* [e] adde Henriquez lib. 13. de excommunicat. cap. 18. §. 6.

31 *Tenet,* [f] Eman. dict. art. 10. agit de Prælatis superioribus respectu suorum subditorum: quo relicto in hac quæstione resoluerem poſse absolui fœminam à mendicantibus, cum enim iam denunciandi ceſset prę ceptum, restat tantum excõmunicationis reseruatio, & cum ipsi ab Romano Pontifici reseruatis virtute priuilegiorum poſsint absoluere ex nostro auctore in præsenti,

ti, à fortiori poterunt absoluere à reseruatis inferiori, quandoquidem virtute Bullæ potest absolui fœmina solicitata ab excommunicatione etiam stante denunciandi obligatione, ex Lucio in summa cap. 24. nume. 11. vt diximus supra nume. 25. Ergo si iam denūciādi obligatio cessauit, maiori cum ratione absolui poterit virtute Cruciatæ, Iubilæi, vel similium priuilegiorū, quibus abundant mendicantes & per participationem cæteri religiosi.

32 *Nō contēnēdos auctores*, ad de Hēriq. lib. 6. de pœn. c. 16. §. 2. post plures, quos citat.

SVMMARIVM.

Solicitationis crimen improbabile videtur num. 1.

Fœminæ à testificando regulariter repelluntur num 2.

Fœminæ naturaliter mendaces, periuræ, dolosæ, variæ, & corruptibiles num. 3.

Testes singulares non probant plene, nec etiam in hæresis causa ex praxi recepta, num. 4. contra num. 12. & 13.

Testes singulares nec in genere probant delictum num. 5.

Fœminæ egregiæ non tenentur testificationis causa ire ad iudicem num. 6. & 17.

Singularitas triplex diuersificatiua, obstatiua, & adminiculatiua num. 7.

Fœminæ singulares plene probant solicitationem numer. 8. contra num. 18.

Solicitationis crimen probari nequit, nisi ex fœminarum testimonio num. 9.

Sigilli sacramentalis fractio probari nequit, nisi per testes singulares num. 10.

Sigilli

Sigilli fractionem neganti confessario an credendum num. 10. & 21.

Fœminæ admittuntur testes in crimine hæresis, læsæ Maiestatis, & exceptis num. 11.

Fœminæ de iure canonico admittuntur testes in criminibus, quando iudex ex officio, vel per Inquisitionem procedit num. 11.

Hæresis in genere eiusdem speciei probatur per testes singulares ex Simanc. num. 12. sed contra num. 23. & 25.

Lapsus in vnam hæresis speciem, si post abiurationem in diuersam relabatur, relapsus est num. 13.

Fœminæ nobiles ad tribunal sancti Officij ire tenentur testimonij causa, nisi clausura, valetudo, aut quid aliud impediat numer 14.

Hispania ex tribunali sancti Officij nobilis, & felix num. 15. & 40.

Caroli Quinti, & filiæ Ioãnæ Sebastiani Regis matris exemplum memorabile grassante Lutheranismo à Cazalla in Hispania promulgato num. 16.

Fœminæ solicitatæ sunt testes non adminiculantes, sed diuersificatiuæ num. 18.

Cinadus ex testibus singularibus non damnandus num. 18.

Sigilli sacramentalis fractio per testes singulares probatur, non tamen plene, & ideo ordinaria non imponitur pœna num. 19.

Hæreticus conuictus per testes singulares non punitur pœna ordinaria, sed extraordinaria, nec corporali num. 20. & 26.

Sigilli sacramentalis fractio si in dubium reuocetur, & sit quæstio inter pœnitentem, & confessorem, est præsumptio contra confessorem arbitrarie puniendum, si vero inter confessorem, & tertium, erit pro confessore præsumptio num. 21.

Suarez reijcitur distinguens inter reuelationem confessionis in bo-

num,

num, vel in damnum num. 22.

Filius ex confessoris reuelatione non excluditur ab hæreditate patris.

Testes singulares non probant in causa hæresis, etiam cum adminiculis, & cum voce, & fama num. 24.

Adminiculorum regula locum non habet, vbi non datur ens numer. 24.

Testes singulares omni exceptione maiores probant ad pœnam extraordinariam num. 26.

Testes singulares, & infames non probant, licet statuto inhabiles admittantur num. 27.

Testes plures defectus patientes, non admittuntur, licet statuto inhabiles admittantur num. 27.

Complices, singulares & deponentes vi, vel metu tormentorum nullo modo sufficiunt ad condemnandum num. 28.

Tortura in caput alienum leuis, & moderata debet esse num. 28.

Testes singulares licet probent in alijs criminibus, nusquam tamen in crimine hæresis num. 29.

Cap. vlt. de successoribus abintest. num. 30.

L. qui sententiam C. de pœnis num. 31.

Testes deponentes de eodem actu, loco, & tempore per diuersa tamen verba plene probant, nec singulares dicuntur num. 31.

Personæ illustres tenentur ad reuelandum, & testificandum in causa hæresis ire ad sancti Officij tribunal num. 32.

Inquisitio quo tempore, & à quo in Lusitaniam introducta n. 33.

Sahauedræ fabula reiecta num. 33.

Ioannes III. obtinuit Inquisitionem, num. 34.

Inquisitores Lusitaniæ numerantur vsque ad præsens tempus num. 35.

Albertus Archidux Austriæ Cardinalis Sanctæ Crucis in Hierusalem

Digitized by Google

rusalem Inquisitor generalis Lusitaniæ, nunc Flandriæ Comes num. 36.

D. Ferdinandus Martiñz Mascaregnas Inquisitor Lusitaniæ generalis laudatus num. 37.

Sahauedræ nouella de Inquisitionis introductione in Lusitaniam patefit num. 38.

Archiua publica aliquando nouellis constant num. 39.

QVÆSTIO XXII.

Quæ postuletur probatio probando crimini.

1 VO commisso in loco adeò semoto, erit ad rē diligēter perquirere, quî posśit iuridice innotescere, probari, adducique ad iudiciale forum eius cognitio. Quæstio quidem proponitur magni momenti de re magna, quæ exerceat virorum peritorū iudiciū; cum videatur improbabile crimen.

2 Probatur primò: quia mulieres, quæ ad lucem testificari debēt, à testificando repellūtur, cap. forus de verborum significatione capit. mulierem, & ibi glos. verb. nec testis 33. quæst. 5. cui similis in cap. quoniam, verb. mulieres, versi. istud de testibus, & ibi Abb. numer. 2. in principio, vbi Felin. num. 1. versi. non obstat, dicit communem. Idem tradit Decius in l. fœminæ num. 34. ff. de regulis iuris: firmat indubitatum Tiraq. in cōnub. l. 9. n. 61. Gomez variar. tom. 3. c. 12. num. 13. Mascard. de probatio-

bationib.lib.2.concluſ.763. nu.1.& lib.3. concluſ. 1358. num.80.Refert quam pluri mos Farinac. de teſtibus q. 59.à principio.

3 Quæ opinio innititur fundamẽto fortiſsimo,cũ ex ſuapte natura mulieres men daces,periurę,doloſę,varię, & corruptibiles ſint; vt latè tradunt Tiraq.dict.l.9.num. 49.Maſcar.dict.conclu.763. atque elicitur ex ratione text.in dict.cap.forus.

4 Secundo, cum huiuſmodi mulieres teſtes ſint ſin gulares,non pene, & plene probare poſſunt,cap. nihilo minus 3.quæſt.9.cap. bonæ, verſi.contra,cap. cum dilectus,verſi.nos vero de electione. Quod etiam locum obtinet in hæreſis,vel hæreſi accedente crimine, quæ cautiori indiget proceſſu, c. vt officium,§.verùm de hæreticis lib.6. & ibi probant Ioannes Andreas,& alij, Antonius num.20. ad finem in cap.cum oporteat de accuſationibus,optimè Abb.cõſil.42.& alij,vt per Iaſon cõſil.78.colum.3.lib.3. & in repetitione l. admonendi nu. 212.ff.iureiurando. Additio ad Crotũ de teſtibus nu.319. Decius in c.licet cauſam, n. 7.verſi.Sed contra,de probationibus.Refert alios Additio ad Alexan.conſi.72.nu.3. lib.1.Simanc.de Cathol. c. 64.num.61.& 69.vbi dicit cõmunem,& praxi receptam. Quod etiam agnoſcunt, & ſequuntur Boer.Palat.Clar. & Mench.quos, & alios memorat,& ſequitur Rojas de hæreticis 2.part. num. 134. non ſemel communem pro feſſus.Probat Card. Alban. ad Bart.in rub.C.de hæreticis,num.5.optime Pen.ad 3. partem Directorij, comment.121.per totum;Farin. de teſtibus,quæſt.64. n. 202.

5 Id ipſum ſupra dicti Doctores interpretantes in caſu,qui eſt de probanda hæreſi in genere; quia etiam generis probatio in qualibet

 mate-

materià, vel ciuili, vel criminali, puta, iuriſdictionis, cõcubinatus, vſuræ, non concluditur per ſingulares teſtes, vt obſeruat gloſ. in fin. in dict. cap. nihilominus, cui adhærent plures, vt per Abb. vbi ſup. nu. 76. & 69. Crotus de teſtib. num. 324. Mẽch. dicens communem ſucceſs. creat. §. 4. nu. 45. ac probatur in dict. capit. licet de probationibus, vbi de iuriſdictione agitur in principio & diſtrictu in genere, ac tamen, vt habet tex. in verſi. quamquam, ſingulares teſtes non probant. Sic habent ibi Bald. Deci. num. 7. Iaſon dictis locis.

6 Tertio, & vltimò, pars hæc affirmari poteſt, quia nimis durum videtur, mulieres, maxime ſi nobiles, & virgines, ad denunciationem cogi; cum tales hæ materiei turpitudinem (de qua neceſſario erit actio) obſcænum ſermonem de re obſcæna, in ſolitum interrogantium alloquium, & præſentiam maxime perhorreſcant. Iuuat, egregias perſonas non obligari, vt veniant examinandæ coram iudice aliquo, l. ad perſonas, & ibi Doctores ff. iureiurando, tradit Farin. de teſtib. quæſt. 77. nu. 1. Cum igitur videantur à denunciatione liberari, erit illatio, nunquam poſſe hoc crimen probari. Stat præterea pro affirmatiua parte, de adeuntibus fœminis Inquiſitionis Tribunal, poſſe forte ſiniſtram aliqua imbibi ſuſpicionem amiſsi pudoris quod honori noceret, & bonæ famæ.

7 Pro reſolutione autem præmittendam habe triplicem in teſtibus ſingularitatem, illam cum diuerſitate, quam ſimpliciter ſingularitatem, hanc cum contrarietate, quam obſtatiuam, alteram, & cum connexitate, quam vel cumulatiuam, vel adminiculatiuam dicas; vt proſequuntur, & per exempla

pla explicant Bald. num. 11. in cap. licet causam de præbationibus, Sylu. consi. 51. n. 12. & Doctores cõmuniter, ex Simanc. de Catholi. cap. 64. nu. 62. Pen. ad Director. 3. par. commen. 121. in principio, Rojas de hæretic. 2. part. num. 122. Farina. de testib. quæst. 64. à num. 4. qui latissimè Doctores citat, & materiem differit; post quẽ Param. dict. quæstio. 10. numer. 155.

8 His præmissis, sit conclusio, mulieres in quæstione proposita, etsi singulares plene tamen probare. b Est ratio, quia singularitatem hanc non obstatiuam, aut diuersificatiuam, sed adminiculatiuam dicas, quæ à testibus est, in quibus nulla est repugnantia, vel contrarietas. Licetque per diuersa loquãtur media, vel per cõiecturas diuersas, vel propositiones, vnus tamen patrocinatur alteri, adiuuat alterũ, ad eumque finem tendit, ad uertit Farinac. dict. quæst. 64. num. 6.

9 Probatur primò hæc sententia, quia solicitationis iste actus aliter colligi non potest, in sacramento adeo secreto exercitus. Cum ergo hunc actum nullus, præterquam fœmina, & confessarius, interueniat, necessariò dicendum est, oportere, vt ipsæ fæminæ, etsi singulares plenissimè, & planissime crimen probent: frustra aliàs esset Pontificis Constitutio. Iuuant quæ de singularitate testium tradit Couar. 3. variar. cap. 3. num. 3. versi. verum; Gomez de delictis cap. 12. num. 12. in specie Param. dict. quæst. 10. nu. 136.

10 Atque confirmatur, quia velatissimi sigilli sacramẽtalis confessionis reuelatio per singulares probatur testes, c cum aliter probari nõ valeat, tradit post alios Henriq. lib. 6. cap. 19. nu. 10. Suarius de pœnitentia, dispu. 33. sect. 8. numer. 3. Quin

potius si tales hi testes asserant, confessorem confessionem reuelasse, negāte tamē confessore audiuisse ex confessione, in ipsummet præsumitur. d Post Tabien. & Hostien. docet idem Henriq. supra dicto loco. Ergò similiter singulares testes satis erunt in nostro casu.

11 Facit secundo, quia in crimine hæresis, læsæ maiestatis, & in exceptis alijs criminibus, vim facit fœminarū testimonium, quod acceptibile est, vt probat text. in cap. tanta, & in capit. per tuas in 1. & ibi Doctores de simonia glos. 1. in capit. cum P. de accusationib. & in cap. forus, verb. non fœmina. versi. tamen de verborum significatione, latè Mascard. de probationibus lib. 1. conclu. 463. n. 6. & lib. 2. conclus. 762. num. vltim. Albertin. in repetitione cap. 1. quęst. 16. num. 13. & post Simanc. Palat. & alios tradit Paramus dict. quæst. 10. num. 135. optimè Farinac. de testib. q. 59. n. 10. vbi communem profitetur, & à Doctoribus communiter receptam: Decian. consi. 63. num. 37. vol. 3. vbi docet, admitti ad testimonia ipsasmet fœminas, cum de probatione agitur alicuius facti, ab ipsis tractati. In hanc rem citat plures idem Decian. alios Param. vbi proximè numer. 139. Iuuat, tunc de iure canonico etiam in criminalibus recipi fœminę testimonium, quando iudex ex officio vel agit per Inquisitionem, vel denunciationem (vt est in nostro hoc casu) trādit excommuni Farinac. dict. quęst. 59. à num. 9.

12 Facit tertiò, posse probari per singulares testes, esse aliquem hæreticū, vel hæresim olere, vt communis tenet opinio, de qua per Butric. in l. Arriani, C. de hæreticis, & plures alios, vti per Additionem ad Alexan. cons. 72. num. 20. lib. 1.

in

in quam sententiam sæpius it idem Alexand. quem sequitur, & refert Param. dict. quæst. 10. num. 143. qui plures citat: Paris. cons. 2. nu. 88. & 89. vol. 4. Riminald. cons. 7. à num. 27. lib. 10. & in fine consilij testatur ita iudicatum: Bald. in l. actor, C. de probationibus numer. 17. & ibi Additio eundem Bald. & alios refert. Calcan. consi. 9. num. 3. Annania in cap. 1. n. 7. in fin. de hæret. Viuius lib. communium verb. testes singulares, Gomez de delictis cap. 12. n. 2. Gabr. & alij relati per Rojas de hæreticis 2. part. à num. 134. qui nonnullos affert, hanc esse communem asserētes, imò communiorem dicit Albertin. cap. 1. quæst. 16. num. 51. de hæretic. lib. 6. plures id affirmantes tradit Farinac. de test. quæst. 64. n. 201. Dicit idē Simanc. e in Enchirid. cap. 37. n. 8. cum testes concordes sunt in eadem hæresi, licet loco varient, & tempore, atque Brunus ante illum de hæret. lib. 4. cap. 9. in fin.

13 Quæ opinio, consuetudine, & hodierna praxi attentis, ità obtinuit, f vt merito extra contentionem sit. Atque aperte roborari videtur in cap. vltim. g de successionibus ab intestato, vbi de diuersis actibus testium depositio: vnus nempe de Archipresbyteri oblatione monasterio cum proprijs bonis, & aliorum insuper de eiusdem oblationis confessione, ad legitimam sufficit probationem, aduertit Gutier. post Bart. de iuramēto confirmator. capit. 54. in principio. Etiam probari videtur ex textu in l. qui sententiam, h ibi: *in vnum conspirantes, concordantesque rei finem, cōuictus sit*, C. de pœnis, maxime, cum hæretici omnes, etsi facie dissimiles, caudis tamē similes, caudis connectantur catenati, quia de vanitate in id vnūm conueniunt capit. excommunicamus

mus in 1. & 2. in principio de hæreticis. Quapropter qui in hæreſis vnam ſpeciem labetur, ſi poſt abiurationem, & in alteram relabatur diuerſam, propriè vti relapſus pœnas luet cap. accuſatus, § 1. de hæretic. lib. 6.

14 Ex quibus omnibus iá inferas, ſolicitationis hoc crimen, inſpectis iuris regulis, poſſe probari per mulierum teſtimonia, etiam ſi ſingularia. Etiam prò contraria parte in initio allata argumenta ſoluta inferas. Ad primum enim ſecũdum noſtrum, ad ſecundum tertiũ reſpondent fundaméta. Ad tertium autem ſic nos: teneri illuſtres, ac egregias perſonas ſe præſentes ſiſtere iudicibus, & lubentes, cum religionis, & fidei cauſa agitur, commune bonum, Dei gloria; vt ab alijs docet Farin. de teſtibus quæſt. 77. n. 235. optimèque quæſtio. 78. num. 131. Delrius lib. 5. diſquiſ. magic. ſect. 5. Quod in ſuper diſponit Inquiſitionis Regimen, regali nomine firmatum. Atque ſi forte erit, vt pro infirma valetudine, clauſura, aut efficaci aliqua cauſa nequeant teſtes iudicibus adeſſe, tunc Inquiſitionis ordo eſt, vt interrogentur, dicta excipiantur intra domos, tradit eleganter Comitol. lib. 4. reſponſ. quæſt. 7. in fine.

15 Quid quod memorandæ pietatis prælucet exemplum à Carolo illo V. Præit vobis fax, Principes, Reges Imperatores. Multi. Quid multi? toti eſte in ſuſpicienda, alte firmanda hac Arce, quę fideles interiacet, & infideles; illis lectus puluinus, his telum, fulmen. Sanctiſsima Inquiſitio eſt, quam Cœlum in has miſit Hiſpaniarũ fæliciores partes, tot virorum munitam zelo, litteris, integritate. Nec plura. Vt enim inepte, faciet qui Solem commendet, laudibus tollat, ſic & Inquiſitionem

16 Grassante anno Domini 1559. per Hispaniam animarũ, & diuinæ, & humanæ politię pęste illa Lutheranismo; cũ inter miseros misere contabuit impius ille homo Augustinus Cazalla, ecce exit fortissimum iuxta, & salutiferum Inquisitionis Tribunal: medetur, scindit in salutem: idque tandem sancte obfirmat, esse è totius Reipublicæ bono, vt in quẽdam de quibusdam fidem attinentibus Christianissima, ac serenissima Ioanna, Caroli filia, & dolendæ memoriæ Sebastiani Regis mater interrogetur. Adeunt Inquisitores, orãt, suadẽt testimoniũ: non audet incõsulto patre: consulit: monetur ne differat, imò mox proferat, excõmunicationẽ reuereatur. Illud insuper monita, vt si ipsamet pũgeretur pollutà fide in qualibet vel leuissima re, protinus adiret Inquisitores, vti priuata fœmina, palam faceret in fidem peccata, etiam cum sui pudore, & aliorum quorumcunque. Depositionem dedit serenissima Princeps; excepit D. Fernandus Valdes Hispalen. Archiepiscopus, tunc Episcopus, & Inquisitorum maximus in Hispaniarum ditionibus. Saluete, saluete magnę animę, quiescite, quę in Deum, & in pietatem ita affectæ, fidem quiescere fecistis, diuina mire colentes; æternum prælucete imperãtibus.

ANNOTATIO.

17 *Non obligari*, [a] c. mulieres de iustit. in 6. Tiraq. l. 10. connub. n. 33. Bened. Ægid. in tract. de priuilegijs honestatis, art. 2. num. 15.

18 *Sit conclusio*, [b] Conclusio, conclusionisque ratio mihi non probantur, nam hæ fœminæ non sunt singulares adminiculantes, sed vere singulares, quæ ad diuersificatiuam singularitatem expectant: constat ratione. Etenim adminiculan

Oo tes

tes dicuntur testes, qui super vnico deponunt actu, vt in cap.vlt.de success.abintestat.similia congerit Farinac.ex alijs 2.tom.quęst.64. num.6.Decius consi.658.numer.10.Singulares verò testes dicuntur,& sunt,qui de diuersis actibus diuerso loco,& tempore gestis deponunt, quæ singularitas non contraria, sed diuersificatiua, seu subalterna dicitur Petra de fideicommis.q.12. num.585.Farinac.quæst.64. num.7.Vmbert.in praxi Inquisit. verb. testis, quæst.3. versi.testium,& nu.19.vers. alij autem,pagin. mihi 369. ibi:*Idem autem in specie nō probant,nisi per testes comprehendentes notitiam rei eodem sensu,eodem loco,& eodem tempore sine aliqua differentia,vt C. de testibus,l.testium*, sequitur Farinac.quæst.64.nume.14. eleganter Pegna 3.par.commun.121.versi.omissa, post Crauetamquem refert,quo pacto ineptissimum esse singularibus testibus cinędum damnari firmat Simanc. de Catholicis tit.64.numer.73. nec confessorem sigilli fractorem singularibus testibus ad pœnam ordinariam imponendam damnari posse ostendis numer. sequenti.

19 *Per singulares probatur testes,*[c] Licet crimen violati sigilli aliter probari nō possit,nisi per testes singulares, vt illustrissimus auctor docet, cum tamen hæc probatio non sit aperta, & concludens propter singularitatem, confessor non est puniendus pœna ordinaria, sed extraordinaria, Innoc. & Nauar.quos sequitur Salzed. in pract. cap. 109. vbi Bernar.num.4.Mascar. conclus.1287.num.fin. Henriq. lib.5.de pœnit.cap.19.§.vlt. litera K.vnde hoc fundamētum corroborat opinionē, quam proposuimus nu. 18.

20 Sic in crimine hæresis licet testes singulares nō

sussi-

Digitized by Google

ſufficiant ad pœnam ordinariam, ſufficiunt tamen ad extraordinariam, repertor. Inquiſit. verb. teſtes, verſ. an in cauſa. Locat. in praxi Inquiſit. verb. teſtis, nu. 18. Pariſ. conſi. 2. nume. 93. volu. 4. Pegna 3. part. com. 121. col. 9. verſic. quoties quis, quæ pœna non debet eſſe corporalis, Menoch. conſi. 82. nu. 167. lib. 1. Farin. 2. tom. q. 64. num. 218. & de hæreſibus q. 188. num. 163. Sed hæc Menochij, & Farinacij ſententia indiſtincte mihi nō probatur. Nam cum ex tot teſtibus omni exceptione maioribus vrgeant non mediocria indicia, torquēdus erit reus, vt reſoluit Locat. q. vltim. & ſi neget, non propterea purgata remanebunt, vnde attenta rei qualitate, pro tempore vel ad triremes, vel ad carcerem, vel ad exilium, ſiue ad monaſterium erit damnandus, ex Pegna, & præcitatis, quæ tamen pœnæ corporales ſunt, ex traditis per Menoc. de arbitr. caſu 438. num. 30. videntur ergo mihi intelligendi de pœna flammæ, ſeu fuſtium.

21 *In ipſummet præſumitur:* [d] In hac materia diſtinguendum eſt inter pœnitentem, & tertium, nam ſi pœnitens dicat cōfeſſorem ſciuiſſe delictum per confeſſionem, præſumetur contra confeſſorem, qui eo caſu probare tenetur aliunde ſe illud ſciuiſſe, alias arbitrarie punietur Nauar. dicens commmunem num. 164. in cap. ſacerdos de pœnit. diſt. 6. Maſcard. concluſ. 1287. numer. 5. cum ſequētibus, Salzedo in pract. cap. 109. in fi. Menoch. ſic intelligendus de arbitrar. caſu 414. nu. 24. Henriquez lib. 6. de pœnit. c. 19. §. 10. poſt alios, idem de reuelante ex pœnitentis mandato, & voluntate: ſi enim pœnitens neget, præſumitur contra confeſſariū, Lap. allegat. 94. Maſcard. nu

mer.3.Bern.dict.nume.4.& ibi Salzed. Menoch. nu. 22. d.locis.Si verò tertius reuelationem opponat, præſumetur pro confeſſore, ſiue agatur de reuelatione poſt pœnitentis mortem, & confeſſor aſſerat ex ipſius mandato hoc dixiſſe, ex Lap. allegat.94.nume.2.cum ſeqq. vbi Mandoſ. litera E. poſt alios dicit cõmunem Maſcard.concluſ.1287.à num.1. Bern. dict.n.4. vbi Salzedo, ſiue ſacerdos neget illud ex confeſsione ſciuiſſe, ex ijs, quæ tradunt poſt alios Menoch.num.23.Salzed. verſi. nec ſilentio d.locis, & cæteri ſupra citati, & quæ Aldrete de religioſa diſciplina tuenda lib.2.cap.19.§.1.à n. 6.vbi num.5.aduertit, vt in re tanti periculi, cõfeſſarius curet, vt licentiam in ſcriptis præbeat pœnitens.

22 Vnde dubia mihi videtur opinio doctiſsimi Suar.tom.4.diſput. 33. ſect. 8.ad fin. diſtinguẽtis in hac materia inter reuelationẽ, ex qua bonum aliquod, & inter eam, ex qua pœnitentis, vel alterius damnum reſultauit, vt in priori membro ſtet pro confeſſario pręſumptio, in poſteriori contra. Nam vt alia omittam, ſi confeſſor poſt pœnitentis mortem declaret filiũ mortuæ eſſe ſpurium, & non ex legitimo matrimonio conceptum. In hac ſpecie agitur de damno filij, & licet hæc probatio non ſufficiet ad excludendum filium ab hæreditate patris putatiui. Boer.deciſ.299.num.8. Lælius Zãchis in tract.de priuilegijs Eccleſiæ, priuileg.37. num.18.Viuald. candelabr. 3.part. cap.17. de filio nato ex adulterio, nu.14.Lapus, & alij ſupra citati, Martha de iuriſdictione, caſu 194. nume.10. Attamen ex ſupra poſita noſtra diſtinctione elicitur præſumendum eſſe in ſacerdotis fauorem, ne tamquam ſigilli fractor puniri

niri posſit, cum agatur de re, quæ eo modo reuelari poteſt, hoc eſt de mandato defunctæ, & mãdatum probari non poſsit more humano, ac proinde Lapus, Mandoſius, & citati Doctores in hoc caſu in confeſſarij fauorem inclinant, aut igitur in hac materia certa regula dari nequit. Sed ex circumſtãtijs ſingularibus iudicium ferendum eſt, ex Salzed. & Suar. vbi proximè, aut noſtra diſtinctio amplectẽda, quæ licet ſit noua, ratione conſtat, mentique Doctorum congruit.

23 *Idem Simanchas in enchiridion*,[e] recijcitur à Rojas, Pegna Menoch. & alijs in ſcholio ſeq.

24 *Obtinuit*, [f] tradit illuſtriſsimus ſupra num.4. in cauſa hæreſis teſtes ſingulares nõ cõcludere ad pœnam ordinariam, & ita ex alijs praxi receptum refert, in præſenti de contrario vſu teſtatur: forſitam in Luſitaniæ tribunali ſingularitas admittitur, in alijs veroprouincijs & Regnis non plene cõuincit, quod probant tum varij caſus ex relatis per Vmbertum poſt praxim Inquiſitorum, qui Romæ contigere, ſcilicet caſus 27.35. & 37. tũ omnes fere Inquiſitores, qui de hac materia ſcripſere vltra alios, qui communem, & magis communem fatentur, vſu ſanctæ Inquiſitionis receptam, etiam ſi ſit adminiculata, communis ex Pegna 3. part. comment. 121. verſi. hæc vero & colum.2. verſi. ſeq. & colum.9. verſi. quoties Maſcard. concluſ. 856. num.11. Farin. quęſt.64. num.203. etiamſi cum teſtibus cõcurreret publica vox & fama ex eiſdem, ratio eſt in promptu, quia regula adminiculorum, coadiuuationis & corroborationis procedit, quando id quod quæritur, principaliter corroborari, & adminiculari, eſt aliquid in eſſe deductum, licet

imperfectum, at vbi nullum est, nec parit aliquẽ effectũ regula coadiuuationis & adminiculationis non habet locum, quia non entium nullæ sunt qualitates, Bart. & Ang. num. 6. in l. si quis ex argentarijs §. cogentur ff. de edendo Farin. consi. 10. n. 16. lib. 1. & ita contrariam periculosam & falsam, ideoque ab Inquisitoribus explosam & reiectam affirmant relati per Farinac. 2. tom. qũęst. 64. num. 202. cum seqq. & de hęresibus quæst. 188. à nu. 152. somnium & chimæram vocat Rojas de hæreticis. 2. p. num. 144. & intrepide id esse tenendum Cantera de quæstion. criminalibus. tit. de probation. per testes q. 1. n. 17. quem vide.

25 Et quamuis Simanc. Enchiridion. tit. 37. num. 80. & de catholicis tit. 64. num. 77. admittat singularitatem in substantia cõcordantem, licet in loco, & tempore diuersam, eius tamen sententiam fortissime reijciunt Rojas dict. 2. part. nu. 135. Maldonad. in Silua responsorũ lib. 1. responsi. 9. nu. 43. Menoch. omnino videndus consil. 82. num. 162. volum. 1. P. Aldrete vno verbo de religiosa discipl. lib. 2. c. 3. n. 62. Peg. ad direct. 3. p. com. 121. versi. omissa, cũ seqq. & ver. quia vero ait: *Nullo modo tanquam negatiuus tradendus est curiæ seculari, neque ab hac sententia puto vllo modo recedendum.* & colu. 9. vers. quoties dicit, *nunquam consulerem nec crederem iuste fieri posse, vt vel ut negatiuus & impœnitens propter tot testium singularium dicta curiæ seculari relinquatur,* in quam sententiam Sot. & Caiet. allegat, agitque quod est notandum de testibus singularibus omni exceptione maioribus. Exemplũ vero quod adducit Simanc. de hæresiarcha inficiente integrum populum, singulos homines seorsum seducendo, chimæra est, & suppositio

Digitized by Google

tio imaginaria moraliter loquẽdo; etsi talis reperiatur, relaxetur, sed non ex eo casu, seu potius idea Platonica ad particulares casus inferatur, sed vltra fortissima fundamenta, quibus citati Doctores Simanc. reprobant, ego irrefragabiliter, suis armis illum cõuincam, Cinædus ex testibus singularibus non est dãnandus Simanc. de Catholicis tit. 64. num. 73. vbi ineptissimum dicit, qui contrarium dixerit, vt notauimus supra. nu. 18. sed in præpostera venere agitur de eadem peccati specie, igitur sicut per testes singulares omni exceptione maiores species peccati nefandi probari nequit ex Simanc. ex eodem nec alia probabitur species, nisi velit in materia hæresis tam graui & præiudiciali non requiri probationes cõcludentes, quod nemo admittit, itaque ex sententia Simancæ Domini Inquisitores Lusitani, & Aragonenses qui vtrãque habent cognitionẽ, absoluent de sodomia sugillatum per testes singulares, relaxabunt vero de hæresi conuictum per eosdem numero testes singulares, loco & tẽpore discordantes, quod quis consultat, aut iudicet?

26 Concordare tamen vtraque sententia potest, vt prior, quæ habet testes singulares nõ sufficere ad condẽnationem in causa hæresis, procedat in pœna ordinaria, posterior cõtraria in pœna extraordinaria iuxta ea quæ resoluimus num. 20.

27 Quod si testes singulares sint infames vel complices, ad priorem opinionem accedendum erit, quia quoties plures concurrunt defectus in testibus, non poterũt admitti saltem ad pœnam ordinariam imponendam vt per Gabr. communium tit. de testibus conclus. 7. nu. 10. Farin. 2. tom. q. 62. nu. 88. & 381. licet statuto inhabiles

les admittantur , vt post alios plures resoluit Farin. dict.quæst.62.num. 382. vbi multoties à sacra Rota decisum refert,& nullum con tradictorem habere,lex autem canonica in cap.in fidei fauorem de hæret.in 6.in cõ plicitate,non in singularitate dispensauit, nec vllus ex scribentibus etiam singularitatem admittentibus com plices probat ad plenariam probationem , pœnamque ordinariam,sic & lex nostra Lusitana lib.5.tit.13.§. pen. dumadmittit duos testes sin gulares de visu ad probandum peccatum nefandum, non de complicibus sed de testibus omni exceptione maioribus intelligitur, quorum vnus quisque semiplene probat , quæ semiplena probatio non datur in complice.

28 Quod si non solum sint complices & perconsequens infames,sed & singulares & tandem torti de se & de socijs deponant vel torturæ metu,prior opinio erit proculdubio amplectéda: habet enim instructio Hispanica hæretico , qui in tortura vel illi⁹ metu nominat socios,nullã vel modicã fidẽ adhibendãcirca socios, quod est notantudum supposito quod tortura super cõplicib⁹,& in alienũ caput non debet esse grauis, sed moderata & lenis, alias nominatio & inde secuta erũt nulla, Igneus in l. & si certus ff.de quæst.Clarus §.vlt. q.64.num.8.Bossius in praxi tit.de mandato ad homicidium num.32. cum seqq. Farin.cons.10.numer. 21. & num.40.vol.1.nec repetenda est Bossi. numer. 31. Farin.40.dict.locis.Namtortura grauis, grauior pœna reputatur mẽbri vtriusq; abscisione auth. vt nulli iudices,§.fin.Bossius tit.de tortura,num.12.Riccius decis.

Digitized by Google

592. num. 3. in praxi fori Ecclesiastici, patique torturã est supremas angustias sustinere, vt citati docent, quas rarus erit, qui eas pro alijs ferre velit. Imò de se confessum in causa hæresis non esse torquẽdum in caput alienũ, ex instructione Hispanica, tenet Rojas 2. part. nu. 243. Motus ex reg. legis, repeti, § is qui de se, ff. de quæstio. Sed regula illa procedet in criminibus, quæ regulariter absque complicibus perpetrari solent, secus in alijs, vnde Rojæ opinio arbitrio Dominorũ Inquisitorum remittenda, & temperanda videtur ex circumstantijs. Ergo si vltra hunc metum, & compulsionem, accedat infamia, & singularitas, durum videtur reum ad ignem damnari, cum nõ solùm agatur de vita, honore, fama propria, sed & consanguineorum, prout vltra alios considerat Maldonat. respons. 9. nu. 38. quod supponit Pegna 3. par. commẽt. 121. colum. 5. versi. subsequitur nunc, & colum. 7. versic. & quæ hactenus, dum agit de testibus singularibus omni exceptione maioribus.

29 Adde quod licet in alijs criminibus possit practicari posterior opinio, tamen in crimine hæresis admitti non debet ex eo, quia reo tollitur aliquo modo defensio, cum non dentur nomina testium, vt considerant Cantera quæstionib. criminalibus, tit. de probatione per testes, q. 1. nu. 17. pag. mihi 170. Peña ad director. 3. par. com. 121. colu. 9. versic. præterea, & ita hæc mihi probabilior sententia videtur, cum ex ea minora mala, quàm ex contraria timeri possint.

30 *Caput vltimum de success. abintestat.* § non agit de testib' singularib', sed de adminiculãtibus, vt tex. declarat, & monstraui supr. n. 18.

31 *L. qui sententiam, C. de*

Pp *pœnis,*

pœnis, h explica cum Rojas de hæretic.2.par.n.128.Locat.in praxi Inquisit.verbo, testes,q.3.versi.testium,fol. mihi 365.Pegna post D.Th. Sot.& alios ad direct.3.par. comment.121.colu.12.vers. verumtamen, resoluentes tex.agere de actu in eodem loco, & tempore probato per testes contestes, per diuersa tamẽ verba,sed æquipollentia deponentes.

32 Ibi: *Teneri illustres*, i vide quæ resoluimus suprà quæst.12.n.18.

33 Ibi: *Quam cælum in has misit Hispaniarum feliciores partes*, l in Lusitaniã cuiusdam Sahauedræ hominis Cordubensis,& præstigiatoris opera,ac sagacitate confictis Apostolicis Bullis Inquisitionẽ introductã fuisse, autumant Illescas in histor. Pontificali 2.part. lib.6.& à quo sumsereFr.Anto.deSotomaior.en la historia Oriẽtal,lib.4.c.28.Fr.Alphonsus Fernandez in cõcertatione cõtra hæreticos, anno 1541. fol.260. Figueroa en la plaça vniuersal,discur.69.Para. de origineInquisi.lib.2.cap. 15.n.6.Ceuallos lib.4.de las fuerças,q.1.alias 897.n.359. Sed mera fabula est,irridẽt que Inquisitores Lusitani, & constat veritas ex ipsâ, quam afferunt, relatione, quam ipse Sahauedra composuit,vt testatur Param.d. num.6.ad fin.

34 Inquisitionem namque petijt,& obtinuit à Clemen. VII. Ioannes III. Lusitaniæ Rex anno 1533.prout testatur Frãcisus de Andrada in Choronica eiusdẽ Regis,2.par.c.82.

35 Primus Inquisitor generalis fuit Didacus à Sylua Episcopus Ceutensis (vel potius Essilissensis) anno 1536.Param.d.cap.15.numer.8.& continua serie cæteri generales Inquisitores, in decedentium,vel cedentium locum suffecti sunt. Cardinalis Henricus tituli

Digitized by Google

ſanctorum quatuor Coronatorum, Archiepiſcopus Bracharenſis, Hiſpaniarum Primas, Regiſque Ioannis Tertij frater, qui poſtea Sebaſtiano Regi ſucceſsit, die Iulij tertia anno 1539. ſecũdum obtinuit locum. Tertius eiuſdẽ Cardinalis coadiutor cum futura ſucceſsione, quam mors interuertit, fuit dominus Emanuel de Meneſes Conimbricenſis Epiſcopus, Arganili Comes, ex Bulla Gregor. XIII. anno 1578. die 24. Februarij, cuius non meminit Param. dict. n. 8. Quartus extitit dominus Ieorgius de Almeyda Olyſiponenſis Archiepiſcopus, ex Bulla Gregor. XIII. die 27. Decembris, anno 1579.

36 Quintus fuit Cardinalis Albertus titulo ſanctæ Crucis in Hieruſalem, Auſtriæ Archidux, nunc Flandriæ Comes, Burgũdiæque Dux, ex Bulla Sixti V. 25. die Ianuarij anno 1586. Sextus dominus Antonius Matos de Norona Epiſcopus Eluenſis, ex breui Clemen. VIII. dato Romæ anno 1596. Septimus Inquiſitor deſignatus, qui ob varias Regni occupationes literas non præſentauit, & ſeſe ex Pontificis Clem. VIII. placito abeo onere excuſauit, fuit dominus Georgius de Taide Epiſcopus Viſonienſis, maior Regis Capellanus, Præſeſque Conſilij ab ſtatu. Octauus Alexander Ioannis Brigantiæ Ducis filius, Archiepiſcopus Eboracenſis, ex breui Clem. VIII. die 29. Iulij anno 1602. Nonus fuit dominus Petrus à Caſtillo Epiſcopus Leirienſis, Regiæ antea Cameræ, ſeu referendariorum ſacri Palatij Præſes, ex breui Clemen. VIII. anno 1604. 23. Auguſti.

37 Decimus, dominus Ferdinandus Martiñz Maſcaregnas, Epiſcopus Algarbienſis anno 1616. ex Pauli

Digitized by Google

Quinti Bulla. Multis mihi nominibus ſuſcipiendus, in quo an nobilitas, an ingenium Principem ſibi locum vendicet, in dubiũ reuocari poteſt, veri interim in eo Prælati Ideam, omnibus numeris abſolutam, Fideique facem ſuſpicias, & admireris, ſub cuius felici olim Gymnaſiarchatu bacchelaureatus gradum Conymbricæ ſuſcepi. Paramus de origine Inquiſitionis libr. 2. tit. 2. cap. 15. à num. 8. vſque ad 10. ad D. Antonium Matos peruenit, in cuius encomijs merito diffunditur.

38 His ſic conſtitutis cõſtabit falſam eſſe Sahauedræ nouellam ex multis. Primò quia anno 1539. adhuc non introduxerat Inquiſitionẽ in Luſitaniam, prout cõſtat ex ipſa ſchedula relata per Param. d. c. 15. nu. 6. col. 3. & tamen iam eo anno ſecundus generalis Inquiſitor erat Cardinalis Henriquus, vt conſtat ex Pontificio diplomate, qui ab anno 1539. vſque ad annum 1579. quadraginta annos præclare eo munere fungitur Param. d. c. 15. n. 9.

Secundò, qua ratione potuit Cardinalis, qualem citati Doctores proponunt in Hiſpaniam venire abſq; eo, quod Hiſpaniæ Reges antea nec à ſummo Pontifice, nec à ſuis caduceatoribus de tanti viri aduentu admonerentur.

Tertiò, tanta tantorum Regum habetudo nobis fingitur, vt Cardinalem Hiſpanum è Pontificis collateralibus non agnoſcerent, contra Regum morem, præcipue Caroli Imperatoris, & Ioannis ipſius leuiri, qui familiariter non ſolum cum ſuæ nationis, ſed cum alterius Cardinalibus epiſtolarum commertio agunt, imo ſi aliquis in Cardinalatum erigitur inſcio Rege, ab ipſo naturalitate, vt vocant, Regni abdicatur, vt interim

terim omittas Cardinalem Heriquum, cæterosque Hispaniæ Cardinales, & magnates nusquam talem Hispanum Cardinalem agnouisse.

Quartò id apertius constat computato tempore itineris, & sex mensium spatio, quo intra Lusitaniam versatur, intra quod tempus impossibile erat nullum ab Roma cursorem venisse, qui de illius Cardinalis profectione nuncium afferret, cum tamen nullus ex Papæ lateribus mittitur, quin prius in Cardinalium cætu proponatur.

Quinto Sahauedra damnatus erat, ne aliquid vnquã scriberet sub capitis pœna, & tamen scripsit illam historiam absque pœnæ metu, vtrumque refert Param. d. loco.

Sextò Sahauedra incæpit fallacijs vti regnante Philippo II. ex Param. supr. & vltimum maleficium, quod citati auctores referunt, fuit repræsentatio illa Cardinalatus, & in Lusitaniam Inquisitionis adductio, in quo maleficio depræhensus ad triremes damnatur, & tamen dum Lusitaniam petit non Philippi, sed Imperatoris literas ad Ioannem Tertium adducit Param. d. num. 6. cũ nec eo tempore Philippus in Hispania regnaret, nam Imperator renunciat anno 1555. Illescas in Pontificali 2. tom. lib. 6. cap. 231. §. 1. quomodo ergo potuit adulterare Philippi II. chirographos tempore, quo Philippus, nec Hispaniæ, nec Angliæ Rex erat, nec alterius ditionis & quãdo damnatus est, retrogreditur narratio ad præteritum Caroli Imperium, qui eo tempore in Germania agebat, vt mendatia mẽdatijs annectantur.

Nec intra tot menses rescripsit Ioan. Tertius Imperatori leuiro, interquos quotidiana erat communicatio,

Digitized by Google

nec id timuit Sahauedra? nec falſarũ litterarũ confirmatio à Sede Apoſtolica impetrata, prout neceſſaria erat poſt crimen detectum, & à citatis authoribus refertur, inter Pontificias bullas, aut in Archiuo ſanctæ Romanæ, Luſitanæ ve Inquiſitionis reperitur, nec apud Cherubinum, qui in tres tomos congeſsit omnes Pontificias bullas vſq; ad Paul. V. qui nũc feliciter Eccleſiam gubernat: prætereà huiusrepræſentationis detectio breui manifeſtãda erat, ad quid ergo tot ſumptibus, & famulorum apparatu, ad inanem obſtẽtationem, certamque pœnam opus erat?

Patet ergo hanc næniam dignam eſſe, vt nutrices ad lares ſuis enarrẽt alumnis, adde quod nullum huius figmenti laudant authorem præter ipſum Sahauedrã, cũ tamen res in angulo factanõ fuit, ſed quæres quare id in Scurialis bibliotheca reperitur, vt refert Paramus ſupra? facilis erit reſponſio, quod homo ad triremes dãnatus, vt erat vafer, de aliquibus interrogatus ab Illeſcas, homini ad credendum facili perſuadere potuit, hanc nouellam, & Illeſcas ab eo petijt, vt ſua manu caſum illũ exararet, eũque prout ipſe ſcripſerat, & in ſuam Chronicã redegit, vt alia apocripha, & in Regiam bibliothecam, ſine alio authore, aut diligenti rei diſcuſsione tranſmitti curauit.

39 Nec nouum eſt in publicis & Regijs archiuis fabulas reperiri, vt aduertunt Eduard. Nonius Leo in Chronica Hẽrici Luſitaniæ Comitis fol. 5. col. 1. Fr. Ant. de Yepes in Chronica D. Benedicti, centur. 9. anno Dñi 801. colum. 4. ex qq. circunſtantijs conſtat non potuiſſe fingi, nec celari tãto tempore Sahauedræ repræſentationem.

40 *Inquiſitio eſt, quam cælũ*

in

in has misit Hispaniarum feliciores partes. Stanislaus Hosiuslib.3. de authoritate sacræ Scripturę fol.253.in hęc verba: *Nullum est regnum nostro hoc infelici sæculo magis ab hæresibus intactum, quam sit, vel hoc solo nomine felicissimũ Hispaniæ regnum, cui propter hanc in fide constantiam, & eius tuēdæ diligentiã, alias præterea multas felicitates De⁹ largitur.* Ioseph. Stepha. in orat. ad Sixtum V. nomine Philippi II. *sub sanctæ Inquisitionis Officio non patitur Hispania illos fluctus, & turbines, qui bus multæ Prouinciæ magnæ, & miserrima fortunarum, & fidei naufragia pertulerunt*, Mariana in Historia de España, 2.tom.lib.24.c.17. ad fin. vbi remediũ dicit nõ ab humana prudentia, & consilio proditum, sed è cœlo Hispanijs donatum ad præcauēda grauissima pericula, & mala. Quib⁹ aliæ Prouincię vexantur, & perturbantur, Baron. tom.7. anno 563. fol. 486. *Hoc plane sibi laudis vendicauit semper Ecclesia Catholica in Hispania, vt non ab erroribus tantum, sed à suspicionibus esse voluerit suos immunes: quo factum est, vt hoc ipso nostro sæculo, cum longe, lateque facib⁹ hæreticorũ orbis inflãmaretur: ipsa illæsa perstiterit, ac currentibus summa celeritate Dei ministris, si vel tenuem suspicionis scintillam, vel si non ignem, fumum saltem viderint latentis ignis indicium, ipso præcipue catholico Rege super omnes in opus nauiter incumbente*, videndi vltra alios Bossius aduersus Machauelum de Italiæ statu lib.2.cap.5. & de signis Ecclesiæ lib.17. signo de admiranda progressione sacræ potestatis, Natalis Comes lib.10.histor.fol.229. & lib.12.fol.260. & lib.13.fol. 265. Valdes de dignitate Regum Hispaniæ cap.19.à nu. 82. Fr. Iacob⁹ Bleda in defensione Fidei in causa Moriscorum confectar.1. §.2. p. 307. qui multis Hispaniam laudi-

laudibus prosequuntur ob hanc sancti tribunalis institutionem, fideique propugnaculum inexpugnabile, est namque in hoc Hispania nostra priuilegiata: non enim solùm hæreticorum monstra non generat, teste D. Hieronimo in cap. 17. in Isaiam, sed aliũde adducta, velut mare mortuos, ab se reijcit, nec intra sua castra trãsfugas vagari patitur, sed fugat, deterret ac velut Hercules Lernęas Hydras igne extinguit, de quib' triũphãs velut aurum purum putum lõgè, lateq; elucescit, vexillaque fidei postrata idololatria in lõginquas Barbarorum plagas deducit, & sub Romanorum Pontificũ patrocinio feliciter explicat & gloriosè erigit.

SVMMARIVM.

TESTES duo ad probationem sufficiunt, nu. 1. & 5.

Testes duo probant hæresis crimen nu. 2. & 15.

Probatio, quæ sufficit in quouis crimine sufficiet, & in priuilegiatis, nu. 3.

Solicitatio in confessione duabus fœminis singularibus probatur plene, ex Paramo nu. 3. sed contra nu. 4. & 9. quatuor ex Illustrissimo auctore n. 11. contra num. 22.

Fœminæ etsi admittantur in testes, non tamen sunt omni exceptione maiores nu. 5. & 16.

Testes duo licet sufficiant in crimine hæresis, intelligitur dum modo sint omni exceptione maiores, & mares, n. 6.

Fœminæ solicitatæ si consentiant, diminuunt testimonium, n. 6.

Testes in crimine hæresis omni exceptione maiores nunquam dari possunt

Digitized by Google

si sit

Digitized by Google

si sit extra Prouinciam, vel Regnum, nu. 32. si extra Diœcesim, nu. 34. extra duas dietas, nu. 35. extra vnam dietam, nu. 38. cum seqq.

Inquisitores per nuncium, vel epistolam requirunt Episcopum, num. 36. & eo absente Vicarium, vel Delegatum, n. 40.

Ordinarij requirendi sunt si intra districtum tribunalis Diœceses habeant, aliàs non, n. 41. & 42.

QVÆSTIO XXIII.

Quot testibus indigeat huius criminis plena probatio.

1 APpenditur hæc altera superiori quęstioni proxima. In qua illud primũ occurrit, posse nẽpe affirmari, probãdũ satis crimen per duos testes, etsi singulares. Probatio primò ab illo est satis in quauis, tũ profanatũ ecclesiasticà, vel spirituali causa ad plenã probationẽ sufficere duos testes, l. vbi numerus ff. de testibus, c. si testes §. vbi numerus, 4. quæst. 3. cap. in omni negotio, & cap. licet vniuersis de testibus, Gomez de delictis cap. 12. num. 9. Mascar. de probat. lib. 1. in præfa. 5. num. 117. refert, ac sequitur multos Farin. de testibus, quæst. 63. à num. 232. atque ex eodem exscripsit Param. dict. quæst. 10. num. 156. & sequent. Quæ doctrina in confessorem non solùm, sed in Episcopum viget, vt post Deciũ, & Beroum insinuãt idem Farinac. vbi proxime

numer.235.Param. numer. 157.

2 Secundo magis lucescit probatio, cum crimen hęresis, vel hæresi appropinquans per duos testes concludenter probetur, a sicut ac reliqua probantur. In specie docet Ioannes Andreas in cap. excommunica mus 1.§.adijcimus de hęreticis, vbi Cardina. & Annania numer.1.communem dicit, Dominicus num.6.ac omnes in cap.vt officium, §.verum de hæretic.lib.6.Simãc. de Catholic.cap.51.num.8. Iulius Clarus verb. hæresis, versi. habet etiam num. 2. Auendan.respons.31.col.penult.Villadiego Carrer. & alij de hac ipsa materie scribentes, quos citant, & sequũtur Pen.ad Director.3.part. quæst.71.comment.120.Rojas 2.par. de hæretic. assert. 4.nu.36.qui omnes communem amplectuntur.

3 Ratio in manu est, quia probandis priuilegiatis, & exceptis criminibus, quorũ plerumque difficilis est probatio, citra dubium illæ sufficiunt probationes, quæ reliquorum criminum probationem adimplent. Patet, nã propterea quòd exceptum priuilegiatum crimen difficilis sit probationis, magis conducit, vt minor, quam maior exigatur probatio, iuxta cap.1.& ibi glos. verb. auctores de testib.lib.6.cap. accusatus §.licet de hæreticis libr.6.l. non omnes §. à barbaris, ff.re militari. Atqui solicitationis peccatum vti hæresim sapiens, priuilegiatum, & exceptum est, quodadmodum difficiliter probes. Ergo &c. Quo circa Paramo placetopinio, posse scilicet damnari confessariũ ex singularium duorum testium testimonio, etsi testes & duo tantum, & mulieres, & singulares sint, dummodo tamen hos intersit vnio, integritas, contestatio, licet loco, tempore, serie, & verborum

Digitized by Google

borum contextu singulares sint. Propugnat idem Para. dict. quæst. 10. num. 158. & 159. & 165.

4 Propugnem ego ne cum Paramo? absit, tanti viri saluà pace. Opinio mihi dura est, & quãuis ius nullo protegat scuto. Nec adduci vnquam possim, vt crimen ita graue comprobatum reddãt duarum fœminarum priuata testimonia prolata in confessarios, religioni addictos qui bene audiunt apud probos, vitæ, & morũ integros, quos selegerunt Episcopi, & alij Prælati ministrando Sacramento, quo sine, nisi mors, nihil aliud est. Scio æquum esse, vt in crimen ita graue, ita mortiferum seueritas armetur pœnarum fulmine. Illud tamen voueo, oculatissimam præire prudentiam, discuti omnia, prę uia præmatura deliberatione, pro personarum auctoritate, pro labefactante infamia.

5 Adducor maxime, quia Doctores licet affirment, per duo testimonia bene probari cũcta crimina: hoc tamen subintelligunt, ipsis contestantibus personis, omni exceptione maioribus, quæ testimonium perhibent. Quod totum abest à nostro casu. Etsi enim probationi faciendæ admittantur fœminæ pro solutis superiori quæstione, & notatis in cap. quoniam de testibus, non tamen legitimi testes appellari debent, quæ singulares sunt, ac minorem, quam viri, præsumptionem faciunt. Vides earum testimonium diminutum, etsi non prohibitum, vt omnes ex iure vident, tradunt Doctores à nobis relati à num. 2. quæstione prętcritâ Cepol. cons. 32. in 2. col. Farin. cons. 19. n. 20. libr. 1. Felin. in c. quoniam nume. 5. de test. ac in simili aduertit Nauar. consi. 4. de accusat. incipit: *duæ mulierculæ*, num. 3.

6 Atque ex eo stabilitur, quod Doctorum vllus affirmantium, duos satis esse testes ad prouanda hæretica crimina, seu his accedentia aliqua, haud affirmat, sufficere binas fœminas alicui damnando, atque minus sufficerent si blanditæ iam solicitanti confessario, ad testimonium tãdem accederẽt, quia tũc, vti criminis participes fidei multũ amittũt, c vt tradunt scribentes in c. 1. de confessis, & in cap. in fidei fauorem de hæreticis lib. 6. in specie Param. dict. quæs. 10. à num. 161.

7 Moueor deinde ex Doctorum sententia, qui asserunt, in crimine hæresis omni exceptione maiores nunquam dari posse testes, cum eos tantum dicas, quos nulla repellat exceptio, neque defectus aliquis ipsis opponi valeat. Quod in hæretico crimine verificari non videtur: reo enim hæretico testium nomina nequaquam propalantur: atque ita, quæ fortasse erat exceptio, nunquam à reo opponi potest ob ignorationem. Quamobrem duorum testium supplenda est probatio, vel ex maiori numero, vel ex qualitate alia, & indicijs, prout docuerunt Hostien. in sum. §. qualiter depræhendatur, num. 4. quem Brunus citat de hæret. lib. 4. cap. 9. ad medium, qui in sententiam inclinat: Eymer. in Direct. 3. par. quæst. 71. num. 5. Diuus Antoninus 3. p. tit. 18. cap. 2. §. 5. Tabiena, verb. Inquisit. num. 37. Rojas 2. par. assert. 4. num. 102. & 103. Albertin. de agnoscendis, quæst. 34. n. 3. Mascard. de probat. 3. vol. concl. 1221. num. 79.

8 Tandem hoc confirmatur, quia æque necessarium est, vt sacramenti ministri, sicut & pœnitentes securi agant, & confidentes. Si autem ministri viderint, se damnari per duarum mulierum testimoniũ, ab adminiftra-

ſtratione abſtinebunt, timentes ab irata aliquà fœmina, læſà quàcùmque alià vià, falſum teſtimonium. Quid inauſum mittet fœmina, [d] ſi imprudenter doluerit, ſe non abſolui, ſolicitatum à ſe confeſſorem ſibi non aſſentiri? Erunt quidem quæ Ioſephum ſolicitent, & contemnentem traducant, accuſent cædant.

9 Atqui ex ſupra dictis percipi omnino poteſt, duarum mulierum, etſi magnæ conditionis, teſtimonium parum eſſe, vt integra talis criminis fiat probatio. Auſim prætereà affirmare, nec ipſarum ſufficere teſtimonia mittendo reo in carcerem, [e] ſi eiuſdem criminis complices confeſſario turpiter morem geſſerunt; vt colliges ex Nauar. dict. conſ.4. numer.3. verſi. tunc quia.

10 Sum in eadem ſententia, [f] cum fœminæ meretrices ſint, minores, pauperes, & vilis conditionis, pro his conſultis à Roland. cõſ. 24. vol.1. n.63. & ſequentib. qui ab alijs reſoluit, fæminæ nimirum vilis, & minoris maſculi duodeuiginti annos nati teſtimonia minimè probare potuiſſe indicia, per quæ quidam de crimine raptus, accuſatus torqueretur extorquendæ veritati. Iuuat rem ipſius Roland. doctrina, conſi.7. eodem vol. à num.11. illud aſſerens, per mulieris teſtimonium, & indicia plurima quæ in quemdam ſurrexerant, nefandi peccati ſugillatum, non ob id in carcere detinendum, imò dimittendum à calumnia liberum & pœna, atque in fin. conſilij aſſerit ita iudicatum. Fauet in ſimili Dec. reſpon.104. num.28. vol.3. Farinac. conſi. 29. à principio, & à num.7. & numer.20. ibi multa videre licet.

11 Ergo in re tantà, tam graui, in qua Eccleſiaſticorũ virorum nomen agitur, &

honor;

honor; Ecclesiæ auctoritas; fidelium scandalum, & dolor; infidelium gloria, & gaudium, quid ni mature iudicem, quaternarum, g ad integram probationem, fœminarũ requiri testimonia? earum, inquam, quas ducat, & inducat diuinus spiritus, zelus non odium, non iniqua alia quæuis causa. Qua de re iudices, h vel verbo, vel scripto, à personis graui bus, & à suspectione quauis remotis; quæ testes recte no uerint, prius, testimonium accipere debent. Probationem hanc talem velut sufficientem amplector, quia plures testes in confessariũ deponentes vno ore vix inuenias.

12 Atque tandem mittendis in carcerem confessarijs duarum fœminarum i testium omnium, quæ fide dignæ sint, sufficiens haberem, cũ mulieres admittas, & testes dicas, quando liquari veritas aliter non potest, vt post Alex. & Marſ. concludit Alcia. regul. 1. de præsump. præsumpt. 47. post multos Farinac. consi. 38. num. 11. lib. 1. Atque poterunt Inquisitores reos in carcerem mittere, vel secreta in custodia, aut eorum in domibus, vel monasterijs, & alijs quibusuis in locis, prout rectius iudicauerint, detinere: præhabito tamen secrete ab ipsis reis iuramento, quo, neminem causarum suarum vllo modo conscium, l & participem facere comprimantur.

13 Vnus autem scrupulus manet, qui plurimos premere potest. Licitum ne erit reos huius criminis torqueri in subsidium probationis, & quando veritas aliter haberi non possit, licitum esse sequens suadet fundamentũ iubere constitutionem in hoc crimine procedi iuxta facultatem contra hæreticos à sede Apostolica concessam, secundum quã clericos,

eos, monachos, & cæteros religiosos torqueri posse quis dubitabit? vt est vulgare, atque docet Pen. ad Directo. 3. par. comment. 110. versi. de clericis, & post Alciat. in cap. 1. num. 42. de officio Ordi. defendit Siman. de Catholicis, cap. 65. num. 48. quos æmulatur Emmanuel Roder. tom. 2. de regular. q. 20. art. 3. vers. 3. regula. Quæ sententia multis viris non indoctis firma insedit.

14 Contrarium persuadet. [m] Nã licet in hos solicitantes animaduerti posit tanquam in homines nomine hæreseos suspectos, attamen hæc suspicio leuiuscula est; atque de his, quos sic tenuiter hæresis labes asperfit, forsan quæstio non erit habenda, vt in bigamis obseruari à maioribus accepimus. Ego silentio negotium trado, vt doctiores illud sciscitentur. Dixi, sed eo animo ea mente, vt in hoc, & in alijs, viris me subderem, quos rerum longus vsus, & antiquiores litteræ, velut theatra, posuere in vrbe, & in orbe. Quærite, adite, consulite.

ANNOTATIO.

15 *Per duos testes concludẽter probetur,* [a] prosequitur Farinac. de hæresibus quæst. 188. à num. 55.

16 *Hoc tamen subintelligunt ipsis contestãtibus personis, omni exceptione maioribus,* [b] Farinac. de hæresibus quæst. 188. num. 58.

17 Ibi: *Vti criminis participes Fidei multum amittunt,* [c] queri potest, vtrum in hoc casu fœmina criminis particeps, & denũcians sit admittenda tamquam testis, dubitationis ratio est, quia socius criminis in casibus exceptis, qui sub spe veniæ à lege, vel à iudice promissæ, vt in crimine lesæ maiestatis ad l. quisquis §. fin. C. ad l. Iuliam maiestatis, & in simonia extraua. 2. de simon. & in crimine sodomiæ ordinat.

dinat. nostra lib. 5. tit. 13. §. 5. sese iudici offert, & crimen de se, & socio confitetur, nullum facit indicium contra nominatum, ex l. omnes §. fin. ff. de re militat. obseruāt Osasc. decis. 79. num. 7. & 55. Bossius in pract. tit de opposit. contra testes num. 22. Farinac. 1. tom. quæst. 43. num. 192. Tum quia in hac specie denuncians habet vicem accusatoris, tum etiam quia impunitate corruptus censetur, vt bene docent citati Doctores, vnde in his terminis aliūde petenda est criminis probatio. Sed prædicta sententia in solicitationis specie locum non habet ex eo, quia fœminæ denuncianti impunitas non offertur, cū illius delictū nullo casu per Inquisitores puniatur, vt tradit illustrissimus quęst. 10. nu. 10. ac per consequens cessat prædictæ sententiæ fundamentum.

18 *Quid inausum mittet fœmina*, d sic Venus apud Euripidem molestissimè tulit se ab Hippolyto contemni, & ideo fraudes concinnauit, quibus tandem Hippolytus phocis immissis, & equis perterritis dilaceratus, propter studium castitatis interiret, sed cessent fabulæ, licet veritatis indagatrices sub figmenti fuco: sanctus Vincentius Ferrer in simile infamiæ periculum incidit, dum ad excipiendam fœminę nec infimæ, fictè tamen ægrotæ, (quæ vere animo ægrotabat) confessionē euocatur, quæ ardentiori cupidinis telo sautiata, vulnus, vulnerisque causā ipsum nimirum Beatum Vincentiū detegens, corpus ad certissimam viri tentationem, & lapsum exponit nudum, quo facto exasperatus cautus atleta, & impudentiam miseræ fœminæ generosè incusat, & illius aspectum, ac cubiculum, ceu Ioseph sine cunctatione aufugit, & qua potuit dissimulatione,

fœ-

fœminæ famulis, ac socio animi perturbationem, & scandalum occultauit. At despecta mulier, in furorem conuersa clamare cõstituit, vt in sancti viri personam suam reijceret solicitationẽ, sed permittente Deo, de repente dęmonis incursu oppręssa obmutuit, nec ab eo liberari potuit, nisi ipsius Beati Vincentij ope, à quo, & vocis, & animæ recuperauit sanitatem, prout refert Fr. Francis. Diago in historia Aragoniæ Prouinciæ ordinis Pręedicatorum lib. 2. cap. 52.

19 *Nec ipsarum sufficere testimonia mittendo reum in carcerem,* [c] vide quę diximus quæst. 4. numer. 27. 28. & 38.

20 *Sum in eadem sententia,* [f] nam regula est, quod testis alias inhabilis, si statuto, vel lege admittatur, alios vero patiatur defectus, tunc non prodest ad probationem Mascard. conclus. 1360. nu. 20. Butrius per tex. ibi in c. cum nuntius de testibus, nec habet contradictorem, Farin. post infinitos quæst. 62. à num. 381. & idem resoluendum est in teste fœmina Gom. 3. tom. capit. 12. nu. 13. versi. quod intellige, Masc. card. conclus. 361. num. 20. Farinac. quæst. 59. num. 24. & quæst. 62. num. 382. & in teste incarcerato ex varijs criminibus Farinac. consil. 37. num. 22.

21 *Quaternarum,* g Scantinium reum vno teste puero, qui de strupro appellat' erat, condemnatum tradit Valer. lib. 6. c. 1. §. 7. sed hoc Romanorum exemplum se veritati potius, quam iuri tribuatur, ni alia concurrerent adminicula, quæ concurrisse credere est, cum pueri pater diem ad populum dixisset, & iuuenem productum in rostra de fixo in terram vultu perseueranter tacuisse, verecundoque silẽtio plurimum in vltionem

suam valuisse referatur.

22 Ad rem igitur Paramus ad condemnationem huius criminis duas fœminas requirit, & sufficere ait vt refert Illustrissimus Auctor num. 3. Lucius vero in summa cap. 24. num. 11. tres exigit, noster autem Auctor quatuor admittit, ego nulli ad hęreo, video testes has esse fœminas, item & singulares, vt probaui q. 22. nu. 18. licet enim singulares in aliquibus criminibus admittātur, nusquā tamē ex veriori, & recepta sententia, ex illorum testimonijs integra, & plena insurgit probatio, Farinac. 2. tom. quæst. 64. nu. 59. & in crimine hæresis Mascard. conclus. 856. à num. 3. prout resoluimus supra q. 22. à num. 24. & 25.

23 Præterea licet fœminæ in criminibus exceptis, & in quibus aliter veritas haberi non potest, admittātur Mascard. conclus. 462. num. 6. & conclus. 762. num. 16. & 22. Farinac. quæst. 59. num. 8. & à num. 10.

24 Verumtamen in capitalibus tres fœminæ testes non conuincunt, licet sint contestes Ganditus de furibus num. 7. Hippolyt. Riminald. cons. 217. n. 5. vol. 2. Farin. quæst. 59. nu. 19. si ergo in capitalibus ad pœnam ordinariam imponendam saltem quatuor requiruntur fœminæ testes, & quod sint cōtestes, nō sufficiet procul dubio idem numerus, si fœminarum testimonia sint singularia.

25 Resolue ergo ex natura rei crimen hoc esse impossibilis probationis, vt resoluimus quæst. 22. numer. 18. neque quid certi diffiniri posse, indigereque Romani Pōtificis decisione. Erit igitur in iudicis arbitrio, quāta, & qualis mulierum testimonio in hac delatione sit adhibenda fides, prout aliàs ait Iodoc. in pract. crimin. cap. 50. rub. de reprobat. te-

stium

Digitized by Google

ſtium, num. 25. Nuſquam tamen ordinaria pœna puniet crimen, quod per teſtes fœminas, & ſingulares probatum eſt, & ita poſt hæc deciſum inuenio apud Aloyſium Riccium part. 3. collectio. 549. & in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ. 369. dum refert plurium fœminarum, quæ ſolicitatę fuerant, teſtimonio conuictum non fuiſſe ad pœnam ordinariam confeſſorem, ſed in tortura negãtem per annum ſuſpenſum ab animarum cura.

26 *Qua de re iudices*, h Sic commiſſarius, apud quem fœmina defert ſolicitantem, ex Caſtellæ inſtructione tenetur magna cautela, & cura de fœminæ vita, & opinione ſine ſcripto inquirere, & propria manu in margine ad fœminæ atteſtationem, vnico verbo, quid inuenerit, ſcribere, & ad ſancti Officij Tribunal tranſmittere.

27 *Duarum fœminarũ*, i Vnius tantum teſtimonium admittebat Cãtera in quæſtion. criminal. cap. de vera probatione, num. 47. pagin. mihi 313. quem tamen refutauimus ſupra quæſt. 4. à n. 27. vnde probabilior videtur illuſtriſsimi ſententia.

28 *Neminem cauſarum ſuarum vllo modo conſcium*, l An qui ab Inquiſitoribus detento conſilium etiam rectũ, inſcio Inquiſitore, dãt, puniendi ſint, vide Locatũ in praxi Inquiſition. caſu 10. pag. mihi 462. inter caſus Placentiæ, vbi agit de Theologo, qui conſultus de dubio Theologico ab Inquiſito, & detento religioſo, pro recuperanda tamen ſanitate, media fideiuſsione, ad ipſius habitationem remiſſo, citra dolum ei fecit ſatis, & illius dubitationis, Catholicam declarationem in conſulto Inquiſitore, reſoluit non fuiſſe vt factorẽ hæretici puniendum, pœnitentiam tamen arbitrio In-

quisitoris subeundam.

29 *Contrariū persuadeat*, m Cantera in quæst. criminal. cap.de vera probatione,nu. 47.pag.313.securę torquendum asserit, & sine fundamento vnius testimonium fœminæ sufficere putat, de quo egimus supra q.4. à nu. 16.& Neapoli parochus solicitans in confessione ad turpia tortus fuit referente Aloysio Riccio in praxi fori Ecclesiastici decis.369. numer.1.& 3.part.collect.549.

30 Ad interponendum huius torturæ decretum,sicut ad duriorem carcerem decernendum,sententiamque diffinitiuam pronunciandam tenentur Inquisitores ordinarium Diœcesanum requirere,illiusque cōsensum intra octo dies expectare, aliàs nulliter procedent iuxta clem.1.§.propter de hæreticis,prosequuntur latè Molin.de iust.tract. 5.tom.6.dispu.28.à num.12. Farinac.de hæresib.q.186.à num.96.

31 Dubitari tamen potest,quando Inquisitores sine hac requisitione valide procedere posśint? certi namque iuris est posse Inquisitores sine Episcopo causam expedire (idem dicendum è conuerso attento iure de Episcopo sine Inquisitoribus)nulla facta requisitione quando illius copiā habere non possunt, iuxta textum in clem.1.§.propter de hæreticis,in hæc verba, *Episcopus sine Inquisitore, aut Inquisitor sine Episcopo Diœcesano,aut eius officiali,vel Episcopali sede vacāte capituli super hoc delegato,si sui adinuicē copiā habere valeāt,intra octo dierum spatium postquam se inuicem requisierint,non valebit procedere*,ibi mol.Cardin. & alij Decian.tract.crimin.tomo 2.lib.5.c.29.nu.6. Farin. de hæresib.6.quæst.186. nu. 96.Mol.de iust.6.tom.tract. 5.disput.28.nu.12.

32 Sed quæstio est,quādo

do Ordinarius cẽſeatur eſſe in remotis,& quis in hoc caſu Ordinarius ſit, de hac ſecunda quæſtione non diſputant ſcribentes, cum tamen ad praxim, niſallor, ſit neceſſaria, quoad primam in eo conueniunt cenſeri abſentem,& in remotis ad effectum,vt ſine requiſitione Epiſcopi procedant Inquiſitores, pendere ab arbitrio iudicis,cum iure non ſit expreſſum iuxta regul.cap. de cauſis,§.1. de offic. delegat. ita in ſpecie Vmbert. in praxi Inquiſit. verbo, expectare, Farinac. & Decian.poſt aliosdict.locis.Regulare nãque eſt iudicis arbitrio relinqui, quando dicatur Ordinarius eſſe in remotis, ad iuris effectus, iuxta doctrinam gloſ.verbo,remotis,in cap.cum nullus de tempor. Ordin. libr.6. receptam ex Menoch. de arbitrar. caſu 222.num.26. Iudices autem in hoc caſu ſunt ipſimet Inquiſitores,qui requirere tenentur, ex dict.§.1.qui ſua prudentia iuxta ſuppoſitam materiam iudicabunt, quæ loca cenſeantur vicina vel remota.

33 Sed ſunt nonnulli caſus,qui apud Doctores tanquam certi enumerãtur, in quibus arbitrio opus non eſt,de quibus ſingulis vtilis erit diſputatio. Sit primus quod ſi Ordinarius ſit extra Prouinciam non erit requirendus Bonif.num.65. in d. §.propter.Sequitur Farina. dict.num.96. ex mente quorum id locum quoque & à fortiori habebit, ſi Ordinarius ſit extra Regnum, addit verò ex alijs Decian. d. cap.29.numer.6.verſi.idem quoque,expectandum eſſe in hoc caſu Ordinarium intra terminum octo dierum, vtrum veniat necne?quæ tamen expectatio iure mihi non probatur, imò ex ipſa abſentia in partibus extra Regnum vel Prouinciam, deducitur ſimpliciter Ordi narij

narij copiam non dari, ac proinde cessabit requisitio. Et perconsequens expectatio, ex d. §. propter, vbi Ordinarius tunc expectãdus est, quando fuerit requisitus, quæ requisitio necessaria non est, si sui copiam non faciat, vt omnes fatentur, constatque, ex d. §. propter, ergo non erit expectandus.

34 Secundus casus erit, si Ordinarius sit extra Diœcesim, ita Bonif. num. 65. in d. §. propter, Farinac. q. 186. n. 96. sentiunt in effectu Decian. tom. 1. lib. 5. cap. 29. nu. 6. ad fin. & ab eo relati.

35 Tertius erit, si Ordinari⁹ existat extra duas diætas, ita Vmbert. in praxi Inquisito. ver. expectare, mouetur ex cap. nonnulli, de rescript. vbi delegatus non trahit reum vltra duas diætas, quia censetur & dicitur esse in remotis. Sed casus hic declaratione indiget, quia aut loquimur de ordinario territorij, vbi Inquisitorum Tribunal existit, aut de ordinario alterius Diœcesis. In primo membro vera est Vmberti opinio, cum ordinarius sit extra Diœcesim.

36 In secundo autem membro nõ videtur ea sententia amplectenda, quia si ordinarius sit in sua Diœcesi, licet per duas distet diætas à loco Tribunalis sancti Officij, vel à fine Diœcesis, in qua Inquisitores residẽt, quoniam cum per literas & nuncium requirere possunt Bonif. in dict. §. propter, q. 20. Vmbert. d verb. expectare Farinac. de hæret. quæst. 186. num. 101. Facile erit Inquisitoribus saltem per epistolam admonere ordinarium alterius Diœcesis, licet à loco Tribunalis per duas distet dietas, præcipue cum in singulis Diœcesibus, insignibusq; sui districtas locis habeant commissarios. Nec obstat tex. in dict. cap. nonnulli, procedit namque in suo

in suo casu, quan do scilicet reus à suo domicilio, & foro extrahitur per rescriptum, qui laboribus, & expensis in diuerso loco, & apud iudicem delegatum sese defendit, quę ratio cessat in nostra specie, & ita de vno ad alterum casum illatio non erit admittenda, iuxta regul. l. Papinianus, ff. de minorib.

37 Exquibus deducitur differentiam constituendá, esse inter ordinarium Diœcesis, in qua Inquisitores existunt, Tribunalque erectum habent, & inter ordinarium alterius Diœcesis, nam in primo casu si ordinarius sit extra propriam Diœcesim, non erit requirendus licet per duas tantum diętas ab ea distet, prout resoluimus in secundo casu principali: Per contrarium vero si ordinarius alius in sua Diœcesi propria resideat, licet per duas distet dietęs à fine Diœcesi, in qua Tribunal existit, erit proculdubio requirendus, differentiæ sit ratio, quia ordinarius, qui à propria discedit Diœcesi, & per tempus considerabile absentatur, tenetur relinquere Vicarium etiam cum delegatione ad maiores causas, quod si omittat, sibi imputet: per cõtrariũ verò qui in sua residet Diœcesi, nihil ei imputari debet, circa quod muneri suo desit.

38 Quartus casus refertur ab Vmbert. in praxi Inquisit. Verbo, expectare, veluti si sit ordinarius extra vnam diętam, iuxta tex. in c. statutum de rescript. lib. 6. sed hic casus explicari debet iuxta resoluta in præcedenti.

39 Addoque, quod si Diœcesis non fuerit magna & respectu loci, vbi Tribunal existit, non longe distet ordinarius licet per vnam diætam, dicendum videtur esse requirendum, cum in ea specie non sit in remotis, sic aliàs electores, qui sunt

in Prouincia ad electionem celebrandam attento iure vocandi sunt iuxta textum in cap.coram de elect. si tamen prope locum electionis sint, licet extra Prouinciam, vocari debent, glos. recepta, verbo, in Prouincia in dict. cap.coram, ergo idẽ dicendum erit in hac specie.

40 Illud aduertendum est in prędictis casibus, quod si ordinarius sit absens, & in remotis, tunc Inquisitores debent admonere Vicariũ generalem, vtrum ab ordinario facultatem habeat in prædicta causa hæresis, vt deducitur ex dict. §. propter, ibi: *delegati*. obseruat ex alijs Decian. dict. cap. 29. num. 6. in fin. Farin. de hæres. q. 286. n. 103. cum seqq.

41 Hæc sunt quæ Doctores in hac materia tradunt, quæ tamen in abstracto disputata videntur. Vnde cessante stylo, ego aliter rem soluerem. Nam cum Inquisitoris Tribunal ad certum spectet districtum, ne causæ cõfũdãtur, licet in eo diuersæ sint, & cõtineantur Diœceses, in his terminis erunt requirendi respectiue ordinarij Diœcesani intra illum districtum territorium habentes, vt in suorum subditorum causis interueniant, delegationẽ, aut cõsensum pręstent, licet per duas pluresq; diętas distẽt à loco, vel fine Dięcesis Tribunalis, ꝙ si à suis Diœcesibus absfuerint, non relictis delegatis, nõ erunt requirendi, quod limitarẽ, si in Diœcesi Tribunalis reperiantur.

42 Hinc fit, quod si ordinarij Diœcesis ad alium Inquisitorũ districtum spectet, censebitur proculdubio esse in remotis, & sui copiam non haberi, quod confirmatur ex eo, quia à principio Inquisitores à summo Pontifice delegatos fuisse, vt ordinarios adiuuarent putat aliud agens Molin. tomo

mo 6. de iustit. disput. 28. nu. 17. ad quem effectum suspicor ego, quod in singulis Diœcesibus deputabantur. Ideoque Clem. V. in dict. §. propter, meminit ordinarij Diœcesani, sed quia multoties ad ampliorem districtum delegebantur cap. vt officium, ibi, *in Prouincia*, c. vt cõmissi, ibi, *in Prouincia, in qua vobis Inquisitionis officium est commissum*, de hæret. lib. 6. & aliquando ad limitatiorem locũ, puta Diœcesis, ciuitatis, vel certi loci, glos. recepta, verbo, Prouincia, in dict. cap. vt officium, vnusquisq; ex dictis Inquisitoribus respectiue, ordinarios sui districtus requirere tenetur, iuxta d. c. vt commissi, ibi: *De Diœcesanorum, vel eis absentibus, Vicariorum suorum consilio*, in præcedentibus Pontifex de commissione intra Prouinciam locutus fuerat, & in hunc sensum meminit Diœcesanorum, scilicet illius Prouinciæ, extra verò illum districtum, seu Prouinciam si existant Diœceses, non est opus requisitione, sed ad materiam remissionis, seu deprecationis pertinebit quæstio, vel vt remittatur reus, vel probationes fiant, de quo alibi.

43 Idem igitur obseruãdum erit in inferiori alio Tribunali, quod certo circũscribitur termino iuxta d. cap. vt officium, iuncta doctrina glos. ibidem d. versi. Prouincia, & confirmatur hæc nostra opinio, quia sicut Inquisitores, vel generales extra Prouinciã, vel inferiores extra suum districtum iurisdictionem directe exercere non possunt, ex regula cap. 2. de const. in 6. l. fin. ff. de iurisdict. & probat tex. in cap. vt commissi, de hæret. in 6. ibi; *licet ad alias partes, &c.* Vbi conceditur potestas Inquisitoribus procedendi contra reos alibi commorantes, quod

intelligendum est iuxta iuris communis terminos sine præiudicio alienæ iurisdictionis, iuxta reg. text. in cap. super eo de officio delegat. tradit vltra scribentes in dict. cap. vt officium, Simanc. in praxi, cap. 45. nu. 9. Ita & è conuerso ordinarij alterius districtus non poterunt extra suum territoriũ iurisdictionem, quam habent contentiosam in hac materia, cap. per hoc, cum alijs, de hæret. lib. 6. exercere repugnantibus iuris Regulis, quas tantum derogatas censeo intra Prouinciã, Diœcesim, vel locum, intra quę Inquisitores iurisdictionem limitatiue habent, ac per consequens existentes extra illum districtum non sunt requirendi: cum etsi velint, iurisdictionem exercere nõ possint, aliàs amplior in hac specie ordinarijs, quã Inquisitoribus potestas cõpeteret, quod nullo iure probatur, & cum, vt num. 32. diximus, arbitrio iudicis relinquatur, quis ordinarius ad hunc effectum absens censeatur, Domini Generalis Inquisitoris prudẽtia expectanda erit, vt ad euitãda dubia sic declaret, & obseruari iubeat sub ipsius censura.

SVMMARIVM.

DEFORMITAS criminis triplex, de per se, ex loco, & ex persona delinquentis num. 1.

Socilitationis crimen includit incæstum, sacrilegium, & suspicionem de Fide num. 2. 37. 38.

Incæstus committitur cum filia confessionis num. 3.

Conatus non punitur pœna ordinaria num. 4.

Solicitans in confessione, si adimpleat, committit incæstum numer. 5.

Solici-

Solicitans in confessione ad diuersum tempus, & locum incurrit.

Solicitans in confessione pœnis subijcitur, quibus suspecti de hæresi num. 6.

Incestus pœna est depositio num. 7. & 39.

Clerici incestum committentes cum filia spirituali sunt deponēdi.

Sacrilegium depositione dignum num. 8.

Incestuosi varijs pœnis arbitrio iudicis subijciuntur, n. 9.

Confessarij solicitantes in confessione quibus pœnis afficiendi, præcipue confessionibus audiendis saltem fœminarum priuandi nu. 10 & n. 40.

Confessarij solicitantes possunt suspendi, & priuari officio beneficioque pecuniaque mulctari, num. 11.

Inquisitores ne pœnis in desperationem onerent reos.

Solicitans abiurat de leui, nu. 12.

Suspecti de hæresi abiurant, num. 12. & 46.

Suspectus de hæresi leuiter, si reincidat, non est tanquam relapsus puniendus, frequenter verò reincidens de vehementi abiurat num. 13.

Solicitantes abiurent in secreta aula sanctæ Inquisitionis præsente loci Episcopo, alijsque viris religiosis, & non puniantur publica pœnitentia, nu. 14. & num. 47. & 48.

Confessarij conuicti de solicitatione ante Bullam tradendi suis Prælatis lata per Inquisitores sententia, num. 15.

Sacramentum confessionis cum suauitate reddendum, num. 16.

Fœminæ deterrentur à confessione, si confessor solicitans publicetur ab Inquisitoribus, nu. 17.

Nectarius non abrogauit confessionem auricularem, n. 17. & numer. 51.

Infamato vno religioso totus conuentus, & religio infamatur, numer. 18. & nu. 52.

Digitized by Google

Incor-

Digitized by Google

Infor-

Insordescens per annum in excommunicatione est suspectus de hæresi, nu. 53.

Insordescens per annum in excommunicatione propter causam ciuilem beneficijs priuatur, nu. 54. contra num. 55.

Insordescens per annum in excommunicatione, non priuatur ipso iure, nec per sententiam beneficijs, sed habetur pro confesso de eo crimine, aut causa, de qua agitur, nu. 56.

Pœna ex pœna non procedit.

Insordescens per annum est suspectus leuiter de Fide, & ideo beneficijs non priuatur, num. 57.

Insordescens in excommunicatione per annum ex causa hæresis, est vehementer suspectus de hæresi, & vt talis punitur, numer. 58.

Insordescentia per annum ad inducendam leuem de Fide suspicionem extra casum Fidei requirit præcedentes monitiones, numer. 59.

Cap. cum contumacia de hæret. in 6. contra Menoch. nu. 60.

Cap. postulasti de clerico excommunicato, nu. 61.

Excommunicatus non priuatur beneficijs obtentis, sed illorum fructibus

Insordescẽs in excomunicatione per multos annos, priuatur beneficijs nu. 62. contra n. 63.

Cap. cum bona de ætate & qualitate, n. 63.

Cap. vlt. de pœnis, num. 64.

Suspicio orta ex insordescentia per annum in excommunicatione extra Fidei causam leuem inducit suspicionem beneficiorum priuatione non mulctandum, nu. 65.

Inquisitores ex consuetudine non cognoscunt contra insordescentes per annum in excommunicatione extra Fidei causam, numer. 65.

Trident.

Digitized by Google

Triden. Sess. 25. c. 3. de reformat. non inducit simpliciter suspicionē de Fide ex insordescentia, num. 66.

Clausula, absoluentes, de qua in Bullis, & gratijs, non prodest insordescentibus in excommunicatione per annum, nec post quatuor menses, num. 67.

Purgare se recusans, aut in purgatione deficiens, qua pœna puniendus, & an sit suspectus de hæresi, nu. 68.

Suspectus de hæresi, & de vehementi abiurans non est inhabilis ad beneficia etiam Cathedralia, nu. 70.

Hæreticus abiurans non amittit beneficia.

Verba Bullæ in solicitantes circa degradationē, ibi: si & prout de iure fuerit faciendum, *quomodo intelligenda, n. 71. & n. 94.*

Degradari nemo potest, nisi in casibus iure expressis, n. 72. contra num. 73.

Casus iure expressi, in quibus quis degradatur, n. 72.

Clericus homicida, & latro degradatus, & suspensus, n. 74.

Sebastianum Regem duo præstigiatores fingentes cum duobus monachis, qui illis à confessione erant, suspensi, n. 74.

Clericus ob crimen læsæ Maiestatis an degradandus.

Monachi ob sui Prouincialis homicidium degradati, & suspensi, num. 75.

Degradatio ob quæ crimina imponitur, n. 76.

Iudex in arbitrando debet attendere ad casus hodiernos similes non ad antiquos, n. 77.

Aetas nostra non patitur rigorem canonum antiquorum.

Pœna priuationis nō imponitur nisi in casibus iure expressis, n. 78.

Clericus insidias Episcopo suo parans an degradandus, cap. si quis sacerdotum, 11. q. 1. n. 79. & n. seqq. & 86.

Dictio, mox, *interuallum excludit, & reincidentiam, nu. 80.*

Curiæ duæ apud Romanos, nu. 81.

Digitized by Google

Docto-

Digitized by Google

Digitized by Google

QVÆSTIO XXIIII.

De pœna disseritur, qua afficiantur conuicti rei.

1 EXIT opus in finē cum disputatione de pœnis. Hîc tamen luxuriāte materia luxuriaret lingua, quā cōpressi, sed enarrādo quæ ad rē, & lucē. Atque à fundamento est, vt præuideas, cuius inter delicta speciei sit tale hoc crimen, à quo pœnas inferas, quibus subijci debeat. Cumque in crimine triplicem consideres deformitatem, de per se alteram, ex loco alteram vbi committitur, extrinsecus autem aduenientem alteram, quatenus ex peccante suspiceris læsam fidē: esse quoque triplicis speciei videri contendes.

2 Dum enim spiritualis filię solicitationem includit libidinosam, incęstum esse a pro comperto est: ad quam speciem pertinere Doctores volunt. Bermond. de publicis concubin. rubr. de incæst. num. 23. Decia. tracta. crimin. lib. 6. cap. 23. à nu. 1. Roder. de regula. tom. 2. q. 27. artic. 1. Farinac. de delict. carnis, quæst. 149. numer. 53. Ægi. de priuilegijs honestatis art. 11. nu. 18. Quatenus tamē solicitatio fit in sacramento pœnitentiæ, & ex loco, & actu, ad sacramenti tēdente iniuriam, censetur in sacrilegij speciebus: b nāquè irreuerentiam sacramēto exhibitam, sacrilegium esse nituntur Baiardus ad Clar. §. sacrilegium à nu. 1.

&

Digitized by Google

& ſequent. Decian. tractat. criminal. lib. 6. cap. 24. à n. 3. Azor. lib. 9. Inſtit. moral. c. 28. & paſsim alibi. Elicita deniquè è tali actu ſuſpicione hæreſis, ponere vrgeris in infidelitatis ſpecie; cum omne crimen hęreſis propinans ſuſpicionem, fidem offendat.

3 His ita præmiſsis ſtatutis pro criminum ſpecieb', in quibus delictum conſtituitur: erit igitur, vt diuerſis quòque pœnis plectatur. In talis primò criminis reos fulminandam incæſtus pœnam fatendum eſt: ad incæſtum re verà attinente omni libidinoſo actu cum ſpirituali filià ex confeſsionis ſacramento. Probat in ſpecie Farinac. vbi ſupra num. 53. Menoch. de arbit. cent. 6. caſu 502. num. 29.

4 Hic tamen, lector, paululum ſiſte pedem. Illud te præoccupet progreſſurum, ſupra citatos Doctores, qui libidinoſe peccantes cum ſpirituali filia incæſtus pœnas ferre iubent, de illis loqui peccatum actu adimplētibus, dignißimis, qui aſſiciantur eadem pœna. At verò crimen de quo agit Pauli Conſtitutio non ſolum libidinis actum includit completum, ſed etiam ſola ſufficiens eſt ſolicitatio, etſi non actu attingens. Cum igitur ſolùm in crimine conamen, incompleto actu, non ſufficiat ad ordinariam pœnam, iuxta reſoluta per Angel. Alberic. & alios in l. ſi quis eà mente, ff. de furtis, Paul. & alij in l. ſi quis non dicam, C. de Epiſc. plures aggerunt Couarru. in Clement. ſi furioſus part. 2. in initio num. 6. benè Farin. quæſt. 124. nu. 37. Meritò in liteponendum opinio eſt, an confeſſarius fœminam ſolùm prouocans in confeſsione, plecti debeat inceſtus pœnà.

5 Litem diſtinctio dirimet. Si enim ex tali hac ſolicitatione, actu con-

tinuo, ad opus iuit confessarius; tunc incæstus pœnam incurrit citra dubium. Datur vere incęstus actu completus, qui solicitationem in sacramento factam cõtinuo sequitur. Igitur à sacramento, & in sacramentum totum crimen esse videtur, ad Inquisitorum prætereà attinere cognitionem, iuxta Bullam. Si autem, præter solicicitationem, nihil turpe sit, non reus feret prædictam incæstus pœnam: sed ab arbitrio iudicum erit modus, qui minori punient, quam ordinaria, vt alibi de puniendo conatu ferunt citati Doctores. Si sola tamen solicitatio fœminæ in confesſione inferatur, cui posteà ex longo interuallo opus aſsideat diuerso actu; de hac tali solicitatione cognitionem sumet sancta Inquisitio, quã pro supra dictis supplicio afficiet, moderante ordinariã incæstus pœnam iudicum arbitrio. Atqui de incæsto extra sacramentum impleto cognoscere non posse videtur, nec pœnæ aliquid pro eo sancire iuxtà dicta in quæst. 5. num. 14.

6 Deinde asserendum est talis criminis reos sacrilegij pœnis adstringi, qui sacratisſimum Sacramentum, rem inter omnes sacram, temere labefactant: eosdemque eadem vexandos pœna, quà & vexantur de hæresi suspecti illi, vt Param. lib. 3. quæst. 10. num. 90. & 97. supraque dicti omnes quęst. 2. num. 7. diffuse tradunt.

An digni rei depositionis pœna.

7 Ex dictis primò inferas, in hos tales sic peccantes sæuiendum depositionis pœna. Liquet, quia incęstus pœna depositio est, c vt probat Farinac. in pract. crimin. quæst. 149. num. 53. Bernar. in pract. cap. 84. num. 2. At verò crimen hoc incæstus

ſtus pœnis eſſe obnoxium, ſupra probauimus. Ergò, amoto dubio, presbyterum depone; quem reum poſuit, fecit preſpicax probatio. Quod in terminis, de eodē hoc peccato tradunt Antonius de Butr. in cap. atſi clerici nu. 13. de iudic. vbi Abb. num. 35. Berous numer. 169. Mant. num. 18. Felin. nu. 14. ad fin. Bernar. vbi ſupra: ac ibi additio communem dicit; Clar. §. inceſtus num. 2. Farinac. quæſt. 137. num. 27. Gutier. canon. lib. 2. cap. 7. num. 60. & 61. per tex. in c. ſi quis ſacerdos, & in cap. nō debet 30. quæſt. 1.

8 Adde, mereri reum dictam pœnam, dicente, ac ducente alio capite. Vides ſacrilegium (pœna cuius, & huius criminis) delictū eſſe depoſitione dignum: Bernar. in pract. cap. 81. num. 2. vbi Additio, Couar. Menoch. & alios refert: Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 2. nu. 6. verſ. de iure autem canonico. Rebuf. in praxi. 3. par. tit. de modis amittendi beneficia num. 56.

9 Vltra autē depoſitionis pœnam (quæ omniū grauiſſima eſt) ſubmittetur reus alijs pœnis, ſeu pœnitētiarū alijs oneribus, quæ ferunt incæſtuoſi. De quibus Salzed. dict. cap. 82. num. 2. Farin. qui plures offert dict. quæſt. 149. num. 37. tex. in c. presbyter 82. diſtin. tex. in c. hoc ipſum 33. quæſt. 2. Aduerte tamen, fore, vt arbitrio iudicum moderentur dictæ pœnę: tum quia in tali crimine, ſæpe actu perfectū non dabis inceſtum, ſed meram ſolicitationem: tum etiam, quia diuerſæ intererunt circumſtantiæ, quæ ordinariam pœnam minutiorem, & mitiorem reddere poſſunt.

10 Confeſſarijs inſuper ſic peccantibus exilia, recluſiones, carceres, ac pœnæ aliæ imponi poterūt, vt Param. aſſerit dicta q. 10. n. 166. vbi

Digitized by Google

vbi instructionem Inquisitorum refert capit.5.6.& 7. Priuariquè debent confessionibus, ijs saltem quæ à fœminis sunt, [d] vt aduertit proxime idem auctor: Quod autem ad reliquorũ sacramentorum attinet administrationem, & prædicationum exercitium, arbitrio iudicum relinquitur. Rei tamen ab ijs locis, in quibus deliquerunt, leucas aliquot meo iudicio, amoueantur: atque disciplinis onerari poterunt iterum lectâ in monasteriorum capitulis àquouis sancti Officij notario, sententià, præsenti toto sodalitij cætu: ac ijdem (si videbitur) tam actiua quam passiua voce destituentur; chorum & refectorium vltimi adeuntes, sedentes.

11 Sed clericis vltra nominatas pœnas, priuationis alias, & suspensionis officij, & beneficij, & pecuniarias pijs operibus applicandas, iniungi licebit. Verum quia reus non nisi iustis mandatis & pœnitentijs obnoxius est; videant Inquisitores ne tales iniungant, quæ pœnitentes turbent, [e] in desperationem potius cogant, quam ad dolorem eliciant, submissionem; vt tradit in simili Pen.3.part. Directorij commen.7. ante finem; tradit in specie Param. dict. n. 166. post medium.

Transitum ad abiurationem.

12 Infertur deinde, huiusmodi reum solemniter abiurare teneri, pro stylo sacræ Inquisitionis Senatus, imponentis id oneris de hæresi suspectis. [f] In promptu probatio; quia hanc ipsam indicunt, & iniungunt sacri Canones in fide suspectis, iuxta notata per Simanch. de Catho. cap.1. num.13. & 14. Menoch. de arbit. cent. 4. casu 372. atque annotatur in cap. ego Berengarius de consa-

crat.

Digitized by Google

erat. dist. 2. Ob idque specialiter id de hoc crimine tradit Param. dict. quæst. 10. nu. 166. Illud tamen aduertendum ex eodem Param. exhibendam abiurationem à leuiter quasi suspecto: leuis enim est præsumptio in hũc talem, vt supra dictum est quæst. 2.

13 Vnde fit consequens, talem hunc reum, si posteà de hæresi formaliter conuincatur, non relapsum habendum: habet Param. vbi proximè num. 167. Sed grauior illi pœna indicenda est, eadem addità de leui abiuratione, per decis. cap. accusatus, vers. si autem de hæretic. lib. 6. Quæ tamen leuis suspicio ex frequentia, vel ex alia quauis circumstantià poterit vehemens assurgere, iudicum arbitrio: tuncque exiges abiurationem vti à vehementer suspecto, insinuat Locatus in opere iudiciali, verb. suspicio num. 18. & 19. Facit optimè Geminiani doctrina capit. cum contumacia num. 3. de hæret. lib. 6. quod addocet idẽ Locatus post Franc. vbi proximè num. 28. Eymer. in Direct. 3. part. à principio numer. 164.

14 Illud autẽ discuti potest, an requiratᵘ vt publicè publico fidei theatro, an secretò inter Inquisitores, proferatur abiuratio. Pro quo dubio docte Param. d. q. 10. n. 165. vers. actuato, qui ait, abiurationem hanc talem proferendam omnino in secretissimi sancti Officij secretà aulà, & præsente loci Episcopo, confessarijs aliquot, Parochis, Fratribus, alijsque viris religioni adstrictis. Conducunt quæ pulchre aggerit Simanch. de Catholi. cap. 1. num. 24. ac Rojas ab Eymerico sing. 1. num. 11. & 56. Pen. ad Director. 3. par. comment. 40. vers. prætereà differunt, & sequent. Addit insuper idem Param. num. 166. prædictos reos publici

Incor-

Digitized by Google

Infor-

Digitized by Google

Digitized by Google

Doctores degradantur.
Clerici minoribus insigniti degradantur, nu. 100.
Religiosus ad triremes damnatus exuitur religionis habitu, numero 101.
Religiosi, clericiue ordinibus initiati, si ad perpetuos carceres, aut ad triremes damnentur, degradantur per verbalem degradationem, non per actualem, n. 102.
Degradatio actualis fit coram iudice sæculari, eique degradatus relinquitur, n. 103.
Degradatio in absentem, quæ ficta dicitur, quomodo fiat remissiuè, nu. 104.
Iudex sæcularis an & quando teneatur stare sententiæ Inquisitorum, nu. 105.
Episcopus confirmatus potest sententiā degradationis proferre, sed ad actualem degradationem requiritur consecratus, n. 106.
Vicarius Episcopi potest proferre sentētiam degradationi, actualiter vero degradare solus Episcopus, nu. 107.
Depositum, seu degradatum quis restituere possit num. 108.
Depositus, & degradatus in quo conueniant num. 109.
Degradatus, vel depositus manet oneribus ordinis obnoxius, characteremque retinet.
Degradatus, seu depositus celebrās grauiter peccat, vere tamē cōficit num. 110.
Degradatus, seu depositus celebrans quomodo puniatur n. 111.
Degradatus, & depositus in quo differant num. 112.
Depositus fori, & canonis retinet priuilegium.
Degradatus, actualiter canonis, & fori priuilegium amittit numer 113.
Episcopi, Abbates, aliiue Prælati, qui in depositione interueniūt, sint assessores, an iudices, an assistentes, num. 114.

Digitized by Google

QVÆSTIO XXIIII.

De pœna disseritur, qua afficiantur conuicti rei.

1 EXIT opus in finẽcum disputatione de pœnis. Hìc tamen luxuriãte materia luxuriaret lingua, quã cõpressi, sed enarrãdo quæ ad rẽ, & lucẽ. Atque à fundamento est, vt præuideas, cuius inter delicta speciei sit tale hoc crimen, à quo pœnas inferas, quibus subijci debeat. Cumque in crimine triplicem consideres deformitatem, de per se alteram, ex loco alteram vbi committitur, extrinsecus autem aduenientem alteram, quatenus ex peccante suspiceris læsam fidẽ: esse quoque triplicis speciei videri contendes.

2 Dum enim spiritualis filię solicitationem includit libidinosam, incęstum esse [a] pro comperto est: ad quam speciem pertinere Doctores volunt. Bermond. de publicis concubin. rubr. de incæst. num. 23. Decia. tracta. crimin. lib. 6. cap. 23. à nu. 1. Roder. de regula. tom. 2. q. 27. artic. 1. Farinac. de delict. carnis, quæst. 149. numer. 53. Ægi. de priuilegijs honestatis art. 11. nu. 18. Quatenus tamẽ solicitatio fit in sacramento pœnitentiæ, & ex loco, & actu, ad sacramenti tẽdente iniuriam, censetur in sacrilegij speciebus: [b] nãquè irreuerentiam sacramẽto exhibitam, sacrilegium esse nituntur Baiardus ad Clar. §. sacrilegium à nu. 1.

&

& sequent. Decian. tractat. criminal. lib. 6. cap. 24. à n. 3. Azor. lib. 9. Instit. moral. c. 28. & passim alibi. Elicita deniquè è tali actu suspicione hæresis, ponere vrgeris in infidelitatis specie; cum omne crimen hęresis propinans suspicionem, fidem offendat.

3 His ita præmissis statutis pro criminum specieb⁹, in quibus delictum constituitur: erit igitur, vt diuersis quòque pœnis plectatur. In talis primò criminis reos fulminandam incæstus pœnam fatendum est: ad incæstum re verà attinente omni libidinoso actu cum spirituali filià ex confessionis sacramento. Probat in specie Farinac. vbi supra num. 53. Menoch. de arbit. cent. 6. casu 502. num. 29.

4 Hic tamen, lector, paululum siste pedem. Illud te præoccupet progressurum, supra citatos Doctores, qui libidinose peccantes cum spirituali filia incæstus pœnas ferre iubent, de illis loqui peccatum actu adimplētibus, dignissimis, qui afficiantur eadem pœna. At verò crimen de quo agit Pauli Constitutio non solum libidinis actum includit completum, sed etiam sola sufficiens est solicitatio, etsi non actu attingens. Cum igitur solùm in crimine conamen, incompleto actu, non sufficiat ad ordinariam pœnam, iuxta resoluta per Angel. Alberic. & alios in l. si quis eà mente, ff. de furtis, Paul. & alij in l. si quis non dicam, C. de Episc. plures aggerunt Couarru. in Clement. si furiosus part. 2. in initio num. 6. benè Farin. quæst. 124. num. 37. Meritò in liteponendum opinio est, an confessarius fœminam solùm prouocans in confessione, plecti debeat incęstus pœnà.

5 Litem distinctio dirimet. Si enim ex tali hac solicitatione, actu con-

tinuo, ad opus iuit confessarius; tunc incæstus pœnam incurrit citra dubium. Datur vere incęstus actu completus, qui solicitationem in sacramento factam cõtinuo sequitur. Igitur à sacramento, & in sacramentum totum crimen esse videtur, ad Inquisitorum prætereà attinere cognitionem, iuxta Bullam. Si autem, præter solicicitationem, nihil turpe sit, non reus feret prædictam incæstus pœnam: sed ab arbitrio iudicum erit modus, qui minori punient, quam ordinaria, vt alibi de puniendo conatu ferunt citati Doctores. Si sola tamen solicitatio fœminæ in confessione inferatur, cui posteà ex longo interuallo opus assideat diuerso actu; de hac tali solicitatione cognitionem sumet sancta Inquisitio, quã pro supra dictis supplicio afficiet, moderante ordinariã incæstus pœnam iudicum arbitrio. Atqui de incæsto extra sacramentum impleto cognoscere non posse videtur, nec pœnæ aliquid pro eo sancire iuxtà dicta in quæst. 5. num. 14.

6 Deinde asserendum est talis criminis reos sacrilegij pœnis adstringi, qui sacratissimum Sacramentum, rem inter omnes sacram, temere labefactant: eosdemque eadem vexandos pœna, quà & vexantur de hæresi suspecti illi, vt Param. lib. 3. quæst. 10. num. 90. & 97. supraque dicti omnes quęst. 2. num. 7. diffuse tradunt.

An digni rei depositionis pœna.

7 Ex dictis primò inferas, in hos tales sic peccantes sæuiendum depositionis pœna. Liquet, quia incęstus pœna depositio est, c vt probat Farinac. in pract. crimin. quæst. 149. num. 53. Bernar. in pract. cap. 84. num. 2. At verò crimen hoc incæstus

ſtus pœnis eſſe obnoxium, ſupra probauimus. Ergò, amoto dubio, presbyterum depone; quem reum poſuit, fecit preſpicax probatio. Quod in terminis, de eodẽ hoc peccato tradunt Antonius de Butr. in cap. atſi clerici nu. 13. de iudic. vbi Abb. num. 35. Berous numer. 169. Mant. num. 18. Felin. nu. 14. ad fin. Bernar. vbi ſupra: ac ibi additio communem dicit; Clar. §. inceſtus num. 2. Farinac. quæſt. 137. num. 27. Gutier. canon. lib. 2. cap. 7. num. 60. & 61. per tex. in c. ſi quis ſacerdos, & in cap. nõ debet 30. quæſt. 1.

8 Adde, mereri reum dictam pœnam, dicente, ac ducente alio capite. Vides ſacrilegium (pœna cuius, & huius criminis) delictũ eſſe depoſitione dignum: Bernar. in pract. cap. 81. num. 2. vbi Additio, Couar. Menoch. & alios refert: Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 2. nu. 6. verſ. de iure autem canonico. Rebuf. in praxi. 3. par. tit. de modis amittendi beneficia num. 56.

9 Vltra autẽ depoſitionis pœnam (quæ omniũ grauiſſima eſt) ſubmittetur reus alijs pœnis, ſeu pœnitẽtiarũ alijs oneribus, quæ ferunt incæſtuoſi. De quibus Salzed. dict. cap. 82. num. 2. Farin. qui plures offert dict. quæſt. 149. num. 37. tex. in c. presbyter 82. diſtin. tex. in c. hoc ipſum 33. quæſt. 2. Aduerte tamen, fore, vt arbitrio iudicum moderentur dictæ pœnę: tum quia in tali crimine, ſæpe actu perfectũ non dabis incęſtum, ſed meram ſolicitationem: tum etiam, quia diuerſæ intererunt circumſtantiæ, quæ ordinariam pœnam minutiorem, & mitiorem reddere poſſunt.

10 Confeſſarijs inſuper ſic peccantibus exilia, recluſiones, carceres, ac pœnæ aliæ imponi poterũt, vt Param. aſſerit dicta q. 10. n. 166.

vbi

vbi instructionem Inquisitorum refert capit. 5. 6. & 7. Priuariquè debent confessionibus, ijs saltem quæ à fœminis sunt, [d] vt aduertit proxime idem auctor: Quod autem ad reliquorũ sacramentorum attinet administrationem, & prædicationum exercitium, arbitrio iudicum relinquitur. Rei tamen ab ijs locis, in quibus deliquerunt, leucas aliquot meo iudicio, amoueantur: atque disciplinis onerari poterunt iterum lectà in monasteriorum capitulis àquouis sancti Officij notario, sententià, præsenti toto sodalitij cætu: ac ijdem (si videbitur) tam actiua quam passiua voce destituentur; chorum & refectorium vltimi adeuntes, sedentes.

11 Sed clericis vltra nominatas pœnas, priuationis alias, & suspensionis officij, & beneficij, & pecuniarias pijs operibus applicandas, iniungi licebit. Verum quia reus non nisi iustis mandatis & pœnitentijs obnoxius est; videant Inquisitores ne tales iniungant, quæ pœnitentes turbent, [e] in desperationem potius cogant, quam ad dolorem eliciant, submissionem; vt tradit in simili Pen. 3. part. Directorij commen. 7. ante finem; tradit in specie Param. dict. n. 166. post medium.

Transitum ad abiurationem.

12 Infertur deinde, huiusmodi reum solemniter abiurare teneri, pro stylo sacræ Inquisitionis Senatus, imponentis id oneris de hæresi suspectis. [f] In promptu probatio; quia hanc ipsam indicunt, & iniungunt sacri Canones in fide suspectis, iuxta notata per Simanch. de Catho. cap. 1. num. 13. & 14. Menoch. de arbit. cent. 4. casu 372. atque annotatur in cap. ego Berengarius de consacrat.

crat.dist.2.Ob idque specialiter id de hoc crimine tradit Param.dict.quæst.10.nu. 166. Illud tamen aduertendum ex eodem Param.exhibendam abiurationem à leuiter quasi suspecto: leuis enim est præsumptio in húc talem, vt supra dictum est quæst.2.

13 Vnde fit consequens, talem hunc reum, si posteà de hæresi formaliter conuincatur, non relapsum habendum: habet Param. vbi proximè num.167. Sed grauior illi pœna indicenda est, eadem additá de leui abiuratione, per decis.cap. accusatus, versi.si autem de hæretic.lib.6. Quæ tamen leuis suspicio ex frequentia, vel ex alia quauis circumstantià poterit vehemens assurgere, iudicum arbitrio: tuncque exiges abiurationem vti à vehementer suspecto, insinuat Locatus in opere iudiciali, verb.suspicio num. 18.& 19. Facit optimè Geminiani doctrina capit.cum contumacia num. 3. de hæret.lib.6.quod addocet idē Locatus post Franc.vbi proximè num.28.Eymer.in Direct.3.part. à principio numer.164.

14 Illud autē discuti potest, an requirat vt publicè publico fidei theatro, an secreto inter Inquisitores, proferatur abiuratio. Pro quo dubio docte Param. d.q. 10.n. 165.vers.actuato, qui ait, abiurationem hanc talem proferendam omnino in secretissimi sancti Officij secretà aulà, & præsente loci Episcopo, confessarijs aliquot, Parochis, Fratribus, alijsque viris religioni adstrictis. Conducunt quæ pulchre aggerit Simanch. de Catholi. cap.1.num.24. ac Rojas ab Eymerico sing.1.num.11.& 56.Pen. ad Director. 3.par. comment.40.vers.prætereà differunt,& sequent. Addit in super idem Param. num. 166.prædictos reos publici

pœnitentijs nunquam onerandos,[h] ne inde ferant scãdalum confessarij:numeroque 171. admonitionis imprimit formam,qua,post latam sententiam,vtentur Inquisitores.

15 Quod totum religiose obseruari quis dissuadebit?Verùm si mihi rei tantæ manũ inserere licet. Quid ni licebit appellanti semper peritiorum iudicium, & cẽsuram? Mihi mens est, vtilius futurum, si confessarij illi qui peccàrunt antè notam Bullam,suis tradantur Prælatis, superioribus, corrigendi,vexandi supplicijs: dummodo tamen Inquisitorum præeat sententia,executio cuius Prælatis imponatur sub excommunicatione: nã sic impij prouocatores eo modo paterẽtur supplicium,quod decentius, commodius sancto Officio videatur:religiosisque omnibus, & confessarijs ea punitio aurem velleret,moneret. Atquè saltem iubendum est,vt nulli, nisi eiusdẽ ordinis,& instituti religiosi adsint legendis culpis in Inquisitionis aulà.Ita fiat: populo non nocebit scandalũ: atque ipsemet ordo Inquisitioni gratiam habebit,quæ eius consuluit dignitati, & honori.

16 Hæc munient sequẽtia fundamenta. Inter quæ, & hoc primum à parte sacramenti:quod cum onerosum hominibus videatur,& difficilimum, qui accedunt summè difficiles, ob morũ prauitatem, quos exuere dolent,ob repugnantiam factam sibi intra se: maximè vsui erit, & viros, & fœminas ad sacramentum (sine quo nulla salus) pellicere cum suauitate, lenitate, ac veluti relegatis, imò immersis obstaculis, suauissimum reddere, suadere, vt omnes cordi apponant,sibi induant,vulnerum præsentissimum medicamen, vitæ ful-

fulcrum, mortis mortem. Si autem in ipso patrata pateſiant ſacrilegia, fædaue, ac turpia alia, datur quidem vrgens occaſio faſtidiendi, prorſus fugiendi; vxoribus, & filiabus diſſuadendi frequentiam. Atque tandem fiet, vt quod anteà auebant, nunc repellant.

17 Secundum eſto à parte fidelium, quæ anteà ſolicitatæ in confeſsione, etſi ſcandalo affectæ, non tamē confeſſarijs amittunt debitum cultum. Etſi enim vnū, alterumuè malum habent, non omnes habent. Erit cōtrà, hac propalatà turpitudine, à qua in reliquos omnes præpoſteram imbibent opinionem. Ita quidem plures erunt, quos plùs ſeducat à Sacramento facta hæc publicatio, quàm de confeſſario priuatum ſcandalum, priuatim ſuſceptum. Dicta firmantur exemplis. Byzantij factum; vt fœmina à diacono turpiter cōpreſſa fuerit in templo, quod adierat adimplendæ pœnitentiæ ergò. Res exit ad populum, qui presbyteratum non ſolùm odit, verum inſectatus eſt. Malum ſecuit *Nectarius* Epiſcopus, ſalutare ducens ceſſationem à confeſsione in aliquod tempus. Rem narrat Tripartita hiſto. lib. 9. cap. 35. intermiſſam confeſsionem ne auricularem puta, quæ nunquam intermiſſa (perperam habentes qui contrà habuerunt) publica erat, publicè habita. In id Bellarm. vide, qui optimè, vtì in omnia, libr. 3. de pœnit. cap. 14. Suarium de pœnit. diſput. 17. ſect. 2. à numer. 30.

18 A confeſſarijs tertiū eſt, quibus auctoritas valde minuitur, publicatione hac, quæ maxima, & maximè requiritur in ſacramento. Populo enim cernenti, confeſſariorum aliquem ſupplicio affectum publico, mox omnes vileſcunt, odio ſunt.

Digitized by Google

Vides paſsim. Licet enim religioſi vnius peccatum, religioni & ordini non noceat apud probos,& prudẽtes;qui vident ab vno partu prole moribus diuerſas,& ingenijs: malos genios corrumpi inter bonos, è cœlo detrudi: contabuiſſe quẽdã in ſalutifero Chriſti Domini cõtubernio:apud improbos tamen,imprudentes,auctoritatis, & nominis multum perit. I Quid,ſi ob hæc talia crimina adnimaduerteretur ſeuerè in aliquot omnium ordinum religioſos, multi inter quos apud populum valerent famã, & nomine? quos paſsim datis occaſionibus ante notam Bullam tandem prolabi nõ mirum fuerit.

19 Te appello, Conſtantine,Principẽ, & verè Principem, qui Eccleſiaſticorũ miniſtrorum defectus, quæſtiones agitari,publicè controuerti nũquam paſſus es, quæ igni abſumenda pius voluiſti, illud addens. *Vos etenim nobis à Deo dati eſtis Dij, & conueniens non eſt, vt homo iudicet Deos, ſed ille ſolus,de quo ſcriptum eſt: Deus ſtetit in Synagogã Deorum, in medio autem Deos diſcernit*; vt tradit Mexia, ex Ruffino & Caſsiodoro in eodem Cõſtantino, cap. 2. & iteratur in cap. continua, & cap. ſacerdotibus, verſic. Eccleſiaſtica, 11. quæſt. 1. & cap. futuram, verſicu. idem verò, 12. quæſt. 1. Atquè in c. in ſcripturis, 96. diſtin. affertur illud de eodem Conſtantino. *Verè ſi proprijs oculis vidiſſem ſacerdotem Dei, aut aliquem eorum, qui monachico habitu circumamicti ſunt, peccantem, chlamydẽ meam expoliarem, & cooperirem eum, ne ab aliquo videretur*. Meminit huius rei Decia. reſponſ. 8. nu. 16. vol. 1. O quàm piè, quàm diuinè Chriſticola hic! quia ſacerdotes, & Eccleſiæ miniſtri, Eccleſiæ oculi ſunt: atq; infirmis oculis, matura conſi-

consideratione, adhibebis opem, ne subcæcus cæcus reddatur omnino. Vide, ne, dum nocentem herbam era dicare conaris, triticum era dices.

20 Sed quæramus, an talis reus abiurare abnuens vt impænitens, seculari curię tradi debeat. Suadetur affirmatiua pars ex c. ad abolendam, versi. præsenti, ibi: *abiurare*, & ibi: *seculare iudicium*, ac ex cap. excommunicamus, in 1. §. *adÿcimus* in fi. de hæret. atque ibi notat glos. verb. iurare. Locatus verb. abiurare, tradunt ex alijs Simanc. de Cathol. c. 1. num. 25. Rojas singul. 1. nu. 17. Quæ sententia in hæreticis conuictis procedit omnino, non item in de hæresi suspectis, qui non habiti hæretici, nec de hæresi damnati, si abiurare recusent, per excommunicationem coercendi sunt. Atqui ex ipsis per annum in excommunicatione insordescentibus oriri licebit hæresis violenta suspicio, [m] atque ex consequenti ordinaria pœna. [n] Probat in simili tex. in dict. cap. excommunicamus §. qui autem iuxta verum intellectū docet Eymericus in Director. par. 2. quæst. 55. nu. 25. atque ibi Pen. littera S. post alios Martinus Delrius lib. 5. disquis. magic. sect. 12.

21 Neque obstabit textus in dict. cap. ad abolendam, versi. qui vero, ibi: *simili sententia*, qui tantum probat ad abiurationem cogi posse suspectos in fide, & ni abiurēt, seculari curiæ laxari, cum defecerint in sibi iniuncta purgatione, quia à iure præsumptio est, capi, conuinci de hęresi, deficientes primum in purgatione. Secus autē est, vbi solùm suspicio est. Nec item obstabit dict. versi. adijcimus in fine, qui de suspectis non agit, simpliciter abiurare abnuentibus, sed de illis omnibus, qui obstinati cum damnatione iuramen-

Digitized by Google

tum respuunt vti illicitum, stante ea necessitate, quia ob id ipsum habentur hæretici, vt habet text. intendunt ibi Hostien. Abb. num. 12. in fin. tradit glos. 1. in cap. olim 12. de restit. spoli. Castro aduersus hæreses, verb. iuramentum.

22 Verum, vtrum teneatur confessarius crimen, de quo leuiter tantúm suspectus est, an generaliter omnem hæresim abiurare, quæri potest. Negatiuam partẽ tuentur Eymericus in Director. sub tit. forma abiurandi hęresim, quando delatus est suspectus leuiter à num. 163. Calder. de hæret. 1. par. cap. 20. num. 1. ad fin. Locatus in Inquisitionis formulis, sub tit. forma abiurationis leuiter suspecti. Contra censuisse videtur Simanc. de Catho. cap. 1. num. 12. & c. 57. num. 7. prout illum citat, probatque Pen. ad Direct. dict 3. par. commen. 4. versi. cæterum vt in hac re; qui ita Romę obseruari testatur obseruaturque apud nos, omni amotà cõtrouersià. Illud autẽ commoneo non videri de iure communi hãc abiurationem, cum leuiter tantum criminosum aspergat, reddere abiurantem inhabilem ad gradus, & dignitates suæ religionis, vt in simili diffuse & eleganter probat Nauar. consi. 18. de hæreticis incipit Titius religiosus, in cuius doctrinæ vestigijs hæret. Emmanuel Roder. 2. tom. regul. tom. 2. q. 82. art. 2.

Itur ad degradationis pœnam, & vltimum supplicium.

23 Tertio inferas, cum difficultate, rescripti illa verba procedere: *eos etiãsi, & prout de iure fuerit faciendum, debita precedenti degradatione, secularis iudicis arbitrio puniendos tradendo.* Otiosa enim dicas, cum dicas, nullum dari casum, qui degradationis pœnam

nam tangat, discusso iure. Elicias à sufficienti casuum relatione. Vel hæresim huic crimini adhærentem, vel deformitatem consideremus, quatenus sacrilegium inuoluit, & incæstum, non tamen seculari curiæ tradendi erit locus. Patet, quoad hæresim quia cum leuem tantùm suspicionem incurrat solicitator, etsi post abiurationem relabatur, non tamen tradetur, iuxta supra dicta.

24 Quà autem incæstum continet, & sacrilegium, nullum tibi erit obuium sacrorum Canonum institutum, quod doceat, tradi posse seculari curiæ horum criminum reos. Contrarium nec licebit affirmare, sine iuris speciali constitutione. Intédunt glos. in cap. 1. 81. dist. Couar. pract. cap. 32. num. 2. Henriq. in sum. lib. 13. c. 55. num. 3. & 4. Ergo prædicta verba locum non habere videntur. Quod absurdum est quia fateri cogimur, Pontificis illa verba, in dict. rescri pto apposita, otiosa, ac frustratoria fuisse, falsumque supponere, dum annuunt, casum esse, pro quo talis criminis rei onerari posſint prædictà hàc pœnà, iuxta ius.

25 Propterea primò dicẽdum est pro resolutione, huius criminis reos, vt hæreticos, nunquam commiti posse seculari curię. Hoc liquet quia nullus, vt hæreticus subest tali pœnæ, ni in formà factà abiuratione, vel saltem de vehementi, formalem hęresim reincidat. Atque in hoc tali crimine talis relapsus considerari nequit siue enim ne leui reus abiuret, siue iterato crimine, prę sumptio crescat vrgentior, abiuretque vti vehementer suspectus, delicti tamen ratione, nunquam de hæresi formaliter conuinci potest. Etsi enim semel, bis, sæpius patretur delictum, nũquã reus ex frequenti illà patratione

Digitized by Google

tione hęreticus arguetur: cũ peccatum ex se non in fidem sit, ac manans præsumptio non possit fieri violenta, vt resultet vera hæresis probatio. absque lege, quà expresse id caueatur, iuxta notata ad cap. cum contumacia de hæreticis lib. 6. Ergo nulla decernente lege, delicti ob frequentiam, formaliter aliquem probari hæreticum, iure asseras, delicti ratione neminem dici posse relapsum in hæresim, vt seculari curiæ, velut hæreticum, tradas.

26 Secundò dicendum est talem hunc reum, vtî incæstuosum, sacrilegum, posse, dato aliquo casu, degradadatum de iure, seculari laxari iudicio. Cui rei vt lucem demus, retrogredientes altiùs repetemus: habent, ac docent Doctores nostri, criminis alicuius tenacem aliquem clericum committi posse seculari brachio. Notant omnes ad cap. cum non ab homine de iudic. citati à Couar. pract. cap. 32. num. 2. versi. 3. Bernard. in pract. c. 139. in principio, Clar. §. vlt. quæst. 36. à num. 35. Quod tamen ne amplectare confuse, & indistincte: tres adesse debent circũstantiæ, prima graue crimen, & depositione dignum: est altera esse frustrà correctionem in clericum iam incorrigibilem, ac à peccato veluti captum. Sit tertia factum ab Ecclesià quicquid poterat in salutem peccantis, sed nullo fructu, nulla spe, iamquè nihil vltrà habere quid faciat. Patet assertio, quia nisi in casibus iure expressis, clericus non degradandus est, q vt suprà asseruimus, & tradit Bernar. in pract. cap. 140. ante quem, Anna. post Butr. in cap. 1. num. 8. de clericis pugnantibus in duello.

27 Nullum plane ius sancit, vt contumax clericus, ac degradatus, quem correctio non penetret, subsit seculari iudi-

iudicio, nisi datis his tribus circumstantijs, vt est text. in dict. cap. cum non ab homine de iudic. ex quo facilè præ dicta deducuntur. Nã quod dixi considerandum, crimẽ nempe esse depositione dignum, r probationem sumit ex dict. cap. cum non ab homine, ibi: *furto, homicidio, vel alio crimine*, vocẽ illam, *alio*, ponderando, quæ repetitiua similium est, pro traditis in 2. quæst. num. 19. Alcia. in dict. cap. cum non ab homine in 2. lecturà num. 25. Sicquè intelligendum est decrimine præcedentibus simili, ac sic depositione digno, quod ibi omnes notarunt; firmiùsque comprobat textus huius littera, prout habetur in 2. Decretalium collectione sub hoc tit. cap. 3. vbi legitur (*vel alio mortali crimine*) Dum autem dixi, requiri, vt clericus incorrigibilis sit omnino, probationem mutuor ex dict. cap. cum nõ ab homine, ibi. *si depositus incorrigibilis fuerit*, &c.

28 Illud autem moneo, duplicem extare posse incorrigibilitatem; minùs propriam alteram, propriam alteram, & perfectam. Erit prima, cum quis legitimè semel admonitus, & punitus, nullam emendationis spem exhibet; de qua loquuntur Antonius, & Abb, num. 3. & Decio. num. 15. & 17. in dict. cap. cum non ab homine, ac ibi Alciat. nu. 113. Præposi. in cap. neminem num. 2. 45. distin. vbi Turrecrem. nu. 1. Secunda erit, cum quis non semel, sed sæpius legitimè monitus, crimini adhuc hæret, Ecclesiæ pœnas contemnens obduratus adeò, vt correctio frustrà moraliter iudicetur; quia talis incorrigibilis dicitur omnino, vt ait Deci. in dict. cap. cum non ab homine num. 17. Couar. pract. dict. cap. 32. numer. 2. Clar. in pract. §. vlti. quæst. 36. num. 33. glos. vltim. in c. illud 24. quæst. 3. & ibi Ar-

chid.in fin.Prima non valet ad reum tradendum seculari curiæ, vt vides ex dict.c. cum non ab homine, vbi clericus non correctus per depositionem verbaliter sibi factam, excommunicari iubetur ante vlteriorem traditionem. De secunda autem quæ vere, & proprie incorrigibilitas est, illud affirmem, ob hanc talem reum esse tradendum seculari curiæ, pro terminis dict.cap. cum non ab homine. Iuxta quod interpretaberis supra citatos Doctores.

29 Dixi tandem postulari maximè, vt in reum pugnet Ecclesia varijs, & omnibus supplicijs, ad defectionem vsque, ita vt non habeat amplius quid faciat, pro textus doctrinà in d.c. cum nō ab homine: quo docetur tunc appellandum seculare brachium, cum Ecclesia supplicia exhauriat, deponendo verbaliter, excommunicando, anathematizando, omnia, veluti, gradatim; reus tamen pedem firmet, peccatis indutus, pœnis impenetrabilis, iuxta seriem d. cap. cum non ab homine, vbi ita tradunt Abb. num. 24. Deci. num. 13. & 17. Aret. numer. 76. Couar. Bernar. & alij supra citato loco. Mant. dialog. 29. Bossius in pract. tit. de foro competenti numer. 31.

30 Quibus igitur præmissis, erit resolutio rescriptum de quo agimus, dum Inquisitoribus permittit, vt possint, *si, & prout de iure fuerit, talis peccati reos, degradatos relinquere seculari curiæ*, meo quidem iudicio, intelligendum esse, data iam vera, & proprie conuicta incorrigibilitate, pro terminis d. cap. cum non ab homine. Cū enim delictum depositione dignum sit, iuxta supra soluta, concurrentibus præfatis circunstamtijs, ex degradationis pœna, ac relaxationis ad seculare iudicium meritò

tò deueniri potest.

31 Adhuc tamen superest difficile illud: namque illud caput, cum non ab homine, neque degradationem, neque relaxationem exigit præcedentes: Sed dictante ipso iure, reus eò malorum deueniens, seculari brachio subditur plectendus: tradũt Abb. in dict. c. cum non ab homine num. 26. Nauar. in man. cap. 27. num. 81. Alcia. in dict. cap. cum non ab homine 2. lecturà à num. 114.

32 Qua propter si pro illius textus terminis Apostolicum rescriptum intelligas, non bene supponit, degradandum reum, ac degradatum relinqui seculari virgæ. Quam difficultatem faeile soluas, si respondeas, cõmunem hanc opinionem, licet defendi possit, in rigore iuris, iuxta textus verba, nõ in praxi recipi, sed contrariam tutiorem, & æquiorem esse. Quòd scilicet requiratur ecclesiastici iudicis præmissa sententia, vt clericus ex tali hoc misero statu, ad curiam secularem solemniter transferatur pro forma sacrorum Canonum, Card. intendunt, & alij in dict. cap. cum non ab homine, vbi Felin. num. 9. Bernard. Addit. dict. cap. 139. littera B. Clar. dict. quæst. 36. nu. 33. receptam dicit Rolan. consi. 3. nu. 31. vol. 1. Atque ita hæc ductus tutiori opinione Ecclesiæ caput voluit, vt solemnis degradatio reum clericum præcederet, quando ad regium brachium dimittendus esset.

33 Ecce nos hîc premit implicata quæstio: esto, quòd talis hic confessarius se peccati dicat nolle vnquã pænitere. Huncne talem dabis incorrigibilem, formà seruatà dict. cap. cum ab homine, ac ob id mox liques secularibus? Ita quidem faciendum videtur, vti de eo asseritur, qui se nolle comparere inquit, ne ampliùs

expectetur, imò contumax manifestè habeatur. De quo in capit. 1. de iudicijs, ac per Doctores in l. contumacia ff. re iudicatà. Contrà tamen sentio, imò expectari, & seruari debere formam dict. c. cum non ab homine, dierũ competenti termino interposito, quia fortàsse animũ mutabit & sententiam præfatus confessor. Iuuat quod Bald. notat in dict. cap. cum non ab homine nu. 8. de statuto. *Si quis alicui vulnus fecerit, in centum mulctetur: quod si non soluerit intra mensem, ei manus sciendatur.* Numquid dicenti reó, se nunquam velle soluere, aliquo modo, scindetur mox manus? aitque non scindendam, quia expectari debet ad mutationem vsque voluntatis; vt habetur in l. qui bona, §. si quis stipulatus ff. de damno infecto. Neque defensioni huic renuntiari potest, concernẽti ius publicum, vt per glos. in l. pactum inter hæredem, ff. de pactis. Atque Alciatus in simili nostram tuetur opinionem in dict. cap. cum nõ ab homine num. 126. & sequentib.

34 Quomodo autem facienda sit degradatio, vltra Doctores citatos, pete ex text. in cap. 2. de pœnis, libr. 6. & in cap. 1. de hæret. eodẽ lib. Trident. Sess. 13. de reformat. c. 4. Simanc. de Catholic. cap. 46. nu. 69. & 70. Menoch. de arbitr. casu 415. Sarmient. libr. 1. select. cap. 14. num. 9. versi. verum. Pen. ad Direct. 3. part. commen. 45. litera C. Decia. tract. crimin. lib. 5. cap. 43. numer. 7. Suarius de censuris, disput. 30. sect. 1. num. 18. Atque degradatus clericus exuitur actualiter clericalibus insignijs, quæ Sotus numerat in 4. dist. 13. quæst. 2. artic. 7. post principium, & dist. 24. quæst. 2. art. 4. col. 5. versi. huiusmodi autem.

De annotatione bonorum.

35 In præsentiarum autem

tem nil de proſcriptione,& bonorum annotatione diſſeruimus. Cum enim huiuſmodi pœna ob illos caſus imponatur, per quos bonorum vigeat proſcriptio, ne in Fiſci fraudem bona celentur, pro communi, quam textus probat in l. ſi quis intra, C. bonis damnatorum, Ordin. in 5. tit. 128. Ac talis bonorum proſcriptio, niſi in caſibus iure expreſsis, nõ vigeat. Agnoſcunt ſcribentes per tex. ibi, in l. vnic. C. ne ſine iuſſu Principis, Doctores communiter, ex Ananià in cap. vergentis, nu. 21. de hæret. Clar. §. vlti. q. 78. num. 5. nullumq́ue ius extet, quod in tali hoc caſu bona proſcribi iubeat, proſcriptionem meritò omittim⁹. Nec contra habet Param. d. quæſt. 10. numer. 165. ad fin. qui ſolùm loquitur, quando reus ſolicitator erroneàm opinionem pertinaciter tuetur; quia tunc vera datur hæreſis, quã inſequetur proſcriptio, pro vulgatis iuris regulis.

36 Libello hic finis; votum in imis, & ab imis viſceribus. Faxit, faxit Deus, vt, obruta hac tantà peccatorũ mole, alicui nunquam meorum ſcriptorum opus ſit lectione: vitam quibus nullã opto, dum eam virtutes habeant. Sic precor, ſic voueo, Deus, pro tua gloria, pro Inquiſitoribus, quorum omnis eſt voluptas, vacuus carcer. Annue, ò Domine Dominantium.

Caueat vnuſquiſque ne aut ipſe alijs detrahat, aut alios audiat detrahentes, cap. ex meritò 6. quæſt. 1.

ANNOTATIO.

37 *Incæſtum eſſe*, a Iacob. à Graphis conſil. 1. num. 28. de cognat. ſpirit. & conſil. 8. num. 2. de pœnitent. Benedictus Ægidius de iure, & priuilegijs honeſtatis, artic. 11. nu. 18. poſt illuſtriſsimum,

 quem

Digitized by Google

quem refert, tu vide, quæ diximus q.5.n.51.

38 *In sacrilegij speciebus,*[b] Iacob. à Graphis consi. 1. nu. 28. de cognat. spiritual, vide quæ annotauimus quæst. 5. à nu. 25.

39 *Incastus pœna depositio est,* c adde Iacob. à Graphis consi. 1. num. 30. de cognat. spirit. Cantera in tractat. de quæstion. criminal. cap. 1. de hæret. num. 65. pag. 425. Licet autem hæc depositio de iure sit perpetua, ex consuetudine tamen contrarium seruatur, vt experientia docet, aduertitque solus Cãtera dict. num. 65. nec enim rigor antiquorum canonum, ex præsentis sæculi fragilitate est in vsu.

40 *Priuari debet confessionibus ijs saltem, quæ à fæminis sunt,* d ab omnium confessionibus priuandum in perpetuum docet Cantera in quæst. criminalibus cap. 1. num. 65. ad fin. de hæreticis pag. 426. idem sentit Iacob. à Grafficis, dum in distincte loquitur consil. 1. num. 30. de cognat. spirit. dum autem Lucius in summa summarum cap. 24. num. 11. vult. quod si solicitans non emendetur, ad triremes esset dãnandus, sentire videtur pœnam priuationis actu audiẽdi aliorum confessiones, nõ deberi esse perpetuam, sed temporalem, quod quidem non admitterem saltem vt alij sibi caueant, vnde obseruandum erit Cãteræ, & illustrissimi votum, cum Cantera de praxi testari videatur, vt in perpetuum priuari impurus & impius confessor debeat.

41 Inuenio tamen, quod Neapoli parrochus propter hoc crimen suspensus est per annum à cura animarũ referente Aloysio Riccio 3. part. decis. collect. 549. Puto tamen quod ea suspensio non ab Inquisitoribus sed ab Archiepiscopi Tribunali imposita fuit, nec exui bre-

uis,

Digitized by Google

uis, sed ex cõstitutione Neapolitana, qua solicitantes, vel copulam habentes cum filiabus spiritualibus priuantur confessiones audiendi facultate, cuius constitutionis meminit illustrissimus post Graffis sup. quæst. 5. nu. 19. nouissime tamen idem Riccius in praxi fori Ecclesiastici decis. 369. num. 1. dicit eam pœnam de ordine etiam sacræ congregationis sancti Officij fuisse impositam, quia delatus in tortura negauit.

42 Sed quid si priuatus ab administratione sacramenti pœnitentiæ, audiret confessiones, grauissime peccaret, non tamen irrigularitatem incureret per tradita à Graffis consil. 6. à num. 3. de pœnit. & remiss. cõfessiones vero essent inualidæ, & detecto defectus vitio iterandæ, quia defecit superioris approbatio, & auctoritas ex Nauar. consil. 9. de pœnit. Iacob. dict. consil. 6. à nu. 10. an vero in eo casu si solicitet incidat in breuis pœnas, illustrissimus quæst. 14. vbi vide quæ annotauimus.

43 *Quæ pœnitentes turbent in desperationem cogant* c vnde licet Cantera in quæstio. criminalibus cap. 1. de hæreticis Lucius in suuma summarum cap. 24. num. 11. similes solicitantes ad triremes damnandos velint, audiendi tamen non sunt, tum quia ex hac damnatione publicis pœnitentijs onerãtur in populi scandalum, quod euitari debet in hac specie ex illustrissimo num. 14. dicemus infra num. 48.

44 Tum etiam, quia indecens, & indecorum est viros Deo dicatos triremibus inter pessimorum sentinam, vbi peiores reddantur, mancipare, vt aduertunt Nauar. cap. nullum ad fin. 18. quæst. 1. Bernar. Diaz, quem refert & sequitur Emman. tom. 2. de regularibus quæstio. 24. art. 2. Candelabr. aureum 3. part.

part. de irrigularitate capit. degradatione num. 41. & 42. dict. namque nu. 41. ſic ait. *Duriſsimum mihi videtur ſanctum illud vas illus frangendũ tradere carnificibus, id eſt, triremium crudeliſsimis (ita conuenit aliquando eſſe) carnificibus ſatius equidem iudicarem tales delinquentes maxime religioſos perpetuis recludere carceribus, vel inter arctos includere parietes, vel muros, vbi ſqualore, inedia, cordis dolore, & animi oppreſsi morerentur afflictione, quã per diem vnũ illos triremibus mancipare. Per traditionem enim religioſorum ad triremes multa hodierna die ſequuntur ſcandala, mala, peccata (vltra contenta in ſequenti quæſtione, & inconuenientia, hæreticorum, & aliorum infideliũ mormurationes, fideliumque anſæ ad peccandum, religionumque decus, honor, & decor non parum minuitur, & parui penditur, cum ſæculares conſpiciunt triremes ſacerdotibus ſæcularibus & regularibus plenas: quæ res miſerrimis his temporibus Eccleſiæ prælatis, eorumque iudicibus haud parum cordi eſſe debet, vitia enim religioſorum occulta toti⁹ ante acta vita die vna vniuerſo notant ſunt orbi cum in qualibet triremi diuerſæ inueniantur hominum nationes, & non omnes exequutionem illam iuſtitiæ ſinceris aſpiciunt oculis,* & num. 42. ad fin. *in triribus è contra miſerrimus quiſque reus quotidie moritur, & nunquam finitur, infinita fere diſcit peccata, quæ poſtea vix deſerit, quotidie flagellatur & ſæpe ſine culpa, habitat cũ Turcis, & infidelibus latronibus, alijſque peſſimis hominibus, non ſatiatur pane, & aqua, ſemper pluuijs, ventis, inſanisq; expoſitus procellis, ac vt alia taceam denique catena ligatus, pedeſque ſuſpenſus, fracta, ſubmerſaque triremi inter vndas abſque ſacramentis, aliaue conſolatione deſperatus perit, atque tanquam lapis in infernum deſcendit,* & antea, *ex illis vero liberatus dæmone peior, diſſolutior,* ob-

obstinatiorque euadit, ut experientia docet, considerent hæc & alia Ecclesiæ iudices, hæc Viuald. grauissima tamen crimina eam pœnam postulant Aldrete de religiosa disciplina lib.2.cap.27.num.16. cum seq.

45 Labitur tamen Viuald. dict.nu.41.dum putat triremium ministros, qui similes verberant, incidere in can. si quis suadente, nam cum multi casus dentur, in quibus clerici, & religiosi canonis priuilegium ob criminũ atrocitatem amittant cap. cum non ab homine de iudicijs cap. in audientia cum alijs de sentent. excommunicationis, notat Suar. de censur.disp.22.sect.1.à n.11. in hoc etiam casu amittent, præcipue cum id ex summi Pontificis potestate, & licentia proueniat ex traditis per Fr.Emman.2.tom.de regularib.quæst. 24. art. 1. Aldrete de religiosa disciplina lib.2. capit. 27. num. 16. atque huiuscemodi ministros non incurrere excõmunicationem securè tradit Molin. de iust. tom. 4. tract. 3. disp.51.num.5.col.2.&tom. 6. tract. 5. disput. 7. num. 4. post Nauar. de regularib. comment.3.num.fin.qui licet id consuetudini tribuát, verosimilius mihi videtur à summi Pontificis (qui ad triremes condemnandi ius concedit prælatis ex Emman.dict.art.1. Molin. dict. num.4.) commissione in cõsequentiam necessariam pẽdere, quod est indubitatũ in actualiter degradato excommuni, & veriori, quam ipse Viuald.refert nu.4. Cened. 1.part.collect.24.numer.10. cum relatis infr.num.113.

46 *De hæresi suspectis*, f adde Farinac. de hæresibus quæst.187.à num. 31. quæst. 194. num. 27. forma autem sententiæ contra leuiter suspectum ponitur per locatũ post iudicial. Inquisit. fol. mihi 507.& 508. per Eymeric.

part.de irrigularitate capit. degradatione num.41.&42. dict. namque nu. 41. sic ait. *Durissimum mihi videtur sanctum illud vas illis frangendũ tradere carnificibus, id est, triremium crudelissimis (ita conuenit aliquando esse) carnificibus satius equidem iudicarem tales delinquentes maxime religiosos perpetuis recludere carceribus, vel inter arctos includere parietes, vel muros, vbi squalore, inedia, cordis dolore, & animi oppressi morerentur afflictione, quã per diem vnis illos triremibus mancipare. Per traditionem enim religiosorum ad triremes multa hodierna die sequuntur scandala, mala, peccata (vltra contenta in sequenti quæstione, & inconuenientia, hæreticorum, & aliorum infideliũ mormurationes, fideliumque ansæ ad peccandum, religionumque decus, honor, & decor non parum minuitur, & parui penditur, cum sæculares conspiciunt triremes sacerdotibus sæcularibus & regularibus plenas: quares miserrimis his temporibus Ecclesiæ prælatis, eorumque iudicibus haud parum cordi esse debet, vitia enim religiosorum occulta toti⁹ ante acta vita die vna vniuerso notant sunt orbi cum in qualibet triremi diuersæ inueniantur hominum nationes, & non omnes exequutionem illam iustitiæ sinceris aspiciunt oculis,* & num.42.ad fin. *in triribus è contra miserrimus quisque reus quotidie moritur, & nunquam finitur, infinita fere discit peccata, quæ postea vix deserit, quotidie flagellatur & sæpe sine culpa, habitat cũ Turcis, & infidelibus latronibus, alijsque pessimis hominibus, non satiatur pane, & aqua, semper pluuijs, ventis, insanisq; expositus procellis, ac vt alia taceam denique catena ligatus, pedesque suspensus, fracta, submerque triremi inter vndas absque sacramentis, aliaue consolatione desperatus perit, atque tanquam lapis in infernum descendit,* & antea, *ex illis vero liberatus dæmone peior, dissolutior,*

Digitized by Google

obstinatiorque euadit, vt experientia docet, considerent hæc & alia Ecclesiæ iudices, hæc Viuald. grauissima tamen crimina eam pœnam postulant Aldrete de religiosa disciplina lib.2.cap.27.num.16. cum seq.

45 Labitur tamen Viuald. dict.nu.41. dum putat triremium ministros, qui similes verberant, incidere in can. si quis suadente, nam cum multi casus dentur, in quibus clerici, & religiosi canonis priuilegium ob criminũ atrocitatem amittant cap. cum non ab homine de iudicijs cap. in audientia cum alijs de sentent. excommunicationis, notat Suar. de censur. disp.22.sect.1.à n.11. in hoc etiam casu amittent, præcipue cum id ex summi Pontificis potestate, & licentia proueniat ex traditis per Fr. Emman.2.tom. de regularib. quæst. 24. art. 1. Aldrete de religiosa disciplina lib.2. capit. 27. num. 16. atque huiuscemodi ministros non incurrere excõmunicationem securè tradit Molin. de iust. tom.4. tract. 3. disp.51.num.5.col.2.&tom. 6. tract. 5. disput. 7. num. 4. post Nauar. de regularib. comment.3.num.fin. qui licet id consuetudini tribuát, verosimilius mihi videtur à summi Pontificis (qui ad triremes condemnandi ius concedit prælatis ex Emman. dict.art.1. Molin. dict. num.4.) commissione in cõsequentiam necessariam pẽdere, quod est indubitatũ in actualiter degradato excommuni, & veriori, quam ipse Viuald. refert nu.4. Cened. 1.part.collect.24.numer.10. cum relatis infr.num.113.

46 *De hæresi suspectis*, f adde Farinac. de hæresibus quæst.187.à num. 31. quæst. 194. num. 27. forma autem sententiæ contra leuiter suspectum ponitur per locatũ post iudicial. Inquisit. fol. mihi 507.& 508. per Eymeric.

ric.in direct.3.part.rubr. de quarto modo terminandi processum num.165.vbi Pegna comment.40.liter. B.

47 *In secreta aula*, g idẽ tenet Cantera in quæstion. crimini cap. 1. de hæreticis numer.65. ad fin.pag. mihi 426.

48 *Publicis pœnitentijs publice nunquam onerandos*, h idẽ dixerat Cantera in quæstio. criminal.cap.1. de hæret. n. 65.ad fin.in hæc verba, *hac de causa, ne hoc deueniret, nunquam fui ausus dicere, vt tales confessores publice punirentur*.

49 Videant autem Domini Inquisitores, vtrum propter eandem scandali rationem conuẽniat, viris Ecclesiasticis in ea aula congregatis imponendam excommunicationis pœnam ipso facto incurrendam ipsisque Inquisitoribus reseruatam, & iuramentum adhibendũ (antequam in aulam dedúcatur reus) ne illud crimen propalent, in quos animaduertere poterunt tanquam in secreta sancti Officij reuelantes, quod olim in concilijs tũ Græcorũ, tum Romanorum cautè admodum obseruatum esse legimus, vt quæ ibi tractata essent, arcano silẽcio comprimerẽtur, nefasque haberetur ea diuulgare Valer. Maxim. lib. 2.cap.1.& 2. vnde fluxit prouerbium. *Areopagita taciturnior*, & Romana senatus consulta tacita vocabãtur Alex. ab Alex. Die ge. lib.4. c. 11. ꝙ quidẽ ad ea maxime pertinet, quæ scandalum, damnũ, iniuriamve alij irrogare possint, sunt enim hæc omnia propria vi ac natura pariter secreti sigillo detegẽda. Vidimus enim similes viros, qui in aulam ad solicitantis culpas, sentẽtiamque audiendam ab Inquisitoribus euocati fuerant; ab ea discedentes statim in populum, fœminas, vilesque homunculos, solicitantis nomen, criminaque omnia cum

Digitized by Google

cum maximo vulgi ſcandalo euulgaſſe, riſum, & cachinos extollentes & alia ſilentio prætereunda, quod ſcandalum effugiendum docuerat Cantera dict. num. 65. & Param. 3. part. quæſt. 10. nu. 166. & ob id ſecretam aulam & congregationem exoptabant, cum illuſtriſsimo.

50 Dum hic caſus Pintiæ contingeret, confeſſor, qui per multos ſolicitarat annos, priuatus fuit audiendi confeſsiones facultate, in carcerem detruditur per decennium, in conuentu ſui ordinis à ſuperiore Prouinciæ deſignando, dum modo nō eſſet domus illa, in qua, & confeſsiones, & ſolicitationes exercebat, & ante carcerationem, vt fuſtibus ab omnibus conuentus religioſis per coronā caſtigetur præſente ſanctę Inquiſitionis notario, cū aliquibus ieiunijs, ab Euchariſtię abſtinētia certis temporibus, ita ab rectiſſimis Inquiſitoribus pronūciatum eſt, & ab illuſtriſsimo numer. 10. animaduerſum.

51 *A num.* 30. [i] concordāt Franc. Horant. lib. 7. locorum Catholic. cap. 8. Baron. tom. 4. anno Chriſti 390. num. 66. Henriquez lib. 2. de pœnit. cap. 2. §. 3. ad fin. & §. 4.

52 *Multum perit*, [l] D. Auguſt. in Epiſtol. ad plebem Hippon. *Infamato religioſo totus Conuentus infamatur*, notat Sot. de ſecret. membr. 1. quæſt. 2. concluſ. 3. Viuald. in candelabro 3. par. de irregular. cap. de degrad. nu. 41.

53 *Per annum in excommunicatione inſordeſcentibus oriri licebit hæreſis violenta ſuſpicio*, [m] de quo text. in capit. cum contumacia cap. vt Inquiſitionis in fin. de hæret. lib. 6. Trident. ſeſſ. 25. capit. 3. ad fin. de reformat. exornāt Nau. cap. 27. num. 23. Coua. in cap. alma 1. part. §. 7. numer. 10. verſi. 4. Salzed. in pract. cap. 116. nu. 12. verſ. 3.

Digitized by Google

cum sequentibus Menoch. de arbitrar. casu 416. nu. 58. & lib. 5. præsumpt. 6. numer. 28. Gutier. lib. 1. canon. quæstio. cap. 1. à num. 90. Henriquez lib. 13. c. 7. §. 5. Suar. de censur. dispu. 13. sect. 2. Fari. & ab eo relati de hæresibus quæst. 192. à num. 14.

54 Difficultas est vtrum excommunicatus per annum insordescens ex causa ciuili beneficijs priuetur, & priuari tradit glos. vlt. in c. cum bonę ætat. & qualit. & in cap. contingit de dolo & relati per Menoch. casu 416. num. 19. per Nau. dict. num. 23. per Gonzal. reg. 8. chancela. glos. 15. in princip. à n. 101. communis ex Felin. n. 8. in cap. 1. de iudicijs Clar. in pract. §. vltim. quæst. 73. num. 6. mouentur quia sic insordescens est suspectus de hæresi, & contra illum tanquam contra hæreticum proceditur cap. vlt. de pænis cap. excommunicamus §. qui autem de hæret. cum supra citatis, sed hęreticus, aut de hæresi suspectus, nisi se purget, beneficijs priuatur c. ad abolendā versi. pręsenti de hæret. Mouentur 2. ex text. in capit. postulastis de clerico excommunicat. ibi: *Nec ipse valent ea retinere*, vbi glos. 2. Rebuf. & alij Berous in cap. 1. num. 86. de iudicijs. Tertio ex cap. cum cō tumacia, ibi: *in causa præsertim Fidei*, de hæret. in 6.

55 Cōtrariam tamen sententiam sequuntur glos. in dict. c. contingit de dolo, vbi Doctores, Bero. Nauar. Henriquez dict. locis, Gonza. dict. glos. 15. à num. 104. Garcia de beneficijs 2. tom. part. 7. cap. 13. num. 90. & in sacra Rota nouissime in duobus casibus decisum referunt Gonzal. dict. glos. 15. n. 108. Farinac. decis. 612. numer. 7. ducuntur, quia nullibi hæc pœna constituta est, vnde imponi nec per iudicem debet ex doctrina glossæ vlt. in cap. vlt. de iurepatron. recepta

Digitized by Google

cepta ex Valasc. de iure emphyt. quæst. 29. num. 23. Molin lib. 2. de primogen. cap. 14. num. 46. quidquid ipso iure impositam esse securè firmet. Menoch. casu 416. n. 50. & sequatur Salzedo cap. 116. num. 12.

56 Constituendum ergo est perseuerantem in excommunicatione per annū, non ex eo priuari ipso iure, aut per sententiam beneficijs, sed haberi pro confesso de eo crimine, aut causa, de qua principaliter agitur, & propter quā cōtumax fuerat excōmunicatus iuxta tex. in cap. rursus quicumque ibi: *Ciuiliter siue publice causam suam coram suis excommunicatoribus infra anni spatium non peregerint, ipsi sibi auditum audientiæ clausisse videantur*, 11. quæst. 3. tradunt Abb. nu. 45. Ripa. 77. Alciat. 34. cum seqq. in c. 1. de iudicijs Cou. dict. num. 10. Salzed. dict. loco Menoch. num. 11. & 16. cum sequentibus Gonzal. num. 104. vbi supra: nec oberit, quod pro illo nouo delicto, quia stetit tanto tempore in excommunicatione debeat priuari, sufficit namque, vt propter illud delictū habeatur pro confesso, cum duplici pœna conteri non debeat, cap. ac si ad fin. de iudicijs, nec ex pœna pœna procedere cap. quia diuersitatem de concess. præb. ita Abb. Menoch. numer. 12. & citati.

57 Quo iacto fundamento non obstant in contrariū adducta, non primum quod sic insordens per annum est suspectus de hæresi, licet causa sit ciuilis ex Trident. dict. cap. 3. ad fin. ibi: *excommunicatus quicunque*, quia ea suspitio leuis est Farin. de hæresibus quæst. 192. numer. 23. ad fin. cum seq. Eymericus ad Director. 2. part. quæst. 47. num. 6. vbi Pen. Decian. tract. crimin. lib. 3. cap. 17. versi. 129. tom. 1. quæ suspitio non sufficit, vt tanquam hæreticus

Digitized by Google

condemnetur glos. & communis in cap. vltim. de pœnis, Couar. dict. num. 10. versic. 4. Men. casu 416. num. 58. & lib. 5. præsumpt. 6. nu. 28. Salzed. d. c. 116. nu. 12. vers. 3. cum seq. Decia. 1. tom. lib. 5. cap. 18. versi. 33. vnde beneficijs non priuabitur iuxta cap. ad abolendam de hæret.

58 Nec probat oppositum text. in cap. excommunicamus §. qui autem de hæret. cap. cum contumacia eodem lib. 6. agũt enim de scrupulo de hæresi à principio, vnde per annalẽ contumaciam fit suspicio vehemens, propter quam ordinaria pœna locum habet ex dict. cap. cum contumacia, tradit Couar. cap. alma 1. part. §. 7. nu. 11. Albertin. in rubr. de hæret. quæst. 13. à num. 31. lib. 6. Farinac. & ab eo relati de hæresibus quæst. 192. à numer. 14.

59 Illud meminisse iuuabit, quod ad effectum vt suspitio leuis (extra Fidei causam) ex insordescentia excõmunicationis insurgat, non sufficit illa insordescentia per se, sed oportet, vt sic insordescens semel, & iterum moneatur, vt resipiscat, vt constat ex Trident. sess. 25. cap. 3. ad fin. ibi: *Si post legitimas monitiones non resipuerit*, Eymeric. ad Direct. 2. part. quæst. 47. à num. 7. vbi Peña Farin. de hæresibus quæst. 192. à num. 31.

60 Nec secundo obstabit text. in d. c. cum contumacia de hæret. in 6. ibi: *in causa præsertim Fidei*, quia quidquid torqueatur, & pũgat Menoch. casu 416. à nu. 18. text. ille in principio tantum docet, quod contumacia præsefert contemptum superioris, præsertim in materia Fidei, indeque infert ad Fidei materiam, prout bene tradunt Rip. & alij, quos immerito carpit Menoch. dict. num. 18.

61 Nec tandem obstat text.

tex.in dict.cap.postulatis de clerico excõmunicato, per quem gl.1. & Rebuf. ibi Bero.n.86.in cap.1. de iudicijs tenent excommunicatum priuari beneficijs, quæ ante excommunicationem obtinebat,quia text.ille tantum probat priuari beneficijs, quę dum esset excommunicatus obtinuit.Excommunicatus enim priuatur tantum fructibus beneficij,quod ante excommunicationem detinebat iuxta tex.in cap.pastoralis 53.§. verum in fine de appellat.quem vltra glo. & Doctores ibi,ornant Couar.3.variar.cap.13.num.8. versi. 12.Gutierr.can. cap.1. à num.90.& à num.133.Nauar.consi.2.de cleric.excommunicat.Garcia,& ab eo relati de beneficijs 2.tom.par. 7.cap.13.à num.90. Suar. de censur.disput.13. sect.2. Puteus decis.280.lib.1.

62 Maior tamen dubitatio est,vtrum si excommunicatus non tantum per annum, sed vltra illum in excommunicatione persistat, beneficijs ante excommunicationem obtentis priuari possit,& priuandum tenent Abb.n.25.vers.fateor Alcia. num.37.& alij in cap.1.de iudicijs Couar. cap.alma 1. p. §.7.num.10.vers.3.Menoch. casu 416. numer.48. Salzed. in pract. cap.116. nume. 13. ducti ex tex.in cap.cum bonæ de ætate,& qualit. capit. vlt.de pœnis secũdum quos text.illi maius spatium considerant,quia sic casus contigit, quod tamen non admittunt Decius in dict.cap.1. lectura 2. numer.19. alias 83. Abb.d.vers. fateor Ber. nu. 86.versi. quoad Aufrer. ad capelam 366. resoluentes tex. in d.c.cum bonę præcise requirere triennium. Vnde Bero. dict. num.86. vers. non aduersatur,ex aliorum mente distinguit inter excõmunicatum maiori, & inter suspensum , vt in priori casu sufficiat perseuerantia vltra

tra

tra biénium iuxta dict. cap. vltim. de pœnis, & resoluta per Menoch. num. 50. & Salzed. dict. locis, in posteriori requiratur perseuerantia triennalis ex cap. cum bonæ.

63 Sed nec resolutio, nec distinctio placet, resoluẽdum enim est in excõmunicatione etiam per biénium, triennium, aut plures annos persistentem non esse beneficijs priuatum, nec priuandum, vt docent Doctores, quos supra, in versi. contrariam num. 55. pro hac parte citauimus ex rationibus, quas supra coniecimus, & ita praxis obseruat excitatis decisionibus, nec obstat tex. in dict. cap. cum bonæ, quia specialiter procedit in contumace suspenso per ipsum Romanum Pontificem, cuius contemptus in ipsa decisione ponderatur, ibi: *eos pro tanta pertinacia, & contemptu Apostolico, beneficijs, quæ habent nõ differat spoliare*, prout sentit Decius cap. 1. lectu. 2. num. 19. alias num. 81. de iudicijs, text. vero in dict. cap. vlt. de pœnis, quidquid nullus ex scribẽtib⁹ animaduertat, contrarium probat, & retorquetur reiecta solutione Ber. dict. numer. 86. ad fin. quia tex. non priuat propietate, sed emolumentis, quãdiu excommunicatus post biennium, & amplius in excommunicatione perseuerauerit vt constat ex illis verbis *Quandiu in excommunicatione persliterit*, & tamen tex. antea præmiserat. *Per duas annos & amplius in excommunicatione persistens*, & post hãc persistentiam iubet Pontifex, vt iterum moneatur ibi *post commonitionem vestram*, quod si commonitus non resipiscat, iubet vt suspendatur, seu potius priuetur Ecclesiarum emolumentis, iure patronatus, seu alijs, quandiu sic perstiterit.

65 Nec officiet quod pertinacia illa non careat scrupulo hæreticæ prauitatis ex dict.

Digitized by Google

dict. cap. vlt. quia, vt supra aduertimus, leuis est hæc suspitio, quæ beneficiorũ priuationẽ non meretur, ideoque Pontifex in d. c. vlt. de ea suspitione puniẽda non egit, & propter eandem rationem hodie sanctæ Inquisitionis Tribunal in vniuersali Ecclesia non solet procedere cõtra huiuscemodi insordescẽtes, nisi fuerint excõmunicati ex causa hæresis Peña ad Direct. 2. part. comment. 72. litera C. ad fi. Lęl. Zecch. in summa 1. part. tit. de Fide rubr. de hæresi cap. 11. n. 13. & post alios Farinac. de hæresibus quæst. 192. num. 24.

66 Nec concil. Trident. sess. 25. cap. 3. ad fin. eam suspitionem simpliciter inducit, sed post legitimas monitiones, vt excommunicatus resipiscat, & nisallor, post has commonitiones requirit annum, & obdurationẽ, ita vt non sufficiat annus, aut biennium, aut trienium, plusue tempus, sine monitionibus, sed incipiat annus ab ipsis monitionibus, ita sub aliorum ferula, & sedis Romanæ censura exaudio verba illa. *Excommunicatus vero quicumque, si post legitimas monitiones non resipuerit, non solum ad sacramenta & communionem fidelium ac familiaritatem non recipiatur, sed si obdurato animo, censuris, annexus, in illis per annum insorduerit etiam contra eum tanquam de hæresi suspectum procedi possit.*

67 Vt tandem ab hac insordescentia liberemur, aduertendum erit, quod clausula generalis (quæ in literis Apostolicis apponi solet, absoluentes te ad effectum consequendi hoc beneficium, gratiam, vel quid aliud) non prodest huiusmodi insordescentibus, ex literis Iulij Tertij, vt obseruant Rebuff. in praxi tit. forma nouæ prouisionis, verb. absoluentes, num. 12. Boer. decis. 290. nu. 3. Rolãd. cõs. 46.

nume.37. volum.1.imo nec vltra quatuor menses,ex regul.Chancel.61. Sixti Quinti,cõmuni, & praxi Flamin. lib.4.de resignat.q.3. nu.57. cum sequentibus, Riccius in praxi fori Ecclesiastici, decis.459.nu.7.

68 *Ex consequenti ordinaria pœna,* n circa eum, qui se purgare recusat, aut in purgatione deficit, si sit suspectus de hæresi, an præcedere debeat excommunicatio & insordescentia,& qua pœna sit puniendus sex refert opiniones Farinac. de hæresibus,q.194.à nu.46.

69 *Obseruaturque apud nos,* m adde Decian.tractat. crimin.libr.5.cap.47.nu.10. Zecch.& alios, quos refert, & sequitur Farinac.de hæresibus,q.194.num.13.

70 *Illud autem commoneo,* o Suspectus etiam de hæresi, qui abiurauit de vehementi, & fuit publice pœnitentiatus, non est inhabilis ad beneficia,etiam Cathedralia decidente Rota apud Farinac. lib.1.decis.51.vbi late contrarijs satisfacit, obseruant Garcia de beneficij, 2. tom. part. 11.cap.10.nu.87. Henriq.lib.13. de excõmunicat. cap. 56. §. 1. litera K. Nec religiosus abiurans de vehementi manet inhabilis ad officia suæ religionis, ex Riccio in praxi fori Eccles. decis.676.à numer.5.Imo & hæreticus formaliter abiurans prima vice non efficitur inhabilis ad beneficia, sed illa retinere, & recuperare potest,saltem ex misericordia squillacens, de fide,cap.27.nu.4. Paris.consi. 2.à n.185.vol.4. Rolãd. cõs. 63.à num.26.volum.3. Farinac.decis.51.n.fi. libr.1. qui communem fatentur. Nec obstat,genus publicæ pœnitentiæ per sententiam iniũctæ. Vnde pœnitens manet irregularis,cap.ex pœnitentibus,cap.illud,cap.placuit, 50.dist.de quo vide Suar.de censur.disputat. 42. sect.2.à

num.

num.3.& de infamia, ex suspicione de hæresi, disput. 43.sect.2.à num.8.& disput. 48.sect.2.à num. 1. Respondetur enim irregularitaté contrahi ex ea solemni, seu publica pœnitentia, quæ imponitur pro crimine dict.c. placuit, pœnitentia verò imposita ob suspicionem de Fide, de qua quis se purgat, respicit scandalum illorum, quos scandalizauit verbo, vel facto, vt eosdem per abiurationem, & pœnitentiarum humilem acceptationem ædifficet, cap.inter de purgat.canon.cap.literas ad fin.de præsumpt.Rot.decis. 1.num.8.in antiquis, de hæret.Farinac.post alios decis. 51.n.5.vol. 1. Cessante náq; suspicione per abiurationé, cessat irregularitas, ex hæresis præsumptione, & suspicione emanans, Suar. d. locis, quod tamen intelligeré per acta pœnitentia, ex traditis per Farinac.vbi supr.

71 *Eos etiam si & prout de iure fuerit faciendum*, P hęc verba exponuntur aliter infra nu.94.

72 *Nisi in casibus iure expressis clericus non degradandus est*, ꝗ ita gloss. in cap.1. 81. dist.recepta ex Couarr. 2.var.cap.20.nu.7. & pract. cap.32.num.2.Templum iudicum, lib.2.cap.5.§.2.nu.5. Petr.Grego. syntagmat.lib: 31.cap.30.num.10. Henriq. lib.13.de excomunicatione cap.55. §.2. Suar. de censur. disput.30.sect.2.num.4. Farinac.1.tom.quæst.8.nu.75. qui ad tres casus attento iure referunt iuxta sentétiam glossæ, verbo, relinquatur, (hæresis, falsi, & insidiarum contra suum Episcopum) in cap. ad abolendam, de hæretic. adde quartum in clerico assasino, cap.1.de homicid. libr.6. communis ex Couarr.dict.numer.7.Plaça de delictis, cap.19.à numer. 36.Henriquez dict.§.2.Farinac.dict.quæst.8.numer.82. Adde Quintum in clerico

nefandi criminis, vide alios casus, quos ex Pontificum summorum constitutionibus, congerit Farinac. de hæresibus, quæst. 193 num. 39. quid vero de clerico, qui insidias Episcopo parauit, notabis statim, qui est tertius casus à glo. & DD. citatus.

73 Verius autẽ est in alijs grauissimis criminibus hãc pœnam imponi posse, ex Molin. 4. tom. de iust. dispu. 49. nume. 18. Farinac. quæst. 8. à num. 79. P. Aldrete de religiosa disciplina tuẽda, lib. 2. cap. 25. à num. 4. Ex quibus constat receptius esse in praxi degradari posse in alijs iure non expressis, quę praxis suaderi potest, ex tex. à nemine citato in cap. nouimus, de verbo. significa. ibi: *Qui propter hoc, vel aliud flagitiu graue non solum damnabile, sed damnosum fuerit degradatus*, quidquid glo. ibid. ad hæresim restringat, facit Trident. Sess. 13 cap. 4. de reformat. ibi: *Cum verò tam grauia nonnunquam sint delicta, ab Ecclesiasticis commissa personis, vt ob eorum atrocitatem è sacris ordinibus deponenda, & curiæ sint tradendæ sæcularis*, vrget & text. in c. 3. ibi: *iustis ex causis*, de re iudicat.

74 Sic in oppido Pinto, quod à Madritio tres distat leucas, Parochi Vicarius, qui præteritæ Quadragesimæ tempore duas fœminas post peccatorum expiationem, dum interloquendo ab altera intelligeret, certã ab ipsa numorum quantitatem domi seruari ad census consignationem, eadem intempesta nocte, communicato cum homine audaci consilio, & ab eodem adiutus, iugulauit, octingentosque furatus est aureos, degradatus, & curiæ sæcularis traditus, post dextras vtrique abscisa spatibulo est suspensus cum socio, capitaque in maleficij loco imposita, contingit anno 1619. à Virginis partu.

Sic

Sic etiam duo monachi, qui duos finxere Reges Sebastianos, & illis tanquam confessarij adhærebant, alter Mantuæ Carpentanæ tempore Philippi II. alter Astæ, vulgo, Sanlucar de Barramedo tempore Philippi III. degradati, & curiæ sæculari traditi cum suis Regibus patibulo sunt suspensi, licet is casus ad læsæ Maiestatis crimen pertineat, de quo inter scribentes altera est disputatio propter c. perpendimus, de senten. ex communic. vt per Bernard. & addit. cap. 119. Tiber. Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 8. num. 6. & cap. 38. num. 11. Farinac. tom. 4. quæst. 112. à nume. 231. adducentes text. in cap. si quis laicus 22. q. 5. quem tamen communiter referunt ad degradationem verbalem, seu depositionẽ, prout est pœnæ terminus, quæ deijcit ab ordine, & gradu Ecclesiastico dict. c. 3. Tident. Sess. 13. cap. 4. Henriquez lib. 13. cap. 55. §. 3. Ex vi tamen consuetudinis hũc casum defendit communis, ex Clar. §. vlt. quæst. 36. nu. 27. Suar. libr. 4. contra sectas Angliæ, cap. 34. n. 10. quem tamen vide à n. 12.

75 Demonachis vero, qui suum Prouincialem interfecerũt, & degradati patibulo sunt suspensi, quorum meminere Gregor. verb. homicidio in l. 61. tit. 6. part. 1. Molin. dict. num. 18. P. Aldrete lib. 2. de religiosa disciplina cap. 25. num. 15. de quo infra num. 92. exemplũ adduci nequit, cũ ea degradatio ex Pontificis commissione processerit Bernad. in pract. cap. 96.

76 Circa vero depositionem, prout est pœnæ terminus, quærunt scribentes, ob quę crimina imponi posit, inquo dubio pro grauib⁹, & magnis deponendum fore clericum probat tex. in cap. 3. de re iudicata, ibi, *iustis de causis*, cap. cum non ab homi ne

ne de iudicijs,c.tuæ de pœnis, vnde cum in iure nõ sit expressum,quæ grauia, seu magna sint, relinquitur arbitrio iudicis iuxta reg. cap. de causis §.1.de offic. deleg. probant Abb.not.1. in dict. cap.3. Couar.2. variar. cap. 20.num.7. Clar. in pract. §. vltim.quæst.36.num.40.Menoch.de arbitr.casu 266. & casu 415.Conrad.in templo iudic. lib.2. c.5.§. 2.n. 13.& 18. Petr.Greg. syntagm. lib. 31.cap. 30. num. 4. Suarez de censur.disput. 30. sect. 2. num.3.exquibus constat hãc esse communem, & in praxi receptam,& in arbitrãdo iudex debet attendere ad alios casus expressos per canones hodiernos , & qui sunt in vsu,nõ per antiquos, quia eorum rigorem nõ patitur nostra hæc ætas,capit. fraternitatis 34. dist. aduertit Abb.num.34.in cap. at si clerici de iudicijs Molin. tom.4.de iust.disput.49. nu. 17.ad fin.

78 Neque obstat, quod pœna perpetua imponi non potest,nisi in casibus iure expressis,auth.de nõ eligẽdo, §.optimũ,c.is qui de sentẽt. excõmunic.in 6. gl.vlt. in c. vltim.de iure patron. ornata à Tiraq. in l. si vnquam verbor. reuertatur à num. 249.satis fit vltra alia regulam procedere, nisi contrarium iure cautum sit, prout in nostra specie iuxta supradicta,atque ita sumus in regula.

79 Illud silentio non prætereundum,vtrum clericus, qui insidias proprio Episcopo parauit,degradãd' sit, & curiæ sæculari tradendus?in quo dubio concors est Doctorum sententia degradari,& curiæ sæculari tradi debere iuxta text. in c. si quis sacerdotum 11.quæst.1.l.60. tit.6.part.1.vbi Gregor. verbor.*denotasse*,Bernard. & addit cap. 118. Farinac. quæst. 8.num.75.& 78.Molin.tom. 4.de iust.disput.49.num. 17.

Suar.

Digitized by Google

Suar. de censur. disput. 30. sect.2. num.4. Lancellot. in templo iudicú lib.2. c.5. §.2. n.5. post alios, qui intelligűt tex. procedere data in corrigibilitate, sed displicet hæc recepta traditio, tum quia tex. non solum procedit in insidiante, sed etiam in clerico in obediente, & alijs casibus, in quibus nemo degradationem admittit.

80 Tum etiam, quia particula *mox*, qua tex. vtitur, quidquid Gregor. & cæteri dicant, verificari non potest si reincidentia, & incorrigibilitas foret expectanda l. si pater ff. de vulgari cap. quia propter cap. cum post obitum de elect.

81 Tudic, quod olim apud Romanos duæ erant curiæ l.2. §. postea ff. de origine iuris, vbi Zazius Duaren. Corras. num.13. Alexan. ab Alexand. dierum genial. lib. 1. cap.16. & lib.6. cap.12. Mandos. in reg. Chanceller. reg. 5. quæst. 1. dicebatur que curia Ecclesiasticà, vbi sacerdotes ad sacra facienda, negocia que Ecclesiastica curanda; sæcularis, vbi sæculares ad temporalium gubernationem conueniebant.

82 Eodem modo in primitiua Ecclesia dicebatur curia Ecclesiastica, quæ clericorum in communi viuentium congregatio erat, huic ergo curiæ clerici delinquẽtes olim tradebantur, vt in vilibus officijs inseruirent Duaren. de sacris ministerijs lib. 1. cap.3. Henriq. lib. 13. de excommunic. cap. 55. §.2. ad fin. aduertens tempore Pij Primi, qui fuit auctor dict. cap. si quis, non fuisse inuentam traditionem curiæ sęculari, quę postea per alios Põtifices inuenta fuit, prout etiam sentit Duaren. dict. cap.3. quem quoadhoc immerito carpit Salzed. in practic. cap. 140. addit. 1. versic. non tamen, aduertimus ad aliud supra quęst.2. num.42. ante fin. & in hunc sensum expli-

Digitized by Google

explicabis text. cap. clericus ibi, *seruiturus* 3. quæst. 4. cap. statuimus, ibi, *cui diebus vitæ suæ deseruiat* 11. quæst. 1. nam si traditi huic curiæ pro tempore, vel in perpetuum in eadem seruire debeant, non erat proculdubio sæcularis, cui traditi vltimo supplicio afficiuntur, & post hæc ita tenentem inueni Cened. ad decretales Collect. 8. num. 2. qui tacito nomine ab Henriq. vbi supra ex scripsit.

83 *Crimen nempe esse depositione dignum*, r crimen dupliciter accipitur, aliquã do late, vt in capit. vnum, versi. nunc autem, ibi, *Nomine autem criminis omne peccatum intelligitur*, & versi. seq. ibi: *Criminis autem appellatio aliàs late patet*, dist. 25. aliquã do stricte, & magis proprie capitur, prout importat peccatum graue accusatione, & damnatione dignissimum ex D. August. relato in capit. Apostolus 81. dist. notauit glos. 1. in reg. peccatum. lib. 6. Abb. num. 3 in capit. testimonium 54. de testibus Berous num. 24. in cap. 1. de accusat. Salas 1. 2. quæst. 71. artic. 13. dispu. 2. sect. 1. num. 2. iuxta ergo hanc posteriorẽ significationem vsurpatur in hac specie, vt bene probat Illustrissimus Auctor.

84 *Intelligendum esse data iam vera, & proprie conuicta incorrigibilitate pro terminis d. cap cum non ab homine:* s benignior (prout benigna est Illustrissimi indoles), quã iuri & breui conformior hæc interpretatio mihi videtur, pimo quia à Pontificis mente alienum videtur, dum de crimine agit, quod de fide suspitionem præsefert, ad incæstus incorrigibilitatem recurrere, eo maxime, quia in solicitatione, de qua Pontifex, non datur incæstus iuxta ea, quæ resoluis quæst. 5 numer. 55. secundo quia solicitans ex omnium suffragio, & praxi, saltem à feminarum confessionibus,

prima

prima comprehensus vice, excluditur in perpetuum, vt cum nostro Auctore resolui mus supra num 40. Potesta te deficiens si solicitet, non est certa resolutio in breuis pœnas an incidat ex resolu tis quæst. 14 quo dubio exi stente degrationem non ad mittam: tertio nec gradus, nec praxis dict. cap cum nõ abhomine de iudicijs, Inqui sitorum Tribunali, & pœnis cõuenire videntur. Nam re lapsi (casum excipe hæresis) carcerib⁹, monasterijs, trire mibus, alijsue similibus tra di possunt, & si ad degrada tionem sit deueniendum, non erit expectandus discur sus dict. cap. cum non ab ho mine: cuius formam in foro Ecclesiastico non seruari te stantur Bossius tit. de foro competenti nu. 133. ad fin. Scac. dicens communem de iudicijs lib. 1. c. 1. nu. 54. Farinac. quæst. 8. num. 50. Al drete de religiosa disciplina tuenda lib. 2. cap. 25 num. 14. Quarto in terminis d. cap. cum non ab homine agitur de criminibus, in quibus reus pertinax ad libitum, vt ita dicam, versari, & ingurgi tare se inuitis prælatis po test, at vero in nostra specie multa concurrere debent, quibus suppositis à commu niter accidentibus, dari in corrigilitatem iuxta tex. in dict. cap. cum non abhomi ne, impossibile censeo. Re quiritur namque superioris potestas in cõcedẽda audiẽ di confessiones facultate, ad missio ad excipiendàs con fessiones per parochos, qui enim fieri potest, vt qui non semel sed sæpius de crimine conuictus per Fidei censo res ignotus maneat?

85 His, & alijs quæ expen di possunt, conuincitur san ctissimum Paulum V. non respexisse ad terminos dict. cap. cum non ab homine, dũ in nostro breui de degrada tione agit, ad cuius inter prætationem præter, vel po

tius contra omnes aduerto, quod quotiescunque in iure, statuto, commissione Pōtificia fit simpliciter mentio degradationis, non est necessaria incorrigibilitas, nisi ea ex discursu, mente & verbis deducatur, quod axioma licet nouum, verissimũ tamen est, dedudiciturque à partium enumeratione ab omnibus iuribus, & casibus, inquibus ea degradatio imponitur, aut permittitur.

86 Hinc facile conuinces communem interpraetationem ad tex. in cap. si quis sacerdotum 11. quaest. 1. dum in eo textu incorrigibilitatē requirebat ad perueniendũ ad degradationem, nam si de ea ageret, non erat expectanda incorrigibilitas, vt tex. probat, & notasti supra à num. 79.

87 Hinc etiam prouenit in grauissimis criminibus non esse necessariam incorrigibilitatem, vt delinquens degradetur, licet degradatio iure non sit expressa, vt contra communem praxis obseruat, & resoluisti supra n. 73. cum Molina, Farinac. Aldre. ex qua doctrina poteris ad alia non inutilia inferre.

88 Quoad propositum vero ex Pontificis mente, & supra posita regula non est necessaria incorrigibilitas ad effectũ, vt solicitās degradari possit, dixi non esse necessariam ex Pontificis mente, quia eam praecise non requirit, sed non inde sequitur omnem solicitantem esse degradandum, & brachio saeculari tradendum.

89 Quoniam altera sub alterna regula constituenda est, quoties Pōtifex degradationē arbitrio iudicis cōmittit, ex iudicātis iudicio, attētis circumstantijs eam pro prima, aut secunda vice, aut sequentibus imponere, vel non pendebit, ex reg. l. non quidquid, ff de iudicijs.

90 Quod autem ea fuerit

rit Pontificis mens constat ex illis verbis. *Eos etiam, si & prout de iure fuerit faciendũ debita præcedente degradatione, sæcularis iudicis arbitrio puniendos tradendo.*

91 Particula namque *etiam*, non importat quoad propositum nec in hac, nec in alia materia, præcisam necessitatem, sed potius arbitrium attentis qualitate delicti, & alijs circumstantijs.

92 Vt in simili commissione probat, Bernard. in praxi cap. 96. alter enim Paulus nomine Tertius Hispalensi Archiepiscopo commisit cognitionem, & animaduersionem contra quatuor monachos ex Diui Augustini familia, qui suum Prouincialem nefarie occiderunt, cum potestate arbitrandi, vtrum monachi essent degradandi, prout degradati, brachio sæculari traditi, & suspensi fuere. Arbitrium autem ex illis verbis cõstitit. *Etiãsi ad vltimũ suppliciũ deueniendum*, prout recte interpraetatur Bernard. citato loco.

93 Sic etiam in Concil. Trident. conceditur Episcopis potestas procedendi etiã tamquam sedis Apostolicæ delegatis, ipsorum arbitrio relinquitur vti eo priuilegio & in dubio vti non censentur, si vero detracta particula, *etiam*, concedatur facultas episcopis tanquam sedis Apostolicæ delegatis, ea verba præcise delegationẽ importãt. Ex quo prouenit notabilis illa differentia appellandi ab episcopis vel ad summum Pontificem in posteriori membro, vel ad Metropolitanum in priori, si delegati priuilegio non vtantur. Vnde cauebis à Cenedo ad decretal collect. 157. tradente ab episcopis procedẽtibus vt sedis Apostolicæ delegatis in varijs Trident. decretis, vbi delegati cõstituũtur, vt in ses. 5. cap. 1. versic.

in monaſterijs, ſeſ.6.cap.2. & 3.ſeſ.7. de reformat. cap. 6.8.& 14.ſeſ.13.cap.5. ſeſ. 22. capit.5.& 6. non Romanum Pontificem, ſed Metropolitanum eſſe appellandum cõtra iuris principia, de quo alibi.

94 Nec obſtant verba illa, *prout de iure fuerit faciendum*, quia qualificant ſequẽtia verba, *debita praecedente degradatione*, non verò ſunt referenda ad verbum, *tradendo*, quod longius diſtat, imo ſi referas, non ad caſum iure expreſſum, ſed ad debitas ceremonias degradationis, & ſolemnitates traditionis ſunt referenda, pręcipue ſi coniungas iuxta rectum ſenſum orationem illam, *Eos etiam ſecularis iudicis arbitrio puniendos tradendo*, & inter parenteſin legas, (*ſi & prout de iure fuerit faciẽdum debita praecedente degradatione*) quod ſi admittas, etiam ſecundum ius poſſe in grauiſsimis degradari, vt ſup.n.73.cũ Moli. Aldret. & Farin. reſoluimus, manet indubitabilis noſtra explicatio, dum Pontifex conditionaliter ad ius ſe refert per illa verba, *ſi de iure fuerit faciẽdum*. Quemadmodum, & ſub eadem conditione loquitur Paulus III. in illa cõmiſsione directa ad Archiepiſcopum Hiſpalenſem, cuius antea meminimus, *Si*, ait, *Locus ſit degradationi & traditioni curiae ſaeculari*, vt per Bernard. in pract.c.96. licet enim caſus ille nõ eſſet iure expreſſus, per praedicta tamen verba poteſtatem degradandi Pontifex delegatis commiſit, Bernard. vbi proxime, nu.2.

95 Minus etiam obſtat quod ſolicitatio leuem tantum in Fide ſuſpitionẽ pręſefert, ex qua nuſquam degradatio inſurgit, vt pungit illuſtriſsimus num.25. Tum quia ad degradandum non requiritur praeciſe haereſis, vel de haereſi ſuſpitio, vt cõſtat

ſtat in peccato nefando. Tũ etiam, quia in alijs caſibus, licet iure non ſint expreſsi, ex ſpecialibus tamen Ponti ficum decretis, & commiſſionibus pro prima vice, licet crimina leuem tantum de Fide ſuſpitionẽ præſeferant: degradãtur, & brachio ſæculari tradũtur rei, & multoties qui in hac Prouincia degradãtur, in illa degradationi obnoxij non erunt, vt cõſtat ex aliquibus caſibus, quos cõgeſsimus ſupr. n. 72. ex illuſtriſ. q. 13. n. 12. Vnde caſus noſter quoad degradationẽ non ex iure cõmuni, ſed ex ſpeciali cõmiſsione pendet, arbitrioq; Inquiſitorum degradatio cõmittitur iuxta prædicta ſub cenſura melius ſentientis.

96 Circa degradationem vltra hic citatos Bernard. in pract. c. 140. Cenc. ad decretal. collect. 65. n. 3. Hẽriquez lib. 13. de excõmu. Farina. 1. to. q. 19. n. 48. & de hæreſi. q. 189. à n. 6. & à n. 11. Lãcellot. in templo in d. lib. 2. c. 5. §. 2.

97 Quomodo autem moniales, aut monachi nullo ordine inſigniti ſint exautorandi, vide Delriũ lib. 5. diſquit. magic. ſect. 16. ad med. verſi. maius opus, Farina. ſupra nu. 19.

98 Equites verò ordinum Militariũ non ſolent degradari, ſed habitu Militari cũ ordinis inſigni exuuntur intra carcerẽ, antequã exeãt.

99 Milites quoque, & Doctores degradantur, Clar. in pract. §. fin. q. 73. n. 2. & q. 74. n. 5. vbi additio. Brun. de hæret. lib. 4. c. 13. Petr. Gregor. lib. 31. ſyntagmat. c. 30. nu. 6. Suar. de cenſur. diſp. 30. ſect. 2. n. 5. Molin. 4. to. de iuſt. diſput. 49. n. 14. Petr. Caball. tractat. crim. 2. tom. caſu 294. à num. 393.

100 Clerici etiã minoribꝰ inſigniti degradãtur. Antequam curiæ ſæculari tradantur poſt repertor. & alios Farin. de hæreſib. q. 189. nu. 17. Bern. c. 140. n. 3. quod in Lu-

sitania seruatur, licet in Castella non practicetur, vt testantur Coua. in c. quia nos, n.4. de testam. Salze. ad Bernard. c.137. versi. non vero, & c.140. ad fin.

101 Religiosus quoque, dum ad triremes condenatur, exuitur religionis habitu, Nauar. cōmentar.4. de regul. n.34. Moli. to.6. de iust. tract.5. disp.7. n.4. ad fin.

102 Ipsi vero religiosi si sint ordinibus insigniti, vel alij clerici non solū degradantur, si curiæ sæculari sint tradēdi, sed si ad perpetuos carceres, triremesve sint dānandi, Decian. tract. crimin. lib.5. c.43. n.7. vers. degradatio autē, Farin. de hęresib. q. 189. à nu.13. post. alios. Hæc autem degradatio non erit actualis, sed verbalis (quam depositionem dicunt) Peña ad director.3. p. cōment.46. versi. nequis autē putet, Locat. in praxi Inquisit. verbo, clericus, n.4. & verb. degradatio, nu.3. Farin. n.16. d. loco. Olim tamē ad perpetuos carceres dānatus actualiter degradabatur, P. Aldret. de religios. discipli. tuend. libr. 2. c.27. n.15.

103 De Episcopi vero depositione alibi dicemus: degradatio vero actualis, de qua in c.2. de pœnis in 6. fieri debet corā iudice sæculari, cui degradatus relinquitur, c. nouimus 27. de verb. Petr. Greg. syntagm. lib.31. c.30. n.8. Decian. tract. crim. lib.4. c.9. n.123. Molin. 4. de iustit. disp.49. n.14. Farin. de hæresi. q.189. n.8. & 19.

104 De forma autē degradationis in absentē, Eymer. ad direct.3. p. n.215. & ibi Peña cōment.49. Decia. tract. crim. lib.5. c.38. n.22. Farin. sup. n.20. quam fictā degradationē vocat Lancellot. in templo iudicū, lib.2. cap.5. §.2. n.6.

105 An autē iudex secularis teneatur stare sententiæ iudicis Ecclesiastici, an post degradati traditionē possit

causam

Digitized by Google

causam de nouo examinare, vide auth. de Sãctissimis Episcop. §. si quis cõtra, ver sic. si verò, c. vt Inquisitionis, §. prohibemus, de hæretic. in 6. l. 2. tit 26. p. 7. Simãc. de Catholicis c. 36. n. 5. & in praxi hæreseos, cap. 36. n. 3. Clar. in praxi, §. vlt. q. 96. n. 7. Auiles prætor. c. 20. n. 20. verb. vsurpan, Villalobos litera I. nu. 159. Decian. lib. 4. tract. crim. c. 9. à n. 121. Fari. de hæresi. q. 186. n. 165.

106 Notabis autem, quod ad sententiã degradationis proferendam sufficit, quod Episcopus sit confirmatus, ad ipsam vero degradationis actualis executionẽ consecratus requiritur.

107 Ideoque in sententia sufficit Episcopi Vicarius, in actuali degradatione solus Episcopus, c. 2. de pœn. in 6. Trid. sess. 13. c. 4. de reform. Fr. Eman. 3. tom. sum. verb. degraduar, n. 3. Suar. de censur. disp. 30. sect. 3. n. 9.

108 Depositum autem, seu degradatum quis restituere possit. disputant Suar. de cẽsur. disput. 30. sect. 1. n. 22. & sect. 2. n. 10. Molin. 4. tom. de iust. disput. 49. n. 19. Lãcel loct. in templo iudicum lib. 2. cap. 5. §. 2. num. 8. Emman. 3. tom. summæ verb. degraduar, n. 3. & de regularibus part. 23. art. 4. & 5. tom. 1. vbi agens de religiosis ab ordine eiectis, quod à suis prælatis etiam generalibus, ordini restitui nõ possint, quod modo displicet, nec eius solida sunt fundamenta, de quo alibi.

109 Depositus vero, & degradat⁹ in eo cõueniũt inter alia, quod vterq; ad ordinis onera manet obligat⁹, neutraque depositio charactere clericali priuat Marant. 4. p. dict. 11. n. 73. Grysald. in decision Fidei verb. degradatus Suar. de censur. disput. 30. sect. 2. à num. 1.

110 Secundum quos sic depositus si celebret, licet peccet, vere tamen conficit

cap.

Digitized by Google

c.quod quidam in 97.1. quęst.1. glos.recepta verb. degradatus in cap.2.de cler. excommunicat. D.Th.ad 3.p.q.82. art.8.vbi Suar.disp.77. sect. 2.vers.secūdus Cast.de iusta hæret.punit.c.21.lib. 2. Nauarr.c.1.n.2.& 3.depœnitēt. Couar.lib.1.var.c.10.n.8. & passim alijs reiecto Gratiano in c.sicut Christus 75.1.q. 1.& glos.in c.accedēs. 50. d.

111 Quomodo vero sic celebrans puniendus sit, vide text.in c.2.de clerico excommunicato, Petr. Greg. Syntagm. lib. 31. cap.30. numero 6.

112 Per contrarium vero depositus,& degradatus inter alia in eo differunt, quia depositus fori & canonis retinet priuilegium.

113 Actualiter vero degradatus vtrumque amittit Syluest. ver.degradatio, Decian.tract. criminal.lib.6. c. 17.nu.18.& 20.Suar.de censur.disp.30.sect.2.num.7.

114 Vtrum autem episcopi, Abbates, prælati ve alij, qui in terminis depositionis iuxta c.1.de hæret.in 6. Trident sess.13.c.4.de reformat. requiruntur, sint Consultores, vel assessores ad ferendā sententiam ? & esse iudices assessores, quorum suffragio decisiuo stādum sit, resoluit post Gemin. & Sylu. Suar. de censur.disput.30. sect. 1. nume.20. Neutros vero esse, sed adhibitos ad solemnitatem verius videtur, ex Andre.de relig.discipl.lib. 2. c. 17.n.15. Cætera verò facile apud prædictos inueniri poterunt: vtrum autem in hac clericorum depositione requiratur concors iudicum sententia, an maior pars sufficiat, alibi disputabimus, cū longiori indagine sit opus, & hoc iam additionis metā transgrediatur, quod sacrosanctæ & Romanæ Ecclesię, cuiuisque melius sentienti libenter subijcimus.

F I N I S.

Digitized by Google

INDEX NOTABILIVM,

quæ hoc libello inſeruntur.

Digitized by Google

 per

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

est

Digitized by Google

Digitized by Google

L

Digitized by Google

Digitized by Google

Mulie-

Digitized by Google

Digitized by Google

Q

tantes

Digitized by Google

R

S

ris

Digitized by Google

Sin-

Digitized by Google

Digitized by Google

cra-

Digitized by Google

cra-

Digitized by Google

T

Digitized by Google

FINIS.

VALLISOLETI,

Ex Typographia Ioannis de Rueda,

Anno 1620.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google